

รายงานการวิจัยประเมินผล
การดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
พฤษภาคม 2550

371

ส 691 ร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

การวิจัยประเมินผลการดำเนินงาน

ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย/

ชุตินา สัจจามันท์ ผู้วิจัย กรุงเทพฯ : 2550

268 หน้า

ISBN 978-974-559-956-7

1. ห้องสมุดประชาชน-วิจัยประเมินผล
2. ชื่อเรื่อง

การวิจัยประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 34/2550

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม 2550

จำนวน 1,000 เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ถนนสุขุวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0-2668-7123
โทรสาร 0-2243-7915

Website : <http://www.onec.go.th>

สำนักพิมพ์ บริษัท เพลิน สตูดิโอ จำกัด
อาคาร พีเอ็ม ทาวเวอร์ 731 ชั้น 15
ถนนอโศก-ดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0-2640-5627-8
โทรสาร 0-2640-5628
Website : <http://www.phloenstudio.com>

ความเห็นทางวิชาการของผู้วิจัยในรายงานนี้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา “ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย”

คำนำ

รายงานการวิจัยประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตามโครงการพัฒนามาตรฐานและประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มอบหมายให้รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์ และคณะ เป็นผู้ดำเนินการวิจัย

โครงการพัฒนามาตรฐานและประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานห้องสมุดประชาชนของประเทศต่างๆ แล้วจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาองค์ประกอบ ปัจจัย และตัวชี้วัดตามมาตรฐาน และประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาและสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานห้องสมุดประชาชนของประเทศต่างๆ และจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ระยะที่ 2 พัฒนาองค์ประกอบ ปัจจัย และตัวชี้วัดตามมาตรฐานเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย และระยะที่ 3 ดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย

รายงานการวิจัยประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยฉบับนี้ เป็นผลการดำเนินงานระยะที่ 3 ซึ่งได้วิจัยประเมินผลตามตัวชี้วัดจากผลการดำเนินงานระยะที่ 2 ทำให้ได้ทราบถึงสถานภาพการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและการพัฒนาห้องสมุดประชาชน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจ สามารถให้ความรู้และสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างกว้างขวาง และสามารถพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์ และคณะ ที่ได้ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์ และดร.สวัสดี ดีชื่น ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรายงานการวิจัยอย่างละเอียด ทำให้รายงานฉบับนี้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการวิจัยประเมินผลในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร นักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อพัฒนา ห้องสมุดประชาชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล และนำพาสังคมไทยสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป

(นายอำรุง จันทวานิช)
เลขาธิการสภาการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน เป็นโครงการวิจัยระยะที่ 3 ต่อเนื่องจากการวิจัยและพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย และการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จะนำไปสู่การพัฒนาห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยให้มีบทบาทตามแนวคิดและหลักการสากล และเป็นแนวทางแก่รัฐในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาห้องสมุดเชิงนโยบาย รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนห้องสมุดประชาชนให้ได้มาตรฐานต่อไป

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาซึ่งได้ให้เกียรติเชิญผู้วิจัยทำงานวิจัยอันสำคัญนี้ ขอขอบคุณ ดร.สมเกียรติ ขอบผล รองเลขาธิการสภาการศึกษา คุณรุ่งเรือง สุขาภิรมย์ ที่ปรึกษาด้านวิจัย และประเมินผลการศึกษา ดร.สวัสดิ์ ตีชื่น ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา คุณสุรางค์ โพธิ์พฤษาวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา คุณเพ็ญจันทร์ นครอินทร์ นักวิชาการศึกษา 8 และคุณจิรศรี อนุวัชกุล นักวิชาการศึกษา 6 ว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่งได้ให้คำแนะนำและให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่างๆ และการประสานงานวิจัย ผู้บริหาร บรรณารักษ์ ห้องสมุดประชาชน และประชาชน ที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถาม และให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะบรรณารักษ์ ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและการนำเยี่ยมชม ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการวิจัยนี้จักอำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาห้องสมุดประชาชน วงการศึกษาและวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ต่อไป

ชุตินา สัจจามันท์

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและตัวชี้วัดที่ได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 1 และ 2 วิธีการวิจัยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยประกอบด้วย ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ห้องสมุดประชาชนตำบล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จำแนกตามภูมิภาคและประเภทของห้องสมุดประชาชน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครชชีและมอร์แกน 269 แห่ง และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครและสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคละ 2 แห่ง รวม 10 แห่ง รวมกลุ่มตัวอย่างห้องสมุดประชาชนจำนวนทั้งสิ้น 279 แห่ง และประชาชนผู้ใช้และไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละ 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8,370 คน

เครื่องมือการวิจัยเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ชุด ชุดแรกสำหรับผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร/บรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และชุดที่สองสำหรับประชาชน ทั้งกลุ่มผู้ใช้และไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมแบบสอบถามผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 279 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 244 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.46 และแบบสอบถามประชาชนผู้ใช้/ไม่ใช้บริการ ส่งออกไปจำนวน 8,370 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 7,260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.74

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์ผ่านการประเมินกำหนดที่ค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากคำถามปลายเปิดและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้การสังเคราะห์เนื้อหา การสรุปประเด็น และการพรรณนาความ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ห้องสมุดประชาชนอำเภอ (ร้อยละ 70.1) อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 28.7) จำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบ 1,000 - 30,000 คน (ร้อยละ 29.9) บุคลากรห้องสมุด ประกอบด้วยบรรณารักษ์วิชาชีพ วุฒิปริญญาตรี บรรณารักษศาสตร์ จำนวน 1-2 คน (ร้อยละ 41.4)

ไม่มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุด (ร้อยละ 48.4) ไม่มีพนักงานธุรการ (ร้อยละ 96.4) และไม่มีนักการภารโรง (ร้อยละ 56.1) ด้านงบประมาณ ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณในรอบปีที่ผ่านมาต่ำกว่า 50,000 บาท (ร้อยละ 43.9) ค่าใช้จ่ายต่อรายหัวผู้ใช้บริการ 1-10 บาท (ร้อยละ 34.8) ห้องสมุดประชาชนจำนวนสูงสุดมีคอมพิวเตอร์ 1-3 เครื่อง ใกล้เคียงกับจำนวนห้องสมุดประชาชนที่ไม่มี (ร้อยละ 40.6 และ 40.2) มีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจำนวน 1-3 เครื่อง ใกล้เคียงกับจำนวนห้องสมุดประชาชนที่ไม่มี (ร้อยละ 47.4 และ 40.2) และส่วนใหญ่ไม่มีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกับเครื่องพิมพ์ (ร้อยละ 45.4)

2. ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินผล พบว่าห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยโดยรวม และเมื่อจำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน และจำแนกตามภูมิภาค มีผลการดำเนินงานไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน องค์ประกอบหลักที่มีผลการดำเนินงานน้อยที่สุดและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของห้องสมุดประชาชนทุกประเภทและทุกภูมิภาค คือ งบประมาณและการเงิน และระดับน้อย คือ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยตามตัวชี้วัดจำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน พบว่า ตัวชี้วัดที่ห้องสมุดประชาชนทุกประเภทผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้องผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพในรูปแบบต่างๆ และลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด

3. ปัญหาอุปสรรคในด้านการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน พบว่าโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน องค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาสูงสุด คือ งบประมาณและการเงิน รองลงมา คือ ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ทรัพยากรสารสนเทศ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ การบริการ และบุคลากรห้องสมุดในจำนวนเท่ากัน ปริญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ความร่วมมือและเครือข่าย

4. ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจากประชาชนทั้งผู้ใช้บริการและไม่ใช้บริการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 59.8) อายุต่ำกว่า 20 ปี (ร้อยละ 33.9) การศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษา (ร้อยละ 35.4) รองลงมาปริญญาตรี (ร้อยละ 35.2) เป็นนักเรียน (ร้อยละ 21.7) ส่วนใหญ่ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอ (ร้อยละ 69.8) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 28.9) และใช้บริการห้องสมุดประชาชนเป็นระยะเวลา 1 ปี (ร้อยละ 46.3) มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้า

(ร้อยละ 62.6) รองลงมาเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 59.1) และข้อมูลข่าวสาร (ร้อยละ 56.9) เหตุผลในการใช้ห้องสมุดประชาชน ได้แก่ มีเวลาว่าง/ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (ร้อยละ 74.1) และรองลงมาในจำนวนใกล้เคียงกันคือ สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ใกล้ สะดวกในการเดินทาง (ร้อยละ 57.6) และได้รับข้อมูล ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด (ร้อยละ 50.0) ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่ใช้บริการเป็นประจำ ได้แก่ หนังสือ (ร้อยละ 82.1) และหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 63.3)

5. ผลการประเมินการรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ใช้บริการในผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภทห้องสมุดประชาชน และจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ตัวชี้วัดที่ประชาชนผู้ใช้บริการจำนวนสูงสุดรับรู้หรือมีส่วนร่วม 3 อันดับแรก ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 82.8) เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 81.6) และเป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 80.5) ตัวชี้วัดที่ประชาชนผู้ใช้บริการจำนวนสูงสุดใกล้เคียงกันไม่รับรู้หรือไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ การใช้เครื่องมือช่วยค้นค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค (ร้อยละ 55.1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 55.0) การใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด (ร้อยละ 54.3) การเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 51.8)

6. ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการโดยรวม และเมื่อจำแนกตามประเภทของห้องสมุดและภูมิภาคอยู่ในระดับปานกลาง และมีตัวชี้วัดที่ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจังหวัดพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ การบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด และการจัดชั้น/จัดเรียงหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ และประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครและองค์กรส่วนท้องถิ่นพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ ความรวดเร็วในการบริการหรือลดขั้นตอนการดำเนินงาน และความหลากหลายของเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศ

7. ประชาชนที่ไม่ใช้บริการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53.7) อายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 31.3) การศึกษาสูงสุดประถมศึกษา (ร้อยละ 40.5) และประกอบอาชีพส่วนตัว/อิสระ (ร้อยละ 16.2) ส่วนใหญ่ระบุสาเหตุที่ไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน ได้แก่ ไม่มีเวลา (ร้อยละ 79.5) รองลงมาได้แก่ สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ไกลหรือไม่สะดวกในการเดินทาง (ร้อยละ 29.2) และไม่มีเวลาจำเป็นต้องใช้ (ร้อยละ 24.3)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะประกอบด้วยข้อเสนอแนะต่อรัฐในเชิงยุทธศาสตร์และการกำหนดนโยบาย และข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารและบรรณารักษ์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุดประชาชนสู่มาตรฐานสากลให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และยั่งยืน เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาสังคมไทยสู่สังคมการเรียนรู้ ดังนี้

1) ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ต่อรัฐในการกำหนดกฎหมายห้องสมุดประชาชน การกำหนดแผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาห้องสมุดในระดับชาติอย่างเป็นระบบ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และการจัดสรรทรัพยากรการบริหารที่จำเป็นโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณและบุคลากรวิชาชีพ

2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐ ความชัดเจนในเรื่องนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่กำกับดูแลห้องสมุดประชาชน การปรับโครงสร้างองค์กรห้องสมุดประชาชน การใช้นโยบายความร่วมมือ การพัฒนาบุคลากร การสร้างความตระหนักในความสำคัญของห้องสมุดประชาชน

3) ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหาร ควรมีการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุดเชิงรุกให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมและในวิชาชีพ โดยเน้นการมีส่วนร่วม การมีคณะกรรมการห้องสมุด และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาการบริหารจัดการและการบริการ เน้นการเข้าถึงกลุ่มประชาชนเป้าหมายและสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนผู้ใช้บริการมากขึ้น มีการประเมินผลการดำเนินงานของห้องสมุดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จัดทำฐานข้อมูลตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดให้เป็นระบบ และปรับแบบรายงานสถิติให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน

4) ข้อเสนอแนะต่อบรรณารักษ์ ควรปรับบทบาทให้เหมาะสมกับพันธกิจ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของประชาชน โดยเฉพาะด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ และการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและวิสัยทัศน์ใหม่ของห้องสมุดประชาชน

Executive summary

The objective of this research was to evaluate the performance of the public libraries in Thailand according to the standards and guidelines developed in the first and second phase. The survey method was used. Out of the sample population of 279 libraries, 269 of them were Siam Borommarajkumari public libraries; provincial public libraries and “Amphoe” or district public libraries under the supervision of the Department of Non-formal Education, Ministry of Education; and “Tambon” or village public libraries under the supervision of the Department of Local Administration Promotion Management, Ministry of Interior. These samples were chosen by stratified random sampling according to region and types of libraries, using the Krejcie and Morgan random sampling table. The other 10 public libraries in the sample population were libraries run by the Local Administration Authority, consisting of two from Bangkok and one from each region. They were chosen by purposive random sampling. Thirty people who were library users and 30 who were non users of each public library were also surveyed. They were chosen using purposive sampling. The total sample size was 8,370.

The research instruments used were two types of questionnaires, one for administrators/librarians/library staff of the sample libraries and the second for local people, both users and non users of the sample libraries. The interview questionnaire was developed to collect additional data. A total of 279 questionnaires for administrators/librarians/library staff were sent out and 244 questionnaires (87.46%) were returned. As for the questionnaires for users/non-users, 8,370 were sent out and 7,260 (86.74%) were returned.

Data analysis: quantitative data were analyzed using percentage, mean and standard deviation. The passing criterion was 3.00. Qualitative data from open-ended questionnaires and interviews were analyzed and synthesized.

Research results were as follows: The majority of the public libraries were Amphoe (district) public libraries (70.1%) in the northeast region (28.7%), serving a population of 1,000 - 30,000 (29.9%); with 1-2 professional librarians (41.4%); no library staff (48.4%); no clerk (96.4%); and no janitor (56.1%). As for budget, most public libraries received an annual budget last year of under 50,000 baht (43.9%), or 1-10 baht per user (34.8%). The number of public libraries that had 1 - 3 computer/s with internet access were almost equivalent to those with none (40.6% and 40.2%; 47.4% and 40.2%) and most had no printers (45.4%).

2. The performance of public libraries in Thailand was on average rated as poor. In regards to the criteria developed it was found that public libraries in Thailand as a whole and classified by types and regions did not pass the standard criteria. The lowest mean

scores were for the category of budget and finance, while the mean scores for the category of communication and public relations were also below par.

In regard to the indicators classified by types of libraries, it was found that public libraries of all types passed the criteria of six indicators: the percentage of library work for which information technologies had been applied to improve management and performance; content of the acquired information resources; the correctness of books/information resources shelving to facilitate fast access; the number of hours the library was open per week; the number of times library staff had attended continuing professional development courses; and the buildings.

3. Problems and obstacles in the management of public libraries were rated as moderate on average and the mean scores for the different problems were similar. Budget and finance was the most serious problem, followed by communication and public relations; information resources; buildings and equipment; services and library staff; philosophy, mission and objectives; and cooperation and networking.

4. Results of the evaluation of public libraries by both users and non-users showed that the majority of users were female (59.8%) under 20 years old (33.9%), with secondary school level certificates (35.4%) or bachelor's degrees (35.2%); were students (21.7%); and used Amphoe or district public libraries (69.8 %) in the northeast (28.9 %) for the duration of more than one year (46.3 %). Their objectives in using the public libraries were for research (62.6%), education (59.1%) and information (56.9%). Reasons for using the public libraries were that they had free time/wanted to use free time effectively (74.1%), the location of public libraries was close and convenient to get to (57.6 %) and they received information from the public relations work of the public libraries (50.0 %). Information resources that users used frequently were books (82.1%) and newspapers (63.3%).

5. From the results of the evaluation of the perceptions, participation, satisfaction and problems of the target groups, it was found that the majority of non users were female (59.8 %), under 20 years old (33.9%), and secondary school graduates (35.4%), followed by bachelor's degree graduates (35.2%). The highest number were students (21.7%) followed by government employees (13.7%).

Results of the evaluation of the perception or participation of users in the performance of the public libraries according to the standards of the public libraries, classified by types of libraries and geographical area, it was found that the top three indicators that the highest number of users perceived or participated in were: the objectives in the use of libraries were in accordance with the philosophy, mission, vision and objectives of the public libraries (82.8%); experience in the use of each library service, e.g. circulation service, reference services (81.6%) and being library members (80.5%). Indicators that the highest number of users did not perceive or participate in were the use of searching tools, e.g. card catalog or online public access catalog (OPAC)

(55.1%); the fund raising activities of the libraries (55.0%); use of library websites (54.3 %); and being library volunteers (51.8%).

6. Results of the evaluation of satisfaction of users as a whole and classified by types of libraries and geographical area showed that on average the indicators that provincial users were highly satisfied with were the management of the libraries and the shelving of books and other information resources. The indicators that users of the Bangkok Metropolitan and Local Administration Organization libraries were very satisfied with were the fast service; the short operational process; and the variety of content of library and information resources.

7. Most non-library users were female (53.7%) aged between 31 - 40 (31.3 %) with only compulsory level education (40.5 %) and worked in their own business (16.2 %). Reasons for not using the public libraries were no time (79.5 %); the location of the public libraries were far or inconvenient to travel to (29.2%) and they had no need (24.3%).

Recommendations

The following recommendations are for the government for strategic planning, and for administrators and librarians in the development of public libraries up to international standards, so they can be more modern, effective and efficient, to be a resource for the lifelong learning of the community and to be an important tool for local development, leading Thailand to be a learning society.

1) Strategic recommendations for the state in the formulation of public library legislation, the formulation of plans and strategies for the systematic development of public libraries, both in the short and long term, and the provision of urgently needed management resources, especially budget and personnel.

2) Policy recommendations for the state including the affiliation of public libraries; the improvement of the organizational structure of the libraries; policies on cooperation, staff development and convincing people of the importance of public libraries.

3) Recommendations for the administrators include proactive library management in times of change in both the society and the profession, with a focus on public participation, library committees and the application of information technology to library management and services; access of the target groups and greater user satisfaction. Moreover, administrators are recommended to proceed with the systematic and continuing evaluation of public libraries and the development of databases of indicators for the evaluation of public libraries, as well as the improvement of statistical reports in agreement with the indicators used for the evaluation of public library performance.

4) Recommendations for librarians are to adjust their roles in accordance with the libraries' missions and the expectations and satisfaction of the people they serve, especially in the area of communication and public relations; and to continue their professional development to cope with change and new vision of the public libraries.

สารบาญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
สารบาญ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การปรัทัศนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับห้องสมุดประชาชน	7
มาตรฐานห้องสมุดประชาชน	10
ตัวชี้วัดการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน	12
การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุด	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนในต่างประเทศ	82
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	89
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	89
เครื่องมือการวิจัย	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล	96
การวิเคราะห์ข้อมูล	100
การนำเสนอข้อมูล	101

บทที่ 4 ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน	103
ตอนที่ 1 การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจาก	
ข้อมูลการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานของผู้บริหาร	
บรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติงาน	104
ตอนที่ 2 การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจากประชาชน	
ทั้งผู้ใช้บริการและไม่ใช้บริการ	125
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	141
สรุปผลการวิจัย	143
อภิปรายผล	147
ข้อเสนอแนะ	151
บรรณานุกรม	155
ภาคผนวก	171
ก รายชื่อกลุ่มตัวอย่างห้องสมุดประชาชนที่ส่งแบบสอบถามกลับคืน	173
ข แบบสอบถามผู้บริหาร บรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด	183
ค แบบสอบถามประชาชนผู้ใช้และผู้ไม่ใช้บริการ	205
ง แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติมบรรณารักษ์	213
จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ	214

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน 90
3.2	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาค 91
3.3	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกและได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร/ บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงาน จำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน 98
3.4	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกและได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร/ บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงาน จำแนกตามภูมิภาค 98
3.5	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกและได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร/ บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงาน จำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน 99
3.6	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกและได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร/ บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงาน จำแนกตามภูมิภาค 99
4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร บรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด ผู้ตอบแบบสอบถาม 214
4.2	ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุดประชาชนที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงาน 215
4.3	ผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนโดยรวม จำแนกตาม องค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน 217
4.4	ผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนโดยรวม จำแนกตาม องค์ประกอบและตัวชี้วัดตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน 217
4.5	ผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนตามองค์ประกอบหลักของ มาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน 220
4.6	ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนตามองค์ประกอบหลักของ มาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามภูมิภาค 220
4.7	ผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนตามองค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัดตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภทของ ห้องสมุดประชาชน 221
4.8	ผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนตามองค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัดตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามภูมิภาค 225
4.9	ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน โดยรวม 229

ตารางที่	หน้า
4.10 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวม จำแนกตามองค์ประกอบของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน	229
4.11 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและประเภท ของห้องสมุดประชาชน	231
4.12 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและประเภท ของห้องสมุดประชาชน	231
4.13 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและภูมิภาค	233
4.14 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและภูมิภาค	233
4.15 ข้อมูลส่วนตัวของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม	235
4.16 ข้อมูลพื้นฐานการใช้ห้องสมุดประชาชนของผู้ใช้บริการ	236
4.17 วัตถุประสงค์ เหตุผลในการใช้ห้องสมุดประชาชนของประชาชนผู้ให้บริการ และทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่ใช้บริการเป็นประจำ	236
4.18 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ให้บริการห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน	237
4.19 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ให้บริการห้องสมุดประชาชน จำแนกตามตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน	238
4.20 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ให้บริการห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและประเภท ของห้องสมุดประชาชน	239
4.21 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ให้บริการห้องสมุดประชาชน จำแนกตามตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดและประเภท ของห้องสมุดประชาชน	239
4.22 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ให้บริการห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและภูมิภาค	241
4.23 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ให้บริการห้องสมุดประชาชน จำแนกตามตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดและภูมิภาค	241

ตารางที่	หน้า
4.24 ความพึงพอใจของประชาชนผู้ให้บริการในผลการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน	243
4.25 ความพึงพอใจของประชาชนผู้ให้บริการในผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุด	243
4.26 ความพึงพอใจของประชาชนผู้ให้บริการในผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดและประเภทของห้องสมุดประชาชน	244
4.27 ความพึงพอใจของประชาชนผู้ให้บริการในผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนและภูมิภาค	246
4.28 สาเหตุการไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชนของประชาชนผู้ไม่ใช้บริการ	248

สารบัญภาพ/แผนภูมิ

ภาพที่	หน้า
3.1 กระบวนการวิจัย	95
3.2 งานวิจัยระยะที่ 3	96
4.1 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน	116
4.2 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภท ของห้องสมุดประชาชน	116
4.3 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามภูมิภาค	117
4.4 การเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน	120
4.5 การเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน	120
4.6 การเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามภูมิภาค	121
4.7 การเปรียบเทียบการรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ใช้บริการต่อผล การดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของ มาตรฐานห้องสมุดประชาชน	133
4.8 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการต่อผลการดำเนินงาน ห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุด ประชาชน	136
4.9 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการต่อผลการดำเนินงาน ห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน	137
4.10 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการต่อผลการดำเนินงาน ห้องสมุดประชาชน จำแนกตามภูมิภาค	137

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นรากฐานของการสร้างสังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ห้องสมุดประชาชนมีพันธกิจสำคัญในการสร้างสังคมการเรียนรู้ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ องค์การยูเนสโก (UNESCO) ตระหนักถึงบทบาทของห้องสมุดประชาชนในฐานะเป็น “พลังที่มีชีวิตเพื่อการศึกษา วัฒนธรรมและสารสนเทศ และเป็นตัวแทนสำคัญในการส่งเสริมสันติสุขผ่านจิตใจของผู้คนทั้งหญิงและชาย” และมีพันธกิจสำคัญเป็นแกนหลักเกี่ยวข้องกับสารสนเทศ การรู้หนังสือ การศึกษา และวัฒนธรรม (IFLA/UNESCO Public Library Manifesto 1995) แถลงการณ์โคเปนเฮเกน (The Copenhagen Declaration 1999) ในการประชุมบทบาทของห้องสมุดประชาชนในการสร้างสังคมสารสนเทศ ได้ประกาศว่า ห้องสมุดประชาชนจะต้องส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย และความเท่าเทียมกันในการเข้าถึง ข้อมูล ข่าวสาร การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การเรียนรู้ตลอดชีวิต การดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภาษา และการส่งเสริมการรู้หนังสือ ดังนั้น องค์การยูเนสโกจึงได้กระตุ้นให้องค์กรของรัฐทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดประชาชนอย่างจริงจัง นอกจากนี้ เอกสารบริการของห้องสมุดประชาชน : แนวทางเพื่อการพัฒนาของอิลฟาและยูเนสโก (The Public Library Service IFLA/UNESCO Guidelines for Development 2001: 2-7) ยังได้เน้นย้ำบทบาทสำคัญของห้องสมุดประชาชนในด้านการศึกษา สารสนเทศ การพัฒนาตนเอง การพัฒนาวัฒนธรรม สังคม เด็กและเยาวชน องค์การยูเนสโกจึงได้กระตุ้นให้องค์กรของรัฐ ทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดประชาชนอย่างจริงจัง

ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพัฒนาการของ ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย พ.ศ. 2459-2532 ของเฉลิมฤทธิ์ เขมชัย (2535) แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาห้องสมุดประชาชนได้รับอิทธิพลจากบุคคลที่เป็นผู้บริหารระดับนโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม มีนโยบายให้จัดตั้งห้องสมุดประชาชน และประเทศไทยรับมาตรฐานการประชุมของยูเนสโก เรื่องการจัดพิพิธภัณฑสถานและห้องสมุดประชาชน มีผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศมาช่วยแนะนำการจัดตั้งห้องสมุดประชาชนแผนใหม่ และกระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดขึ้นทั่วประเทศโดยเน้นห้องสมุดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยการอ่านและการค้นคว้าตลอดชีวิต ในด้านการบริหารจัดการห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยมีหน่วยงานดำเนินงานหลากหลาย นับตั้งแต่อดีตห้องสมุดประชาชนสังกัดกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ห้องสมุดประชาชนของเทศบาลนครกรุงเทพ และเทศบาลนครธนบุรี กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง) และกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ห้องสมุดประชาชนของแต่ละหน่วยงานต่างก็มีนโยบายในการดำเนินงานของตนเอง (สมบูรณ์ ภูหล้า 2515 และยังมีห้องสมุดประชาชนที่รับผิดชอบโดยองค์กรเอกชน คือ ธนาคารศรีนคร ซึ่งได้ยุติการดำเนินการไปแล้ว ในปัจจุบันห้องสมุดประชาชนอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐโดยสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งมีบทบาทต่อประชาชนและสังคมมาช้านาน มีผลงานวิจัยจำนวนมากทั้งในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และสาขาการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษานอกระบบ ทำการศึกษาวิจัยห้องสมุดประชาชนในด้านต่างๆ โดยทั่วไปเป็นการวิจัยเฉพาะด้าน เฉพาะสังกัด เฉพาะพื้นที่ หรือเฉพาะแห่ง แสดงให้เห็นถึงสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยที่ยังมีปัญหาและอุปสรรค และข้อจำกัดในการพัฒนาสู่บทบาทที่พึงประสงค์ การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยภาพรวมจึงมีความจำเป็น โดยเฉพาะต่อการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ซึ่งเป็นการบริหารโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและผลผลิตขององค์กร ความคุ้มค่า การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน การพัฒนาคุณภาพ การบริการประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน การยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานให้อยู่ในระดับสูง และเทียบเท่าเกณฑ์สากล ดังระบุไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2546-2550

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของห้องสมุดประชาชน ซึ่งมีระบุไว้ในมาตรา 25 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ จึงได้ดำเนินการให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชนและประเมินผลการดำเนินงาน ห้องสมุดประชาชน อันจะเป็นแนวทางพัฒนาห้องสมุดประชาชนสู่มาตรฐานสากล ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของห้องสมุดประชาชนในการพัฒนาสังคมไทยสู่สังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ *การวิจัยระยะที่ 1* เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ผลการวิจัยที่สำคัญคือมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย มีสาระสำคัญแบ่งเป็น 9 หมวด หมวด 1 ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ หมวด 2 การบริหารและโครงสร้าง หมวด 3 ความร่วมมือและเครือข่าย หมวด 4 งบประมาณและการเงิน หมวด 5 ทรัพยากรสารสนเทศ หมวด 6 การบริการ หมวด 7 บุคลากรห้องสมุด หมวด 8 อาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ และหมวด 9 การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ *การวิจัยระยะที่ 2* เป็นการพัฒนาตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยซึ่งได้พัฒนาขึ้นตามกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบใหญ่ และนำเสนอในสองมิติคือ มิติของผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด มี 66 ตัวชี้วัด และมิติของประชาชนผู้รับบริการ/กลุ่มเป้าหมาย มี 49 ตัวชี้วัด และ*การวิจัยระยะที่ 3* นี้เป็นการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน ตามตัวชี้วัดที่ได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 2 ผลการวิจัยจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารจัดการ และการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนให้มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานสากล สนับสนุน ส่งเสริมแนวคิดและหลักการของการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาประชาชนให้เป็นผู้ใฝ่รู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาสังคมไทยสู่สังคมการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน เป็นการประเมินผลโดยอิงมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 1 และตัวชี้วัดที่ได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 2 ดังนี้

1.1 มาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย 9 หมวด

หมวด 1 ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์

หมวด 2 การบริหารและโครงสร้าง

หมวด 3 ความร่วมมือและเครือข่าย

หมวด 4 งบประมาณและการเงิน

หมวด 5 ทรัพยากรสารสนเทศ

หมวด 6 การบริการ

หมวด 7 บุคลากรห้องสมุด

หมวด 8 อาคาร สถานที่และครุภัณฑ์

หมวด 9 การสื่อสารและประชาสัมพันธ์

1.2 ตัวชี้วัดที่ได้พัฒนาขึ้นตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยในการวิจัยระยะที่ 2 จำแนกเป็นตัวชี้วัดการปฏิบัติงานในมิติของกลุ่มผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด มี 66 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดในมิติประชาชนผู้รับบริการ/กลุ่มเป้าหมาย มี 49 ตัวชี้วัด

2. การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนเป็นการประเมินตามข้อมูลในแบบสำรวจข้อมูลสภาพการบริหารจัดการ และการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนในปัจจุบันจากผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถามประชาชนทั้งกลุ่มผู้ใช้และไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งการสัมภาษณ์ และการสังเกตเพิ่มเติมโดยผู้วิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยนี้จักอำนวยประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ทราบสภาพภาพห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรค อันจะเป็นแนวทางสำหรับภาครัฐ หน่วยงานราชการที่กำกับดูแลห้องสมุดประชาชนหรือองค์กรต้นสังกัดของห้องสมุดประชาชนในการพัฒนาห้องสมุดประชาชนสู่มาตรฐานสากล
2. เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาห้องสมุดประชาชน อันจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของการปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาประชาชนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ รักการเรียนรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต และขับเคลื่อนสังคมไทยสู่สังคมการเรียนรู้
3. เป็นแนวทางกระตุ้นบุคลากรผู้ปฏิบัติงานให้มีความตื่นตัวและมีการพัฒนางานและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ช่วย “สร้าง” “เสริม” และ “รักษา” ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรห้องสมุดประชาชนอันจะนำมาซึ่งการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้มีประสิทธิภาพ

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

การกำหนดภูมิภาคของห้องสมุดประชาชน ยึดตามทำเนียบรายชื่อห้องสมุดประชาชนของสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน

นิยามศัพท์

1. ห้องสมุดประชาชน หมายถึง ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ห้องสมุดประชาชนตำบล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร และห้องสมุดประชาชนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุด หมายถึง การประเมินสภาพการบริหารจัดการและการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย องค์ประกอบ ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยที่ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนกำหนดร่วมกันในการวิจัยนี้ คือค่าเฉลี่ย 3.00 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์

บทที่ 2

การปฏิทัศน์เอกสารและ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การปฏิทัศน์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 นี้นำเสนอเนื้อหาครอบคลุมประเด็นสำคัญในหัวข้อต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับห้องสมุดประชาชน

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน

ตัวชี้วัดการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน

การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลห้องสมุดประชาชนในต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับห้องสมุดประชาชน

ห้องสมุดประชาชนมีพันธกิจสำคัญในการสร้างสังคมการเรียนรู้ การรู้หนังสือ การศึกษา และวัฒนธรรม และส่งเสริมความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นับเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรก ซึ่งนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาในด้านต่างๆ ได้ระบุ คำว่า “ห้องสมุดประชาชน” ไว้ในมาตรา 25 สาระสำคัญดังกล่าว ส่งเสริมบทบาทของห้องสมุดประชาชนในฐานะแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญสำหรับประชาชน และเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาประชาชนและประเทศชาติ และมีผลกระทบต่อแนวคิดการบริหารจัดการและการพัฒนาห้องสมุดประชาชนสู่มาตรฐานสากล เพื่อสนองตอบต่อความคาดหวังของประชาชนและสังคม องค์การยูเนสโกจึงได้กระตุ้นให้องค์กรของรัฐทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดประชาชนอย่างจริงจัง

เอกสารบริการของห้องสมุดประชาชน : แนวทางเพื่อการพัฒนาของอีฟล่าและยูเนสโก (The Public Library Service IFLA/UNESCO Guidelines for Development) ได้กล่าวถึง บทบาทสำคัญของห้องสมุดประชาชนในด้านการศึกษา สาธารณสุข การพัฒนาตนเอง การพัฒนาวัฒนธรรม สังคม เด็กและเยาวชน สรุปได้ดังนี้ (International Federation of Library Associations and institutions 2001: 2 - 7)

ด้านการศึกษา ห้องสมุดประชาชนมีบทบาทสนับสนุนการศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาทางไกล และการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ

ด้านสาธารณสุข ห้องสมุดประชาชนมีบทบาทสำคัญในฐานะศูนย์สารสนเทศท้องถิ่นเป็น “แหล่งความทรงจำของอดีต” โดยเก็บรวบรวมสารสนเทศท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็เชื่อมสู่ปัจจุบันและอนาคต โดยการเก็บรวบรวมและจัดทำเครื่องมือเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นได้อย่างทันต่อเหตุการณ์

ด้านการพัฒนาตนเอง ห้องสมุดประชาชนช่วยให้บุคคลได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยจัดหาและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งความรู้ ช่วยให้บุคคลเกิดจินตนาการ เช่น วรรณกรรมเกี่ยวกับท้องถิ่น และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

ด้านการพัฒนาวัฒนธรรม ห้องสมุดประชาชนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาวัฒนธรรมและสุนทรียะของชุมชนโดยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงภาษาท้องถิ่น หากชุมชนมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภาษา ห้องสมุดประชาชนก็จะต้องจัดหาและบริการทรัพยากรสารสนเทศที่สะท้อนความหลากหลายดังกล่าว นอกจากนี้ ยังควรมีความร่วมมือกับองค์กรในท้องถิ่นและในสังคมในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมโดยใช้สถานที่ของห้องสมุดด้วย

ด้านสังคม ห้องสมุดประชาชนมีบทบาทสำคัญทางสังคมในฐานะเป็นสถานที่สาธารณะและสถานที่พบปะของชุมชน โดยเฉพาะในท้องถิ่นซึ่งอาจมีสถานที่พบปะจำกัด เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

ด้านเด็กและเยาวชน ห้องสมุดประชาชนสนองความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มทุกเพศ ทุกวัย โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน การปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน ค้นพบความสนุกสนาน จินตนาการจากหนังสือ การอ่านและห้องสมุดช่วยให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าต่อ

ชีวิตและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็กจะช่วยให้เด็กเติบโตเป็นเยาวชน และเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ใฝ่รู้และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในประเทศไทยกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2535:1) ได้กำหนดบทบาทของห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน และจากวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชนที่ระบุแสดงถึงบทบาทของห้องสมุดประชาชนในฐานะเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน ศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน และเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนด้วย ส่วนบทบาทการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียน ได้กำหนดให้ห้องสมุดประชาชนมีบทบาทสำคัญสามประการ คือ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษานอกโรงเรียน และการจัดการศูนย์ข้อมูลชุมชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2538: 9) สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (2533: 11) ระบุหน้าที่ความรับผิดชอบของห้องสมุดประชาชนไว้ว่า ห้องสมุดประชาชนมีหน้าที่เก็บรวบรวมวัสดุสารนิเทศต่างๆ ได้แก่ หนังสือ วารสาร เอกสาร สิ่งพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ ฐานข้อมูล ตลอดจนสารนิเทศในรูปแบบอื่นๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้ห้องสมุดในเขตจังหวัด อำเภอและท้องถิ่นที่ห้องสมุดประชาชนนั้นๆ ตั้งอยู่ ห้องสมุดประชาชนจึงเป็นแหล่งความรู้และข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ และความเคลื่อนไหวของสังคมที่ทุกคนมีสิทธิเข้าศึกษาค้นคว้าได้ตลอดเวลา ตลอดจนส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนและประเทศ นอกจากนี้ ยังมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้า รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สร้างนิสัยให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม จึงจำเป็นที่ห้องสมุดประชาชนต้องได้รับการสนับสนุนทุกด้านจากรัฐบาลหรือองค์การ เพื่อให้ดำเนินงานและจัดบริการได้โดยมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญและบทบาทของห้องสมุดประชาชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและการศึกษาตลอดชีวิต และผลการวิจัยซึ่งแสดงให้เห็นว่าห้องสมุดประชาชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ การส่งเสริมการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ และการเรียนรู้ของเยาวชน การสร้างสรรค์และส่งเสริมความคิดริเริ่มในหมู่ประชาชน การส่งเสริมความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูล (Hale 1994, Hendrix 1999, Kaufman 2002, Lifka 2001) ทำให้ห้องสมุดประชาชนได้รับความสำคัญและการสนับสนุนจากรัฐอย่างกว้างขวางในประเทศไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 25 ได้กำหนดให้เป็นบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ซึ่งรวมถึงห้องสมุดประชาชนด้วย นอกจากนี้ ยังมีหมวดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย

ประเทศสิงคโปร์ ห้องสมุดประชาชนได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เป็นแหล่งเรียนรู้ และส่งเสริมการอ่าน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ (National Library Board -- NLB) ซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบาย วางแผน บริหารจัดการ และสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาห้องสมุดประชาชนในทุกๆ ด้านเพื่อขยายความสามารถในการเรียนรู้ของประชาชน

สหราชอาณาจักร ห้องสมุดประชาชนเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการสร้างความรู้ของประเทศ มีการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นแกนสำคัญของโครงข่ายแห่งชาติเพื่อการเรียนรู้ (National Grid for Learning) เพื่อเป็นทึเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้เรียนรู้และเข้าถึงสารสนเทศทั้งหมด ห้องสมุดประชาชนได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งวิทยาการที่มีคุณภาพสูงและเชื่อมโยงการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาห้องสมุดประชาชน

สหรัฐอเมริกา มีการกำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญของชาติในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีกรอบทิศทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้มากที่สุด ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่ยึดหลักการในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และถือว่าเป็นสิทธิของทุกคนที่จะเข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้ได้อย่างสะดวก ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศ ส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน มีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นพื้นฐาน (Galbraith, 1992) มีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน โดยการรวมตัวกันระหว่างโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน มหาวิทยาลัยและภาคธุรกิจ (Consortia)

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน

มาตรฐานห้องสมุด (library standards) หรือในต่างประเทศมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ โดยนัยแห่งความหมายเดียวกัน เช่น guidelines, laws, rules, act, legislation มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการบริการของห้องสมุด กล่าวโดยรวม เป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนา

1. *ความสำคัญต่อการบริหาร* มาตรฐานห้องสมุดเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการบริหารจัดการและการวางแผน การกำหนดความต้องการทรัพยากร การบริหาร และการขอรับการสนับสนุนจากรัฐได้อย่างเหมาะสม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล จุดอ่อน จุดแข็งของการบริหารจัดการ การดำเนินงานและองค์ประกอบต่างๆ ของห้องสมุด และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาห้องสมุดสู่ความเป็นสากล

2. *ความสำคัญต่อการดำเนินงาน* มาตรฐานห้องสมุดเป็นแนวทางการดำเนินงานของบรรณารักษ์และผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการทำงานร่วมกันสร้างความร่วมมือและเครือข่ายอย่างเป็นระบบ และกระตุ้นให้บุคลากรได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. *ความสำคัญต่อการบริการ* เป้าหมายสำคัญของการกำหนดมาตรฐานห้องสมุดคือการบริการที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพการบริการหรือความเป็นเลิศในการบริการ โดยห้องสมุดประชาชนมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มาตรฐานห้องสมุดประชาชนส่งเสริมความสำคัญและบทบาท ของห้องสมุดต่อประชาชน ชุมชนและสังคม ให้ประชาชน ชุมชนและสังคมได้รับการบริการที่ดี และมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และการเข้าสู่สังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้

สหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมห้องสมุดและสถาบัน หรืออิฟล่า (International Federation of Library Associations and institutions - IFLA) ประกาศใช้ “The Public Library Service IFLA/ UNESCO Guidelines for Development” เป็นมาตรฐานระดับนานาชาติ สำคัญแบ่งเป็น 6 หมวด 1) บทบาทและวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน 2) กรอบทางกฎหมายและการเงิน 3) การสนองความต้องการของผู้ใช้ 4) การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ 5) ทรัพยากรบุคคล 6) การจัดการและการตลาดห้องสมุดประชาชน

ผลการวิเคราะห์แนวคิดมาตรฐานห้องสมุดประชาชนของประเทศไทย ต่างประเทศ และองค์กระดัดนานาชาติ รวม 51 องค์กร และการสังเคราะห์แนวคิดเป็นข้อเสนอแนะมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย โดยการวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงพัฒนา เครื่องมือการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เนื้อหา แบบสอบถาม และแบบสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชน ผลการวิจัยพบว่า มีคำเรียกชื่อมาตรฐานห้องสมุดประชาชนหลากหลาย และประกาศใช้โดยหน่วยงานภาครัฐระดับกระทรวงหรือกรม องค์กรส่วนท้องถิ่น หรือสมาคมวิชาชีพ มีทั้งมาตรฐานระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับรัฐหรือระดับองค์กร มาตรฐานขั้นต่ำ มาตรฐานเป็นขั้นหรือลดหลั่น และมาตรฐานตามระดับผลการดำเนินงานหรือผสมผสานเป็นมาตรฐานเชิงคุณภาพ มาตรฐานเชิงปริมาณ และการผสมผสาน เป็นมาตรฐานบังคับ

ใช้และมาตรฐานไม่บังคับใช้ โดยทั่วไปมาตรฐานห้องสมุดประชาชนมีภาพรวมและหัวข้อสำคัญของเนื้อหาใกล้เคียงกัน ครอบคลุมหัวข้อสำคัญ ประกอบด้วย การบริหารและโครงสร้างองค์กร การเงินและงบประมาณ ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการ บุคลากร อาคารสถานที่ เทคโนโลยี เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือและข่ายงาน การประชาสัมพันธ์ การตลาด รายละเอียดในเนื้อหาของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่สอดคล้องกัน ยกเว้นมาตรฐานเชิงปริมาณซึ่งแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ ผลการวิจัยนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยแบ่งเป็น 9 หมวด หมวด 1 ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ หมวด 2 การบริหารและโครงสร้าง หมวด 3 ความร่วมมือและเครือข่าย หมวด 4 งบประมาณและการเงิน หมวด 5 ทรัพยากรสารสนเทศ หมวด 6 การบริการ หมวด 7 บุคลากรห้องสมุด หมวด 8 อาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ และหมวด 9 การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ (ชุตินา สัจจามันท์ 2549 : บทคัดย่อ)

ตัวชี้วัดการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน

การพัฒนาห้องสมุดประชาชนจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ ซึ่งเป็นการบริหารโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management --RBM) ในการดำเนินภารกิจของรัฐ และมีประชาชนเป็นเป้าหมายหลัก ดังระบุไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 ว่า “การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน” และสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 โดยมีแนวคิดในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาใหม่ด้านวิถีคิดและวิธีการทำงาน และการติดตามประเมินผลบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ดังได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ประการหนึ่งว่า “1.3 เพื่อให้มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีการจัดทำดัชนีชี้วัดเป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผล” และมีแนวทางการดำเนินงาน... “3.5 พัฒนาระบบและกลไกการติดตามประเมินผลและสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกระดับ ให้สอดคล้องกับกระบวนกรปรับเปลี่ยนระบบบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่และการมีส่วนร่วมของประชาชน” (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พุทธศักราช 2544-2549 : 110, 116)

ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหรือผลสัมฤทธิ์ของงาน (Key Performance Indicators-KPI) ได้รับความสำคัญในการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ ในฐานะเป็นเครื่องมือวัดผลการดำเนินงานหรือผลสัมฤทธิ์ของงาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลผลิตขององค์กร การบรรลุปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กร ตอบรับเป้าประสงค์หลักของการพัฒนาระบบราชการไทย คือ การพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น การปรับบทบาท ภารกิจ และขนาดให้มีความเหมาะสม ยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานให้อยู่ในระดับสูงและเทียบเท่าเกณฑ์สากล และตอบสนองต่อการบริหารการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2546-2550 ม.ป.ป.: 2) การวัดผลสำเร็จของงานที่เกิดขึ้น โดยการกำหนดเป้าหมายให้เป็นรูปธรรม เพื่อนำผลงานจริงที่เกิดขึ้นมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายของตัวชี้วัดนั้น เช่น การประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ มีตัวชี้วัดคือ ร้อยละของความพึงพอใจของผู้รับบริการ จากนั้นก็นำมาสู่การกำหนดเป้าหมายให้เป็นรูปธรรม เช่น กำหนดเป้าหมายว่าจะต้องให้ประชาชนผู้รับบริการมีความพึงพอใจในการให้บริการของหน่วยงานของรัฐได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 เป็นต้น (เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ 2548: 1-2) นอกจากนี้ ยังมีตัวชี้วัดทางสังคม (social indicators) ซึ่งหมายถึง สิ่งที่แสดงออกเป็นตัวเลขที่ใช้วัดแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดทางสังคมซึ่งเป็นเชิงนามธรรมให้เป็นตัวแปรเชิงรูปธรรมที่สามารถวัดได้ภายใต้ระบบสารสนเทศที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร(สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี 2542: 15)

การกำหนดตัวชี้วัด จำเป็นต้องมีการกำหนดเกณฑ์เพื่อแสดงระดับหรือมาตรฐานที่ถือว่าเป็นความสำเร็จของการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงาน เกณฑ์เป็นตัวตัดสินคุณค่าคุณภาพของการปฏิบัติหรือผลที่ได้รับ การกำหนดเกณฑ์อาจทำได้หลายแนวทาง เช่น อิงมาตรฐานทางวิชาชีพหรือมาตรฐานการกระทำ อิงค่านิยมหรือระดับความคาดหวังที่พึงประสงค์ของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ที่สำคัญ คือ ผู้บริหารระดับสูง บุคคลภายนอกองค์กร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้เชี่ยวชาญ การกำหนดเกณฑ์อาจแสดงออกในรูปของระดับพฤติกรรมที่ยอมรับได้ หรือเกณฑ์ขั้นต่ำ หรือกำหนดเป็นระดับ 5 ระดับ การกำหนดเกณฑ์การประเมินควรพิจารณาคุณลักษณะที่ดี คือมีความท้าทายและเป็นไปได้ คืออยู่ในวิสัยที่จะบรรลุความคาดหวังนั้น สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เช่น เมื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ในระดับหนึ่งแล้ว อาจมีการตั้งเกณฑ์ที่มีมาตรฐานสูงยิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับทางวิชาชีพ และได้รับการยอมรับจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประเมิน ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ใช้ผลการประเมิน

ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานห้องสมุดมีการกำหนดโดยองค์การมาตรฐานสากลประกอบด้วย มาตรฐานด้านสารสนเทศและการเอกสาร และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานห้องสมุด ISO 11620 : 1998 Information and documentation - library performance indicators และ ตัวชี้วัดเพิ่มเติม ISO 11620 : 1998/Amd. 1 : 2003 Additional performance indicators for libraries และต่อมาได้จัดทำมาตรฐาน ISO/TR 20983 (2003-11-01) กำหนดตัวชี้วัดการบริการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง สาระประกอบด้วย การบริการ กิจกรรมหรือประเด็น และตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน โดยจัดกลุ่มตามการ จำแนกในมาตรฐาน ISO 11620 : 1998 (1)

ส่วนการพัฒนาตัวชี้วัดผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนที่เป็นสากลโดยตรง ยัง ไม่มีการดำเนินการในระดับประเทศ มีการดำเนินการเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานห้องสมุด ประชาชน เช่น มาตรฐานห้องสมุดประชาชนนิวซีแลนด์ ซึ่งประกาศใช้โดยสมาคมห้อง สมุดและสารสนเทศของนิวซีแลนด์ ออโตรัว (Library and Information Association of New Zealand Aotearoa 2002) กำหนดมาตรฐานในด้านต่างๆ พร้อมตัวชี้วัดด้านการ จัดการ การเงิน บุคลากร ทรัพยากรห้องสมุด ผู้ใช้ห้องสมุด การดำเนินงานห้องสมุด การ เรียนรู้ตลอดชีวิต ทรัพยากร และการบริการอ้างอิงและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การบริการ ห้องสมุดเคลื่อนที่ เทคโนโลยีห้องสมุด การบริการประชาชนที่ใช้ภาษาอื่นนอกจากภาษา อังกฤษและภาษาเมารี การบริการผู้พิการ การบริการกลุ่มเมารี และอาคารสถานที่ จาก ผลการวิเคราะห์ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานบริการห้องสมุดประชาชนวิคตอเรีย (Victorian public libraries) 19 แห่ง จำแนกเป็นบริการห้องสมุดในเมืองหลวง (metropolitan library services) และในชนบท (county library services) ในกรุงแคนเบอร์รา ประเทศ ออสเตรเลีย โดยการวิเคราะห์จากรายงานประจำปี แผนธุรกิจ แผนบริษัท และเอกสารที่ เกี่ยวข้อง Local Government Branch, Department of Infrastructure (1999) ได้ จำแนกตัวชี้วัดตามกลุ่มดังนี้ ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐาน รายจ่าย ชั่วโมงเปิดทำการและบุคลากร ผลลัพธ์ ประกอบด้วย การยืม ค่าใช้จ่าย การเป็น สมาชิก การมาใช้ การจอง คำถามรายการ/กิจกรรมและบริการ

ในทวีปยุโรป คณะกรรมการยุโรป (European Commission 2000) ได้สนับสนุน งบประมาณเพื่อดำเนินโครงการพัฒนาตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดแบบเดิมที่เน้นหนังสือ และห้องสมุดผสมผสานระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โครงการ EQUINOX เป็นโครงการหนึ่งที่เน้นการพัฒนาตัวชี้วัดห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ และคณะกลุ่มผู้สนใจด้าน การจัดการคุณภาพและสถิติของสมาคมห้องสมุดสวีเดน (The Special Interest Group

for Quality Management and Statistics, the Swedish Library Association 2004) ได้จัดทำคู่มือการประเมินคุณภาพเพื่อให้ห้องสมุดนำไปใช้ในการประเมินคุณภาพอย่างเป็นระบบ โดยได้มีการพัฒนาตัวชี้วัดอิงมาตรฐานขององค์การมาตรฐานสากล ISO 11620 แนวทางการวัดคุณภาพของสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมห้องสมุดและสถาบัน (IFLA Measuring Quality, 1996) และ EQUINOX ซึ่งเป็นตัวชี้วัดการบริการห้องสมุด อิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการยุโรป (European Commission) ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น มุ่งสำหรับห้องสมุดทุกประเภท รวมถึงห้องสมุดประชาชนด้วย และครอบคลุมกิจกรรม สำคัญของงานห้องสมุด ผลการวิจัยได้ตัวชี้วัด 12 ตัวเพื่อการประเมินคุณภาพขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ความพึงพอใจของผู้ใช้ 2) ชั่วโมงเปิดทำการเปรียบเทียบกับความต้องการ 3) ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึง 4) ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึงบริการห้องสมุด อิเล็กทรอนิกส์จากระยะไกล 5) จำนวนคาบของบริการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์แต่ละบริการ ต่อสมาชิกที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 6) การมาห้องสมุดต่อรายหัวสมาชิกที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 7) จำนวนคำขอข้อมูลต่อรายหัวสมาชิกที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 8) การเข้าร่วมรายการ/กิจกรรม ต่อรายหัวสมาชิกที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 9) เวลาที่ใช้เฉลี่ยในการจัดหาเอกสาร และเวลาที่ใช้ เฉลี่ยในการดำเนินการกระบวนการทางเทคนิค 10) สัดส่วนของการยืมระหว่างห้องสมุดต่อ การยืมทั้งหมด 11) การยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศ 12) การจัดชั้นผิด (Adrial 2004)

ตัวชี้วัดห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน (ม.ป.ป.: 25-36) จัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นแนวทางติดตาม เร่งรัด และ ประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้รับทราบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ตลอดจน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค นำไปใช้ในการพัฒนางานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ หน่วยงาน โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จเป็นเครื่องมือวัดตัวแปรทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ มีเกณฑ์ตัดสินหรือมาตรฐานสามารถวัดได้ แบบรายงานผลการดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบบรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ตลอดชีวิต (รายไตรมาส) จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการปรับปรุง ห้องสมุดทางกายภาพ ด้านการเพิ่มสื่อในห้องสมุด ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และแบบรายงานผล การดำเนินงานการจัดกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ตลอดชีวิต จำแนกตามภารกิจหลัก 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการปรับปรุง ห้องสมุดทางกายภาพ ด้านการเพิ่มสื่อในห้องสมุด ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต นอกจากนี้ ยังมีหัวข้อรายงานความร่วมมือจากชุมชน/ปัญหาและข้อเสนอแนะ ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายและประโยชน์ที่ได้รับ

กรุงเทพมหานคร (2548) จัดทำตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร ในยุทธศาสตร์ 1 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางร่างกาย จิตใจ และสังคมในเชิงรุก ด้านกีฬา นันทนาการ และบริการสาธารณสุข *กลยุทธ์หลัก* 2. จัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการ แหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมที่เสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองให้กับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและสร้างทางเลือกใหม่ของการใช้ชีวิตวันหยุด มีตัวชี้วัดหลัก 4 รายการ คือ 1) จำนวนแหล่งเรียนรู้ ศูนย์กีฬา และศูนย์เยาวชนที่เพิ่มขึ้น 2) จำนวนกิจกรรมที่จัด 3) ผู้เข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น 4) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ โดยมีโครงการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชน ประกอบด้วย โครงการเพิ่มห้องสมุดประชาชนและบ้านหนังสือ โครงการเพิ่มศักยภาพห้องสมุดประชาชนและบ้านหนังสือ และโครงการส่งเสริมการอ่านห้องสมุดประชาชน กรุงเทพมหานคร

ผลการพัฒนาตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับบริบทของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยของ ชูติมา สัจจามันท์ บุญศรี พรหมมาพันธ์ และศิริพร สัจจามันท์ (2549) โดยอิงมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย 9 หมวด ที่ได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 1 นำเสนอในสองมิติ คือ มิติของผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน มี 66 ตัวชี้วัด และมิติของประชาชนผู้ให้บริการ/กลุ่มเป้าหมาย มี 49 ตัวชี้วัด ในแต่ละตัวชี้วัดได้มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินดำเนินงานในลักษณะต่างๆ และจัดทำคู่มือการใช้ตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน เพื่อให้ห้องสมุดประชาชนและหน่วยงานที่กำกับดูแลห้องสมุดประชาชน รวมทั้งสมาคมวิชาชีพได้นำไปใช้เป็นแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน อันจะทำให้ทราบขีดความสามารถและระดับการบรรลุมาตรฐานที่พึงประสงค์ของห้องสมุดประชาชนแต่ละแห่ง จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรค และนำไปสู่การวางแผนพัฒนาห้องสมุดประชาชนสู่มาตรฐานสากล ส่งเสริมบทบาทของห้องสมุดประชาชนในการสร้างสังคมการเรียนรู้อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคนและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุด

การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดเป็นกิจกรรมหรือกระบวนการสำคัญในการบริหารจัดการห้องสมุด อาจเป็นห้องสมุดในภาพรวมทั้งระบบ หรือองค์ประกอบย่อยของระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) หรือผลลัพธ์ (output) ในด้านใดด้านหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ ความสำคัญ และขอบเขต ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุด

การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดมีวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนี้

1.1 เพื่อพิจารณาหรือตัดสินคุณค่าของห้องสมุด เช่น พิจารณาว่ามวลทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุดมีคุณค่า หรือเหมาะสมหรือไม่ เป็นต้น

1.2 เพื่อวัดประสิทธิผล (effectiveness) และประสิทธิภาพ (efficiency) ของห้องสมุด ประสิทธิผลเป็นการพิจารณาความสำเร็จของการดำเนินงานขององค์การตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วนประสิทธิภาพเป็นการพิจารณาความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์การในด้านความสามารถสร้างผลผลิตหรือบริการได้มากที่สุด โดยพิจารณาค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะดูจากอัตราส่วนระหว่างปัจจัยนำเข้าและปัจจัยนำออก

1.3 เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของห้องสมุด

1.4 เพื่อเปรียบเทียบผลงานของห้องสมุดที่เกิดขึ้นจริง กับผลที่คาดหวังหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ หรือความแตกต่างและปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่าง

1.5 เพื่อแสวงหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลและสารสนเทศสำหรับผู้บริหารประกอบการตัดสินใจ

2. ความสำคัญของการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุด

การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการห้องสมุดในสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลง การแข่งขัน และความจำกัดในด้านต่างๆ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการพัฒนา ขณะเดียวกันเนื่องจากการดำเนินงานห้องสมุดในปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการสูง และนับวันจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยี สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ซับซ้อน และมีความคาดหวังจากสังคมสูง การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดจึงมีความสำคัญต่อผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ใช้และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

2.1 ความสำคัญต่อผู้บริหาร การประเมินผลเป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการบริหารงาน การวางแผนและการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการติดตามงาน และเป็นเครื่องมือประกันคุณภาพห้องสมุด

2.2 ความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติงาน การประเมินผลช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความตื่นตัวและมีการพัฒนาทั้งพัฒนางานและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การประเมินจึงช่วย “สร้าง” “เสริม” และ “รักษา” ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน อันจะนำมาซึ่งการดำเนินงานห้องสมุดที่มีประสิทธิภาพ

2.3 ความสำคัญต่อผู้ใช้และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) การประเมินผลช่วยในการบริหารจัดการห้องสมุด สนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้ ตลอดจนตอบสนองต่อภารกิจและเป้าหมายของห้องสมุด

3. ขอบเขตของการประเมิน

การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดอาจจำแนกขอบเขตได้ ดังนี้

3.1 การประเมินผลห้องสมุดหรือระบบสารสนเทศทั้งระบบ เป็นการประเมินผลห้องสมุดหรือระบบสารสนเทศโดยรวม

3.2 การประเมินผลห้องสมุดหรือระบบสารสนเทศบางส่วน เป็นการประเมินผลห้องสมุดหรือระบบสารสนเทศบางด้านหรือบางกิจกรรม เช่น การประเมินทรัพยากรสารสนเทศ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การประเมินกระบวนการดำเนินงานสารสนเทศ เช่น การคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการและเผยแพร่สารสนเทศ การประเมินเครื่องมือ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องพิมพ์ เครื่องมือสื่อสาร ระบบเครือข่าย โสตทัศนอุปกรณ์ เป็นต้น การประเมินบุคลากรสารสนเทศ เช่น บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์ ฯลฯ พนักงานห้องสมุด การประเมินผู้ใช้และการใช้สารสนเทศ เช่น พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้ ความต้องการ ความพึงพอใจของผู้ใช้ รวมถึงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นกลุ่มผู้อาจจะใช้สารสนเทศ ที่ตระหนักถึงบริการและทรัพยากรสารสนเทศของสถาบัน แต่อาจจะยังไม่มีความต้องการหรือความจำเป็นหรือไม่มีเวลาจึงยังไม่ใช้ และอาจจะใช้เมื่อมีความต้องการหรือมีโอกาสหรือได้รับการชักนำ โน้มน้าว และอีกกลุ่มคือกลุ่มผู้ไม่ใช้ ซึ่งอาจเกิดจากการขาดความรู้ ความเข้าใจ และยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญ

4. ผู้รับผิดชอบการประเมินระบบสารสนเทศ

โดยภาพรวมการประเมินระบบสารสนเทศดำเนินการได้โดยบุคคลหลายฝ่าย ปัจจุบันนิยมดำเนินการในรูปคณะกรรมการหรือคณะทำงานโดยมีหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดังนี้

4.1 **ผู้บริหารระบบสารสนเทศ** การประเมินเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารทุกระดับ จากจุดเล็กไปสู่จุดใหญ่ ซึ่งทำให้ทุกฝ่ายได้เห็นภาพรวมทั้งในแนวกว้างและแนวลึก

4.2 **ผู้ปฏิบัติงานสารสนเทศ** มีส่วนสำคัญในการประเมินระบบสารสนเทศ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในความรับผิดชอบ ซึ่งส่วนหนึ่งได้อาศัยความรู้และข้อมูลจากประสบการณ์ประกอบ เช่น บรรณารักษ์แผนกบริการสามารถบอกได้ว่า ทรัพยากรสารสนเทศประเภทใดเป็นที่ต้องการหรือเป็นที่สนใจของผู้ใช้ บรรณารักษ์แผนกจัดหาสามารถประเมินสำนักพิมพ์ต่างๆ ในเบื้องต้นได้ว่า สำนักพิมพ์ใดผลิตทรัพยากรสารสนเทศที่ดีมีคุณภาพ บริษัทตัวแทนจำหน่ายวารสารใดมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังรวมถึงการประเมินการปฏิบัติงาน เช่น วิธีการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานของแผนก/ฝ่ายด้วย

4.3 **ผู้ใช้บริการ** ผู้ใช้บริการถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานห้องสมุดก่อให้เกิดบริการสารสนเทศอันเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้

4.4 **ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** บุคคลหรือสถาบันที่มีส่วนได้ส่วนเสียอาจเข้ามาร่วมในการประเมินห้องสมุด เช่น ชุมชน ซึ่งได้รับผลกระทบทั้งโดยตรงหรือทางอ้อมจากระบบสารสนเทศ เป็นต้น

4.5 **ผู้ทรงคุณวุฒิ** ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชาซึ่งมีความรู้ความชำนาญที่เกี่ยวข้อง อาจเป็นบุคคลภายนอก อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา นักวิชาการในหน่วยงานซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะวิชา

5. รูปแบบของการประเมินผล

การประเมินผลอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น ในรูปกล่องรับฟังความคิดเห็น การสอบถาม การสังเกต การสำรวจโดยแบบสอบถามและการวิจัยประเมินผลอย่างเป็นระบบซึ่งมีหลายวิธี

การวิจัยประเมินผลอย่างเป็นระบบซึ่งได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน คือ การประเมินคุณภาพการบริการ ใช้ SERVQUAL เป็นเครื่องมือวัดคุณภาพการบริการสารสนเทศ โดยใช้กรอบแนวคิดประยุกต์แบบจำลองช่องว่าง (gap model) ของพาราสุรามาน ไชแธมอล และแบร์รี (ค.ศ. 1990) ซึ่งเป็นการประเมินช่องว่างระหว่างความคาดหวังกับความเป็นจริง โดยให้ลูกค้าตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพ 5 ด้าน คือ ลักษณะทางกายภาพ (tangible) ความน่าเชื่อถือ (reliability) การตอบสนอง (responsiveness) ความเชื่อมั่น (assurance) และการเข้าถึงจิตใจ (empathy) รวม 22 ข้อ 2 ครั้ง ช่อง

แรกวัดระดับความคาดหวัง ช่องที่สองวัดระดับบริการที่ได้รับจริง ใช้การวัดแบบลิเกิร์ต (Seven-point Likert Scale) มาตรฐานประมาณค่า 7 ระดับ เลข 1 หมายถึงความคาดหวังและบริการที่ได้รับจริงอยู่ในระดับน้อย และเพิ่มมากขึ้นจนถึงเลข 7 การประเมินคุณภาพการบริการสารสนเทศประเมินจากช่องว่างของค่าคะแนน ถ้าช่องว่างของค่าคะแนนเป็นบวก คือคะแนนความเป็นจริงสูงกว่าคะแนนความคาดหวัง หมายถึงคุณภาพการบริการสารสนเทศดี ถ้าช่องว่างของคะแนนมีค่าเป็นลบ คือคะแนนความเป็นจริงน้อยกว่าคะแนนความคาดหวัง หมายถึงคุณภาพการบริการสารสนเทศไม่ดี การคำนวณให้นำคะแนนเฉลี่ยความเป็นจริงของการได้รับบริการเป็นตัวตั้งลบกับคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังที่ผู้ใช้มีต่อการบริการสารสนเทศ (Zeithaml, Parasuraman and Berry 1998) ผลการประเมินทำให้ทราบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความเป็นจริงของการได้รับบริการสารสนเทศของผู้ใช้ในต่างประเทศ มีนักวิจัยหลายท่านได้ประเมินคุณภาพการบริการโดยใช้ SERVQUAL เป็นเครื่องมือ เช่น ไนเทคกี (Nitecki 1996: 181-190) ไนเทคกี และเฮอร์นอน (Nitecki and Herson 2000) วัดคุณภาพการบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเยล โดยใช้ SERVQUAL เป็นเครื่องมือ ประชากร ประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา และอาจารย์ จำนวน 500 คน ผลการวิจัยพบว่า SERVQUAL เหมาะเป็นเครื่องมือวัดการรับรู้ของผู้ใช้บริการ และหากจะนำไปใช้ห้องสมุดใดควรปรับให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้ใช้ห้องสมุดนั้นๆ ในประเทศไทย มีงานวิจัยของพรวิฑู ใคว์ชษาภรณ์ (2542) ใช้เครื่องมือการวัดคุณภาพการบริการประเมินคุณภาพการบริการสารสนเทศของศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการบริการสารสนเทศ

6. ขั้นตอนการประเมินระบบสารสนเทศ

การประเมินระบบสารสนเทศมีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

6.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และขอบเขตของการประเมิน ควรกำหนดให้มีลักษณะเป็นประเด็นเฉพาะเจาะจง ในสิ่งซึ่งผู้ใช้ผลการประเมินต้องการทราบหรือนำไปใช้ประโยชน์

6.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนขั้นตอนหนึ่ง และมีผลโดยตรงต่อความเชื่อถือได้ของผลการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูลจะได้ผลดีถ้ามีการกำหนดวิธีการอย่างเหมาะสมและเป็นระบบ รวมทั้งเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลมีคุณภาพ มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างละเอียดชัดเจนในเรื่องการกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร ระยะเวลา แหล่งข้อมูล สถานที่ บุคคลและตารางการปฏิบัติงาน

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาคำนวณโดยวิธีการทางสถิติ เช่น การแจกแจงความถี่ การหาค่าสัดส่วน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น หรือวิธีการทางคุณภาพ เช่น การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปผลการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เสร็จสมบูรณ์แล้วในรูปที่จะสามารถตอบปัญหาหรือประเด็นที่ต้องการประเมิน

6.4 การรายงานผลการประเมิน เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่มีความสำคัญยิ่ง การประเมินจะไม่มีประโยชน์ ถ้าขาดการรายงานผลการประเมิน หรือการรายงานผลที่ขาดคุณภาพ

7. มาตรฐานกับการประเมินผลห้องสมุดหรือระบบสารสนเทศ

มาตรฐานช่วยให้การประเมินผลห้องสมุดหรือระบบสารสนเทศเป็นไปอย่างมีระบบ โดยมาตรฐานจะกำหนดตัวชี้วัด (indicator) ซึ่งอาจเป็นเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ เป็นเครื่องมือวัดหรือเปรียบเทียบมาตรฐานดังกล่าว โดยทั่วไปจะใช้มาตรฐานห้องสมุดซึ่งจัดทำและประกาศใช้โดยสมาคมวิชาชีพหรือองค์กรทางการศึกษา ในประเทศไทยมีการจัดทำมาตรฐานห้องสมุดประเภทต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดเฉพาะ ฯลฯ นอกจากนี้ ส่วนราชการต้นสังกัดหรือที่เกี่ยวข้อง ยังมีการจัดทำและประกาศใช้มาตรฐานที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) จัดทำและประกาศใช้มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 (ทบวงมหาวิทยาลัย 2544) และในการวิจัยนี้ใช้มาตรฐานห้องสมุดประชาชนซึ่งได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 1 มีข้อกำหนดเกี่ยวข้องกับการบริหารและโครงสร้างองค์กร การเงินและงบประมาณ ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการ บุคลากร อาคารสถานที่ เทคโนโลยี เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือและเครือข่าย การประชาสัมพันธ์และการตลาด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยครอบคลุมการวิจัย การบริหารจัดการ และการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยในด้านต่างๆ ดังนี้

1. พัฒนาการ แนวโน้ม และรูปแบบห้องสมุดประชาชน

1.1 พัฒนาการของห้องสมุดประชาชน

สมบูรณ์ ภูหล้า (2515) ศึกษาประวัติและพัฒนาการของห้องสมุดประชาชน ในประเทศไทย ปัญหาการจัดตั้ง การดำเนินงาน และการบริหารงาน ประชากรคือบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนของกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา 334 แห่ง

บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนของเทศบาลนครกรุงเทพ และของเทศบาลนครธนบุรี รวม 5 แห่ง และการจัดตั้ง การดำเนินงาน และการบริหารงาน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและสอบถามและการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานและบริหารงานห้องสมุดประชาชน

ผลการวิจัยพบว่า มีหน่วยงานดำเนินงานห้องสมุดประชาชน 5 หน่วย คือ กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เทศบาลนครกรุงเทพ เทศบาลนครธนบุรี กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง) และกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ห้องสมุดประชาชนของแต่ละหน่วยงานนี้ต่างก็มีนโยบายในการดำเนินงานของตนเอง มีการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันบ้าง ห้องสมุดประชาชนของ กรป.กลาง และกรมการพัฒนาชุมชนเป็นเพียงผู้สมุดเคลื่อนที่ ส่วนห้องสมุดประชาชนทั้ง 5 แห่งของเทศบาลมีสภาพค่อนข้างดี มีผู้ดำเนินงานที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ งบประมาณพอเพียงที่จะจัดบริการที่ดีแก่ประชาชนได้ ปัญหาที่พบคือสถานที่ตั้งไม่เหมาะสม ห้องสมุดประชาชนของกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา มีปัญหาการจัดบริการให้แก่ผู้ใช้ยังได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากขาดแคลนอาคารและครุภัณฑ์ที่เหมาะสม ไม่มีผู้ดำเนินงานที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์

เฉลิมฤทธิ์ เขมชัย (2535) ศึกษาพัฒนาการของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย พ.ศ. 2459-2532 ในด้านนโยบายการจัดห้องสมุด การบริหารงาน งบประมาณ อาคารสถานที่ กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของห้องสมุดประชาชน โดยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ ผลสรุปแสดงให้เห็นพัฒนาการ 3 ระยะ ในด้านนโยบายการจัดห้องสมุด การบริหารงาน งบประมาณ อาคารสถานที่ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาห้องสมุดประชาชนได้รับอิทธิพลจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อธิบดีกรมศึกษาธิการ พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ เสนอความเห็นต่อกระทรวงธรรมการให้จัดห้องอ่านหนังสือสำหรับประชาชน สมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม มีนโยบายให้จัดตั้งห้องสมุดประชาชน ประเทศไทยรับมาตรการประชุมของยูเนสโกเรื่องการจัดพิพิธภัณฑ์และห้องสมุดประชาชน ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศมาช่วยแนะนำการจัดห้องสมุดประชาชนแผนใหม่ และกระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดขึ้นทั่วประเทศโดยเน้นห้องสมุดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยการอ่านและการค้นคว้าตลอดชีวิต

1.2 แนวโน้มของห้องสมุดประชาชน

อัญชลีกร กุลสุวรรณ (2533) ศึกษาแนวโน้มการจัดห้องสมุดประชาชนจังหวัด

สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2543 แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ อาคารสถานที่ โครงสร้าง การบริหารงาน วัตถุประสงค์ บทบาทและหน้าที่ การบริหารและกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ และ ครุภัณฑ์ การประเมินผลใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสมุดประชาชนจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 22 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) อาคารสถานที่ที่ยังอาศัยอยู่กับหน่วยงานอื่น จะได้รับงบประมาณสร้างใหม่เป็นเอกเทศ 2) แนวทางพัฒนาบุคลากรจะเป็นการให้ความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์เพิ่มเติม วัตถุประสงค์การจัดตั้งที่จะเพิ่มและเน้น จะเป็นการให้บริการข่าวสารข้อมูลต่างๆ โดยสื่อทุกรูปแบบ เป็นศูนย์รวมของวิทยาการทุกสาขาวิชา การร่วมมือกับศูนย์ฯ ภาค ศูนย์ฯ จังหวัด ห้องสมุดอำเภอ จะเป็นการร่วมมือกันหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การใช้สื่อที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3) การบริการและการจัดกิจกรรม จะส่งเสริมและพัฒนาระบบเครือข่ายการเรียนรู้ โดยใช้สื่อสารสนเทศเป็นสาระหลักและให้บริการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น 4) วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ จะมีลักษณะที่ผู้ใช้บริการสามารถเรียนรู้และใช้ได้ด้วยตนเอง มีเนื้อหาสอดคล้องกับสภาพสังคมและสภาพแวดล้อม 5) การประเมินผล เน้นให้ผู้ปฏิบัติงานประเมินตนเอง การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ต่อประชาชน โดยจะประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานทุกด้าน

น้ำฝน ศรีโยโว (2544) ศึกษาแนวโน้มการจัดห้องสมุดประจำจังหวัดในทศวรรษหน้าตามทัศนคติของบุคลากรห้องสมุด พุทธศักราช 2542-2552 ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคกลาง พบว่า 1) อาคารสถานที่ของห้องสมุดประชาชนควรมีลักษณะเป็นเอกเทศ อยู่ในเขตชุมชน ทั้งภายในและภายนอกมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีการจัดมุมต่างๆ เป็นลักษณะเฉพาะเพื่อความสะดวก มีป้ายชื่อห้องสมุดติดชัดเจน ทางเข้าออกมีออกทางเดียวและติดตั้งที่กันขโมย 2) บุคลากรห้องสมุดควรมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านบรรณารักษศาสตร์ และสามารถพัฒนาให้เป็นหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนได้ ควรมีการเพิ่มอัตรากำลังและการฝึกอบรมให้สามารถปฏิบัติงานในด้านต่างๆ การจัดห้องสมุดควรมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย ทำหน้าที่ตรวจสอบและเป็นพี่เลี้ยงให้ห้องสมุดประจำอำเภอ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมของวิทยาการทุกแขนง สำหรับการศึกษาค้นคว้าและวิจัยของประชาชน 3) ควรมีการบริการเชิงรุกในด้านต่างๆ และจัดกิจกรรมทุกประเภทที่ใช้สื่อสารสนเทศเป็นหลัก 4) เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์จะมีความสำคัญสำหรับห้องสมุดประชาชนจังหวัด การกำหนดจำนวนวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ควรขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับและการพิจารณาของคณะกรรมการห้องสมุดประชาชนจังหวัด 5) การประเมินผล ควรเชิญบุคคลภายนอกมาร่วมด้วย โดยเน้นการประเมินเพื่อการตรวจสอบมาตรฐานและการพัฒนางาน

อุบล โคตา (2545) ศึกษาแนวโน้มการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนอำเภอใน ทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคเดลฟายในการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เลือก แบบเจาะจง 3 กลุ่ม ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาห้องสมุดประชาชนจำนวน 5 คน คณะกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ จำนวน 5 คน และผู้มีอำนาจ หน้าที่ ซึ่งมีผลกระทบต่อการทำงานห้องสมุดประชาชนอำเภอและผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด ประชาชน จำนวน 7 คน รวม 17 คน การวิเคราะห์ที่ใช้ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านโครงสร้างและการบริหารงาน ห้องสมุดประชาชนอำเภอจะอยู่ในการ บังคับบัญชาของหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษาของกระทรวงการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารห้องสมุดประชาชนอำเภอ คณะกรรมการห้องสมุดประชาชนอำเภอ ประกอบด้วย ประชาชนและผู้แทนจากส่วนราชการ อื่นๆ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนอำเภอมีวุฒิปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์ หรือสารสนเทศศาสตร์ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีการพัฒนาตำแหน่งทางวิชาการและ ได้รับการส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ ห้องสมุดประชาชนอำเภอมีหน้าที่ให้บริการข่าวสารข้อมูล บริการความรู้ด้านวิชาการและ วิชาชีพ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุดย่อยในชุมชน ห้องสมุดประชาชน อำเภอจะได้รับงบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ ศาสนา และวัฒนธรรมโดยผ่านเขต พื้นที่การศึกษา จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการบริจาคของประชาชนในท้องถิ่น และจัดหางบประมาณเพิ่มเติมโดยห้องสมุดเอง

2. ด้านบริการและกิจกรรม ห้องสมุดประชาชนอำเภอจะให้บริการในเชิงรุก จัด บริการที่หลากหลายรูปแบบ เช่น บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ บริการภายในห้องสมุด บริการ สื่ออื่นๆ ที่นอกเหนือจากสิ่งพิมพ์ ให้บริการในลักษณะเครือข่ายการบริการ มีบริการห้อง สมุดเคลื่อนที่ในรูปแบบต่าง ๆ และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริการ

3. ด้านอาคารสถานที่ ห้องสมุดประชาชนอำเภอที่ยังอาศัยอยู่กับหน่วยงานอื่น จะได้รับงบประมาณจากรัฐบาลในการสร้างหรือเช่าอาคารที่เป็นเอกเทศ มีครุภัณฑ์ และ อุปกรณ์ที่ทันสมัยอย่างเพียงพอ

4. ด้านงานเทคนิค มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้กับงานเทคนิคอย่าง เหมาะสม นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาแทนระบบเดิม เช่น การพัฒนาทรัพยากร ระบบ จัดเก็บ การทำรายการค้น ในการดำเนินงานด้านเทคนิคให้ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเป็น

ผู้ดำเนินการ ส่วนห้องสมุดประชาชนอำเภอมีหน้าที่ให้บริการและจัดกิจกรรม และมีการใช้ระบบจ้างเหมาบริการกับงานเทคนิค

5. ด้านการประเมินผล เน้นการประเมินผลเชิงคุณภาพมากขึ้น เช่น ประชาชนในชุมชนรักการอ่านมากขึ้น และนำความรู้ที่ได้จากห้องสมุดไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน และชุมชนให้ดีขึ้น มีการประเมินผลทั้งระบบ และบุคคลภายนอกมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ

1.3 รูปแบบ

เรณู เปี้ยชื่อ (2532) ศึกษารูปแบบห้องสมุดประชาชนจังหวัดตามทัศนคติของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด กลุ่มตัวอย่างคือบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด 72 จังหวัด ผลการวิจัยพบว่า สถานที่ตั้งของห้องสมุดประชาชนควรอยู่ในเขตชุมชน มีเนื้อที่พอเพียง และสามารถขยายได้ในอนาคต มาตรฐานพื้นที่ภายในอาคารควรมีความกว้าง 900 ตารางเมตร บุคลากรปฏิบัติงานควรมีอย่างน้อย 6 คน ควรมีคณะกรรมการห้องสมุดประชาชน 9 คน และควรประชุม 3 เดือนต่อครั้ง การจัดบริการและกิจกรรมห้องสมุดประชาชนควรเปิดตลอดสัปดาห์ โดยบุคลากรเปลี่ยนกันหยุดตามลัทธิ หนังสือควรมีอย่างน้อย 30,000 เล่ม จัดมุมต่างๆ ตามลักษณะการใช้ของประชาชน จัดนิทรรศการอย่างน้อยเดือนละครั้ง บริการเสียงตามสายให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนที่ไม่สามารถอ่านหนังสือในห้องสมุดประชาชนได้ มีบริการเครื่องถ่ายเอกสาร ควรมีโทรศัพท์ใช้ติดต่อประสานงานและบริการตอบคำถาม จัดกิจกรรมวันเด็ก วันสัปดาห์ห้องสมุด โดยคำนึงถึงการส่งเสริมการอ่าน และควรทำการประเมินผลประจำปีเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนด้วย

วิรุณา ปาณปยุตต์ (2540) ศึกษารูปแบบเชิงแนวคิดศูนย์วิทยบริการสาธารณะสำหรับกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเชิงแนวคิดศูนย์วิทยบริการสาธารณะสำหรับกรุงเทพมหานคร ควรมีลักษณะดังนี้

1. การจัดโครงสร้างองค์กร ควรจัดเป็น 3 กลุ่มงานดังนี้ งานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ งานบริหารประกอบด้วย หน่วยงานกำหนดนโยบายและวางแผน หน่วยงานบริหารบุคลากร หน่วยงานจัดทำสถิติและรายงาน หน่วยงานธุรการ การพิมพ์ หน่วยงานสถานที่ และพัสดุ หน่วยงานประเมินผลงาน หน่วยงานการเงิน หน่วยงานป้องกันและรักษาความปลอดภัย หน่วยงานวิจัยและพัฒนา งานเทคนิค ประกอบด้วย หน่วยงานจัดหาสื่อ หน่วยงานเตรียมสื่อ หน่วยงานบำรุงรักษาสื่อ หน่วยงานวิเคราะห์หลังรายการ เพื่อจัดทำฐานข้อมูล งานบริการ ประกอบด้วย หน่วยงานบริการ ยืม-คืนภายในศูนย์วิทยบริการ และ

ระหว่างศูนย์วิทยบริการ หน่วยงานบริการแนะนำการใช้ศูนย์วิทยบริการ หน่วยงานบริการจัดนิทรรศการและกิจกรรม หน่วยงานบริการชุมชน หน่วยงานบริการสำเนาสื่อ หน่วยงานบริการพัฒนาและปรับปรุงสื่อ

2. การจัดวางผังของศูนย์ ควรจัดให้มีพื้นที่สำหรับยืม-คืน ตรวจสอบเช็ค พื้นที่สำหรับเก็บสื่อ ช่อมบำรุง พื้นที่สำหรับศึกษาสื่อและค้นหาข้อมูล พื้นที่สำหรับจัดนิทรรศการ พื้นที่สำหรับศึกษาซีดีรอม และมัลติมีเดีย พื้นที่ให้บริการสื่อสำหรับเด็ก พื้นที่สำหรับสื่อโสตทัศนศึกษา ห้องคอมพิวเตอร์ พื้นที่สำหรับฝึกอบรม พื้นที่บริการสำเนาสื่อ

3. การจัดประเภทสื่อ ควรจัดให้มีทั้งประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อไมใช่พิมพ์ สื่อกราฟฟิก รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ สไลด์ ภาพยนตร์ วิดิทัศน์ โทรทัศน์ หนังสือประกอบเทป บันทึกเสียง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่อสำหรับการฝึกอบรม สื่อสำหรับคนพิการ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อื่นๆ ด้วย อาทิ สื่อประเภทซีดีรอม สื่อประเภทมัลติมีเดีย สื่อประเภทไมโครคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต

4. การจัดบริการ ควรจัดให้มีบริการค้นหาข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต ค้นหาข้อมูลในซีดีรอม บริการยืม-คืนภายในศูนย์วิทยบริการ และระหว่างศูนย์วิทยบริการ บริการสื่อโสตทัศนศึกษา บริการสื่อสำหรับคนพิการ บริการสืบค้นข้อมูลด้านการวิจัย บริการฝึกอบรมด้านต่างๆ เป็นศูนย์กลางการเผยแพร่สื่อที่ทันสมัย

5. การจัดกิจกรรมภายในศูนย์ ควรจัดให้มีกิจกรรมมุมความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน เช่น ความรู้เรื่องยาเสพติด ความรู้เรื่องเหตุการณ์ของเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จัดอบรมสื่อโสตทัศนอุปกรณ์ที่ทันสมัย จัดกิจกรรมร่วมกับสถาบันการศึกษาและชุมชน จัดประชาสัมพันธ์ศูนย์วิทยบริการสาธารณะ และสื่อโสตทัศนอุปกรณ์ที่ทันสมัย

อรุณรัตน์ พยอมไพร (2545) จัดทำโครงการต้นแบบห้องสมุดชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ได้แก่ประชากรในเขตปกครององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นประชาชนในชุมชน 70 คน คณะกรรมการบริหารงานและสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ พระสงฆ์ ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มสตรีและกลุ่มอาชีพต่างๆ ครู นักเรียน นักศึกษา ผู้มีภูมิปัญญาในท้องถิ่น อีก 100 คน นักท่องเที่ยวชาวไทย 50 คน และชาวต่างประเทศ 50 คน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนมีความต้องการและสนใจให้องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพจัดตั้งห้องสมุดชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางขององค์ความรู้ ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจในยุคข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อประชาชนในชุมชนและต่อนักท่องเที่ยว โดยประชาชนมีส่วนร่วมและส่งเสริมการท่องเที่ยว การให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความต้องการและมีความคิดเห็น ว่าควรมีการจัดตั้งห้องสมุดชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวขึ้น เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชน และเผยแพร่ข้อมูลสู่ภายนอกได้ ทั้งโดยใช้สถานที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ แหล่งท่องเที่ยว และโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยได้ประมวลความรู้ข้อมูลที่พบนำมาจัดทำโครงการต้นแบบห้องสมุดชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวขึ้น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพมีบทบาทและหน้าที่ให้การศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้ข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชน มีนโยบายส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการท่องเที่ยว และองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพมีความพร้อมด้านสถานที่ งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี สารสนเทศและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตตำบล และเผยแพร่ทางเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ www.suthep.net

2. สภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด

2.1 สภาพทั่วไป

บุญเกื้อ หลงสวัสดิ์ (2519) ศึกษาสภาพและเกณฑ์ปกติของห้องสมุดประชาชน จังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งเขตการศึกษารวมทั้งสิ้น 12 แห่ง โดยรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม บรรณารักษ์ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการเขต และสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ อาทิ ผู้อำนวยการกองการศึกษาผู้ใหญ่ หัวหน้างานห้องสมุดประชาชน ศึกษาพิเศษฝ่ายห้องสมุดประชาชน หัวหน้ากลุ่มวิเคราะห์ตำแหน่งข้าราชการ กระทรวงศึกษาธิการ นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และเลขานุการบริหารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์และเสนอในรูปแบบของร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดประชาชนจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งเขตการศึกษามีสภาพและเกณฑ์ปกติ ดังนี้ อาคารสถานที่ไม่เหมาะสม ครุภัณฑ์ที่จำเป็นยังมีไม่ครบ หนังสือและสิ่งพิมพ์มีจำนวนน้อย งบประมาณตลอดจนบุคลากรไม่เพียงพอ หัวหน้าห้องสมุดไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์โดยตรง การจัดบริการยังไม่กว้างขวาง ผู้ใช้ห้องสมุดมีจำนวนน้อย และห้องสมุดประสบปัญหาขาดงบประมาณ และขาดแคลนบุคลากรมากที่สุด

อกัย ประกอบผล ส่งศรี ดีศรีแก้ว และศิริภรณ์ วิธินันกิตต์ (2530) ศึกษาสภาพห้องสมุดประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ และความต้องการของห้องสมุดประชาชนในด้านต่างๆ จากการสุ่มตัวอย่างห้องสมุดประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 122 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ ขาดประสบการณ์ในการทำงาน ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือประชุมทางด้านบรรณารักษศาสตร์ ส่วนสภาพการดำเนินงานทั่วไป พบว่าในด้านทำเลที่ตั้งห้องสมุดมีความเหมาะสมดี แต่ด้านวัสดุและครุภัณฑ์ห้องสมุดยังมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา ในด้านการดำเนินงานห้องสมุด พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่มีการจัดหาวัสดุ โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนส่งมาให้ ซื้อมเอง และรับบริจาค มีการลงทะเบียนและทำบัตรรายการหนังสือ ตลอดจนมีการจัดนิทรรศการและจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมที่ได้รับความสนใจมากที่สุด คือ กิจกรรมเล่นนิทาน และเล่นเกม ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มจำนวนและพัฒนาความรู้ของบุคลากร รวมทั้งเพิ่มวัสดุและครุภัณฑ์ห้องสมุด

ประเสริฐ กล้วยประสิทธิ์ (2531) ศึกษาการดำเนินงานห้องสมุดของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชนในด้านอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ งบประมาณบุคลากร และบริการ และศึกษาความต้องการในการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชน โดยสอบถามบรรณารักษ์และผู้บริหารห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์และผู้บริหารห้องสมุดประชาชนอำเภอที่มีห้องสมุดทั้งสองประเภทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 272 คน พบว่า งบประมาณเป็นปัญหาระดับมาก บรรณารักษ์และผู้บริหารห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชนต้องการให้ใช้ทรัพยากร วัสดุครุภัณฑ์ และบุคลากรร่วมกันในระดับปานกลาง ส่วนความร่วมมือด้านบริการ ผู้บริหารห้องสมุดประชาชนต้องการในระดับมาก แต่บรรณารักษ์และผู้บริหารห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนต้องการปานกลาง

ธีรนุช นิลพันธุ์ (2533) ศึกษาการจัดการด้านสถิติห้องสมุดของห้องสมุดประชาชนจังหวัดในทัศนะของบรรณารักษ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 58 คน โดยการใช้แบบสอบถามและนำผลมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 21-40 ปี สมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งบรรณารักษ์โดยเฉลี่ย 9 ปี และมีอายุราชการโดยเฉลี่ย 12 ปี บรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความ

เห็นว่าการจัดการด้านสถิติของห้องสมุดประชาชนจังหวัดเป็นงานที่ปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว และคาดหวังว่าเป็นงานที่ควรมีการปฏิบัติเป็นประจำ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการด้านสถิติของห้องสมุดประชาชนจังหวัด ที่บรรณารักษ์ประสบอยู่มี 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านบริหาร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ เปรียบเทียบความคิดเห็นและความคาดหวังของบรรณารักษ์ในการจัดการด้านสถิติของห้องสมุดประชาชนจังหวัดส่วนใหญ่แตกต่างกันในเรื่องประเภทของงานในห้องสมุดที่มีการเก็บสถิติ วิธีการเก็บสถิติห้องสมุด การใช้ประโยชน์จากสถิติห้องสมุด และวิธีการเผยแพร่สถิติห้องสมุด

สิริ พูนเจริญ (2533) ศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนอำเภอในเขตภาคกลาง โดยได้จัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอจำนวน 29 คน และกลุ่มที่ 2 คือ ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอจำนวน 290 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการทดสอบสถิติไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดประชาชนอำเภอในเขตภาคกลางส่วนใหญ่มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์เพื่อพัฒนาห้องสมุดประชาชนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2532 การดำเนินงานจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ของห้องสมุดประชาชนอำเภอในเขตภาคกลาง ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจมาก บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความสนใจและความรับผิดชอบมาก ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ผู้ใช้บริการมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้บริการของห้องสมุดน้อย คุณลักษณะส่วนตัวของบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่มีความสามารถพิเศษด้านการแนะแนวไม่เป็นอิสระจากกันกับการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมของห้องสมุด ประสบการณ์ในการทำงานไม่ส่งผลต่อการดำเนินงานให้บริการด้านต่างๆ การมีความรู้ทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ไม่เป็นอิสระจากกันกับการดำเนินงานในด้านการให้บริการด้านเทคนิคการบริหารหรือการจัดการ และการจัดอาคารสถานที่

เกรียงไกร กิตติธรรมทรัพย์ (2536) ศึกษาสภาพทั่วไปของห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร และมুম มสธ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการและการให้บริการมুম มสธ. ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้และการให้บริการมুম มสธ. โดยสอบถามประชาชนผู้มาใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร สวนลุมพินี ขอยพระนาง และภาษีเจริญ จำนวน 220 คน บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการจำนวน 9 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของห้องสมุดและมুম มสธ. ทั้ง 3 แห่ง เป็นอาคารเอกเทศ จัดมুম มสธ. ไว้เป็นสัดส่วน มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม การคมนาคมสะดวก มีบุคลากรประจำที่มี

ประสบการณ์และความรู้ด้านห้องสมุด ครุภัณฑ์ที่มีจำนวนเพียงพอ บางชนิดอยู่ในสภาพชำรุด หนังสือวิชาการมีน้อย ชุดวิชาในมุม มสธ. บางชุดวิชามีผู้ใช้มากไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผู้ที่มาใช้มุม มสธ. ส่วนใหญ่ไม่ใช่ นักศึกษา มสธ. และต้องการให้ขยายเวลาบริการในตอนเย็น ควรมีการประชาสัมพันธ์เรื่องห้องสมุดให้มากขึ้น ให้ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดเป็นสมาชิกได้ และให้ผู้ที่ไม่เป็นนักศึกษา มสธ. ยืมหนังสือจากมุม มสธ. ได้ ทั้งผู้ให้และผู้ให้บริการ มีความเห็นว่า มุม มสธ. มีประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป ช่วยเสริมความรู้แก่บุคคลทั่วไปได้ ควรจัดหาเอกสารใหม่ๆ เช่น หนังสือ เทปเสียง วีดีโอเทป หรือห้องปฏิบัติการทางภาษา และ นักศึกษา มสธ. ที่ใช้บริการมุม มสธ. ต้องการให้มีการเพิ่มเติมเอกสารที่ทันสมัย เช่น ตำรา ทางวิชาการต่างๆ และควรปรับปรุงการจัดส่งเอกสารไปที่มุม มสธ. ให้เร็วขึ้นด้วย

ประไพศรี คงตระกูล (2541) ศึกษาความเป็นมาและวิธีดำเนินการของห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการจากผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้บริการ กลุ่มผู้สนับสนุน และกลุ่มผู้ใช้บริการ นอกจากนี้ ยังใช้วิธีการสังเกตและศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ ข้อมูลโดยเปรียบเทียบข้อมูลและจัดกลุ่มข้อมูลเป็นข้อสรุป ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดจัดตั้งขึ้นตามโครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารีของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยได้รับความร่วมมือจากพระครูวัชรสารคุณ เจ้าอาวาสวัดพระธาตุศิริชัย ส่วนราชการ พ่อค้าและประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ร่วมบริจาคทรัพย์สมทบในการก่อสร้าง ลักษณะเด่นในการดำเนินงาน พบว่า เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเขาย้อย วางแผนการปฏิบัติงานและจัดทำโครงการต่างๆ ร่วมกัน อาคารสถานที่ การคมนาคมสะดวกต่อผู้ใช้บริการ มีการจัดทำคู่มือในการใช้ห้องสมุด ประสานงาน และประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น การคัดเลือกสื่อประเภทต่างๆ คำนึงถึงผู้ใช้บริการเป็นส่วนใหญ่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ เป็นปัจจุบันและเหมาะสมกับผู้ใช้บริการ เปิดบริการวันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 08.00 - 16.30 น. เจ้าหน้าที่ให้บริการเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส บริเวณภายในและภายนอกสะอาดเรียบร้อย มีการจัดกิจกรรม ตรงตามนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และสอดคล้องกับเกณฑ์การคัดเลือกห้องสมุดประชาชนดีเด่น

จุรีรัตน์ โพธิ์วิจิตร (2545) ศึกษาห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกระบี่ในด้านสภาพทั่วไป ครุภัณฑ์และวัสดุ สื่อบริการ บุคลากรและการให้บริการและปัญหา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นกลุ่มผู้ให้บริการ ประกอบด้วย ผู้บริหาร บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในจังหวัดกระบี่ 14 คน และผู้ใช้บริการ 300 คน สุ่มแบบชั้นภูมิจากสมาชิกห้องสมุด

6 แห่งตามสัดส่วนจำนวนสมาชิก เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืน 314 ชุดคิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่าสภาพทั่วไปของห้องสมุดในด้านระยะทางระหว่างที่ตั้งห้องสมุดกับชุมชนบรรยากาศโดยรวม การจัดครุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสม แสงสว่างในห้องสมุดมีความเพียงพอ ปัญหาด้านสภาพทั่วไปคือห้องน้ำที่ให้บริการมีน้อย การประดับตกแต่งภายนอกอาคารไม่เหมาะสม ด้านครุภัณฑ์ โสตทัศนวัสดุ การจัดโต๊ะบริการยืม - คืน การจัดป้ายประกาศข่าวแก่สมาชิกมีความเหมาะสม ปัญหาคือ เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีไว้บริการจำนวนมีน้อยและเสียง - ม้วนวีดิทัศน์มีไม่เพียงพอ ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดได้ดำเนินการดูแลรักษาอย่างเหมาะสม มีการแยกประเภทสื่อเพื่อสะดวกในการใช้บริการ การบริการสื่อสิ่งพิมพ์รวดเร็ว เป็นปัจจุบัน ปัญหาคือปริมาณสื่อสิ่งพิมพ์และวารสารวิชาการมีน้อย ด้านบุคลากร บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มาใช้บริการ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ห้องสมุดบางแห่งมีปัญหาบุคลากรปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ด้านการให้บริการ ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกในการบริการยืม-คืน ห้องสมุดได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน มีปัญหาความไม่เพียงพอของเครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยีที่มีไว้บริการ

เพียรศิลป์ สุตโต (2547) พัฒนาการจัดระบบงานห้องสมุดประชาชน ศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิส และแม็กเท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart) โดยดำเนินการพัฒนาเป็น 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลกลับ โดยใช้กลยุทธ์การศึกษา ดูงาน การมอบหมายงานให้ปฏิบัติและการนิเทศภายใน การศึกษาครั้งนี้มีผู้ร่วมศึกษา 8 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน 1 คน ผู้ศึกษาในฐานะหัวหน้างานห้องสมุด 1 คน ครูการศึกษานอกโรงเรียนผู้ร่วมศึกษา 5 คน เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก โดยการจัดกระทำและตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่าก่อนการดำเนินการพัฒนาการจัดระบบงานห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดประชาชนอำเภอสว่างแดนดินมีสภาพการดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านงานบริการวิชาการ งานบริการ/กิจกรรม งานเทคนิค ไม่เป็นไปตามระบบการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนที่ถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานว่าด้วยระเบียบห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2535 และสภาพบุคลากรที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน มีความรู้และประสบการณ์ด้านการ

จัดระบบงานห้องสมุดไม่เพียงพอ หลังจากได้รับการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน การมอบหมายงานให้ปฏิบัติและการนิเทศภายใน ปรากฏว่าการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในวงรอบที่ 1 พบว่า ผู้ร่วมศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานครอบคลุมงานทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ งานด้านการบริหารงานห้องสมุดประชาชน มีการกำหนดเป้าหมาย การวางแผนงาน มีการรายงานผลการดำเนินงาน และสถิติต่างๆ ด้านงานบริการ มีการยืม-คืนหนังสือ สื่อสารสนเทศ เป็นไปตามขั้นตอนการยืม-คืน ตามระบบระเบียบตามหลักการจัดแบบทศนิยมดิวอี้ ด้านงานเทคนิคมีความรู้ในด้านงานคัดเลือกหนังสือและสื่อ มีทักษะในการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดและมีจัดหาสื่อหนังสือที่ทันสมัย แต่ยังขาดเทคโนโลยีมาช่วยในการดำเนินงานให้เกิดความรวดเร็ว ความสะดวก จึงต้องพัฒนาในวงรอบที่ 2 หลังจากได้ใช้กลยุทธ์การนิเทศภายในพบว่า ผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานห้องสมุด มีการร่วมกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ภารกิจ ภายใต้กรอบปัจจัยในการบริหาร การบริหารคน บริหารงบประมาณ บริหารวัสดุ และการบริหารการจัดการที่ชัดเจน ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้านงานบริการและกิจกรรมผู้ร่วมศึกษา มีความสามารถจัดหนังสือ สิ่งพิมพ์ สื่อ สารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ตามหมวดหมู่สากลนิยม หลักทศนิยมดิวอี้ มีการบริการการอ่านและศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ด้านงานเทคนิคผู้ร่วมศึกษามีความสามารถและมีทักษะในการสำรวจ การจัดหาสื่อ หนังสือ สารนิเทศ การจัดกิจกรรมเสริมการอ่าน การจัดนิทรรศการวันสำคัญ เป็นต้น และสามารถใช้เทคโนโลยีใหม่มาใช้ประกอบช่วยให้ผู้มาใช้บริการสามารถค้นหาได้อย่างรวดเร็ว จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม จัดสื่อสารสนเทศ และสิ่งอำนวยความสะดวก สะอาด สวยงาม ทันสมัย มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการผู้ให้บริการมากขึ้น ผลการพัฒนาการจัดระบบงานห้องสมุดประชาชนทั้ง 3 งาน โดยใช้กลยุทธ์จากการศึกษาดูงาน การมอบหมายงานให้ปฏิบัติ และการนิเทศภายในทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการพัฒนาระบบการจัดห้องสมุดประชาชนอำเภอสว่างแดนดิน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และเป็นไปตามมาตรฐานระเบียบว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2535 และสอดคล้องตามความต้องการของชุมชน ส่งผลต่อการจัดระบบงานห้องสมุดประชาชนที่ได้มาตรฐานมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล ผู้รับบริการและผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนอำเภอสว่างแดนดินให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และยั่งยืน

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2548) ศึกษาการจัดการเรียนรู้ของห้องสมุดประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง และในเขตจังหวัดหลักของแต่ละภูมิภาค 5 แห่ง โดยใช้แบบสำรวจการดำเนินงานของห้องสมุดและแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุดประชาชน

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดประชาชนจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ศูนย์การเรียนรู้ และจัดกิจกรรมเป็นเครือข่ายของชุมชนให้แก่ประชาชน ส่งเสริมการอ่าน ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม มีการใช้ระบบที่เน้นผู้รับบริการเป็นสำคัญ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการอ่าน หนังสือ และมีการกำหนดให้ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ชัดเจน ปัญหาในการดำเนินการของห้องสมุดประชาชนคือ ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ ปัญหาด้านบุคลากร และปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป ข้อเสนอแนะในการพัฒนาห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ในด้านนโยบายหลักในการจัดห้องสมุดประชาชน การกำหนดวัตถุประสงค์และพันธกิจให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน การให้ความสำคัญกับความรู้ในท้องถิ่นและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุด โดยการร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆ ด้านการจัดกิจกรรม ควรกำหนดให้ห้องสมุดประชาชนเป็นศูนย์กลางการจัดการจัดกิจกรรมและให้มีบทบาทเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้านมาตรฐานการเรียนรู้ของห้องสมุดประชาชน พบว่า จะต้องจัดให้เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ศูนย์การจัดกิจกรรม เครือข่ายการเรียนรู้ ให้การศึกษา เผยแพร่วัฒนธรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ทางสารสนเทศ จัดให้เป็นห้องสมุดเสมือนจริง รวมทั้งพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน รวมทั้งสร้างความเข้าใจกับชุมชนให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาลี ไชยเสนา (2549) ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามภารกิจของห้องสมุดประชาชน ความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดประชาชน การไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน ความคิดเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์ต่อบทบาทห้องสมุดประชาชนในสังคมความรู้ และเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทห้องสมุดประชาชนในสังคมความรู้ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 สํารวจสภาพการดำเนินงานตามภารกิจห้องสมุดประชาชน ความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดประชาชน การไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน และความคิดเห็นต่อบทบาทห้องสมุดประชาชนในสังคมความรู้ การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการนำผลการสำรวจไปร่างแนวทางการพัฒนาบทบาทห้องสมุดประชาชนในสังคมความรู้ และการวิจัยระยะที่ 3 เป็นการประชุมระดมสมองของผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารห้องสมุดประชาชน จำนวน 110 คน บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน จำนวน 130 คน ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจำนวน 1,000 คน และผู้ไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน จำนวน 1,000 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจากกลุ่มผู้บริหารร้อยละ 72.37 และกลุ่มบรรณารักษ์ร้อยละ 81.76 กลุ่มผู้ให้บริการและผู้ไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน ได้รับร้อยละ 100 และใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไค - สแควร์

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดประชาชนมีการดำเนินงานตามภารกิจ 3 ประการ คือ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ และการเป็นศูนย์ข้อมูลชุมชน ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดประชาชนโดยรวม ในระดับปานกลาง เหตุผลในการไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนเนื่องจาก ไม่มีเวลา ความคิดเห็นต่อบทบาทห้องสมุดประชาชนในสังคมความรู้ ทั้งผู้บริหารและบรรณารักษ์เห็นว่า ห้องสมุดประชาชนมีบทบาทต่อการพัฒนาบุคคลและการพัฒนาสังคมในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ การส่งเสริมการรู้สารสนเทศ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมการเป็นพลเมืองดี การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา การพัฒนาชุมชน และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ แนวทางการพัฒนาบทบาทห้องสมุดประชาชนในสังคมความรู้ในระดับนโยบาย รัฐบาลควรมีการออกกฎหมายห้องสมุดประชาชน การดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 25 กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศของประชาชน กำหนดนโยบายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกับห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดประชาชนเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรห้องสมุดประชาชน ในระดับปฏิบัติห้องสมุดประชาชนควรเป็นแหล่งจัดเก็บ รวบรวมสารสนเทศ ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้รู้หนังสือ รู้สารสนเทศ เรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

2.2 บริการและกิจกรรม

กฤติยา อรรถากร (2522) ศึกษาสภาพการให้บริการสำหรับเด็กของห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานคร ประชากรคือบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานคร 8 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ห้องสมุดประชาชนชอยพระนาง ห้องสมุดประชาชนปทุมวัน ห้องสมุดประชาชนอนงคาราม ห้องสมุดประชาชนวัดสังข์กระจาย ห้องสมุดประชาชนบางเขน ห้องสมุดประชาชนวัดสุทัศน์ และห้องสมุดเยาวชนธนาคารศรีนคร จำกัด เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดประชาชนทุกแห่งมีบริการให้อ่านโดยเสรี และบริการตอบคำถาม รองลงมาคือบริการแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด และบริการแนะนำการอ่าน จำนวนเท่ากัน 5 แห่ง การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่จัดทำมากที่สุด คือ การจัดนิทรรศการจำนวน 7 แห่ง และกิจกรรมสำหรับเด็กที่ไม่มีห้องสมุดใดจัดเลย คือ การแสดงหุ่น การฉายภาพยนตร์ และการจัดอภิปราย ปาฐกถา การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กมีห้องสมุดเพียงแห่งเดียวที่จัดขึ้นโดยสม่ำเสมอ ห้องสมุดอื่นๆ จะจัดกิจกรรมเฉพาะเนื่องในโอกาสสำคัญ เช่น วันเด็ก และงานสัปดาห์ห้องสมุด เป็นต้น และส่วนใหญ่ร่วมมือกับโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงในการเชิญชวนนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม และ

ประชาสัมพันธ์โดยทุกแห่งตีประกาศในห้องสมุด รองลงมาประกาศในหนังสือพิมพ์ ประกาศทางวิทยุ ในวารสาร ไม่มีห้องสมุดใดประชาสัมพันธ์โดยตีประกาศในที่ชุมชน ส่งจดหมายเวียนถึงสมาชิก และประกาศทางโทรทัศน์ การเข้าใช้ห้องสมุดของเด็กจำนวนมากที่สุดคือตามลำพัง รองมาคือมากับผู้ปกครองและโรงเรียนตามลำดับ วันเวลาที่เด็กมาใช้ห้องสมุดมากที่สุดคือในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ รองลงมาคือตอนเย็นหลังเลิกเรียน จำนวนเด็กเข้าใช้ห้องสมุดระดับชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนมากที่สุด คือห้องสมุดเยาวชนธนาคารศรีนคร จำกัด ประมาณวันละ 180 คน หรือเดือนละ 3,600 คนโดยเฉลี่ย รองลงมาคือห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ประมาณวันละ 75 คนหรือเดือนละ 1,500 คนโดยเฉลี่ย ห้องสมุดประชาชนมีปัญหาการให้บริการสำหรับเด็กในด้านสถานที่ รองลงมาคือ ปัญหาสิ่งพิมพ์และสื่อบริการอุปกรณ์ และงบประมาณไม่เพียงพอ

ประพิมพ์พรรณ วรพัฒน์ (2526) ศึกษาผลการจัดแสดงหนังสือที่มีต่อการยืมหนังสือของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชน ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้ใช้ห้องสมุด ผู้ยืมหนังสือคัดเลือก หนังสือคัดเลือกที่ผู้ยืมออก และหนังสือคัดเลือกที่มีผู้ยืมมาใช้ในห้องสมุดประชาชน 3 แห่ง ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของห้องสมุดประชาชนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนลุมพินี ห้องสมุดประชาชนปทุมวัน และห้องสมุดประชาชนบางเขน ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีผู้ยืมหนังสือ และหนังสือทั้งหมดที่มีผู้ยืมออกจากห้องสมุดประชาชนปทุมวัน และห้องสมุดประชาชนบางเขน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ บัตรบันทึกการยืม บัตรบันทึกการยืมมาใช้ในห้องสมุดที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น และแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดแสดงหนังสือ

การทดลองในช่วงที่ 1 จัดหนังสือที่คัดเลือกเพื่อการทดลองขึ้นชั้นปกติ และเก็บรวบรวมข้อมูลการยืม และการยืมหนังสือคัดเลือกดังกล่าวมาใช้ในห้องสมุดจากบัตรบันทึกการยืมและบัตรบันทึกการยืมมาใช้ในห้องสมุด ช่วงที่ 2 จัดหนังสือคัดเลือกขึ้นชั้นจัดแสดง โดยวางไว้ใกล้ทางเข้าออกของห้องสมุด และเก็บรวบรวมข้อมูลเหมือนในช่วงที่ 1 และแจกแบบสอบถามผู้ยืมหนังสือคัดเลือกเกี่ยวกับการจัดแสดงหนังสือด้วย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ห้องสมุดประชาชนขนาดใหญ่ สัดส่วนของผู้ยืมหนังสือคัดเลือกในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 ทั้งประเภทนวนิยายและสารคดีไม่แตกต่างกัน แต่จำนวนครั้งโดยเฉลี่ยต่อวันที่มีการยืมหนังสือคัดเลือกประเภทสารคดีมาใช้ในห้องสมุดในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนประเภทนวนิยายไม่มีความแตกต่างกัน 2) ห้องสมุดประชาชนขนาดกลาง พบว่าสัดส่วนของผู้ยืมหนังสือคัดเลือกในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนสัดส่วนจำนวนหนังสือคัดเลือกที่ยืม

หนังสือจากห้องสมุด และจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยต่อวันที่มีการหยิบหนังสือคัดเลือกมาใช้พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน 3) ห้องสมุดประชาชนขนาดเล็ก สัดส่วนของผู้ยืมหนังสือคัดเลือก สัดส่วนหนังสือคัดเลือกที่ยืมออก และจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยต่อวันที่มีการหยิบหนังสือคัดเลือกมาใช้ในห้องสมุดในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 ไม่มีความแตกต่างกันทั้งประเภทนวนิยายและสารคดี ข้อเสนอแนะจากผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้มีการจัดแสดงหนังสืออย่างน้อยเดือนละครั้งๆ ละ ประมาณ 26-50 เล่ม ให้ตกแต่งบริเวณที่จัดแสดงหนังสือ และประกาศให้ผู้ใช้ห้องสมุดทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับการจัดแสดงประมาณ 1-2 สัปดาห์

อัมภา จุลมนต์ (2535) ศึกษาการให้บริการและปัญหาการให้บริการข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลพบว่าความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ดี มีความสนใจสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพมากที่สุด และสนใจด้านสังคมวัฒนธรรมน้อยที่สุด ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ประสบมากที่สุดคือ อากาศเสีย ผลการวิเคราะห์ทางสถิติไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาในการทำงานของผู้ดำเนินงานบริการห้องสมุด ในเรื่องความสนใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแต่อย่างไร ส่วนกลุ่มผู้ใช้บริการห้องสมุด ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ มีความแตกต่างกันในเรื่องความสนใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ส่วนการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนมีปัญหาที่สำคัญ คือ ขาดวัสดุและอุปกรณ์ที่จะให้บริการทางด้านสิ่งแวดล้อม และขาดเจ้าหน้าที่ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับงานบริการห้องสมุด

ศุภเชษฐ นิมละมูล (2545) พัฒนาระบบยืม-คืนหนังสือและระบบสมาชิกห้องสมุดประชาชนอำเภอบางบัวทอง โปรแกรมสามารถสร้างข้อมูลหนังสือ ข้อมูลสมาชิก บันทึกการยืมและคืนหนังสือของสมาชิก และแสดงรายงานข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุด โดยมีกระบวนการวิจัย ประกอบด้วย การศึกษาและรวบรวมข้อมูล การวางแผนและออกแบบโปรแกรม การพัฒนาโปรแกรม และการทดสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมด้วยวิธีการทดสอบแบบ Black Box Testing ในขั้นตอนการพัฒนานั้นได้ทำการพัฒนาโดยใช้โปรแกรม Visual Basic 6 ร่วมกับฐานข้อมูล Microsoft Access 2000 และใช้ Microsoft Windows 98 เป็นระบบปฏิบัติการจากกระบวนการทดสอบประสิทธิภาพของโปรแกรม โดยเจ้าหน้าที่ของทางห้องสมุดประชาชนอำเภอบางบัวทอง ด้วยการใช้แบบประเมินที่สร้างขึ้นพบว่าโปรแกรมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี และสามารถนำไปใช้งานได้

วิมล วัฒนา (มปป) พัฒนากิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 สำหรับห้องสมุดประชาชนในจังหวัดสงขลา โดยใช้วิธีการพัฒนากิจกรรม การระดมสมองแบบมีส่วนร่วม และนำกิจกรรมไป

ทดลองใช้ในห้องสมุดประจำจังหวัดสงขลา จำนวน 4 แห่ง โดยพิจารณาจากความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี คือ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสงขลา ห้องสมุดประชาชนอำเภอหาดใหญ่ ห้องสมุดประชาชนอำเภอรัตนภูมิ และห้องสมุดประชาชนอำเภอสะเดา โดยผลการศึกษาพัฒนาได้รูปแบบกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยจำนวน 16 กิจกรรม คือ กิจกรรมบริการยืม-คืน สื่อแบบเครือข่าย กิจกรรมจัดสื่อแบบมุมประสบการณ์ กิจกรรมบริการสารสนเทศแนะนำการใช้ห้องสมุด กิจกรรมบริการสารสนเทศ ตอบคำถามช่วยค้นคว้า กิจกรรมสื่อเชิงรุก กิจกรรมบริการฉายวิดีโอ การยืมคืนสื่อโสต เมนูสื่อโสต กิจกรรมบริการอินเทอร์เน็ต บริการสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและเว็บไซต์ กิจกรรมนิทรรศการ กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมกลุ่มสนใจ กิจกรรมตามเหตุการณ์ปัจจุบัน กิจกรรมศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนการสอนการใช้ห้องสมุด กิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีการห้องสมุด และกิจกรรมบริการแนะนำให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดขั้นพื้นฐานแก่หน่วยงานที่สนใจ ผลการประเมินกิจกรรมจากผู้ให้บริการ พบว่าความคิดเห็นต่อกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรมพบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกิจกรรมอื่นๆ อยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นผลการประเมินกิจกรรมจากผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน พบว่า กิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยทุกกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ดีทำให้ห้องสมุดประชาชนเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างแท้จริง

หนึ่งนิรามิษ วรรณรัมย์ (2547) ศึกษาสภาพปัญหาและระดับการปฏิบัติตามรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน รวมทั้งเปรียบเทียบปัญหาและระดับการปฏิบัติตามรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ บรรณารักษ์ของห้องสมุดประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ บรรณารักษ์ของห้องสมุดประชาชน จำนวน 160 คน ซึ่งได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นสัดส่วนแล้วสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนพบว่า ห้องสมุดประชาชนใช้ตัวอาคารห้องสมุดประชาชนเป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพราะประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องสถานที่ ระยะเวลาที่ใช้ในการจัด

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในแต่ละครั้งส่วนใหญ่ใช้เวลา 1 วันทำการ (7-8 ชั่วโมง) และปัจจัยสำคัญที่สุดต่อการกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน คือ รูปแบบและเนื้อหาของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จัด มีการวางแผนการจัดกิจกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในด้านการบริหารงานมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร และด้านการประชาสัมพันธ์ตามลำดับ มีการปฏิบัติตามรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละรูปแบบกิจกรรม พบว่า รูปแบบกิจกรรมที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือการจัดนิทรรศการ รองลงมา คือ ห้องสมุดเคลื่อนที่ และการแนะนำหนังสือ ตามลำดับ การประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาวิธีการประเมินผลพบว่า วิธีที่นำมาใช้มากที่สุดคือ เก็บสถิติจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน รองลงมา คือ ใช้แบบสอบถาม และใช้กล่องรับความคิดเห็น ตามลำดับ มีปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ

บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ได้มีการปฏิบัติตามรูปแบบการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านสูงกว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัดได้มีการปฏิบัติตามรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสูงกว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เมื่อเปรียบเทียบตามประเภทของห้องสมุดประชาชน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ห้องสมุดประชาชนที่แตกต่างกันมีปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไม่แตกต่างกัน

อารีย์ ชื่นวัฒนา (Cheunwattana 1998) ศึกษาสารสนเทศสำหรับการพัฒนาชนบท : กรณีศึกษาเกี่ยวกับบริการห้องสมุดและสารสนเทศในชุมชนชนบทของประเทศไทย เป็นกรณีศึกษาเชิงคุณภาพ 5 กรณีคือ ห้องสมุดประชาชนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 3 กรณี ห้องสมุดเคลื่อนที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 1 กรณี และห้องสมุดผสมระหว่างโรงเรียนและห้องสมุดชุมชนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 กรณี ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในชนบทมีความต้องการสารสนเทศหลากหลายในชีวิตประจำวัน แต่บริการห้องสมุดและสารสนเทศยังขาดแคลนอยู่มาก รูปแบบการให้บริการที่เหมาะสมสำหรับชุมชนชนบท ได้แก่ ห้องสมุดเคลื่อนที่ และห้องสมุดผสม บริการของห้องสมุดประชาชนมีแนวโน้มที่ดีหลายประการ กลับมีปัญหาด้านการจัดและบริหารองค์กร บุคลากร งบประมาณ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม ความจำกัดเหล่านี้ เมื่อผนวกกับความอ่อนแอทาง

โครงสร้างพื้นฐานทางสารสนเทศของประเทศ การไม่เห็นความสำคัญของสารสนเทศ และการขาดนิสัยรักการอ่านของประชาชนทำให้ห้องสมุดประชาชนซึ่งเป็นองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรงในการบริหารสารสนเทศยังไม่สามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพได้เพียงพอ และยังไม่สามารถที่จะแสดงศักยภาพของห้องสมุดในการพัฒนาสังคมชนบทได้ชัดเจน ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางปรับปรุงไว้หลายประการ เช่น การปรับโครงสร้างองค์กรห้องสมุดประชาชน การใช้นโยบายความร่วมมือระหว่างองค์กรในทุกกระดับ การทำให้ชุมชนแข็งแกร่ง การปรับนโยบายสารสนเทศแห่งชาติ การพัฒนาบุคลากร การเลือกสรรสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม การใช้นวัตกรรมในการเสนอบริการของห้องสมุดและสารสนเทศ การสร้างความตระหนักในความสำคัญของสารสนเทศ และการประเมินบริการของห้องสมุดอย่างเป็นระบบ

เกสร ปะลาวัน (2540) นำเสนอรูปแบบการจั้ดบริการเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของห้องสมุดประชาชนอำเภอควนโดน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ แผ่นดิสก์ กล้องถ่ายภาพ สมุดบันทึก แบบบันทึกข้อมูลระหว่างการทดลอง แบบวิเคราะห์ รายงานการประชุม แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เพื่อประเมินรูปแบบการจั้ดบริการเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของห้องสมุดประชาชน ข้อมูลเชิงคุณภาพนำเสนอโดยการพรรณนา วิเคราะห์ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC⁺ แสดงค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยคือ ได้รูปแบบการจั้ดบริการเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของห้องสมุดประชาชน ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้าง 9 ประการ ดังนี้

1. ด้านนโยบาย คือ ห้องสมุดจั้ดบริการเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างกว้างขวาง ทั่วถึง และตรงกับความต้องการของนักศึกษา
2. ด้านวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้ห้องสมุดเป็นแหล่งบริการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่มีศักยภาพ สามารถสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาอย่างเพียงพอและหลากหลาย เช่น วีดิทัศน์ ชุดวิชา แบบเรียน รายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม เป็นสถานที่ที่นักศึกษาเข้ามาใช้บริการเพื่อจัดกิจกรรมพบกลุ่ม สัมมนา และนันทนาการได้ตามความต้องการและความจำเป็น และเป็นศูนย์กลางในการกระจายทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปยังศูนย์การเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอควนโดน
3. ด้านการจัดอาคารสถานที่ โดยจัดเนื้อที่ทำงานของเจ้าหน้าที่และเนื้อที่สำหรับการบริการให้เป็นสัดส่วนแต่เอื้อต่อกันได้ ทั้งนี้ให้มีพื้นที่สำหรับการบริการให้มากที่สุด

และได้พัฒนาอาคารเอนกประสงค์ให้เป็นสถานที่พบกลุ่ม ห้องโสตทัศนศึกษาเพื่อเป็นสถานที่รับชมโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของนักศึกษาและประชาชน เป็นสถานที่ประชุมของหน่วยงาน และเป็นสถานที่นัดพบสำหรับการสำหรับผู้ทั่วไปได้รับชมโทรทัศน์เพื่อความบันเทิงต่างๆ

4. ด้านประเภทและการจัดบริการ ประกอบด้วย งานบริการในฐานะที่เป็นห้องสมุด และงานบริการในฐานะที่เป็นศูนย์การเรียน

5. ด้านทรัพยากรสารสนเทศแบ่งออกเป็นทรัพยากรสารสนเทศทั่วไป ที่จัดให้บริการในฐานะที่เป็นห้องสมุดประชาชน คือให้บริการโดยไม่จำกัดเพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา ความบกพร่องทางด้านร่างกาย เช่นความพิการต่างๆ และทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่จัดให้เพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนนอกโรงเรียน

6. ด้านการจัดบุคลากร ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ครูอาสา และอาสาสมัครที่ได้จากโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอควนโดน

7. ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย เงินงบประมาณที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดสรรมาให้ เงินบำรุงการศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน และเงินบริจาค

8. ด้านการประชาสัมพันธ์มีทั้งการประชาสัมพันธ์แบบเชิงรับ และการประชาสัมพันธ์แบบเชิงรุก

9. การประเมินผลการบริการใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการของห้องสมุดประชาชน โดยทำการประเมินทุกภาคเรียน

ข้อเสนอแนะต่อผู้ปฏิบัติงานควรเป็นผู้มีความรู้ทั้งทางด้านการจัดการสารสนเทศและสาขาวิชาเฉพาะที่จำเป็นในการบริการกลุ่มเฉพาะ และมีคุณสมบัติของผู้ให้บริการที่ดี คือ มีจิตใจมุ่งบริการ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความเป็นครู คือ รู้จักกลวิธีถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้คำแนะนำสาระประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการ รวมทั้งสามารถให้ความรู้หรือแนะนำอาสาสมัครช่วยงานห้องสมุดอื่นๆควรมีความรับผิดชอบและปฏิบัติภาระงานห้องสมุดเต็มเวลา

2.3 การประชาสัมพันธ์

เพทาย นาคสุข (2541) (1) ศึกษาการดำเนินการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชนของบรรณารักษ์ที่จัดขึ้นสำหรับนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชนของบรรณารักษ์ และ (3) เพื่อศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชน เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้เป็นแบบสอบถามซึ่งสร้างโดยผู้วิจัย เพื่อใช้เก็บข้อมูลประชากร

ประกอบด้วย บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน จำนวน 27 คน และนักศึกษาทางไกลของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 494 คน และ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชน บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนมีการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) และมีการวางแผนการใช้งบประมาณจากงบประมาณกรมการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68) ส่วนการนำสื่อมาใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชนพบว่า บรรณารักษ์ใช้สื่อบุคคลประเภทการพูดคุยกับนักศึกษาทางไกลเป็นรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.63) และสื่อกิจกรรมประเภทการจัดนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 3.85) การจัดปฐมนิเทศนักศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.32) อยู่ในระดับมาก 2) การศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชน พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการประชาสัมพันธ์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.62) อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่เป็นเพียงเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี 3) การศึกษา การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชนของนักศึกษาทางไกล พบว่า นักศึกษาทางไกลส่วนใหญ่รับรู้จากสื่อบุคคลประเภทครูประจำกลุ่มในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71) รองลงมาได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม สื่อมวลชน และสื่อท้องถิ่น ตามลำดับ 4) การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชนของนักศึกษาทางไกล พบว่า ถิ่นที่อยู่อาศัยปัจจุบันของนักศึกษาทางไกลส่วนใหญ่เป็น ปัญหาที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชน ดังนั้น จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการเข้าใช้บริการห้องสมุดประชาชน เพื่อการค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการเรียนรู้อย่างตนเองของนักศึกษาทางไกล

พัชรา เต็งรังสรรค์ (2530) ศึกษาวิธีการประชาสัมพันธ์ ปัญหาและอุปสรรค ในการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดประชาชนในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนผลสรุปได้ว่า ทั้งบรรณารักษ์และผู้บริหารงานห้องสมุดประชาชนมีทัศนคติเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดที่เหมือนกัน แต่วิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดที่บรรณารักษ์ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่ สอดคล้องกับความเห็นของผู้บริหารงานห้องสมุดประชาชน บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ประชาสัมพันธ์โดยใช้สิ่งพิมพ์ห้องสมุด กิจกรรมห้องสมุด และสื่อมวลชนน้อย โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชน โทรทัศน์ บรรณารักษ์แทบไม่ได้นำมาใช้เลย และผู้บริหารงานห้องสมุดประชาชนก็ไม่ได้ให้ความสำคัญ

2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ

สมชาย มะลิลา (2533) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความสำเร็จในการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนอำเภอในภาคเหนือ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กับความสำเร็จในการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนอำเภอในภาคเหนือมีจำนวน 24 ตัวแปร คือ ผู้ใช้บริการ ความร่วมมือ สวयงามนำเข้าไปใช้บริการ การประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อประชาสัมพันธ์งานห้องสมุด ความหลากหลายของหนังสือ การมีบริการด้านโสตทัศนูปกรณ์ การมีบริการศูนย์การเรียนรู้ ความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการ การมีบอร์ดจัดนิทรรศการและป้ายนิเทศ การมีบริการแนะนำการใช้ห้องสมุด จำนวนครั้งในการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่ การใช้บัตรรายการค้นหาหนังสือของผู้ใช้ห้องสมุด การมีการจัดหมวดหมู่หนังสือ การมีบริการยืมระหว่างห้องสมุด งบประมาณ จำนวนหนังสือพิมพ์ที่บอกรับ การมีบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ การมีอุปกรณ์ในการซ่อมหนังสือ การตกแต่งบริเวณนอกห้องสมุด การมีการจัดนิทรรศการ ความเพียงพอของโต๊ะเก้าอี้สำหรับการนั่งอ่าน การจัดมุมภายในห้องสมุด การทำความสะอาดห้องสมุด และการเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนะรายชื่อก่อนการจัดซื้อ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในภาคเหนือ ได้แก่ ผู้ใช้บริการ การประสานงานกับหน่วยงานเพื่อประชาสัมพันธ์งานห้องสมุด ความร่วมมือ นำเข้าไปใช้บริการ จำนวนเอกสารที่บอกรับ ความหลากหลายของหนังสือ ความเพียงพอของหนังสือ ความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการ การมีบริการยืมระหว่างห้องสมุด งบประมาณ การจัดมุมต่าง ๆ ภายในห้องสมุด การจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่ และการทำความสะอาดห้องสมุด โดยตัวแปรทั้ง 13 ตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จได้ร้อยละ 94.01

วิไลลักษณ์ โรจนาศรีรัตน์ (2537) ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารและบรรณารักษ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน ตามทฤษฎีการจูงใจของเฮอชเบอร์ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้บริหารงานห้องสมุดประชาชนจังหวัด และบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัดซึ่งทำหน้าที่หัวหน้างานห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารงานห้องสมุดประชาชนจังหวัดและบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัดมีทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานห้องสมุดสอดคล้องตามทฤษฎีการจูงใจของเฮอชเบอร์ก และผู้บริหารและบรรณารักษ์มีทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน

2.5 ปัญหาและอุปสรรค

นฤมล พงษ์ไพบูลย์ (2536) ศึกษาสภาพปัญหาและการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนอำเภอ เขตภาคกลาง ในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ห้องสมุด ด้านบุคลากร ด้านหนังสือและสิ่งพิมพ์ และด้านบริการ จำนวน 21 แห่ง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมปฏิบัติการ กรรมการห้องสมุด บรรณารักษ์ และผู้ใช้บริการ จำนวน 195 คน ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมปฏิบัติการ กรรมการห้องสมุด บรรณารักษ์ และผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานห้องสมุดทั้ง 4 ด้านในระดับปานกลางเหมือนกัน ส่วนปัญหาการดำเนินงาน หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมปฏิบัติการมีความคิดเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่กรรมการห้องสมุด บรรณารักษ์ และผู้ใช้บริการ มีความเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมปฏิบัติการที่มีต่อปัญหาด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ห้องสมุด ด้านบุคลากร ด้านหนังสือและสิ่งพิมพ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาด้านบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุรางค์ นันทกาวงศ์ (2537) ศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ผู้บริหารศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน และผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสมุดประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจังหวัดปัญหาที่พบคือ ด้านอาคารสถานที่ อาคารสถานที่คับแคบ ที่ตั้งไม่เหมาะสม มีเสียงรบกวน และครุภัณฑ์ไม่เหมาะสม ด้านบุคลากร พบว่า ขาดแคลนบุคลากร บุคลากรไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ บรรณารักษ์ขาดความก้าวหน้า และบุคลากรขาดความสามัคคี ด้านบริการ พบว่า ไม่สามารถออกให้บริการแก่ประชาชนนอกสถานที่ได้เนื่องจากมีบรรณารักษ์เพียงคนเดียว ไม่สามารถให้บริการข่าวสารแก่ประชาชนในท้องถิ่นได้ทั่วถึง ผู้มาใช้บริการน้อย ประชาชนไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมของห้องสมุด การส่งหนังสือล่าช้า สมาชิกยืมหนังสือแล้วไม่ส่งคืน และไม่สามารถเปิดบริการนอกเวลาราชการได้ ด้านบริการ พบว่า ไม่จัดตั้งคณะกรรมการห้องสมุดตามระเบียบของกรมการศึกษาออกโรงเรียน ไม่เรียกเก็บเงินค่าปรับจากสมาชิกที่ส่งหนังสือหรือสิ่งต่างๆ ล่าช้า คณะกรรมการห้องสมุดไม่ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ บรรณารักษ์ไม่สามารถดำเนินงานห้องสมุดได้ และความขัดแย้งในการปฏิบัติงานระหว่างหัวหน้าฝ่ายการศึกษาทางสื่อมวลชนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกับบุคลากรห้องสมุดประชาชนจังหวัด ด้านงบประมาณ พบว่า ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานห้องสมุดจากกรมการศึกษาออกโรงเรียนน้อย งบประมาณแผ่นดินในการจัดซื้อหนังสือไม่เพียงพอแก่การให้บริการ ห้อง

สมุดไม่มีงบประมาณในการดำเนินงานบริการภายนอกห้องสมุด และกรมฯ ไม่จัดสรรงบประมาณปรับปรุงตกแต่งบริเวณภายนอกอาคาร

ธิดารัตน์ ปิ่นแก้ว (2540) ศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ตามแนวทางการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน และปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” กลุ่มตัวอย่างคือ บรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ผลพบว่า สภาพทั่วไปของห้องสมุดยังต่ำกว่าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดไว้ ห้องสมุดมีจำนวนบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวนครุภัณฑ์และอุปกรณ์ห้องสมุดต่ำกว่ามาตรฐาน เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานเชิงปริมาณของห้องสมุดประชาชนขนาดกลางของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนทั้งสิ้นสี่ด้าน คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการจัดทำป้ายอธิบายวิธีการใช้ห้องสมุดอย่างชัดเจนสูงสุด และจัดทำป้ายบอกทิศทาง สถานที่ตั้งของห้องสมุด ภาพจุดต่างๆ ในชุมชน ตำบล ด้านการบริการกิจกรรมที่จัดให้บริการสูงสุด 4 อันดับแรกคือ การจัดห้องหนังสือและมุมของเล่นสำหรับเด็ก จัดเวลาเปิดปิดบริการให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และบริการในระดับต่ำสุดคือบริการให้ยืมและรับคืนหนังสือทางไปรษณีย์ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ บรรณารักษ์มีงานประจำและต้องการให้บริการตลอดทั้งวัน ขาดแคลนบุคลากร มีบรรณารักษ์ปฏิบัติงานคนเดียว บรรณารักษ์ขาดอำนาจสิทธิ์ขาดในการบริหารห้องสมุด ทั้งในด้านการจัดสรรงบประมาณและกำลังคน บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ ไม่มีความก้าวหน้าในตำแหน่ง ด้านการจัดกิจกรรม กิจกรรมที่จัดให้บริการสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การจัดกิจกรรมในวันสำคัญตามประเพณี และวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ จัดกิจกรรมแนะนำอาชีพ โดยจัดนิทรรศการให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เช่น กฎหมาย การเกษตร ส่วนกิจกรรมออกร้านแสดงและจำหน่ายหนังสือในราคาถูกและน่าสนใจ เป็นกิจกรรมที่จัดต่ำสุด ด้านงานเทคนิคกิจกรรมที่ปฏิบัติสูงสุด คือ การกำหนดเลขหมู่ตามระบบดิวอี้และกำหนดหัวเรื่อง การลงทะเบียนวารสารและสิ่งพิมพ์ การจัดเตรียมหนังสือและวารสารเพื่อให้บริการ ส่วนกิจกรรมที่จัดต่ำสุด คือ การจัดทำรขชนีหนังสือพิมพ์ ข้อเสนอแนะ การเพิ่มอัตราบรรณารักษ์ และพิจารณาผลกระทบการนำศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมารวมกับห้องสมุด

ปราณี อินทรกุลไชย (2541) เปรียบเทียบระดับปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนตามนโยบายการจัดห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการเรียนทางไกลไทยคมในทัศนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนทั้งโดยรวมและรายด้าน ประชากรในการศึกษาคั้งนี้คือบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน ด้านงานบริหาร ด้านงานเทคนิค และด้านงานบริการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ t-test แบบ Independent ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสภาพบุคลากรไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน และบุคลากรที่มีอยู่มีความรู้และประสบการณ์ด้านโสตทัศนอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดความสมบูรณ์ได้ เพราะโสตทัศนอุปกรณ์ของศูนย์กลางการเรียนทางไกลไทยคมในห้องสมุดเป็นนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีที่มีปัจจัยต่างๆ สามารถส่งผลต่อการยอมรับหรือปฏิเสธได้ รายด้าน ด้านงานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระหว่างทัศนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดที่มีวุฒิมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ และบรรณารักษ์ห้องสมุดที่มีวุฒิมหาบัณฑิตสาขาอื่น พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยบรรณารักษ์ที่มีวุฒิมหาบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยกว่าบรรณารักษ์ที่มีวุฒิมหาบัณฑิตสาขาอื่น แต่ทั้งสองกลุ่มมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้น สมควรได้รับการส่งเสริมความรู้ในเรื่องงานเทคนิคโดยเฉพาะโสตทัศนอุปกรณ์ เน้นสำหรับกลุ่มบรรณารักษ์วุฒิมหาบัณฑิตสาขาอื่น ทั้งในเรื่องงานเทคนิคและงานบริหารอย่างต่อเนื่อง ส่วนงานบริการควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ

พัชรินทร์ ชมบุญ (2544) ศึกษาสภาพห้องสมุด ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนมิติใหม่ และเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนมิติใหม่ตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และห้องสมุดประชาชนอำเภอ จำนวน 207 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วน ประมาณค่า มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.75 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดประชาชนมิติใหม่มีสภาพทั่วไป ส่วนใหญ่มีอาคารเป็นเอกเทศ มีแสงสว่างเพียงพอ มีไม้ดอกไม้ประดับ และมีพัดลม ด้านวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ส่วนใหญ่มีเคาน์เตอร์บริการรับจ่าย มีโต๊ะจำนวน 5-10 ตัว เก้าอี้จำนวน 1-30 ตัว ตู้เก็บวัสดุสำนักงาน เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดีทัศน์ เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย และมีป้ายจัดนิทรรศการด้านบริการและกิจกรรม ผู้เข้าใช้บริการส่วนใหญ่คือประชาชน จำนวน 51-100 คนต่อวัน ส่วนใหญ่เปิดบริการทุกวัน (เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์) มีบริการวารสารและหนังสือพิมพ์ บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการน้ำดื่ม การซ่อมหนังสือ และการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน ด้านบุคลากรมีบุคลากรประจำจำนวน 1 คน ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ห้องสมุด ผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดมีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนมิติใหม่โดยรวม แบ่งเป็นรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหารายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 อันดับในแต่ละด้านดังนี้ ด้านการจัดศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ การเก็บข้อมูลความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้บริการห้องสมุดได้ไม่ละเอียด และจำนวนเงินงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือและสื่อการศึกษาแต่ละปีได้ไม่เท่ากัน ด้านการจัดการศึกษา นอกโรงเรียน ได้แก่ การบันทึกเทปโทรทัศน์ รายการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไทยคม และการประสานงานกับครูประจำกลุ่ม เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไทยคม ด้านการจัดการศูนย์ข้อมูลชุมชน ได้แก่ การจัดหาและจัดเก็บข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการจัดหาและจัดเก็บข้อมูลศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดประชาชนจังหวัด ผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดประชาชนอำเภอ มีระดับปัญหาการดำเนินงานทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

บุญยจิตต์ สุวรรณางกูร (2546) ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและความคิดเห็นของผู้บริหาร บรรณารักษ์ และผู้ให้บริการห้องสมุดของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอในภาคกลาง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 912 คน เป็นผู้บริหาร 76 คน บรรณารักษ์ 76 คน และผู้ให้บริการ 760 คน โดยการสุ่มเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร บรรณารักษ์ และผู้ให้บริการ มีความต้องการและความคิดเห็นทุกด้านอยู่ในระดับมาก สภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการบริการ และด้านวัสดุ สิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศน์ ด้านอาคารสถานที่และด้านบุคลากรของห้องสมุดอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารและบรรณารักษ์ที่

เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างกัน มีสภาพปัญหา ความต้องการ ความคิดเห็นต่อห้องสมุดของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคกลางไม่แตกต่างกัน และพบว่าเพศต่างกันมีความต้องการต่อห้องสมุดของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .03 ผู้ใช้บริการที่มีเพศ ระดับการศึกษาต่างกันมีสภาพปัญหา ความต้องการ และความคิดเห็นต่อห้องสมุดของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคกลางไม่แตกต่างกัน และผู้บริการที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อห้องสมุดของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุวัฒน์ ตั้งทีมะรักษ์ (2546) ศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และวิเคราะห์ปัญหาในการจัดพื้นที่ใช้สอยที่มีผลต่อทัศนคติในการใช้พื้นที่ของผู้ใช้ (ผู้รับบริการ) ความต้องการที่นั่งภายในห้องสมุดฯ และการใช้พื้นที่ในส่วนต่างๆ ของห้องสมุด เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดพื้นที่ใช้สอยภายในของห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร การศึกษาใช้การสำรวจการบันทึกภาพ การสังเกตการณ์และการศึกษาค้นคว้าจากวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือคือแบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการใช้พื้นที่ และในการจัดองค์ประกอบพื้นที่ใช้สอยต่างๆ ของห้องสมุดฯ โดยได้กำหนดกรณีศึกษาห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครได้ 4 แห่งที่มีรูปแบบการใช้บริการและคุณลักษณะของส่วนพื้นที่ใช้สอยที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด คือ ห้องสมุดประชาชนวัดลาดปลาเค้า ห้องสมุดประชาชนหนองจอก ห้องสมุดประชาชนวัดราชโอรสาราม และห้องสมุดประชาชนวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิตร โดยแบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็นห้องหนังสือ 3 หมวด โดยที่แต่ละหมวดมีส่วนพื้นที่ใช้สอยหลัก 4 ส่วน การใช้แบบสอบถามเพื่อวัดทัศนคติความพึงพอใจกับผู้ตอบทั้งสิ้นจำนวน 194 คนที่เข้าใช้ห้องสมุดฯ ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการประเมินอาคารภายหลังการเข้าครอบครองพื้นที่ (P.O.E.) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติในรูปของร้อยละ และทำการเปรียบเทียบองค์ประกอบพื้นที่ใช้สอยภายในห้องหนังสือทั้ง 3 หมวดของกรณีศึกษาทั้ง 4 เพื่อหารูปแบบและความสัมพันธ์ในการจัดพื้นที่ใช้สอยของห้องสมุดฯ และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปผลการวิจัยเพื่อเสนอเป็นแนวทางในการกำหนดผังพื้นที่ของห้องสมุดฯ ที่เหมาะสมกับการใช้งานและพฤติกรรม โดยอ้างอิงจากความพึงพอใจของผู้ใช้

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีรูปร่างของผังพื้นที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีทัศนคติความพึงพอใจอยู่ในระดับดี ขนาดของพื้นที่ใช้สอยทางสัญจร และประตูทางเข้าออก ห้องสมุดกรณีศึกษาแต่ละแห่งมีขนาดพื้นที่แตกต่างกัน แต่ละรูปแบบ ความสัมพันธ์ที่พบในห้องสมุดแต่ละแห่งมีลักษณะที่เหมือนกัน เนื่องจากเป็น

อาคารที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันและมีรูปแบบการให้บริการที่เหมือนกัน ส่วนเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการมีความสัมพันธ์กับประตูทางเข้าและตั้งอยู่ใกล้กันในห้องหนังสือทุกหมวด และความสัมพันธ์ของส่วนอ่านหนังสือและส่วนชั้นวางหนังสือ ซึ่งสัมพันธ์กับพื้นที่ภายในห้องหนังสือ เนื่องจากทั้งสองส่วนถูกตั้งให้อยู่ใกล้กันเสมอและมีตำแหน่งอยู่ด้านในสุดของห้องหนังสือ แต่มีรูปแบบการจัดตำแหน่งของเครื่องเรือนที่แตกต่างกัน มีข้อเสนอแนะเกณฑ์กำหนดผังพื้นที่มีลักษณะเหมาะสมกับพื้นที่ รูปแบบการจัดพื้นที่ส่วนอ่านหนังสือและส่วนชั้นวางหนังสือ และความสัมพันธ์ของส่วนพื้นที่ใช้สอยของห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร

3. การประเมินผล

สุรางค์ กุณวณิช (2517) ประเมินผลการปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร 5 แห่ง คือ ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ห้องสมุดประชาชนปทุมวัน ห้องสมุดประชาชนซอยพระนาง ห้องสมุดประชาชนบางลำพู และห้องสมุดประชาชนอนงค์คาราม จำนวน 693 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับ ม.ศ. 4 - 5 มีอายุ 14 - 21 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตที่ห้องสมุดตั้งอยู่ สนใจหนังสือหมวดประวัติศาสตร์และนวนิยาย วารสารประเภทที่สนใจคือวารสารทางการศึกษาและนวนิยายเรื่องสั้น ส่วนวารสารชื่อต่างๆ ที่ชอบมาก คือ ชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์ และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ หนังสือพิมพ์ที่นิยมอ่านมาก คือ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ไทยรัฐ และประชาธิปไตย ผู้ใช้บริการมีปัญหาความคับแคบของสถานที่ที่นั่งอ่านหนังสือไม่พอ มีวารสารและหนังสือน้อยไป และต้องการให้เพิ่มเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดและมีบริการยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน

ภิญญาพร นิตยะประภา (2521) ประเมินผลโครงการทอดผ้าป่าหนังสือ ระหว่างวันที่ 5 ธันวาคม 2518 - 5 ธันวาคม 2519 ประชากรคือผู้เข้าใช้ห้องสมุด แบ่งตามระดับอายุเป็น ระดับอายุ 9 - 18 ปี อายุ 18 - 25 ปี อายุ 26 - 39 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า วัดที่ได้รับหนังสือทุกแห่งได้จัดบริการประชาชนในท้องถิ่น ผู้ใช้บริการห้องสมุดวัดส่วนมากเป็นเกษตรกร วัย 19 - 25 ปี ประชาชนทุกระดับอายุต้องการอ่านนิตยสาร หนังสือพิมพ์ และหนังสือสารคดี ปัญหาที่พบคือ ห้องสมุดมีหนังสือน้อยไม่เพียงพอแก่ผู้ใช้ และเกือบไม่มีหนังสือทันสมัยบริการแก่ผู้ใช้ โดยเฉลี่ยประชาชนเห็นว่าสภาพห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์ หนังสือ ตลอดจนบริการและกิจกรรมของห้องสมุดมีความเหมาะสมปานกลาง

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2527) ประเมินโครงการห้องสมุดประชาชนทั่วประเทศ ในปีงบประมาณ 2525 โดยศึกษากับศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายการศึกษามวลชน และผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนทุกแห่ง ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนมีความเหมาะสม ด้านผลกระทบของการจัดตั้งห้องสมุดปรากฏว่าห้องสมุดประชาชนมีส่วนช่วยส่งเสริมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข อาชีพ ศิลปวัฒนธรรม และการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งยังช่วยแก้ปัญหาชีวิตของผู้ใช้บริการได้ด้วย ด้านสภาพการดำเนินงานห้องสมุดมีสภาพและปัญหาอุปสรรคปานกลาง ด้านทรัพยากรมีความเพียงพอในการดำเนินงาน แต่ขาดบุคลากร ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ควรมีการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้มีบทบาทการดำเนินงาน รวมทั้งควรเพิ่มบุคลากรให้เหมาะสมและสัมพันธ์กับลักษณะงานให้มากยิ่งขึ้น

วิภาวี พงษ์อนันต์ (2539) ประเมินการดำเนินงานโครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ระหว่าง พ.ศ.2534-2539 โดยใช้รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย ประชากรได้แก่ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” 51 แห่ง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ฐานนิยม และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความสอดคล้องของปรัชญาและความมุ่งหมายโครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” พบว่า ไม่สามารถประเมินได้ การประเมินกระบวนการดำเนินการพบว่า มีการดำเนินงานโดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมห้องสมุดประชาชนแนวใหม่เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โครงการ การประเมินผลผลิตจากกระบวนการ พบว่า ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” มีผลผลิตจากกระบวนการดำเนินการสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

4. บุคลากร (บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด)

4.1 คุณลักษณะ

สุกันยา เยาวชิรพงศ์ (2540) ศึกษาคุณลักษณะของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนตามนโยบายใหม่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ระหว่างผู้บริหารห้องสมุดประชาชนและบรรณารักษ์ และกำหนดความต้องการพัฒนาคุณลักษณะของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านประสานงานและการวางแผน ด้านคุณธรรมจรรยาบรรณ และด้านบุคลิกภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน ผู้ใช้บริการจำนวน 20 คน ผู้บริหารห้องสมุดประชาชน

และบรรณารักษ์จำนวน 520 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 5 ชนิด คือ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด และแบบสอบถามจำนวน 4 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของ 2 กลุ่ม (t-test)

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เกณฑ์คุณลักษณะของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนตามนโยบายใหม่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 91 รายการคุณลักษณะ แบ่งเป็นด้านความรู้ 24 รายการคุณลักษณะ ด้านความสามารถ 23 รายการคุณลักษณะ ด้านประสานงานและการวางแผน 12 รายการคุณลักษณะ ด้านคุณธรรมจรรยาบรรณ 17 รายการคุณลักษณะ และด้านบุคลิกภาพ 15 รายการคุณลักษณะ

2. คุณลักษณะตามสภาพปัจจุบันของบรรณารักษ์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์อยู่ในสภาพตามเกณฑ์ระดับมากทุกด้าน โดยมีความรู้เรื่องภาษาต่างประเทศ ความสามารถเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีเพื่องานห้องสมุด การวางแผนเรื่องการพัฒนาอาสาสมัครไว้ช่วยงานห้องสมุด จรรยาบรรณวิชาชีพบรรณารักษ์ และลักษณะการเป็นผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุดของแต่ละด้าน

3. คุณลักษณะของบรรณารักษ์ ตามความคิดเห็นของบรรณารักษ์มีสภาพตามเกณฑ์สูงกว่าผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน และคุณลักษณะของบรรณารักษ์ตามนโยบายใหม่มีระดับสูงกว่าตามสภาพปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานเช่นเดียวกัน

4. ความต้องการพัฒนาคุณลักษณะของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนตามนโยบายใหม่ 3 อันดับแรกของด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านประสานงานและการวางแผน ด้านคุณธรรมจรรยาบรรณและด้านบุคลิกภาพ มีจำนวน 17 รายการคุณลักษณะ

4.2 บทบาท หน้าที่ ภาระงาน

วนิดา ศรีประดิษฐ์ (2531) ศึกษาบทบาทผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้านห้องสมุดประชาชน เพื่อศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้านห้องสมุดประชาชน 4 ด้าน คือ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการห้องสมุด ด้านบริการและกิจกรรมภายในห้องสมุด ด้านหน่วยบริการห้องสมุด และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและบรรณารักษ์ในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านห้องสมุดประชาชน การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาจากแบบสอบถามที่ส่งไปยังผู้

บริหารศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด และบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด 72 จังหวัด แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 144 ชุด และได้รับกลับคืนร้อยละ 90.28 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่

ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารและบรรณารักษ์เห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารได้มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านบริหารงานห้องสมุด ซึ่งประกอบด้วยเรื่องการเงิน บุคลากร อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์และวัสดุห้องสมุดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าในด้านวิชาการห้องสมุด ด้านบริการและกิจกรรมภายในห้องสมุดและด้านหน่วยบริการห้องสมุด บทบาทที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านบริหารงานห้องสมุด ได้แก่ อำนวยความสะดวกในการเบิก-จ่ายเงิน ให้โอกาสบุคลากรห้องสมุดเข้าร่วมประชุมประจำเดือน หรือประชุมพิเศษร่วมกับอาจารย์และเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ปรับปรุงบริเวณภายนอกอาคารห้องสมุด ดำเนินการสร้างอาคารห้องสมุดเป็นเอกเทศ จัดสรรครุภัณฑ์ให้ห้องสมุดที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยสอดคล้องกับความต้องการของห้องสมุดแต่ละแห่ง และอำนวยความสะดวกในการใช้วัสดุสำนักงานของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดในด้านวิชาการห้องสมุดได้แก่ ส่งเสริมให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเข้าร่วมประชุมวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์ และส่งเสริมให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดได้ศึกษาต่อด้านบรรณารักษศาสตร์ ในด้านบริการและกิจกรรมภายในห้องสมุด ได้แก่ หาวิธีเชิญชวนให้ประชาชนมาใช้บริการ และส่งเสริมและสนับสนุนให้บรรณารักษ์จัดนิทรรศการ ในด้านหน่วยบริการห้องสมุด ได้แก่ จัดหน่วยนำหนังสือออกบริการในชนบทร่วมกับหน่วยบริการเคลื่อนที่ของจังหวัดและอำเภอ และจัดให้มีการหมุนเวียนหนังสือระหว่างห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในรูปแบบหีบหนังสือหรือกระเป๋าหนังสือเคลื่อนที่ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านห้องสมุดประชาชน ปรากฏว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

สารภี ภูมิประเทศ (2531) ศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ตามทัศนะของบรรณารักษ์และหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมปฏิบัติการ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด กลุ่มตัวอย่างคือบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าห้องสมุดประชาชนจังหวัดและหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมปฏิบัติการในศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จำนวน 143 คน ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัดส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองได้ปฏิบัติงานด้านงานบริหารห้องสมุด งานเทคนิค และงาน

บริการห้องสมุดในระดับมาก หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมปฏิบัติการเห็นว่า บรรณารักษ์ได้ปฏิบัติงานจริงในระดับปานกลาง ในด้านงานบริหาร งานเทคนิค งานบริการ และด้านการศึกษา ส่วนด้านการจัดกิจกรรมของห้องสมุดเห็นว่าบรรณารักษ์ปฏิบัติงานจริงในระดับน้อย

อุดม พักผล (2537) ศึกษาภาระงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอทั่วประเทศ ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ในงานหลัก 3 ด้าน คือ งานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ โดยเปรียบเทียบภาระงานจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ ระดับห้องสมุด และสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของห้องสมุด ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน โดยศึกษากับบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอทั่วประเทศ ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนปฏิบัติงานด้านงานบริหารห้องสมุด และงานเทคนิคห้องสมุดในระดับมาก ส่วนงานบริการห้องสมุดในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ปฏิบัติงานด้านงานเทคนิคห้องสมุดมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนที่อยู่ในห้องสมุดระดับจังหวัด ปฏิบัติงานด้านงานเทคนิคและงานบริการห้องสมุดมากกว่ากลุ่มที่อยู่ในห้องสมุดระดับอำเภอ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่อยู่ในห้องสมุดระดับอำเภอปฏิบัติงานด้านงานบริหารห้องสมุดมากกว่ากลุ่มที่อยู่ในห้องสมุดระดับจังหวัด และบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนที่อยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออก ปฏิบัติงานด้านงานบริหารงานเทคนิค และงานบริการห้องสมุดแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ชวนพิศ พุฒทอง (2538) ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัด 14 แห่งและห้องสมุดประชาชนอำเภอ 66 แห่งในเขตภาคใต้ เกี่ยวกับการบริหาร ด้านการบริการ ด้านงานกิจกรรม และด้านงานเทคนิค และเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ระหว่างเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดกับเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนมีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานบริหาร ด้านงานบริการ ด้านงานกิจกรรม มีปัญหาระดับปานกลาง ส่วนด้านงานเทคนิคมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอที่เป็นบรรณารักษ์โดยตำแหน่ง กับปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ พบว่า เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ มีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนที่เป็น

บรรณารักษ์โดยตำแหน่งกับปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์มีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมต่างกัน และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงาน คือ ปัญหางบประมาณมีน้อย ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์ที่ให้บริการมีน้อย

สมชาย ฐิติรัตน์อัศว (2538) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และห้องสมุดประชาชนอำเภอ ตามนโยบายพัฒนาห้องสมุดประชาชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2538 โดยศึกษาในภารกิจ 3 ลักษณะ คือ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนโดยจำแนกตามวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ ประสบการณ์ในการทำงาน ประเภทของห้องสมุดประชาชน และสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของห้องสมุด และเพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ตามนโยบายพัฒนาห้องสมุดประชาชนในภารกิจทั้ง 3 ลักษณะ โดยศึกษากับเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และห้องสมุดประชาชนอำเภอทั่วประเทศในจังหวัดต่างๆ ที่สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ปี พ.ศ. 2538 จำนวน 257 คน ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนคาดว่าจะปฏิบัติงานตามนโยบายพัฒนาห้องสมุดประชาชนในภารกิจด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยได้ในระดับปานกลาง ด้านการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชนในระดับมาก เจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์และไม่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์ และที่มีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดประชาชนไม่เกิน 5 ปี และนานกว่า 5 ปี คาดว่าจะปฏิบัติงานตามนโยบายพัฒนาห้องสมุดประชาชนในภารกิจด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยด้านการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชนได้แตกต่างกันสำหรับเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และห้องสมุดประชาชนอำเภอ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนที่อยู่ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ คาดว่าจะปฏิบัติงานตามนโยบายพัฒนาห้องสมุดประชาชนในภารกิจด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชนไม่แตกต่างกันเช่นกัน

ถนอม โยวัง (2540) ศึกษาทัศนคติของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อการจัดการงานห้องสมุดประชาชน เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ตาม

นโยบายการจัดห้องสมุดเป็นศูนย์การเรียนรู้ โดยจำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 228 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์มีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการงานห้องสมุดประชาชน ความเห็นโดยรวมทุกด้าน เห็นด้วยในระดับมาก ส่วนรายด้านพบว่า เห็นด้วยในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน การจัดองค์การและการควบคุม ตามลำดับ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนมีการดำเนินงานตามนโยบายการจัดห้องสมุดเป็นศูนย์การเรียนรู้โดยรวมทุกด้านในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” มีระดับการดำเนินงานโดยรวมทุกด้าน แตกต่างจากบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีระดับการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาตาม อรรถศาสตร์แตกต่างจากบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนอำเภออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และห้องสมุดประชาชนอำเภอ มีระดับการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างจากบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนทั้ง 3 ประเภทมีระดับการดำเนินงานด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชนไม่แตกต่างกัน

สังกัด ประดิษฐ์สุวรรณ (2542) ศึกษาขวัญในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน และสถานภาพ ส่วนตัวที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 255 คน โดยใช้แบบวัดขวัญในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.99 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ขวัญในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นๆ ให้เป็นค่าคงที่ ตัวแปรสถานภาพส่วนตัวที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้แก่ เงินเดือนและประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับงานห้องสมุดประชาชนส่งผลกระทบต่อขวัญในการปฏิบัติงานในด้านการยอมรับและรู้สึกประสบผลสำเร็จ

ส่วนอายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน และสถานที่ไม่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน

สิริรัตน์ ภาโนมัย (2544) เปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การตามตัวแปรด้านอายุ ประเภทของห้องสมุด ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา และศึกษาข้อเสนอแนะของบรรณารักษ์ในการสร้างความผูกพันต่อองค์การของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน จำนวน 254 คน ซึ่งได้มาด้วยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมุติฐานใช้ t-test ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจำแนกตามอายุ ประเภทห้องสมุด ประสบการณ์ในการทำงานและวุฒิการศึกษา มีความผูกพันต่อองค์การทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านความตั้งใจและพร้อมที่จะใช้ความพยายาม ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อองค์การ ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงความเป็นสมาชิกขององค์การ และด้านความเชื่อ การยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์การโดยรวมและรายด้าน 2 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่บรรณารักษ์ที่มีอายุ 30-39 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์การด้านความตั้งใจและพร้อมที่จะใช้ความพยายาม ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อองค์การมากกว่าบรรณารักษ์ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดที่ต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์การโดยรวมและด้านความตั้งใจและพร้อมที่จะพยายามใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อองค์การแตกต่างกัน โดยบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนจังหวัดมีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกัน บรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาสาขาบรรณารักษศาสตร์มีความผูกพันมากกว่าบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาสาขาอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ทั้ง 2 กลุ่มมีความผูกพันต่อองค์การเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน มีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบรรณารักษ์ในเรื่องความก้าวหน้าในสายงาน การจัดสวัสดิการด้านต่างๆ แก่บรรณารักษ์อย่างเหมาะสม ควรพัฒนาบรรณารักษ์อย่างต่อเนื่องด้วยการจัดอบรม

สัมมนาหรือการประชุม ส่งเสริมให้บรรณารักษ์มีโอกาสไปศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ และผู้บริหารควรให้ความสำคัญและสนับสนุนงานของห้องสมุด

4.3 ความพึงพอใจ

บุญถม แสงเพชร (2535) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเพื่อแสวงหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข การเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอที่ปฏิบัติงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 17 จังหวัด จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าโคสแคร์

ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.64) อายุเฉลี่ย 35 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 9 ปี เงินเดือนเฉลี่ย 4,435 บาท สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 57.52) และได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ยคนละ 3 ครั้ง ส่วนแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน พบว่า บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแรงจูงใจภายในบุคคล มีแรงจูงใจภายนอกบุคคล และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำคือ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอที่มีการศึกษาต่ำจะมีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต่ำกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูง สำหรับแรงจูงใจภายในบุคคล แรงจูงใจภายนอกบุคคล และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูงคือ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีแรงจูงใจสูงจะมีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต่ำ ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจภายในบุคคล แรงจูงใจภายนอกบุคคล และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานต่ำมีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูง

ปัญหาและอุปสรรคพบว่า บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดบุคลากรในการ

ทำงาน ขาดความร่วมมือในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดกิจกรรมของห้องสมุดประชาชน ขาดเครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ขาดเงินสวัสดิการ ขาดความรู้ทางด้านเทคนิคและวิธีการปฏิบัติงานเฉพาะด้าน ข้อเสนอแนะ ควรพิจารณาการพัฒนาระบบบริหารงาน ผู้บังคับบัญชาควรสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ให้การสนับสนุน จัดสรรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้เพียงพอ ให้การสนับสนุนสวัสดิการ ปกครองด้วยระบบคุณธรรม มีเครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างคู่มือปฏิบัติงาน จัดระบบการนิเทศงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง จัดประชุมสัมมนาทั้งระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับกรมอย่างสม่ำเสมอ

จีราภรณ์ โนราช (2537) ศึกษาระดับความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรห้องสมุดประชาชนในภาคเหนือของประเทศไทย โดยสอบถามบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัด และห้องสมุดประชาชนอำเภอ ในภาคเหนือ 16 จังหวัด รวม 86 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรห้องสมุดมีความพึงพอใจในการทำงานระดับปานกลาง โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับลักษณะงาน ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา สภาพการทำงาน การปกครองบังคับบัญชา ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน นโยบายและการบริหาร เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล ส่วนความพึงพอใจในระดับมากมีเพียงด้านเดียวคือความรับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังพบว่า บุคลากรห้องสมุดมีความพึงพอใจกับความตั้งใจต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความรักความเต็มใจและสำนึกในหน้าที่ การให้ความสำคัญต่องานที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย สำหรับความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โอกาสเข้าร่วมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเหมาะสมในการเลื่อนขั้นเงินเดือน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความพึงพอใจกับเงินเดือนและสวัสดิการที่ได้รับ การนิเทศงานของผู้บังคับบัญชา ความยุติธรรมในเรื่องอัตราเงินเดือน ความยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ ความเพียงพอของเงินเดือนต่อค่าใช้จ่าย รายได้เหมาะสมกับงานที่ทำ และความเหมาะสมด้านนโยบายของหน่วยงาน การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่า บุคลากรห้องสมุดประชาชนอำเภอมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าบุคลากรห้องสมุดประชาชนจังหวัดในด้านการยอมรับนับถือ แต่ต่ำกว่าในด้านสภาพการทำงาน ที่ตั้งห้องสมุด และการนิเทศงานจากผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความพึงพอใจมากกว่าบรรณารักษ์ในด้านการยอมรับนับถือ แต่ต่ำกว่าในเรื่องอัตราเงินเดือนที่ได้รับ

อัฐพล สุพิชญ์ (2542) เปรียบเทียบความพึงพอใจจากปัจจัยจุดใจและปัจจัยค้ำจุนในการทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ/กิ่งอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 95 ของประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ t-test และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้านในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การยอมรับนับถือ ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ความรับผิดชอบ และความสำเร็จของงาน และมีระดับความพึงพอใจในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ค่าตอบแทนเมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจจากปัจจัยจุดใจและปัจจัยค้ำจุนในการทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามอายุพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพสมรสโดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านการยอมรับนับถือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามสถานที่ตั้งสำนักงานห้องสมุดประชาชนอำเภอพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.4 การศึกษาต่อเนื่อง

ภาวดี รัตนอุดม (2527) ศึกษาความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการระดับจังหวัด โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหนังสือ การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ส่งให้แก่บรรณารักษ์และผู้บริหารงานห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด 70 จังหวัด รวม 140 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการศึกษาต่อเนื่องมีความสำคัญต่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพและวิชาการ ส่วนผู้บริหารมีทัศนคติว่ามีความสำคัญต่อบรรณารักษ์ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานและการพัฒนาวิชาชีพ เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ คือ เพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อุปสรรคในการศึกษาต่อเนื่องคือ ขาดงบประมาณค่าใช้จ่ายและขาดผู้ทำงานแทน บรรณารักษ์มีความต้องการศึกษาแบบเป็นทางการมากกว่าแบบไม่เป็นทางการ กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบเป็น

ทางการคือการเข้ารับการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่มีวุฒิโดยสถาบันต่างๆ และต้องการเรียนเต็มเวลาในระดับปริญญาตรี กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการที่ต้องการคือ การเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ หน่วยงานที่บรรณารักษ์ต้องการให้จัดกิจกรรมทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการคือมหาวิทยาลัยในประเทศ ระยะเวลาที่บรรณารักษ์สะดวกเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการคือในเวลาราชการ จำนวนวันที่เห็นว่าเหมาะสมคือ 5-7 วัน

เนื้อหาวิชาบรรณารักษศาสตร์ทั้งที่บรรณารักษ์ต้องการศึกษาและผู้บริหารต้องการให้บรรณารักษ์ศึกษา คือ การบริหารงานห้องสมุดประชาชน การบริการ การจัดหมู่และทำบัตรรายการ โสตทัศนวัสดุในห้องสมุด บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า การประชาสัมพันธ์ห้องสมุด งบประมาณของห้องสมุด วรรณกรรมสำหรับเด็ก วารสารและหนังสือพิมพ์ ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด การสอนการใช้ห้องสมุด การทำตรวจหนี้และสาระสังเขป และการสัมมนาห้องสมุดประชาชน การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชาต่อการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ตามทัศนะของบรรณารักษ์เห็นว่าให้การสนับสนุนน้อย แต่ตามทัศนะของผู้บริหารเห็นว่าให้ความสนับสนุนมาก

ยุคลธร ธรรมมา (2542) ศึกษาการรับและการเผยแพร่สารนิเทศเกี่ยวกับโครงการการศึกษาทางไกลของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน โดยพิจารณาการรับสารนิเทศในด้านช่องทาง สารนิเทศที่ได้รับ และความถี่ในการรับสารนิเทศ และการเผยแพร่สารนิเทศในด้านการจัดกิจกรรม สื่อที่ใช้เผยแพร่ และประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงปัญหาในการรับและการเผยแพร่สารนิเทศ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 262 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ได้รับสารนิเทศจากช่องทางที่เป็นสื่อเฉพาะกิจ โดยได้รับจากหนังสือคู่มือ สารนิเทศที่ได้รับเป็นตารางออกอากาศ และรับด้วยความถี่ไม่แน่นอน ในการเผยแพร่สารนิเทศ บรรณารักษ์ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมพบกลุ่ม โดยใช้สื่อบุคคล ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน บรรณารักษ์ประสบปัญหาด้านช่องทางการรับสารนิเทศ สารนิเทศที่ได้รับ และความถี่ในการรับสารนิเทศในระดับปานกลาง สำหรับการเผยแพร่สารนิเทศ บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการจัดกิจกรรม สื่อที่ใช้ และประชากรกลุ่มเป้าหมายในระดับปานกลาง

เดือนเพ็ญ วงษาทอง (2544) ศึกษาความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความต้องการวิธีการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนสังกัดกรมการศึกษา

นอกโรงเรียน โดยใช้วิธีการสำรวจ ประชากรคือบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนสังกัดกรม การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 142 คน เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-test และ F-test ผลการ วิจัยพบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี โทรคมนาคม และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับงานห้องสมุดอยู่ในระดับน้อย และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ บรรณารักษ์ไม่แตกต่างกันตามขนาดของห้องสมุด ระดับการศึกษา อายุ แต่มีความแตก ต่างตามประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความต้องการพัฒนาความรู้ด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีโทรคมนาคม และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับงานห้องสมุดอยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความต้องการ พัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของบรรณารักษ์ไม่แตกต่างกันตามขนาดของห้องสมุด ระดับการศึกษา อายุ และประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ วิธีการที่ บรรณารักษ์ต้องการใช้ในการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุดคือการฝึกอบรม

สุทธิกานต์ แยมนิล (2544) ศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในเขตภาคกลาง จำแนกตามอายุ วุฒิตามบรรณารักษศาสตร์ ประเภทของสถาบันการศึกษา ประเภทของห้องสมุดประชาชน รายได้ต่อเดือนของบรรณารักษ์ การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และคุณลักษณะของบรรณารักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน จำนวน 104 คน จากห้องสมุดประชาชนในเขตภาคกลาง จำนวน 14 จังหวัด เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามลักษณะการได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้ปกครอง แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของบรรณารักษ์ แบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อมใน การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใน การหาค่าความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของบรรณารักษ์ และใช้ t-test และ ONE WAY ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร

ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในเขตภาคกลางมีความ พร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความพร้อมใน การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของบรรณารักษ์ จำแนกตามอายุ วุฒิตามบรรณารักษศาสตร์

ประเภทของสถาบันการศึกษา ประเภทของห้องสมุดประชาชน รายได้ต่อเดือน การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และการเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับคุณลักษณะของบรรณารักษ์พบว่า บรรณารักษ์ที่มีคุณลักษณะของบรรณารักษ์ในเกณฑ์ที่น่าพอใจมาก และบรรณารักษ์ที่มีคุณลักษณะของบรรณารักษ์ในเกณฑ์ที่น่าพอใจมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผู้ใช้

5.1 ลักษณะเฉพาะบุคคล

จินตนา เจียมพิทักษ์วงษ์ (2527) ศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะเฉพาะบุคคล (เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ) ของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครกับวัตถุประสงค์ในการอ่านและพฤติกรรมในการอ่าน (ประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน จำนวนหนังสือบนเตียงและวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน เวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน และแหล่งที่ได้หนังสือ) เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะเฉพาะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 330 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย อายุระหว่าง 18-23 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีไม่ได้เป็นสมาชิกห้องสมุดประชาชนมาใช้ห้องสมุดประชาชนสัปดาห์ละ 2-4 ครั้ง สนใจอ่านหนังสือเอง และชอบอ่านตำราวิชาการมากกว่าหนังสือบันเทิง เลือกหนังสือโดยดูจากเนื้อเรื่องตรงกับความสนใจของตนเองมากที่สุด ปัญหาในการอ่านที่สำคัญคือไม่มีเวลาไปยืมหนังสือและไม่มีเวลาอ่าน ผู้อ่านชอบอ่านหนังสือในห้องสมุดมากกว่าที่บ้าน สมาชิกนิยมยืมหนังสือไปอ่านทุกสัปดาห์ โดยยืมครั้งละ 2 เล่ม ส่วนใหญ่ผู้ยืมอ่านเอง และอ่านหนังสือที่ยืมจบเล่มทุกเล่ม ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเฉพาะบุคคลและวัตถุประสงค์ในการอ่าน ปรากฏว่าผู้อ่านส่วนใหญ่อ่านเพื่อให้มีความรู้กว้างขวางและประกอบการศึกษา อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการอ่าน ($p < .001$, $p < .05$, $p < .001$) ประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน ผู้อ่านส่วนใหญ่ชอบอ่านนวนิยายและความรู้ทั่วไป (65:69) เพศและระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน ($p < .05$) ผู้อ่านส่วนใหญ่อ่านหนังสือบนเตียงมากกว่า 5 เล่มใน 1 เดือน เพศและอายุมีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือบนเตียงที่อ่านใน 1 เดือน อาชีพ อายุ และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน ($p < .01$, $p < .01$, $p < .05$) ผู้อ่านส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านวันละ 1 - 2 ชั่วโมง ผู้อ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมงขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาและอาชีพมีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน ($p < .05$) ผู้

อ่านส่วนใหญ่นิยมยืมหนังสือจากห้องสมุด และซื้อหนังสือมาอ่าน เพศและอาชีพสัมพันธ์กับแหล่งที่ได้หนังสือ ($p < .05$, $p < .001$)

5.2 การใช้/ไม่ใช้ห้องสมุด

ลัดดา รุ่งวิสัย (2526) ศึกษาเหตุผลและปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ประชาชนสนใจหรือไม่สนใจไปใช้บริการของห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ทศนคติของผู้ใช้ที่มีต่อห้องสมุด และปัญหาของห้องสมุด ประชากรในการวิจัยได้แก่ผู้ที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไปจำนวน 200 คน ได้จำแนกประชากรออกเป็น 2 กลุ่มเท่าๆ กันคือ ผู้ใช้ห้องสมุดฯ เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ และกลุ่มผู้ไม่ใช้ห้องสมุดฯ เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ การทดสอบค่าไคสแควร์ (X^2) และ t-test ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้และผู้ไม่ใช้มีความแตกต่างกันในระดับอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการทราบว่ามีห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนด้านระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเชียงใหม่ ระยะทางระหว่างที่อยู่อาศัยกับห้องสมุดประชาชนฯ และความทันสมัยของผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ไม่แตกต่างกัน ผู้ใช้ไปใช้ห้องสมุดประชาชนเชียงใหม่มากกว่าหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์ เพื่ออ่านหนังสือ และให้ความสนใจบริการการอ่านและนวนิยายมากที่สุด ในด้านทัศนคติของผู้ใช้ที่มีต่อห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุดในด้านเวลาที่เปิดบริการวารสารวิชาการ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จำนวนหนังสือ บรรยากาศของห้องสมุด และการบริการของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด แต่ไม่พอใจบัตรรายการ นวนิยาย ที่นั่งอ่าน บริการด้านโสตทัศนอุปกรณ์ และการบริการสำหรับเด็ก ส่วนเหตุผลที่ผู้ไม่ใช้ไม่ไปใช้ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ มีหลายประการ เช่น ห้องสมุดอยู่ไกลจากที่พัก ไม่สนใจไปใช้ห้องสมุด การเดินทางไม่สะดวก และหนังสือในห้องสมุดไม่เหมาะสมกับตน ทราบว่ามีห้องสมุดประชาชนโดยบังเอิญ บริการที่ต้องการให้มี ได้แก่ การบรรยายความรู้ทางวิทยุและโทรทัศน์ และห้องสมุดเคลื่อนที่สัปดาห์ละครั้ง

กฤษมา รัตนกุล (2540) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้ประชาชนไม่เข้าใช้ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จังหวัดปัตตานี รูปแบบการบริการของห้องสมุดประชาชนที่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองต้องการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี 3 ตำบล คือ ตำบลสะบารัง ตำบลอาเนาะรู และตำบลจะบังติกอ จำนวนทั้งสิ้น 258 คน มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป สามารถอ่านออกเขียนได้ และมีได้เป็นสมาชิกของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วยประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เคยได้รับบริการภายนอกห้องสมุด และกลุ่มที่ไม่เคยได้รับบริการภายนอก

ห้องสมุด เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ให้เลือกตอบและประเมินค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ไม่ใช้ห้องสมุดที่เคยได้รับบริการภายนอกมีจำนวนน้อยกว่าผู้ที่ไม่เคยได้รับบริการภายนอกห้องสมุด เพศ ศาสนา และกิจกรรมการใช้เวลาว่างของผู้ไม่ใช้ห้องสมุด เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมที่ไม่เข้าใช้ห้องสมุดประชาชน ภาษาที่ใช้สื่อสารในการประชาสัมพันธ์และสื่อประชาสัมพันธ์เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจของผู้ไม่ใช้ห้องสมุดที่มีต่อห้องสมุดประชาชน ผู้ไม่ใช้ห้องสมุดทั้งสองกลุ่มมีความต้องการในบริการเชิงรุกไม่แตกต่างกัน คือ มีความต้องการในระดับน้อย มีข้อเสนอแนะให้ห้องสมุดประชาชนควรทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการให้บริการเชิงรุกแก่ชุมชน เป็นศูนย์กลางสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับหมู่บ้าน ซึ่งมีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นลูกข่ายสำคัญ โดยมีคณะกรรมการของหมู่บ้านเป็นผู้รับผิดชอบ สามารถเชื่อมโยงประสานกันในเรื่องของการดำเนินงานได้เต็มที่และมีประสิทธิภาพทั้งนี้หน่วยงานของรัฐจะต้องให้การสนับสนุนในด้านของงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

อภิญา สืบน้อย (2546) ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและแรงจูงใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดใน 5 ด้าน คือ ด้านบริการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านสิ่งพิมพ์ และด้านวัสดุครุภัณฑ์ จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ f-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบริการ ด้านสิ่งพิมพ์ และด้านวัสดุครุภัณฑ์ มีปัญหาระดับปานกลาง ด้านอาคารสถานที่และด้านบุคลากรมีปัญหาระดับน้อย ปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการใช้บริการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านวัสดุครุภัณฑ์ มีปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ด้านบริการและด้านสิ่งพิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง ผู้ใช้บริการเพศชายและเพศหญิงมีปัญหาในการใช้บริการห้องสมุดประชาชน และมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการใช้บริการห้องสมุดประชาชนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ผู้ใช้บริการที่ระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา/ประถมศึกษาศึกษามีปัญหาในการใช้บริการโดยรวม และด้านบริการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร มากกว่าผู้ให้บริการที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/อนุปริญญา และปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ให้บริการห้องสมุดประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรีมีปัญหาในการใช้บริการห้องสมุดประชาชนด้าน

บริการมากกว่าผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/อนุปริญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน มีข้อเสนอแนะให้ห้องสมุดประชาชนสังกัดศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี ควรพิจารณาปรับปรุงด้านบริการ ด้านสิ่งพิมพ์ และด้านวัสดุครุภัณฑ์ เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้น ขณะเดียวกันควรพิจารณาปรับปรุงด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านวัสดุครุภัณฑ์ ในฐานะที่เป็นปัจจัยที่จะกระตุ้นให้ประชาชนเกิดแรงจูงใจในการใช้บริการห้องสมุดมากขึ้น

5.3 ความพึงพอใจ

รุ่งฤดี สูดนักรบ (2529) ศึกษาลักษณะการใช้ห้องสมุด และความพึงพอใจวัสดุ การอ่านของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี จำนวน 378 คน ในด้านความพึงพอใจตาม ประเภท (สารคดี บันเทิงคดี หนังสืออ้างอิง หนังสือสำหรับเด็ก หนังสือพิมพ์ วารสาร) ความพึงพอใจตามเนื้อหาวิชา สภาพของวัสดุการอ่าน การจัดหา การจัดให้ใช้ การจัดบริการ วัสดุการอ่าน ปัญหาการใช้วัสดุการอ่าน ตลอดถึงการดำเนินงานด้านวัสดุการอ่านของห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ผลการวิจัยพบว่า วัสดุการอ่านที่นิยมใช้มากที่สุดคือสารคดี ส่วน วัสดุการอ่านภาษาไทยประเภทสารคดี บันเทิงคดี หนังสือพิมพ์และวารสารมีการใช้ปานกลาง หนังสืออ้างอิงและหนังสือสำหรับเด็ก วัสดุการอ่านภาษาอังกฤษมีการใช้น้อย ปริมาณและ สภาพของวัสดุการอ่านภาษาไทย ผู้ใช้พอใจปานกลางและพอใจวัสดุการอ่านภาษาอังกฤษน้อย ปัญหาที่ผู้ใช้ประสบคือ วัสดุการอ่านเก่า ขำรุด มีจำนวนน้อย ไม่พอแก่ความต้องการ วัสดุ การอ่านที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด

สร้อย สกุลเต็น (2532) ศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุด ประชาชนของนักศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนทางไกล จังหวัด อำนาจเจริญ ใน 5 ด้านคือ ด้านการจัดกิจกรรมและนิทรรศการ ด้านบริการหนังสือและสื่อ โสตทัศนศึกษา ด้านอาคารสถานที่และอำนวยความสะดวกทั่วไป ด้านบริการของเจ้าหน้าที่ และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย วิธีเรียนทางไกล จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 200 คน โดยการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 50 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.35 ถึง 0.76 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย t-test

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสายสามัญมีความพึงพอใจต่อการมาใช้บริการห้องสมุดประชาชนโดยรวมและรายด้าน 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีความพอใจอีก 3 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านอาคารสถานที่และอำนวยความสะดวกทั่วไป ด้านการจัดกิจกรรมและนิทรรศการ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ นักศึกษาเพศชายมีความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดประชาชนโดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมและนิทรรศการ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชนมากกว่า นักศึกษาหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี มีความพึงพอใจการใช้บริการห้องสมุดด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชนมากกว่านักศึกษาอายุ 26 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ นักศึกษาที่ไม่เป็นสมาชิกของห้องสมุดมีความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดโดยรวมและรายด้าน 2 ด้านคือ ด้านการจัดกิจกรรมและนิทรรศการและด้านอาคารสถานที่มากกว่านักศึกษาที่เป็นสมาชิกห้องสมุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สหมิตร สรรพอำไพ (2541) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษานอกโรงเรียน การจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน กลุ่มตัวอย่างคือผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จำนวน 981 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย รองลงมาคือ ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน ตามลำดับ ผู้ใช้บริการห้องสมุดที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ใช้บริการห้องสมุดที่มีอายุต่างกันพบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีและอายุสูงกว่า 50 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดโดยรวมแตกต่างกันจากผู้ใช้บริการห้องสมุดที่มีอายุ 18-50 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กัณฑ์พร กากแก้ว (2542) ศึกษาระดับความพึงพอใจและเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อห้องสมุดประชาชนอำเภอ สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 355 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตาม

เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว f-test ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจต่อห้องสมุดประชาชนโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจมากในด้านบริการและด้านบุคลากร และมีความพึงพอใจปานกลางในด้านทรัพยากรสารสนเทศและด้านครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อห้องสมุดประชาชนอำเภอพบว่า สมาชิกทั้งเพศชายและหญิงมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน สมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อห้องสมุดประชาชนอำเภอแตกต่างกัน โดยสมาชิกที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความพึงพอใจมากกว่าสมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสมาชิกที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไปมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน สมาชิกที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อห้องสมุดประชาชนอำเภอแตกต่างกัน โดยสมาชิกที่เป็นนักเรียนและนักศึกษา มีความพึงพอใจมากกว่าสมาชิกที่อาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสมาชิกที่รับราชการและอาชีพอื่นๆ มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

ณัฐชา เอื้อมอญ (2544) เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดประชาชนของนักเรียนนอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 210 คน และได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดประชาชนใน 5 ด้านคือ ด้านการจัดกิจกรรมและนิทรรศการ ด้านการบริการหนังสือและสื่อทัศนศึกษา ด้านอาคารสถานที่ และอำนวยความสะดวกทั่วไป ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 64 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานใช้ t-test และ f-test

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาโดยส่วนรวมและจำแนกตามเพศ อายุ และระดับชั้นเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดประชาชนโดยรวมและรายด้าน 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นนักศึกษาที่มีอายุ 26-50 ปี มีความพึงพอใจด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาอายุ 51 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจด้านบริการหนังสือและสื่อทัศนศึกษาและด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษา

ระดับประถมศึกษาที่มีความพึงพอใจโดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดประชาชนโดยรวม และเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านไม่แตกต่างกัน ($P < .05$) นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดประชาชนเป็นรายด้าน 3 ด้านไม่ต่างกัน แต่นักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี กับนักศึกษาอายุ 18-25 ปี มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดโดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการบริการหนังสือและสื่อโสตทัศนศึกษา และด้านการบริการของเจ้าหน้าที่มากกว่านักศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดประชาชนโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีความพึงพอใจน้อยกว่านักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

5.4 ความสนใจและความต้องการ

บุบผา เจริญทรัพย์ (2519) สำนวจความสนใจ ความคิดเห็น และความ ต้องการของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัดสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในภาคเหนือของประเทศ โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามประชากร แบ่งเป็น 4 กลุ่มตามระดับอายุ คือระดับอายุ 9 ถึง 18 ปี ระดับอายุ 19 ถึง 25 ปี ระดับอายุ 26 ถึง 39 ปี และระดับอายุ 40 ปีขึ้นไป การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มาใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่อายุ 9 ถึง 18 ปี (ร้อยละ 4.49) เป็นนักเรียนและนักศึกษา (ร้อยละ 4.78) ประชาชนส่วนใหญ่ของทุกระดับอายุมาใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง แรงจูงใจที่ทำให้มาใช้ห้องสมุดคือ สนใจบริการและกิจกรรมของห้องสมุดประชาชน และมีความเห็นว่าสภาพของห้องสมุด วัสดุครุภัณฑ์ หนังสือ บริการ และกิจกรรมของห้องสมุดมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมระดับมาก

พัชรินทร์ ชันทอง (2519) สำนวจความสนใจ ความคิดเห็น และความ ต้องการของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคใต้ของประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มตามระดับอายุ คือ ระดับอายุ 9 ถึง 18 ปี ระดับอายุ 19 ถึง 25 ปี ระดับอายุ 26 ถึง 39 ปี และระดับอายุ 40 ปีขึ้นไป การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มาใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่อายุ 9 ถึง 18 ปี เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา มาใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง แรงจูงใจคือสนใจบริการ

และกิจกรรมของห้องสมุดประชาชน ประชาชนทุกระดับอายุเห็นว่า สภาพของห้องสมุด วัสดุ ครุภัณฑ์ หนังสือ สิ่งพิมพ์ ตลอดจนบริการและกิจกรรมของห้องสมุดมีความเหมาะสมใน ระดับปานกลาง และต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมในระดับปานกลาง และให้ ข้อเสนอแนะให้ควรรยกฐานะห้องสมุดประชาชนขึ้นเป็นสำนักงานห้องสมุดประชาชนขึ้นตรง ต่อกระทรวงศึกษาธิการ

สุนิตย์ เย็นสบาย (2519) สำนวจความสนใจ ความคิดเห็น และความต้องการ ของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการใน ภาคกลางตอนบนของประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลจากคำตอบแบบสอบถาม ประชากร จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ตามระดับอายุคือ ระดับอายุ 9 ถึง 18 ปี ระดับอายุ 19 ถึง 25 ปี ระดับ อายุ 26 ถึง 39 ปี และระดับอายุ 40 ปีขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มาใช้ห้องสมุด ส่วนใหญ่อายุ 9 ถึง 18 ปี เป็นนักเรียนนักศึกษา ประชาชนทุกระดับมาใช้ห้องสมุดมากกว่า สัปดาห์ละ 1 ครั้ง มีแรงจูงใจเพราะสนใจบริการและกิจกรรมของห้องสมุด ประชาชนทุก ระดับอายุเห็นว่าสภาพห้องสมุด วัสดุครุภัณฑ์ หนังสือ บริการและกิจกรรมของห้องสมุด ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมระดับปานกลาง

สุภาพร นาทีกาญจนกุล (2519) สำนวจความสนใจ ความคิดเห็น และความต้องการ ของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวง ศึกษาธิการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มตามระดับอายุ คือ ระดับอายุ 9 ถึง 18 ปี ระดับอายุ 19 ถึง 25 ปี ระดับอายุ 26 ถึง 39 ปี และระดับอายุ 40 ปีขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ อายุ 9 ถึง 18 ปี เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา มาใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มี แรงจูงใจเพราะสนใจบริการและกิจกรรมของห้องสมุด ประชาชนทุกระดับอายุเห็นว่าสภาพ ของห้องสมุด วัสดุครุภัณฑ์ หนังสือและกิจกรรมของห้องสมุดส่วนใหญ่มีความเหมาะสมใน ระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะ กระทรวงศึกษาธิการควรรยกฐานะงานห้องสมุดประชาชนขึ้น เป็นสำนักงานห้องสมุดประชาชนขึ้นตรงต่อกระทรวงศึกษาธิการ และควรแก้ไขปรับปรุง มาตรฐานห้องสมุดประชาชนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2508 โดยเฉพาะในด้านบริการและกิจกรรม

อุบล รอดเยี่ยม (2519) สำนวจความสนใจ ความคิดเห็น และความต้องการ ของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการใน ภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างได้จากประชาชน จำแนกเป็น 4 กลุ่มตามระดับอายุ คือระดับอายุ 9 ถึง 18 ปี ระดับอายุ 19 ถึง 25 ปี ระดับ

อายุ 26 ถึง 39 ปี และระดับอายุ 40 ปีขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มาใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่มีอายุ 9 ถึง 18 ปี เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง แรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของทุกระดับอายุมาใช้ห้องสมุดก็คือ สนใจในบริการและกิจกรรมของห้องสมุดประชาชน ประชาชนทุกระดับอายุเห็นว่า สภาพห้องสมุด วัสดุครุภัณฑ์ หนังสือสิ่งพิมพ์ บริการและกิจกรรมของห้องสมุดส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะ ควรยกฐานะงานห้องสมุดประชาชนขึ้นเป็นสำนักงานห้องสมุดประชาชนขึ้นตรงต่อกระทรวงศึกษาธิการ และแก้ไขปรับปรุงมาตรฐานของห้องสมุดประชาชน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2508 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านบริการ

อรุณรักษ์ สุวรรณราช (2520) ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจังหวัดในแต่ละวัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2518 ซึ่งได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ เจ้าหน้าที่ของห้องสมุด การให้บริการ ความต้องการด้านบริการและความต้องการในเรื่องหนังสือ วารสารสิ่งพิมพ์ และการจัดกิจกรรมในห้องสมุด โดยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,600 คน ซึ่งเป็นผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนในจังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ยโสธร อุบลราชธานี และร้อยเอ็ด ได้รับแบบสอบถามคืน 1,300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.25 แต่เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพียง 1,017 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.23 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และทดสอบความแตกต่างระหว่างมัธยฐานเลขคณิตด้วย t-test ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนส่วนมากเป็นนักเรียน อยู่ในวัย 14-21 ปี เข้ามาใช้บริการเพราะต้องการศึกษาและค้นคว้า ผู้ใช้บริการประสบปัญหาในการมาใช้บริการห้องสมุดประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาเด่นชัดก็คือ ห้องสมุดมีหนังสือน้อยไม่เพียงพอแก่ผู้ใช้บริการ ส่วนเรื่องความต้องการในการมาใช้บริการห้องสมุดประชาชนนั้น พบว่าผู้ใช้บริการมีความต้องการด้านบริการอยู่ในระดับสูง อยากมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เมื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการมาใช้บริการห้องสมุดของผู้ใช้บริการในแต่ละวัยพบว่า ผู้ใช้บริการในแต่ละวัยมีปัญหาและความต้องการแตกต่างกันที่เห็นเด่นชัดก็คือ ความต้องการในการมาใช้บริการห้องสมุด ในด้านความต้องการในเรื่องหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ และการจัดกิจกรรมในห้องสมุด

สุกัญญา ตันติกัลยาภรณ์ (2523) เปรียบเทียบความต้องการบริการและกิจกรรมจากห้องสมุดประชาชนจำแนกตามสถานภาพทางการศึกษา อายุ และอาชีพ และสาเหตุที่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ตไม่เข้าใช้ห้องสมุดประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ สมาชิกและผู้เข้าใช้ห้องสมุดประชาชนในช่วงเวลาที่ศึกษาจำนวน 300 คน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ตต้องการบริการและกิจกรรมมากที่สุด คือให้ห้องสมุดมีหนังสือประเภทต่างๆ เพิ่มขึ้น ให้ขยายพื้นที่ของห้องสมุดให้กว้างขวาง มีชั้นหนังสือมากกว่าเดิม ผลการเปรียบเทียบความต้องการบริการและกิจกรรมจากห้องสมุดประชาชนในหมวดต่างๆ ของประชาชนที่มีระดับการศึกษา อายุ และอาชีพต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปมีความต้องการบริการและกิจกรรมในหมวดวัสดุครุภัณฑ์สูงกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในหมวดอาคารสถานที่ วัสดุการศึกษา การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และหมวดการส่งเสริมการอ่าน ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี มีความต้องการบริการและกิจกรรมในหมวดการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าสูงกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 25-39 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในหมวดอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ วัสดุการศึกษา และการส่งเสริมการอ่าน ประชาชนที่เป็นนักเรียนนักศึกษา แม่บ้าน และผู้ที่มีอาชีพธุรกิจมีความต้องการบริการและกิจกรรมจากห้องสมุดประชาชนในหมวดการบริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าสูงกว่าประชาชนที่มีอาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประชาชนที่เป็นนักเรียนนักศึกษามีความต้องการบริการและกิจกรรมในหมวดการบริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าสูงกว่าประชาชนที่มีอาชีพที่ต้องใช้แรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่เป็นนักเรียนนักศึกษาและแม่บ้านมีความต้องการบริการ และกิจกรรมในหมวดการส่งเสริมการอ่านสูงกว่าประชาชนที่มีอาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในหมวดอาคารสถานที่ หมวดวัสดุครุภัณฑ์ และหมวดวัสดุการศึกษา สาเหตุสำคัญที่สุดที่ประชาชนไม่เข้าใช้บริการและกิจกรรมจากห้องสมุดประชาชน คือไม่มีเวลา รองลงมาได้แก่เวลาที่ห้องสมุดเปิดทำการบริการไม่ตรงกับเวลาว่าง ห้องสมุดประชาชนไม่มีสิ่งดึงดูดความสนใจ อาคารของห้องสมุดประชาชนมีสภาพที่ไม่น่าเข้าไปใช้ ไม่ทราบจะเข้าไปทำอะไร อ่านประจำในห้องสมุดอื่นแล้วไม่เคยทราบมาก่อนว่าห้องสมุดประชาชนบริการอะไรเพื่อประชาชนบ้าง สาเหตุอันดับสุดท้ายคือไม่สนใจเข้าไปใช้ และมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงบริการและกิจกรรม ขยายเวลาเปิด-ปิด มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ ผู้บริหารท้องถิ่นและหน่วยงานท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนในการพัฒนาห้องสมุด

ขุภาภรณ์ จันทรประเสริฐ (2533) ศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสืออนุสรณ์งานศพของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชน เพื่อศึกษาความสนใจในการอ่าน สาเหตุในการอ่าน และไม่อ่านหนังสืออนุสรณ์งานศพของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานคร ความสนใจในการอ่านส่วนต่างๆ ในหนังสืออนุสรณ์งานศพ ได้แก่ ชีวประวัติของผู้ตาย คำไว้อาลัย

และเนื้อหา ความสนใจของผู้อ่านด้านเนื้อหาสาขาวิชาต่างๆ ที่พิมพ์อยู่ในหนังสืออนุสรณ์งานศพ รวมทั้งพรรณนาของผู้อ่านที่มีต่อหนังสืออนุสรณ์งานศพในด้านการจัดพิมพ์ ได้แก่ ลักษณะรูปเล่ม ภาพประกอบ กระดาษ ฯลฯ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่อ่านหนังสืออนุสรณ์งานศพสาเหตุในการอ่านส่วนใหญ่อ่านเพราะต้องการทราบชีวิตประวัติของผู้ตาย และเนื้อหาในหนังสืออนุสรณ์งานศพตรงกับความสนใจ ส่วนสาเหตุในการไม่อ่านเป็นเพราะตัวผู้อ่านยังไม่มีเวลาจำเป็นต้องอ่านในขณะนั้น และสาเหตุเกี่ยวกับหนังสืออนุสรณ์งานศพคือ รูปเล่มไม่สวยงาม การจัดพิมพ์ไม่ดี และปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงตัวเล่มคือ ไม่ได้รับแจกหนังสืออนุสรณ์งานศพ และไม่ทราบว่าห้องสมุดมีหนังสืออนุสรณ์งานศพหรือไม่

ผู้อ่านสนใจอ่านชีวิตประวัติของผู้ตายกับคำไว้อาลัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผู้อ่านสนใจอ่านคำไว้อาลัยกับเนื้อหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และผู้อ่านสนใจอ่านชีวิตประวัติของผู้ตายกับเนื้อหาไม่แตกต่างกัน ความสนใจในการอ่านเนื้อหาในหนังสืออนุสรณ์งานศพของผู้อ่านแตกต่างกันตาม เพศ วัย ระดับการศึกษา และอาชีพอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในด้านพรรณนาของผู้อ่านที่มีต่อการจัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพ ผู้อ่านส่วนใหญ่เห็นว่า หนังสืออนุสรณ์งานศพควรมีขนาดเล็กเท่าพ็อคเก็ตบุ๊ก ปกขาว พิมพ์ด้วยอักษรสีดำ ตามที่นิยมจัดทำทั่วไป และปกสวยงามสะดุดตา มีภาพประกอบเนื้อเรื่อง และภาพประกอบในเล่ม โดยใช้กระดาษคุณภาพปานกลาง

วาริ ท่าม่วง (2533) ศึกษาความสนใจในการเลือกหนังสืออ่านของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่ใช้บริการห้องสมุดจำนวน 390 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบค่าที การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว และการหาค่าสหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ที่ใช้บริการห้องสมุดมีจำนวนเพศหญิงและเพศชายที่ใกล้เคียงกัน อายุเฉลี่ย 24 ปี เกือบครึ่งสำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และส่วนใหญ่มีอาชีพแล้ว 2) ประชาชนผู้ใช้บริการมีความสนใจในการเลือกหนังสืออ่านประเภทสารคดี หมวดที่ได้รับความสนใจมากที่สุดคือหนังสือพิมพ์ 3) หนังสือประเภทบันเทิงคดี หมวดที่ได้รับความสนใจมากที่สุดคือเรื่องสั้น 4) หนังสือประเภทวิชาการ หมวดที่ได้รับความสนใจมากที่สุดคือปรัชญา 5) เพศกับความสนใจในการเลือกหนังสือประเภทบันเทิงคดีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 6) อายุกับความสนใจในการเลือกหนังสืออ่านประเภทสารคดีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และอายุกับความสนใจในการเลือกหนังสืออ่าน

ประเภทบันเทิงคดีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง 7) ระดับการศึกษากับความสนใจในการเลือกหนังสืออ่านประเภทสารคดีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง และระดับการศึกษากับความสนใจในการเลือกหนังสืออ่านประเภทบันเทิงคดีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 8) อาชีพกับความสนใจในการเลือกหนังสืออ่านประเภทวิชาการและสารคดีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง และ 9) ความสนใจในการเลือกหนังสืออ่านประเภทวิชาการ สารคดี และบันเทิงคดี ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ประกาศศิลป์ ผ่องแผ้ว (2534) ศึกษาปัญหาและความต้องการรับบริการจากห้องสมุดประชาชนของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ปัญหาการรับบริการจากห้องสมุดประชาชนของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษา คือ ห้องสมุดอยู่ไกล การจัดโต๊ะเก้าอี้ไม่สะดวกแก่การใช้ จำนวนโต๊ะเก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือไม่เพียงพอ หนังสือเรื่องที่ต้องการมีน้อยไม่พอกับความต้องการใช้ และเจ้าหน้าที่ในการให้บริการมีน้อย ส่วนบริการที่ต้องการให้มีคือบริการรับฝากของ บริการเกี่ยวกับน้ำดื่ม เพิ่มโต๊ะเก้าอี้ให้มากกว่าเดิม บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า แนะนำการใช้ห้องสมุดและระเบียบของห้องสมุดเมื่อเปิดภาคเรียนแรก บริการสื่อทัศนวัสดุ บริการจองสื่อ จัดนิทรรศการทุกสัปดาห์ การจัดแสดงปาฐกถา ใต้วาที พูดเรื่องหนังสือ ประกวดการอ่าน วิจารณ์หนังสือ เล่านิทาน ในด้านสิ่งพิมพ์ต้องการให้มีตำราเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนมากที่สุด เนื้อหาควรเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อระดับสูงและสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้ ด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับตัวนักศึกษาผู้ใหญ่ ควรให้บริการยืมหนังสือแบบเรียน และจัดบริการแนะนำการอ่านด้วย

ปราณี กิริยานันท์ (2537) ศึกษาความต้องการบริการห้องสมุดของประชาชนในชุมชนแออัด ในด้านประเภทของบริการห้องสมุด และการจัดดำเนินงานบริการห้องสมุดของประชาชนในชุมชนแออัด โดยสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนแออัดที่พัฒนาแล้ว 3 แห่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 170 คน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนแออัดส่วนใหญ่มีความต้องการบริการห้องสมุดทุกประเภท และบริการห้องสมุดที่ต้องการระดับมาก ได้แก่ บริการอ่านและสื่อการอ่าน บริการส่งเสริมการอ่าน บริการยืม บริการเผยแพร่ความรู้ ส่วนบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าต้องการระดับปานกลาง ทั้งนี้ ประชาชนในชุมชนแออัดร้อยละ 55.5 ต้องการให้ดำเนินงานบริการห้องสมุดลักษณะที่อ่านหนังสือในศูนย์ชุมชน

บุษยากร โรหิตเสถียร (2538) ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาความต้องการของสมาชิกที่มีต่อการบริการของห้องสมุดประชาชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุตรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ สมาชิกห้องสมุดประชาชนสังกัดศูนย์

การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี ปี 2537 จำนวน 357 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (X) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่า t-test ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของสมาชิกที่มีต่อการบริการของห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ และด้านครุภัณฑ์ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบุคลากรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ความต้องการของสมาชิกที่มีต่อการบริการของห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ และด้านครุภัณฑ์มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริการมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัญหาระหว่างสมาชิกห้องสมุดประชาชนจังหวัดกับสมาชิกห้องสมุดประชาชนอำเภอที่มีต่อการบริการของห้องสมุดประชาชนพบว่า มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความต้องการระหว่างสมาชิกห้องสมุดประชาชนจังหวัดกับสมาชิกห้องสมุดประชาชนอำเภอที่มีต่อการบริการของห้องสมุดประชาชนพบว่า มีความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วันดี ไกรนุ่น (2538) ศึกษาความต้องการของผู้ใช้บริการในการรับบริการจากห้องสมุดประชาชนด้านการบริการหนังสือ และสื่อทัศนศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมและนิทรรศการ ด้านอาคารสถานที่ และการอำนวยความสะดวกทั่วไป ด้านการบริการเคลื่อนที่ และด้านจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน อีกทั้งเปรียบเทียบความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย กลุ่มเยาวชนกับกลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มที่มีการศึกษาภาคบังคับหรือต่ำกว่า กับกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ และสถานภาพของผู้ใช้บริการที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกห้องสมุด กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้มาใช้บริการห้องสมุดฯ ระหว่างวันที่ 1-31 กรกฎาคม จำนวน 2,535 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการต้องการบริการหนังสือประเภทสารคดี และหนังสือหมวดสังคมศาสตร์ จัดกิจกรรมแนะนำหนังสือที่น่าอ่าน นิทรรศการเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ต้องการมุมหรือห้องสำหรับผู้ต้องการสมาธิในการอ่าน การจัดบริการเคลื่อนที่ ต้องการให้ห้องสมุดฯ จัดกิจกรรมเกี่ยวกับแนะนำการใช้ห้องสมุดและรับสมัครสมาชิก อีกทั้งต้องการข้อมูลด้านอาชีพและสิ่งแวดล้อมด้วย เมื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดพบว่า ในการรับบริการจากห้องสมุดด้านต่างๆ 5 ด้าน ในระหว่างผู้ใช้บริการที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพการเป็นสมาชิกแตกต่างกัน พบว่า ความต้องการในการรับบริการด้านต่างๆ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

ประหยัด ช่างงา (2539) ศึกษาความต้องการรับสารนิเทศของพระสงฆ์จากห้องสมุดประชาชนจังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ที่อยู่ในอำเภอเมืองลำปาง จำนวน 637 รูป ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแตกต่างของความต้องการรับสารนิเทศโดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC+

ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความต้องการรับสารนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความต้องการรับสารนิเทศอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ด้านที่มีความต้องการอยู่ในระดับมากคือด้านภาษา สำหรับด้านที่มีความต้องการรับสารนิเทศอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย ดังนี้ ด้านประวัติศาสตร์ภูมิศาสตร์ ความรู้ทั่วไป สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์และเทคโนโลยี ศิลปะและนันทนาการ วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ ปรัชญา วรรณคดี และศาสนา เมื่อเปรียบเทียบความต้องการรับสารนิเทศของพระสงฆ์ที่มีสถานภาพต่างกัน พบว่าพระสงฆ์ที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความต้องการรับสารนิเทศโดยรวมแตกต่างกัน โดยสามเณรมีความต้องการรับสารนิเทศมากกว่าพระภิกษุ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่แตกต่างกันมี 5 ด้าน คือ วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์และเทคโนโลยี ศิลปะและนันทนาการ วรรณคดี และประวัติศาสตร์ภูมิศาสตร์ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความต้องการรับสารนิเทศของพระสงฆ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่าพระสงฆ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีความต้องการรับสารนิเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีด้านที่แตกต่างกัน 2 ด้านคือ ด้านวรรณคดีและด้านประวัติศาสตร์ภูมิศาสตร์ ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

เบญจมาศ เพ็ชรพิรุณ (2541) ศึกษาความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนในจังหวัดชุมพร เปรียบเทียบความต้องการของผู้ใช้บริการด้านเพศ อายุ อาชีพ และสถานภาพการเป็นสมาชิกห้องสมุด และรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการใช้บริการห้องสมุดประชาชนในจังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนทั้ง 8 แห่ง จำนวน 450 คน ซึ่งได้จากการสุ่มโดยบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และหาความแตกต่างโดยวิธีผลต่างอย่างมีนัยสำคัญน้อยที่สุด ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กลุ่มอายุที่ใช้บริการมาก คือ กลุ่มอายุ 18-35 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกห้องสมุด และเป็นนักเรียน/นักศึกษา

ห้องสมุดที่มีผู้มาใช้บริการมากคือ ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ความต้องการใช้บริการ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษานอกโรงเรียน และการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน ผู้ใช้บริการมีความต้องการใช้บริการการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในระดับปานกลาง ส่วนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชนมีความต้องการใช้บริการอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความต้องการใช้บริการด้านเพศ อายุ อาชีพ และสถานภาพการเป็นสมาชิกห้องสมุดโดยรวมทั้ง 3 ด้านไม่มีความแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการของผู้ใช้บริการ คือ สนับสนุนให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ และบริการถ่ายสำเนาเอกสาร

พรพิมล แซ่เอี้ย (2543) ศึกษาสภาพการใช้บริการห้องสมุด ความต้องการ และข้อเสนอแนะของสมาชิกที่มีต่อห้องสมุดประชาชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า สมาชิกห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 69.8) มาใช้บริการห้องสมุดโดยไม่ได้กำหนดวันที่แน่นอน (ร้อยละ 44.8) มาใช้บริการโดยไม่ได้กำหนดเวลาที่แน่นอน (ร้อยละ 31.0) ใช้บริการห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง (ร้อยละ 62.5) มีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการของห้องสมุดเพื่อเพิ่มความรู้ที่สนใจ (ร้อยละ 45.1) ยืมหนังสือครบตามจำนวนตามระเบียบของห้องสมุด (ร้อยละ 34.1) ใช้เวลาอยู่ในห้องสมุด 30 นาที - 1 ชั่วโมง (ร้อยละ 60.3) ใช้วิธีค้นหาหนังสือโดยการเดินดูตามตู้หนังสือ (ร้อยละ 75.8) บริการที่ใช้มากที่สุด คือ บริการให้ยืม-รับคืนหนังสือ สมาชิกห้องสมุดประชาชนมีความต้องการโดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรห้องสมุด ด้านบริการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านครุภัณฑ์ เมื่อพิจารณาความต้องการมากที่สุดในด้านบุคลากร 5 อันดับแรก ดังนี้ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน อยู่ในห้องสมุดตลอดเวลา แต่งกายสุภาพเรียบร้อย และเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ความต้องการมากที่สุดในด้านทรัพยากรห้องสมุด 5 อันดับแรก ดังนี้ ต้องการให้หนังสือที่มีเนื้อหาทันสมัย บอกรับหนังสือพิมพ์เพิ่มขึ้น มีการสำรวจรายชื่อวารสารที่ผู้ใช้ต้องการอ่าน บอกรับวารสารเพิ่มขึ้น และเย็บวารสารเก่าและนำออกให้อ่าน ความต้องการมากที่สุดในด้านบริการ 5 อันดับแรก ดังนี้ ต้องการให้ห้องสมุดเปิดบริการทุกวัน มีบริการสืบค้นหนังสือด้วยคอมพิวเตอร์ มีบริการค้นข้อมูลท้องถิ่นด้วยคอมพิวเตอร์ มีป้ายประกาศข่าวสารต่างๆ ภายในจังหวัดหรืออำเภอนั้นๆ และเพิ่มจำนวนหนังสือที่ให้ยืมออก ความต้องการมากที่สุดในด้านอาคารสถานที่ 5 อันดับแรก ดังนี้ ต้องการให้มีมุมหรือห้องเฉพาะ

สำหรับผู้ต้องการความเงียบในการอ่าน ปรับเนื้อที่ภายในอาคารห้องสมุดให้กว้างขวางขึ้น มีมุมสำหรับเด็กโดยเฉพาะ และมีมุมสบายสำหรับการอ่านในอิริยาบถต่างๆ ความต้องการมากที่สุดในด้านครุภัณฑ์ 5 อันดับแรก ดังนี้ ต้องการให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์บริการผู้ใช้ ติดตั้งพัดลมหรือเครื่องปรับอากาศเพิ่มอีก จัดหาชั้นไว้บริการฝากสิ่งของ มีทีวี วีดิทัศน์และเครื่องเล่นเทปบริการผู้ใช้ และจัดหาที่นั่งสำหรับดูทีวี วีดิทัศน์ ฟังเทปโดยเฉพาะ

ข้อเสนอแนะของสมาชิกคือ เพิ่มจำนวนหนังสือที่ให้อืมออก ทำสถานที่จอดรถใหม่ เพิ่มจำนวนบุคลากร จัดให้มีหนังสือที่ทันสมัยเพิ่มขึ้น และจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้บริการ ข้อเสนอแนะของสมาชิกห้องสมุดประชาชนอำเภอรวมทั้ง 10 อำเภอมากที่สุด คือ ให้เปิดบริการทุกวัน ควรขยายอาคารให้กว้างขวางขึ้น เพิ่มจำนวนบุคลากร ควรจัดหาหนังสือและวารสารใหม่ ๆ และจัดหาโต๊ะ เก้าอี้เพิ่ม

5.5 ทศนคติหรือความคิดเห็น

สุดใจ เพ็ชรศิริ (2523) ศึกษาทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถาม ประชากรคือผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร 301 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 20-29 ปี มาใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละหลายครั้ง สาเหตุสำคัญที่สุดที่มาใช้ห้องสมุดคือความสะดวกในการเดินทาง จุดประสงค์ในการเข้าใช้เพื่อศึกษาค้นคว้าและพักผ่อนหย่อนใจ และสนใจห้องสมุดในระดับปานกลาง นิสิตนักศึกษาและครู-อาจารย์ศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดได้น้อย ผู้ใช้คิดว่ายังไม่ใช่ห้องสมุดที่ดีมากของกรุงเทพฯ แต่บริการคนทุกเพศ ทุกวัย และทุกระดับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันมาก เว้นแต่กรรมกรที่คิดว่าปานกลาง ผู้ใช้ยังเห็นว่าติดตามความเคลื่อนไหวของโลกจากห้องสมุดได้เพียงปานกลางด้วย สภาพทั่วไปของห้องสมุดอยู่ในเกณฑ์ดีและปานกลาง ยกเว้นเรื่องน้ำดื่ม ห้องน้ำ ครุภัณฑ์ของห้องสมุดอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ด้านหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่นๆ ของห้องสมุด ผู้ใช้คิดว่ามีส่วนร่วมในการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดด้วยกฎเกณฑ์การเข้าใช้และการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ดีปานกลางและมาก และบริการที่ผู้ใช้เห็นพ้องกันว่าดีมาก คืออ่านหนังสือในห้องสมุด

สุนิตย์ ชูใจ (2532) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการห้องสมุดประชาชน : กรณีศึกษาในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20-29 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีพรับราชการ ที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล ใช้บริการเฉลี่ย 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีความพอใจต่อการให้บริการของห้องสมุด ที่ตั้ง อาคารสถานที่ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ส่วนการจัดการด้านกิจกรรมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของห้องสมุดน้อย

มงคล เทพกำเหน็ด (2539) ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดประชาชนในเขตภาคกลางใน 3 ด้านคือ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และด้านเป็นศูนย์ข้อมูลชุมชน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกห้องสมุดประชาชนอำเภอในเขตภาคกลาง โดยจำแนกตามเพศ อายุ และสถานภาพการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดประชาชนอำเภอโดยรวมและรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก สมาชิกเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดประชาชนอำเภอโดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความคิดเห็นด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่แตกต่างกัน และสมาชิกที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมให้บริการของห้องสมุดประชาชนอำเภอโดยรวมและด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยแตกต่างกัน ส่วนอีก 2 ด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สมาชิกที่เป็นนักเรียนนักศึกษา และสมาชิกที่ไม่ได้กำลังศึกษามีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดประชาชนอำเภอโดยรวม

สุมาลี ไชยเพชร (2541) ศึกษากระบวนการดำเนินงานและความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนมิติใหม่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมุกดาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 70 คน ผู้ใช้บริการการจัดการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 50 คน และผู้บริการศูนย์ข้อมูลชุมชน จำนวน 40 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสรุปประเด็น การแจกแจงความถี่ และร้อยละ แล้วนำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดประชาชนมิติใหม่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมุกดาหาร มีกระบวนการพัฒนางานการให้บริการ 3 ประการคือ ประการแรก งานการให้บริการการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีการพัฒนางานการให้บริการหนังสือและสื่อประเภทต่างๆ การจัดกิจกรรม และการจัดนิทรรศการ เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้บริการและกลุ่มผู้สนใจตลอดเวลา ประการที่สอง งานการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียน โดยมีการพัฒนางานการให้บริการหนังสือ การใช้บริการสื่อการเรียนการสอนอื่นๆ การเป็นศูนย์กลางการแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพของชุมชน การเป็นศูนย์กลางการพบกลุ่มของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน และการเป็นศูนย์กลางการเรียนทางไกลไทยคม ประการที่สามคือ งานการให้บริการศูนย์ข้อมูลชุมชน โดยมีการพัฒนางานการให้บริการข้อมูลของชุมชนจังหวัดมุกดาหาร ข้อมูลทางสังคม การเมืองการปกครอง การศึกษา ในด้านวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร อุตสาหกรรม และเศรษฐกิจ ทุกกระบวนการพัฒนางานการให้บริการได้ปฏิบัติตามแนวคิดการพัฒนาห้องสมุดประชาชนมิติใหม่ โดยมีกระบวนการพัฒนางานให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริการ

ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนมิติใหม่ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดมุกดาหารเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพลูกจ้างและพนักงานธุรกิจเอกชน และมาใช้บริการยืมหนังสือและโสตทัศนูปกรณ์ ใช้บริการสื่อการเรียนการสอนการศึกษาออกโรงเรียน และใช้บริการข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดมุกดาหาร ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยว่ามีความเหมาะสมทั้งการบริการให้ยืมหนังสือและโสตทัศนูปกรณ์ การให้บริการด้านวารสารและหนังสือพิมพ์และการจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้รวมทั้งวิธีการให้บริการและเจ้าหน้าที่ให้บริการการจัดการศึกษาออกโรงเรียน การบริการเป็นศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอนออกโรงเรียน การบริการเป็นศูนย์กลางการแนะแนวการศึกษาและอาชีพของชุมชน การบริการเป็นศูนย์กลางการพบกลุ่มของนักเรียนออกโรงเรียน และการบริการให้เป็นศูนย์กลางการเรียนทางไกลไทยคม รวมทั้งวิธีการใช้บริการและเจ้าหน้าที่ให้บริการ และเช่นเดียวกับการบริการศูนย์ข้อมูลชุมชน ผู้ใช้บริการเห็นว่าการให้บริการข้อมูลจังหวัดมุกดาหาร วิธีการให้บริการ และเจ้าหน้าที่ให้บริการมีความเหมาะสม

อุมาพร บางภูมิ (2542) ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกห้องสมุดต่อกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นสมาชิกห้องสมุด จำนวน 316 คน และคณะกรรมการห้องสมุด จำนวน 10 คน รวม 326 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกห้องสมุดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง ด้านสถานที่และบรรยากาศอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม ด้านการให้บริการอยู่ในเกณฑ์ดี และด้านบุคลากรอยู่ในเกณฑ์ดี สมาชิกห้องสมุดที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง ในด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมาชิกห้องสมุดที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง ในด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษาออกโรงเรียน และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สมาชิกห้องสมุดที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่องในด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษาออกโรงเรียน และ

ด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมาชิกห้องสมุดที่มีสถานภาพผู้ใช้บริการต่างกันมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง ในด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สมาชิกห้องสมุดที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการให้บริการของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง ในด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยที่สำคัญคือ กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนที่ทันสมัย และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ห้องสมุดในการจัดกิจกรรมในด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และด้านการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน ควรให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของห้องสมุดและมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของห้องสมุดเพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาห้องสมุดให้บรรลุเป้าหมาย

โดยสรุป งานวิจัยที่เกี่ยวกับห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันครอบคลุมการวิจัยพัฒนาการ แนวโน้ม และรูปแบบของห้องสมุดประชาชน สภาพการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน ในด้านสภาพทั่วไป บริการและกิจกรรม ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค บุคลากร ทั้งบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ ในด้านคุณลักษณะ บทบาทหน้าที่ภาระงาน ความพึงพอใจ การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาผู้ใช้ ในด้านลักษณะเฉพาะ การใช้และไม่ใช้ห้องสมุด ความพึงพอใจ ความสนใจและความต้องการ ทักษะคิดหรือความคิดเห็น และปัญหาอุปสรรค โดยมีขอบเขตการศึกษาครอบคลุมการศึกษาห้องสมุดประชาชนโดยรวม ห้องสมุดประชาชนแต่ละประเภท ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ห้องสมุดประชาชนจังหวัด อำเภอ ตำบล หรือกำหนดขอบเขตตามภูมิศาสตร์ ห้องสมุดประชาชนแต่ละภูมิภาค เช่น ภาคเหนือ ภาคใต้ หรือจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง เช่น กรุงเทพมหานคร หรือกรณีศึกษาห้องสมุดแห่งใดแห่งหนึ่ง เช่น ห้องสมุดประชาชนจังหวัดกระบี่ หรือหลายลักษณะดังกล่าวประกอบกัน ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยในช่วงระยะเวลาต่างๆ สืบเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2515 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2549)

สรุปผลการวิจัยที่สำคัญ พบว่า ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่เชื่อมโยงการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้าตลอดชีวิต ศูนย์รวมวิทยากรทุกสาขา ศูนย์ข้อมูลชุมชน มีบทบาทในการพัฒนาบุคคลและสังคม ส่งเสริมการรู้หนังสือ การรู้สารสนเทศ และการสร้างสังคมการเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยมีการบริหารจัดการและดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานที่กำกับดูแล ตามนโยบายพัฒนาห้องสมุดประชาชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนในปัจจุบัน) ห้องสมุดประชาชนมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติใน 3 ลักษณะคือ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการจัดศูนย์ข้อมูลชุมชน ห้องสมุดประชาชนมีการจัดบริการและกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา และเพื่อสนับสนุนงานให้บริการการศึกษาตามอัธยาศัย งานการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียน และงานการให้บริการศูนย์ข้อมูลชุมชน บริการและกิจกรรมของห้องสมุดประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความเจริญของประเทศ

ด้านปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนที่มีการศึกษามาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2515 จนถึงปัจจุบัน ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดประชาชนประสบปัญหาในหลายด้านและในลักษณะใกล้เคียงกัน ในด้านการบริหาร ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ คณะกรรมการห้องสมุดไม่มีบทบาทตามที่ควรเป็น ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน ด้านความร่วมมือและเครือข่าย มีปัญหาขาดความร่วมมือและการประสานงานในพื้นที่บางแห่ง ด้านงบประมาณเป็นปัญหาสำคัญที่พบในงานวิจัยจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าห้องสมุดได้รับงบประมาณน้อย ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ด้านทรัพยากรสารสนเทศมีน้อย ไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย ไม่มีความหลากหลาย ขำรุด ด้านการบริการ การจัดบริการให้แก่ผู้ใช้ยังจัดบริการได้ไม่กว้างขวาง ผู้ใช้บริการน้อย ด้านบุคลากร ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่มีบุคลากรแห่งละ 1 คนไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน และบุคลากรต้องปฏิบัติงานหลายด้านทั้งงานในบทบาทเดิมและงานในบทบาทที่เพิ่มขึ้น ขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางวิชาชีพ บุคลากรห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ขาดประสบการณ์ในการทำงาน บุคลากรขาดความก้าวหน้า ขาดขวัญและกำลังใจ ขาดโอกาสการพัฒนาบุคลากร ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือประชุมทางวิชาชีพ และไม่ได้รับการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นเช่นข้าราชการครูในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจ ด้านอาคาร

สถานที่ตั้งไม่เหมาะสม ตั้งอยู่ห่างไกล ไม่สะดวกในการคมนาคม คับแคบ ไม่เป็นเอกเทศ เสียยรบกวน วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ในการดำเนินงานและการบริการผู้ใช้ไม่เพียงพอ

ด้านผู้ใช้ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มาใช้ห้องสมุดเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวาง การค้นคว้าและพักผ่อนหย่อนใจ ความสะดวกในการเดินทางเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มาใช้บริการห้องสมุด ในขณะที่ผู้ไม่มาใช้มีสาเหตุเนื่องจากไม่มีเวลา เวลาเปิดทำการของห้องสมุดไม่ตรงกับเวลาว่าง ไม่มีสิ่งสะดุดใจ ผู้ใช้มีความพึงพอใจในการบริการห้องสมุด ประชาชนโดยรวมในระดับปานกลาง ในด้านความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดประชาชน สรุปได้ว่า ผู้ใช้มีความต้องการให้ห้องสมุดประชาชนจัดบริการในด้านอื่นๆ เช่น บริการถ่ายเอกสาร บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการยืมระหว่างห้องสมุด และบริการข่าวสาร ข้อมูลโดยสื่อทุกรูปแบบ และต้องการให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความรู้ ความสามารถในการให้คำแนะนำและช่วยในการค้นคว้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ประชาชนในท้องถิ่นยังต้องการให้ห้องสมุดประชาชนจัดบริการข้อมูล และเป็นแหล่งความรู้ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และมีกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความรู้ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

แนวโน้มห้องสมุดประชาชนยุคใหม่หรือรูปแบบใหม่ควรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยผู้บริหารให้ความสำคัญ ส่งเสริมและสนับสนุน มีการบริหารจัดการที่เน้นชุมชนมีส่วนร่วม มีคณะกรรมการทั้งภาครัฐและตัวแทนประชาชนในท้องถิ่นที่มีบทบาทเข้มแข็ง และมีการประเมินผลเชิงคุณภาพ มีความร่วมมือในการทำงานระหว่างศูนย์ภาค จังหวัดและอำเภอ และมีเครือข่ายของชุมชน มีการจัดสรรงบประมาณอย่างพอเพียง มีทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายและทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของประชาชนและท้องถิ่น การบริการจัดบริการหลากหลายรูปแบบ เน้นการบริการเชิงรุก ส่งเสริมและพัฒนาระบบเครือข่ายการเรียนรู้ โดยใช้ทรัพยากรสารสนเทศเป็นหลักและผู้ใช้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริการ บุคลากรห้องสมุดจะได้รับอัตรากำลังเพิ่มขึ้น มีบรรณารักษ์วุฒิปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และได้รับการส่งเสริมให้ศึกษาต่อระดับปริญญาโท มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง บุคลากรมีโอกาสและความก้าวหน้าทางวิชาชีพ อาคารสถานที่ของห้องสมุดประชาชนมีลักษณะเป็นเอกเทศอยู่ในเขตชุมชน ทั้งภายในและภายนอกมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีการจัดมุมต่างๆ เป็นลักษณะเฉพาะ

ในส่วนงานวิจัยประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดโดยตรง มีงานวิจัยของธีรวิมล บุษย์โสภณ (2546) ประเมินการจัดการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของไทย และพัฒนารูปแบบการจัดการห้องสมุดตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการห้องสมุด จำนวน 17 คน จาก 9 สาขาวิชา โดยใช้แบบสอบถามและแบบประเมิน ด้วยเทคนิคเดลฟาย และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดการห้องสมุดของกลุ่มผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ของมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน 32 แห่ง จำนวน 56 คน ผลการประเมินพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนทุกแห่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินทั้งด้านการบริหาร ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการ และการประกันคุณภาพห้องสมุดในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี 19 มหาวิทยาลัย (ร้อยละ 60) และพอใช้ 13 มหาวิทยาลัย (ร้อยละ 40) เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบแต่ละด้าน ด้านการบริหารมีค่าคะแนนสูงสุดอยู่ในเกณฑ์ดีมาก 7 มหาวิทยาลัย และคะแนนต่ำสุดควรปรับปรุง 4 มหาวิทยาลัย ด้านทรัพยากรสารสนเทศมีค่าคะแนนสูงสุดอยู่ในเกณฑ์ดีมาก 15 มหาวิทยาลัย และคะแนนต่ำสุดควรปรับปรุง 2 มหาวิทยาลัย ด้านการบริการมีค่าคะแนนสูงสุดอยู่ในเกณฑ์ดีมาก 7 มหาวิทยาลัย และคะแนนต่ำสุดควรปรับปรุง 25 มหาวิทยาลัย ด้านการประกันคุณภาพมีค่าคะแนนสูงสุดอยู่ในเกณฑ์ดีมาก 8 มหาวิทยาลัย และคะแนนต่ำสุดควรปรับปรุง 10 มหาวิทยาลัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนในต่างประเทศ

ห้องสมุดประชาชนมีความสำคัญยิ่งในสังคมความรู้ จึงได้รับความสำคัญและได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐ โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนของต่างประเทศครอบคลุมการวิจัยเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในด้านต่างๆ และการประเมินผลห้องสมุดประชาชน ดังนี้

1. การบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ห้องสมุดประชาชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ การส่งเสริมการรู้หนังสือของผู้ใหญ่และการเรียนรู้ของเยาวชน การสร้างสรรค์และส่งเสริมความคิดริเริ่มในหมู่ประชาชน การส่งเสริมความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูล (Birge, 1979, Hale 1994, Hendrix 1999, Kaufman 2002, Lifka 2001)

นิวสแลนด์ (Newlands, 1988) สำรวจบทบาทของห้องสมุดประชาชนในสังคมตะวันตกยุคปัจจุบัน ในอดีตสมัยสงครามโลกครั้งที่สองสื่อโสตทัศนวัสดุมีผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุดน้อย แต่ในช่วงไม่นานมานี้เครื่องมืออุปกรณ์โสตทัศนวัสดุขยายและเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้ชาวตะวันตกมีความสะดวกและง่ายในการเข้าถึงสารสนเทศและความบันเทิงก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุด เพื่อการอยู่รอดห้องสมุดประชาชนจะต้องส่งเสริมบริการแบบเดิมและเพิ่มบทบาทในด้านอื่นๆ ต่อองค์กรอื่นๆ รวมถึงสื่อมวลชน กิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมวัตถุประสงค์เหล่านี้และคุณค่าของบริการภายนอกจึงมีความจำเป็นจากการสำรวจเอกสารและการสำรวจเชิงประจักษ์ พบว่า ห้องสมุดประชาชนแอฟริกาได้ขาดความเข้าใจในคุณค่าของการประชาสัมพันธ์และการบริการภายนอกในงานห้องสมุดและความจำเป็นของการประชาสัมพันธ์ในบริบทของการจัดการห้องสมุด

สตีเฟน (Stephens 1988) ศึกษากระบวนการวางแผนห้องสมุดประชาชนในห้องสมุดประชาชนขนาดกลาง 3 แห่งในสหรัฐอเมริกาตอนใต้ในระหว่าง ค.ศ. 1981 -1984 เก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสังเกตการณ์ภาคสนาม การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์และการสำรวจโดยแบบสอบถาม โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ระยะ ก่อนการประชุมคณะกรรมการวางแผนครั้งแรก ระหว่างการวางแผน และหลังการประชุมครั้งสุดท้ายของคณะกรรมการวางแผน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นความแตกต่างในสารสนเทศที่จัดหาและใช้ในการวางแผน ในการเลือกพันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และการพัฒนากลยุทธ์และแผนงานเพื่อดำเนินการและการประเมินผล นอกจากนี้ ยังมีความแตกต่างในความเกี่ยวข้องของบุคลากรและสมาชิกในชุมชน ภาวะผู้นำของผู้วางแผน และผลดีจากการใช้กระบวนการวางแผน

แสวมโพเอล (Swampoel 1987) ศึกษาแนวคิดของห้องสมุดประชาชนในฐานะห้องสมุดที่ให้บริการโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายและห้องสมุดประชาชนที่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นแนวคิดที่ขัดแย้งกับแนวคิดดั้งเดิมที่เป็นที่รับทราบและยอมรับกันมานานในฐานะห้องสมุดประชาชนที่ไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย ผลการศึกษาทั้งแนวคิดสนับสนุนและคัดค้าน และทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ในบริบทของงานวิจัยนี้พบว่า แนวคิดการให้บริการโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายไม่เหมาะสมในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป และผลการประเมินเหตุผลของการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนแสดงให้เห็นว่า การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายซึ่งเกิดจากปัจจัยแวดล้อมของห้องสมุดประชาชนมีความจำเป็นและเป็นไปได้

พอลเลอร์ (Poller, 1987) สำรวจคุณค่าของเกมและของเล่นในกิจกรรมการเล่น และการใช้ประโยชน์ของห้องสมุดของเล่น และประเมินบทบาทของห้องสมุดประชาชนในการจัดหาของเล่นสำหรับเด็กในฐานะเป็นวัสดุห้องสมุดชนิดหนึ่ง โดยการศึกษาเอกสารและการสำรวจห้องสมุดประชาชนแอฟริกาใต้ ผลการวิจัยพบว่า ในวัตถุประสงค์และสถานการณ์บางประการ เกมและของเล่นมีประโยชน์สำหรับกลุ่มผู้ใช้เฉพาะบางกลุ่ม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับของเล่นในฐานะวัสดุห้องสมุดชนิดหนึ่ง และความสัมพันธ์ระหว่างห้องสมุดประชาชนกับห้องสมุดของเล่น

ซีวีย์ (Seavey 1987) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงระดับการบริการของห้องสมุดในมลรัฐวิสคอนซินในการพัฒนาระบบห้องสมุดประชาชนอันเนื่องมาจากการออกกฎหมายเมื่อ ค.ศ. 1971 ในประเด็นการยึดคืนต่อรายหัวประชากร ค่าใช้จ่ายต่อรายหัวประชากร อัตราการจ้างบุคลากรเต็มเวลา อัตราการยึดคืน และดัชนีการบริการของห้องสมุด โดยรวมตัวแปรที่ศึกษาทั้งสิ้นไว้ โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่า ตัวแปรทั้งสิ้นจะเพิ่มขึ้นในช่วงค.ศ. 1780- 1980 ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ ปฏิเสธสมมติฐานในเรื่องค่าใช้จ่ายต่อรายหัวประชากร และอัตราการจ้างบุคลากรเต็มเวลา และยังปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าภาวะของการบริหารระบบระยะเวลาในการพัฒนาโครงสร้างของระบบ ขนาด (จำนวนประเทศ) และการบริการที่ให้ (บริการจ่ายรับการสนับสนุนทางการเงินโดยตรงของห้องสมุดในระบบ) จะมีผลกระทบต่อระดับการบริการห้องสมุด ระดับของการบริการห้องสมุดมีความสัมพันธ์กับตัวแปรในด้านเศรษฐกิจ สังคมที่เลือกสรร และผลการวิจัยยังพบว่า การรวมร้อยละของประชากรในชนบท รายได้มวลรวมของท้องถิ่น (gross local government revenues) และค่าใช้จ่ายของห้องสมุดมีผลให้เกิดความแตกต่างในระดับการบริการของห้องสมุดร้อยละ 66

ด้านบุคลากร ฮิกกินส์ (Higgins, 1992) ศึกษาประสิทธิภาพของผู้เชี่ยวชาญห้องสมุดวัยรุ่นและบรรณารักษ์ทั่วไปในการบริการตอบคำถาม โดยการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ และการประเมินห้องสมุดประชาชนในท้องถิ่น โดยใช้แบบวัดทัศนคติผู้ใช้ห้องสมุดวัยรุ่นในห้องสมุดประชาชนขนาดใหญ่ที่ให้บริการจากผู้เชี่ยวชาญห้องสมุดวัยรุ่นและบรรณารักษ์ทั่วไปในการบริการตอบคำถาม ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ผู้เชี่ยวชาญวัยรุ่นได้รับความพึงพอใจเชิงบวกในด้านความรู้สึกของการได้รับการต้อนรับวัยรุ่นที่มาใช้ห้องสมุดประชาชนเป็นประจำ การใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศสายด่วน การจัดกิจกรรม ความสนใจในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับความนิยมในกลุ่มวัยรุ่น และความสนุกสนานจากรายการหนังสือที่เด็กวัยรุ่นอ่าน และความรู้เกี่ยวกับแหล่งเล่นเกม ห้องสมุดประชาชนที่จ้างบรรณารักษ์สำหรับวัยรุ่นโดยเฉพาะ

จะมีประสิทธิภาพมากกว่าห้องสมุดที่ไม่มีผู้รับผิดชอบบริการโดยเฉพาะ ส่วนบรรณารักษ์ทั่วไปได้รับการประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้นั้นมากกว่าในด้านความรู้และความสนใจในหัวข้อเรื่องเพศ การทำธุรกรรมทางเพศและการตั้งครรรภ์ ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยนี้คือ ให้มีผู้เชี่ยวชาญเรื่องวัยรุ่นเพื่อให้บริการกลุ่มผู้ใช้ห้องสมุดประชาชน และมีห้องโดยเฉพาะในห้องสมุดเพื่อการบริการ และการปรับปรุงทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ การทำธุรกรรมทางเพศและการตั้งครรรภ์

คูลบวก (Coolbaugh 1993) ศึกษาชนิดของคุณลักษณะของผู้อำนวยการห้องสมุดประชาชนแคลิฟอร์เนีย แนวทางการวางแผนที่นิยมใช้ การประเมินตนเองในด้านประสิทธิภาพของการวางแผน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้อำนวยการห้องสมุดประชาชนในแคลิฟอร์เนีย 118 คนจากประชากร 168 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้อำนวยการห้องสมุดมีความรับผิดชอบและบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันมากกว่าบุคลากรห้องสมุดและประชาชน ผู้อำนวยการห้องสมุดนิยมวางแผนเป็นขั้นตอน ผู้อำนวยการร้อยละ 80 ประเมินการวางแผนของตนเองเหนือระดับเฉลี่ย มีข้อเสนอแนะให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมในการวางแผน และมีความยืดหยุ่น

2. การประเมินผล

ดาวลิน (Dowlin 1980) ทดลองประเมินห้องสมุดประชาชนแนวทางใหม่ในชุมชนสี่แห่งในมลรัฐเพนซิลเวเนีย โดยสำรวจและรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมของชุมชน กรอบแนวคิดการวิจัยอยู่บนพื้นฐานการควบคุมกระบวนการทางสถิติในฐานะเป็นเครื่องมือ แยกปัจจัยแวดล้อมห้องสมุดประชาชนซึ่งมีอิทธิพลต่อประชาชนในการให้คุณค่าต่อห้องสมุดประชาชนสูงหรือต่ำแตกต่างกัน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของผู้ตอบแตกต่างกัน โดยพิจารณาจากการจัดลำดับห้องสมุดประชาชน และการจัดลำดับมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการวัดการยึดมั่นต่อรายหัวประชากรและค่าใช้จ่ายของห้องสมุด ผลสรุปแสดงว่าการควบคุมกระบวนการเป็นเครื่องมือการวัดการวิจัยพฤติกรรมที่มีประโยชน์ต่อบรรณารักษ์

ฟีแลนด์ (Phelan 1984) ประเมินลักษณะเฉพาะทั้งภายในและภายนอกของห้องสมุดประชาชนที่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย ลักษณะดังกล่าวประกอบด้วยที่ตั้งและขนาดของชุมชน จำนวนงบประมาณและทรัพยากรของห้องสมุด ปรัชญาการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายของบรรณารักษ์ และหน่วยงานสนับสนุนทุน ปฏิกริยาของผู้เกี่ยวข้องต่อการเรียกเก็บ และผลต่อการใช้ห้องสมุด ห้องสมุดประชาชนขนาดกลางถูกกำหนดให้เป็นหน่วยบริการชุมชนที่มีประชากรจำนวน

50,000- 200,000 คน และการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายหมายถึงการเรียกเก็บเพื่อเป็นค่าบริการ แก่ลูกค้า โดยไม่คืนเงินและไม่นับรวมค่าบริการส่งหนังสือเข้าและค่าใช้จ่ายการทำหนังสือ หายหรือชำรุด ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 91.5 เรียกเก็บ ค่าใช้จ่ายอย่างน้อยบริการหนึ่งอย่าง ร้อยละ 62 เพิ่มอัตราเรียกเก็บตั้งแต่ ค.ศ. 1975 ค่าใช้จ่ายด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีใหม่ๆ มีผลกระทบมากที่สุดในการเพิ่มอัตรา เรียกเก็บ และผู้ตอบรู้สึกว่าการเรียกเก็บไม่เหมาะสม แต่จำเป็น ค่าใช้จ่ายที่มีการเรียกเก็บสูงสุด คือค่าเช่าห้องประชุม แหล่งสนับสนุนทุนของห้องสมุดยินยอมให้บรรณารักษ์ตัดสินใจ เกี่ยวกับการเรียกเก็บ และการรวบรวมข้อมูลค่าใช้จ่ายเป็นกระบวนการที่ใช้บ่อยที่สุดเพื่อ การตัดสินใจอัตราค่าเรียกเก็บ

เดนนี่ (Denny 1992) พัฒนารูปแบบการประเมินทางสถิติเพื่อการจัดการทรัพยากร สารสนเทศของห้องสมุดประชาชนขนาดเล็ก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากห้องสมุด ประชาชนสาขาขนาดเล็ก 3 แห่ง ทรัพยากรสารสนเทศที่มี ข้อมูลการยืมคืน และสถิติการ ยืมระหว่างห้องสมุด ผลการประเมินการยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่ใช่นวนิยาย โดยใช้วิธีการที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยนี้ ทำให้ได้รายการทรัพยากรสารสนเทศซึ่งใช้เป็นพื้นฐาน ในการตัดสินใจในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ

ชา (Cha 1998) ศึกษาการใช้ประโยชน์จากมาตรฐานห้องสมุดประชาชนของรัฐ สำหรับการวางแผนและการประเมินตามการรับรู้ของผู้อำนวยการห้องสมุดประชาชนใน มลรัฐแคนซัส เท็กซัส และวิสคอนซิน ประชากรคือผู้อำนวยการห้องสมุดประชาชนจำนวน 1,198 คน ได้รับคำตอบ 737 คน (ร้อยละ 61.50) ผลการวิจัยพบว่า ผู้อำนวยการห้อง สมุดรับรู้ถึงคุณค่าของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนของรัฐในการวางแผนและการประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินระดับการบริการ การระบุดูอ่อนของการบริการ การเปรียบเทียบ การบริการกับห้องสมุดแห่งอื่นๆ และการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ผู้อำนวยการ ห้องสมุดประชาชนมีความเห็นว่ามาตรฐานด้านทรัพยากรและการบริการมีประโยชน์ มากกว่ามาตรฐานด้านการบริหาร บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวก มีข้อเสนอแนะให้ นำประเด็นการวางแผนและการประเมินห้องสมุดประชาชนโดยเน้นชุมชนไปใช้ในมาตรฐาน

ไวท์ (White 2002) ประเมินการใช้และผลกระทบของเครื่องมือวัดผลการปฏิบัติงาน ของห้องสมุดประชาชนในมลรัฐฟลอริดา โดยใช้วิธีการสำรวจ ประชากรประกอบด้วยผู้ บริหารห้องสมุดประชาชน 75 คน และมีการวิจัยสองระยะ โดยการสำรวจโดยใช้ แบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุด ประชาชนในมลรัฐฟลอริดามีการวัดผลการดำเนินงานโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และมี

การลงทุนจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อการวัดผลการปฏิบัติงาน และมีการใช้บุคลากรเต็มเวลา 609 คน เพื่อดำเนินการวัดผลการปฏิบัติงาน ในปีงบประมาณ ค.ศ. 2000 และ 2001 นอกจากนี้ ยังพบว่าห้องสมุดประชาชนในมลรัฐฟลอริดา还没有วัฒนธรรมการประเมิน

โดยสรุป งานวิจัยของต่างประเทศซึ่งศึกษาห้องสมุดประชาชนครอบคลุมเรื่องการประเมินผล ทั้งการประเมินผลโดยภาพรวม เครื่องมือการประเมินผล วิธีการประเมินผล มาตรฐานกับการประเมินผล การบริหาร ทั้งในด้านการวางแผน และการดำเนินงาน กิจกรรม และการบริการ รวมถึงประเด็นการเรียกเก็บค่าใช้บริการห้องสมุดประชาชน และบุคลากร ทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติงานในด้านบทบาทและคุณลักษณะ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยนำเสนอรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ห้องสมุดประชาชนตำบล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครและสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนรวม 918 แห่ง (จากข้อมูลของสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน 2549 และกรุงเทพมหานคร ส่วนห้องสมุดขององค์กรส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ไม่มีข้อมูลที่แน่นอนจากหน่วยงานที่กำกับดูแล)
2. ประชาชนผู้ใช้และไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละ 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย

1. ห้องสมุดประชาชน จำนวน 269 แห่ง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางกำหนดขนาดของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan 1970) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างห้องสมุดประชาชนเทศบาล ภาคละ 2 แห่ง รวม 10 แห่ง โดยผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากไม่สามารถหาข้อมูลที่แน่นอนได้ แม้จากแหล่งข้อมูลหน่วยงานที่กำกับดูแลงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมกลุ่มตัวอย่างห้องสมุดประชาชนจำนวน 279 แห่ง (ภาคผนวก ก)

2. ผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนจากห้องสมุดประชาชนจำนวน 279 แห่ง แห่งละ 30 คน ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยเจาะจงผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ แห่งละ 30 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8,370 คน

รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 3.1 - 3.2

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน

ประเภทของห้องสมุด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เฉลิมราชกุมารี	77	23
จังหวัด	73	22
อำเภอ	694	202
ตำบล	54	16
กรุงเทพมหานคร	20	6
เทศบาล	เลือกแบบเจาะจง 10 แห่ง	10
รวม	918	279

ตารางที่ 3.2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กลาง	176	54
เหนือ	195	59
ตะวันออกเฉียงเหนือ	295	87
ตะวันออก	74	24
ใต้	158	49
กรุงเทพมหานคร	10	6
รวม	918	279

วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ใช้ภูมิภาคเป็นตัวแบ่งชั้น ตามการแบ่งของสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 5 ภาค คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ และผู้วิจัยได้แยกกรุงเทพมหานครออกมา เนื่องจากมีลักษณะพิเศษของการเป็นเมืองหลวง

1.2 ในแต่ละภาค เลือกกลุ่มตัวอย่างห้องสมุดประชาชนทุกประเภท จำแนกได้เป็นห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ห้องสมุดประชาชนตำบล และห้องสมุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คำนวณเป็นสัดส่วนและใช้วิธีสุ่มแบบง่าย โดยเลือกจากรายชื่อห้องสมุดของสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน และกรุงเทพมหานคร ส่วนห้องสมุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล เนื่องจากไม่มีข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงใช้วิธีกำหนดแบบเจาะจง ภาคละ 2 แห่ง รวม 279 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน ประกอบด้วย แบบสอบถาม 2 ชุด ชุดแรกสำหรับผู้ให้ข้อมูล คือผู้บริหาร/บรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และชุดที่สองสำหรับประชาชน ทั้งกลุ่มผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

รายละเอียดเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (ภาคผนวก ข ค และ ง) ที่ใช้เป็นเครื่องมือการประเมินผล คือ แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นและนำไปใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามหรือผู้ให้ข้อมูลและข้อมูลห้องสมุดประชาชน ประกอบด้วยข้อคำถาม 8 ข้อ เป็นคำถามแบบเลือกตอบและคำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 ผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนที่ปฏิบัติงานหรือเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อคำถามที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด จำนวน 66 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบในลักษณะต่างๆ กัน คือ เลือกตอบตามผลการดำเนินงานหรือสภาพที่เป็นจริง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดคำตอบไว้ในลักษณะคำตอบอิสระต่อกันตามผลการดำเนินงาน ลักษณะคำตอบที่แสดงการปฏิบัติที่มีรายละเอียดการปฏิบัติเป็นระดับ ลักษณะคำตอบที่แสดงปริมาณการปฏิบัติ โดยมีการกำหนดค่าคะแนนในการตอบตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุดในแต่ละข้อ โดยมีการกำหนดค่าคะแนนในการตอบตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุดในแต่ละข้อ โดยแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกตอบ 5 ข้อ และในบางข้อมีข้อ 6 หมายถึงไม่ได้ดำเนินการ รวมอยู่ด้วย

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด ประกอบด้วยคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แสดงระดับปัญหาและอุปสรรคจำแนกตามองค์ประกอบหลักโดยอิงมาตรฐานห้องสมุดประชาชน รวม 27 ข้อ และคำถามปลายเปิดสำหรับเขียนเพิ่มเติมรายละเอียดของปัญหาตามองค์ประกอบหลักข้างต้นและอื่นๆ รวม 10 ข้อ (ดูภาคผนวก ข)

ชุดที่ 2 แบบสอบถามประชาชน ทั้งผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชน แบ่งเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อความ 4 ข้อ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและอาชีพ เป็นคำถามแบบเลือกตอบและคำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 การใช้/ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชน ประกอบด้วยข้อความแบบเลือกตอบจำนวน 26 ข้อ เกี่ยวกับประสบการณ์การใช้และไม่ใช้ สาเหตุหรือเหตุผลของการไม่ใช้ ห้องสมุดประชาชนที่ใช้ประจำหรือใช้บ่อยที่สุดในรอบปีที่ผ่านมา วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่ใช้บริการเป็นประจำ เหตุผลของการใช้

ตอนที่ 3 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยข้อความแบบเลือกตอบจำนวน 15 ข้อ เกี่ยวกับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนในลักษณะ ทราบ/รับรู้ /เคย/เป็น/ใช่ หรือ ไม่ทราบ/ไม่รับรู้/ไม่เคย/ไม่เป็น

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ประกอบด้วยข้อความแบบมาตราประมาณค่าระดับความพึงพอใจ 29 ประเด็น

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ประกอบด้วยข้อความปลายเปิด ปัญหาอุปสรรคในการใช้ หรือสาเหตุการไม่ใช้ห้องสมุดประชาชน และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการห้องสมุดประชาชนตามประเด็นต่างๆ 10 ประเด็น (ดูภาคผนวก ค)

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วยข้อความตามประเด็นในรายละเอียดของปัญหาอุปสรรคที่ประสบ พร้อมด้วยข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ กระบวนการพัฒนาเครื่องมือการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยมีดังนี้

1. การพัฒนาเครื่องมือ

การพัฒนาเครื่องมือการวิจัยมีกระบวนการดำเนินงานสืบเนื่องจากการวิจัยระยะที่ 1 และระยะที่ 2 (ดูแผนภูมิที่ 3.1) พัฒนาขึ้นโดยอิงมาตรฐาน ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 2 ไปพัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน 2 ชุด สำหรับกลุ่มผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงาน และกลุ่มประชาชนผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ห้องสมุด และแบบสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อเสริมข้อมูลเชิงปริมาณ

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

2.1 การจัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม (content validity) เพื่อประเมินว่าข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหา เนื้อหาถูกต้องและตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด ร่วมกับการวิพากษ์ตัวชี้วัด และเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นใช้เป็นเครื่องมือการประเมินผล รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และนำผลการประชุมมาปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของที่ประชุม

2.2 การทดลองใช้ ทดลองใช้ในการประเมินห้องสมุดประชาชนและสอบถามประชาชน เพื่อหาความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยคำนวณความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม เพื่อการประเมินผลที่มีลักษณะคำถามเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้สูตรแอลฟาของครอนบาค (Cronbach) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน และประชาชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้ใช้ และผู้ไม่เคยใช้ห้องสมุดประชาชน จำนวน 50 คน แล้วนำคำตอบมาคำนวณหาความแปรปรวนของคำตอบแต่ละข้อ และความแปรปรวนของคำตอบทั้งฉบับ นำค่าที่ได้ไปแทนค่าในสูตรเพื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) หรือสัมประสิทธิ์ความเที่ยง กำหนดค่าความเที่ยงเกิน .70 จึงจะยอมรับว่าเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้

สูตรแอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีดังนี้

$$a = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ a สัมประสิทธิ์ของความเที่ยง

K จำนวนข้อคำถาม

S_i ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S^2 ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ค่าความเชื่อมั่นที่ได้มีดังนี้

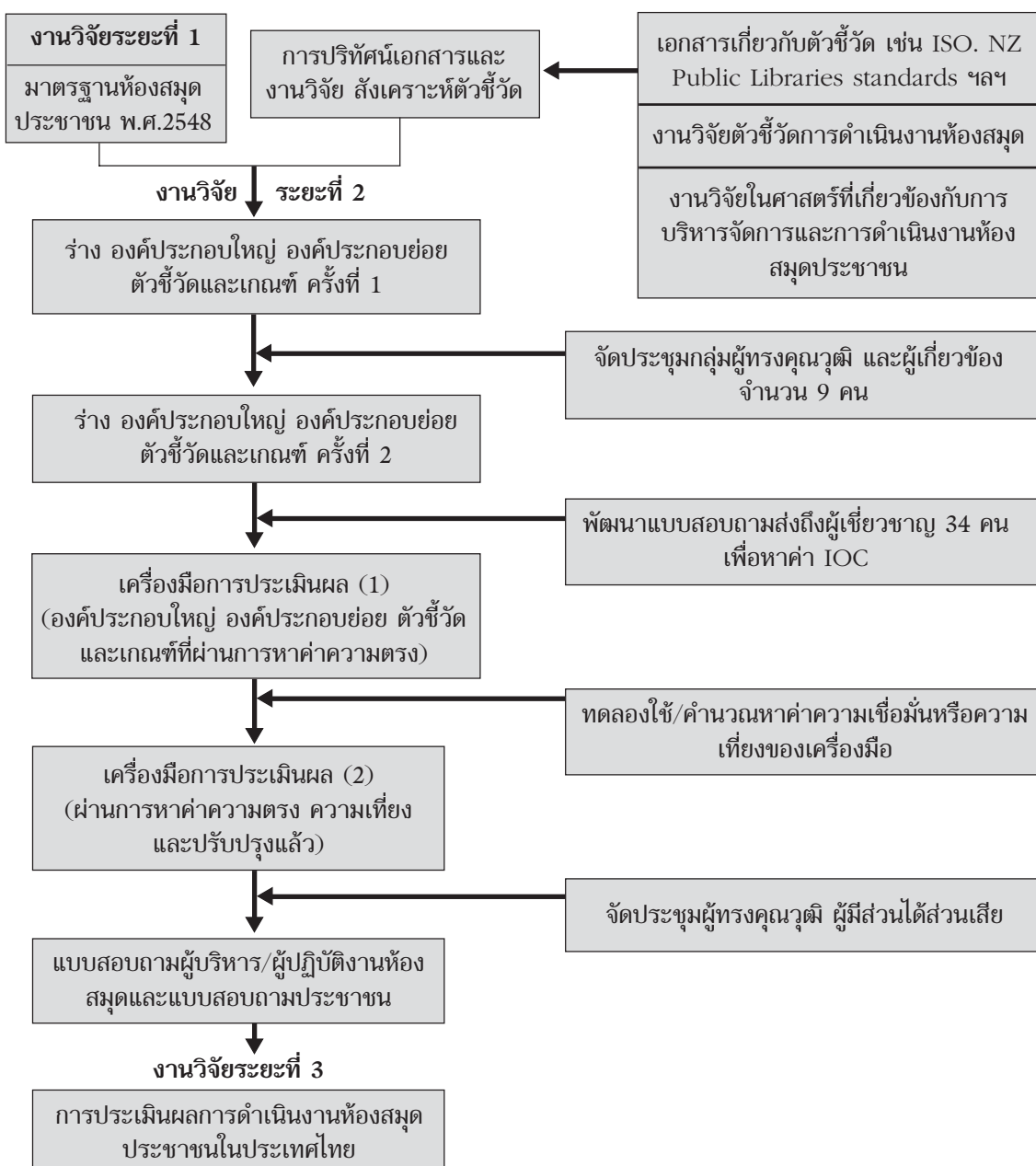
แบบสอบถามผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96

แบบสอบถามประชาชน ทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99

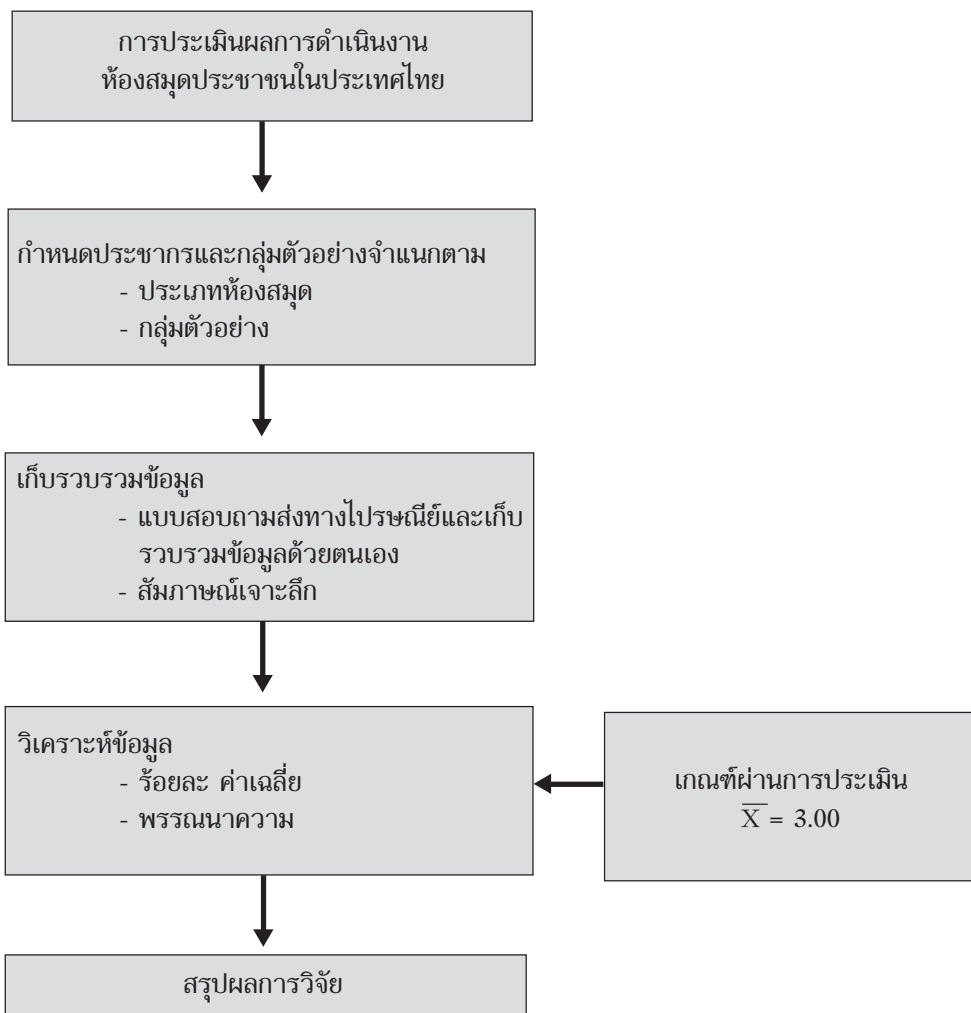
สรุปได้ว่าเครื่องมือการวิจัยมีความเชื่อมั่นสูง

2.3 การจัดประชุมสัมมนาเพื่อพิจารณาตัวชี้วัดและเครื่องมือการประเมินผล ร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยรองเลขาธิการสภาการศึกษา (นายสมเกียรติ ขอบผล) เป็นประธาน ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2549 (บันทึกข้อความของสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ที่ ศร 0303/12076 ลงวันที่ 20 เมษายน 2549) และผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะจากการประชุมร่วมกัน

ภาพที่ 3.1 กระบวนการวิจัย

ภาพที่ 3.2 งานวิจัยระยะที่ 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. การออกจดหมายถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย สำนักบริหารงาน การศึกษาออกโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกจดหมายนำถึงผู้บริหาร บรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การส่งจดหมายถึงผู้บริหาร บรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติงาน พร้อมเอกสารแนบ ประกอบด้วย จดหมายของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย สำนักบริหารงาน การศึกษาออกโรงเรียน รายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูล คู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูล และ แบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ซึ่งได้รับการแนะนำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และมีคู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ส่งลงพื้นที่ภาคสนามในภูมิภาคต่างๆ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม การสังเกตและการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร บรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด และเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เจาะลึก เป็นข้อมูลเสริมการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนผู้ใช้บริการและผู้ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการทั้งโดยการให้ผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และขอความอนุเคราะห์บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในการแจกแบบสอบถามให้ประชาชน ทั้งผู้ใช้และไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนแห่งละ 30 คน และส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและประชาชนทั้งผู้ใช้และผู้ไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน และสังเกตบรรยากาศของห้องสมุดประชาชนในภูมิภาคต่างๆ ณ สถานที่จริง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติม

ผู้วิจัยใช้เวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะแรก ในช่วงวันที่ 15 พฤษภาคม 2549 - 30 มิถุนายน 2549 และระยะที่สอง ในช่วง 1 กรกฎาคม - 31 กรกฎาคม 2549 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลซ่อมเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์และครอบคลุมห้องสมุดทุกประเภทและในภูมิภาคต่างๆ ให้มากขึ้น รวมได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาดังนี้

1. แบบสอบถามผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงาน ส่งออกไปจำนวน 279 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 244 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.46

2. แบบสอบถามประชาชนผู้ใช้/ไม่ใช้บริการ ส่งออกไปจำนวน 8,370 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 7,260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.74

แบบสอบถามที่ส่งออกและได้รับกลับคืน จำแนกตามภูมิภาคและประเภทของห้องสมุด ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกและได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงานจำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน

ประเภทห้องสมุด	จำนวนที่ส่งออก	จำนวนที่ได้รับกลับคืน	ร้อยละ
เฉลิมราชกุมารี	23	23	100.00
จังหวัด	22	22	100.00
อำเภอ	202	171	84.65
ตำบล	16	14	87.50
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	16	14	87.50
รวม	279	244	87.46

ตารางที่ 3.4 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกและได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร / บรรณารักษ์ / ผู้ปฏิบัติงาน จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวนที่ส่งออก	จำนวนที่ได้รับกลับคืน	ร้อยละ
กลาง	54	46	85.19
เหนือ	59	50	84.75
ตะวันออกเฉียงเหนือ	87	70	80.46
ตะวันออก	24	24	100.00
ใต้	49	48	97.96
กรุงเทพมหานคร	6	6	100.00
รวม	279	244	87.46

ตารางที่ 3.5 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกและได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้และไม่ใช้
บริการห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน

ประเภท	จำนวน ที่ส่งออก	จำนวนที่ได้รับกลับคืน		รวมจำนวน ที่ได้รับกลับคืน	ร้อยละ
		ผู้ใช้บริการ	ผู้ไม่ใช้บริการ		
เฉลิมราชกุมารี	690	552	138	690	100.00
จังหวัด	660	529	131	568	86.06
อำเภอ	6,060	4,059	891	4,950	81.68
ตำบล	480	336	144	480	100.00
องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	480	338	142	480	100.00
รวม	8,370	5,814	1,446	7,260	86.74

ตารางที่ 3.6 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกและได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้และไม่ใช้
บริการห้องสมุดประชาชน จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวนที่ ส่งออก	จำนวนที่ได้รับกลับคืน		รวมจำนวนที่ ได้รับกลับคืน	ร้อยละ
		ผู้ใช้บริการ	ผู้ไม่ใช้บริการ		
กลาง	1,620	1,082	214	1,296	80.00
เหนือ	1,770	1,176	267	1,443	81.52
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,610	1,682	471	2,153	82.49
ตะวันออก	720	577	141	718	99.72
ใต้	1,470	1,153	317	1,470	100.00
กรุงเทพมหานคร	180	144	36	180	100.00
รวม	8,370	5,814	1,446	7,260	86.74

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences)

การหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ใช้โปรแกรมสถิติในการคำนวณ โดยคำนวณเป็นรายข้อและค่าเฉลี่ยรวมแต่ละองค์ประกอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

การแปลความหมายข้อคำถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

การแปลความหมายของข้อคำถามที่เพิ่มคำตอบไม่มีการดำเนินงานซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดตัวเลือกเป็น 6 ระดับ โดยกำหนดการแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 0.99 หมายถึง ไม่มีผลการดำเนินงาน

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีผลการดำเนินงานระดับน้อยที่สุดหรือไม่ดีอย่างยิ่ง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีผลการดำเนินงานระดับน้อยหรือไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีผลการดำเนินงานระดับปานกลางหรือพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีผลการดำเนินงานระดับมากหรือดี

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีผลการดำเนินงานระดับมากที่สุดหรือดีที่สุดในที่สุด

เกณฑ์การประเมินผล

เกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนกำหนดตามมติที่ประชุมซึ่งผู้วิจัยได้จัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้บริหารหน่วยงานที่กำกับดูแลห้องสมุดประชาชน ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าห้องสมุด บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด อำเภอบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร และบรรณารักษ์จากหน่วยงานอื่นๆ จำนวนรวมทั้งสิ้น 128 คน เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2549 เกณฑ์การประเมินที่กำหนดมีลักษณะทำท่าย เกณฑ์ผ่านกำหนดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ทั้งในการพิจารณาเป็นภาพรวมและรายองค์ประกอบ นอกจากนี้ หน่วยงานยังสามารถตรวจสอบระดับการพัฒนาของห้องสมุดประชาชนได้โดยเทียบค่าคะแนนคำตอบแบบมาตรประมาณค่า (rating scale)

ผลค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้แปลความหมายตามระดับผลการดำเนินงานดังนี้
คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 0.99 หมายถึง ไม่มีผลการดำเนินงาน
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีผลการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด หรือไม่ดีอย่างยิ่ง เป็นระดับที่ไม่ผ่านเกณฑ์
คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีผลการดำเนินงานระดับน้อย หรือไม่ดี อยู่ในระดับไม่ผ่านเกณฑ์
คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีผลการดำเนินงานระดับปานกลางหรือพอใช้
คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีผลการดำเนินงานระดับมากหรือดี
คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีผลการดำเนินงานระดับมากที่สุดหรือดีที่สุดใน

การนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ นำเสนอในรูปของตารางและแผนภูมิประกอบการบรรยาย ส่วนข้อมูลจากคำถามปลายเปิดและข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และการสังเกต นำเสนอในลักษณะสรุปและพรรณนาความตามประเด็น

การนำเสนอผลการวิจัย ผลการประเมินห้องสมุดประชาชนนำเสนอในลักษณะต่อไปนี้

1. ภาพรวมทั่วประเทศ และรายภาค
2. จำแนกตามประเภท/สังกัดของห้องสมุด
 - 2.1 ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี
 - 2.2 ห้องสมุดประชาชนจังหวัด
 - 2.3 ห้องสมุดประชาชนอำเภอ
 - 2.4 ห้องสมุดประชาชนตำบล
 - 2.5 ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทที่ 4 ผลการประเมินการดำเนินงาน

ห้องสมุดประชาชน

บทนี้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจากข้อมูลการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานของผู้บริหาร บรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติงาน

- 1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 1.2 ผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน
- 1.3 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
- 1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน

ตอนที่ 2 การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจากประชาชนทั้งผู้ใช้บริการและไม่ใช้บริการ

- 2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2.2 การใช้ห้องสมุดประชาชนของผู้ใช้บริการ
- 2.3 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ใช้บริการในผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
- 2.4 ความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการในผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
- 2.5 การไม่ใช้ห้องสมุดประชาชน
- 2.6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนที่ไม่ใช้บริการ

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้ (รายละเอียดปรากฏในผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ในภาคผนวก จ ตารางที่ 4.1 - 4.27)

ตอนที่ 1 การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจากข้อมูลการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานของผู้บริหาร บรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติงาน

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนซึ่งตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 81.6) อายุระหว่าง 31 - 40 ปี (ร้อยละ 40.5) การศึกษาสูงสุดปริญญาตรี (ร้อยละ 82.0) เป็นบรรณารักษ์ (ร้อยละ 46.7) และมีประสบการณ์การทำงานห้องสมุดประชาชน 1 - 5 ปี (ร้อยละ 64.0)

ห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ห้องสมุดอำเภอ (ร้อยละ 70.1) อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 28.7) จำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบ 1,000 - 30,000 คน (ร้อยละ 29.9) มีบุคลากรห้องสมุด ประกอบด้วย บรรณารักษ์ วิชาชีพ วุฒิปริญญาตรีบรรณารักษศาสตร์ จำนวน 1 - 2 คน (ร้อยละ 41.4) ไม่มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุด (ร้อยละ 48.4) ไม่มีพนักงานธุรการ (ร้อยละ 96.4) และไม่มีนักการภารโรง (ร้อยละ 56.1) ด้านงบประมาณ ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในรอบปีที่ผ่านมา ต่ำกว่า 50,000 บาท (ร้อยละ 43.9) ค่าใช้จ่ายต่อรายหัวผู้ใช้บริการ 1 - 10 บาท (ร้อยละ 34.8) ห้องสมุดประชาชนจำนวนสูงสุดมีคอมพิวเตอร์ 1 - 3 เครื่อง ใกล้เคียงกับจำนวนห้องสมุดประชาชนที่ไม่มี (ร้อยละ 40.6 และ 40.2) มีเครื่องที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 1 - 3 เครื่อง ใกล้เคียงกับจำนวนห้องสมุดประชาชนที่ไม่มี (ร้อยละ 47.4 และ 40.2) และไม่มีเครื่องที่เชื่อมต่อกับเครื่องพิมพ์ (ร้อยละ 45.4)

1.2 ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.31$) ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบหลักตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=2.80$) การบริการ ($\bar{X}=2.59$) การบริหาร ($\bar{X}=2.57$) และอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ($\bar{X}=2.53$) ตามลำดับ ระดับน้อย ได้แก่ ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=2.00$) ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ($\bar{X}=2.06$) บุคลากร ($\bar{X}=2.43$) ความร่วมมือและเครือข่าย ($\bar{X}=2.46$) และระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านงบประมาณและการเงิน ($\bar{X}=1.31$)

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดที่มีผลการดำเนินงานถึงเกณฑ์ พบว่า ด้านการบริหาร ได้แก่ ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน ($\bar{X}=3.49$) ร้อยละของความสำเร็จของการลดระยะเวลา/ขั้นตอนการบริการ เทียบกับเป้าหมายที่กำหนด ($\bar{X}=3.05$) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.51$) การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาค้นพบได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=3.92$) การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ

เท่ากับการสำรวจและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.09$) ด้านการบริการ ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ ($\bar{X}=4.07$) ประเภทของการบริการ ($\bar{X}=3.40$) และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=3.22$) ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ ($\bar{X}=3.48$) และวุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์ ($\bar{X}=3.02$) ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ได้แก่ ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด ($\bar{X}=3.99$) และสภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด ($\bar{X}=3.24$)

1.2.1 ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน พบว่า ห้องสมุดประชาชนทุกประเภทมีผลการดำเนินงานไม่ถึงเกณฑ์ เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ห้องสมุดประชาชนทุกประเภทมีการดำเนินงานไม่ต่างกัน

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.37$) ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ความร่วมมือและเครือข่าย ทรัพยากรสารสนเทศ การบริหาร ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ งบประมาณและการเงิน นอกนั้นระดับน้อยทุกเรื่อง

ห้องสมุดประชาชนจังหวัด มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.43$) ผลการดำเนินงานระดับปานกลาง ได้แก่ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ บุคลากร การบริการ ทรัพยากรสารสนเทศ การบริหาร ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ งบประมาณและการเงิน นอกนั้นอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่อง

ห้องสมุดประชาชนอำเภอ มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.27$) ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศ การบริหาร การบริการ ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ งบประมาณและการเงิน นอกนั้นอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่อง

ห้องสมุดประชาชนตำบล มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.26$) ผลการดำเนินงานระดับปานกลาง ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ การบริหาร ทรัพยากรสารสนเทศ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ งบประมาณและการเงิน นอกนั้นอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่อง

ห้องสมุดประชาชน กทม./องค์กรท้องถิ่น มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.40$) ผลการดำเนินงานระดับปานกลาง ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ทรัพยากรสารสนเทศ การบริหาร การบริการ บุคลากร อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ระดับน้อย ได้แก่ ความร่วมมือและเครือข่าย การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ระดับน้อยที่สุด

ได้แก่ งบประมาณและการเงิน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแต่ละรายการตามเกณฑ์ผ่านที่กำหนด พบว่า ห้องสมุดกรุงเทพมหานครและองค์กรส่วนท้องถิ่น ผ่านเกณฑ์ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.13$) และห้องสมุดประชาชนจังหวัดผ่านเกณฑ์ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.10$) และการบริการ ($\bar{X}=3.01$)

1.2.2 ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามภูมิภาค พบว่า ห้องสมุดประชาชนทุกภูมิภาคมีผลการดำเนินงานในระดับน้อย ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ห้องสมุดประชาชนทุกภูมิภาคมีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

ห้องสมุดประชาชน กทม. มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.12$) ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศ บุคลากร ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ งบประมาณและการเงิน นอกนั้นมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่อง

ห้องสมุดประชาชนภาคกลาง มีผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.22$) ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศ นอกนั้นมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยทุกเรื่อง

ห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออก มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.41$) ผลการดำเนินงานระดับปานกลาง ได้แก่ การบริหาร ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ นอกนั้นมีผลการดำเนินงานระดับน้อยทุกเรื่อง

ห้องสมุดประชาชนภาคเหนือ มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.48$) ผลการดำเนินงานระดับปานกลาง ได้แก่ การบริหาร บุคลากร การบริการ ทรัพยากรสารสนเทศ ความร่วมมือและเครือข่าย อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ นอกนั้นมีผลการดำเนินงานระดับน้อยทุกเรื่อง

ห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.36$) ผลการดำเนินงานระดับปานกลาง ได้แก่ การบริหาร การบริการ ทรัพยากรสารสนเทศ ความร่วมมือและเครือข่าย นอกนั้นมีผลการดำเนินงานระดับน้อยทุกเรื่อง

ห้องสมุดประชาชนภาคใต้ มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.34$) ผลการดำเนินงานระดับปานกลาง ได้แก่ การบริหาร การบริการ ทรัพยากรสารสนเทศ อาคารสถานที่ และครุภัณฑ์ นอกนั้นมีผลการดำเนินงานระดับน้อยทุกเรื่อง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแต่ละรายการตามเกณฑ์ผ่านที่กำหนด พบว่า มีห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผ่านเกณฑ์ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.00$)

1.2.3 ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนตามตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดประชาชนทุกประเภทมีผลการดำเนินงานระดับน้อย ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.37$) ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ความร่วมมือและเครือข่าย ทรัพยากรสารสนเทศ การบริหาร ระดับน้อย ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ การบริการ บุคลากร การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ งบประมาณและการเงิน

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบที่มีผลการดำเนินงานถึงเกณฑ์พบว่า ด้านการบริหาร ได้แก่ ร้อยละของความสำเร็จในการลดระยะเวลา/ขั้นตอน การบริการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด ($\bar{X}=3.60$) ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน ($\bar{X}=3.56$) และการประเมินผลการบริหารจัดการและดำเนินงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.34$)

ด้านความร่วมมือและเครือข่าย ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด หรือสถาบันและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=3.13$) ความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือเครือข่ายบุคลากรห้องสมุด ($\bar{X}=3.08$)

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.34$) การสำรวจและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.26$) จำนวนทรัพยากรสารสนเทศ (หนังสือ วารสาร และสื่ออื่นๆ) ที่มีต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X}=3.18$) รูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.13$) และการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ เท่ากับการจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=3.04$)

ด้านการบริการ ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ ($\bar{X}=3.73$) บุคลากรรับผิดชอบการบริการห้องสมุด ($\bar{X}=3.60$) ประเภทของการบริการ ($\bar{X}=3.30$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=3.13$) ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึงบริการต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด เท่ากับร้อยละของการมาใช้ห้องสมุดต่อรายหัวประชากร

กลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X}=3.09$) ร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อจำนวนทรัพยากรสารสนเทศทั้งหมดที่มี เท่ากับร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X}=3.04$)

ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพในรูปแบบต่างๆ ($\bar{X}=3.39$) และวุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์ ($\bar{X}=3.31$) ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ได้แก่ ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด ($\bar{X}=4.69$) และสภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด ($\bar{X}=3.34$)

ห้องสมุดประชาชนจังหวัด มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.43$) ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ บุคลากร การบริการทรัพยากรสารสนเทศ และการบริหาร นอกนั้นอยู่ในระดับน้อยและระดับน้อยที่สุด คืองบประมาณ และการเงิน

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบที่มีผลการดำเนินงานถึงเกณฑ์พบว่า ด้านการบริหาร ได้แก่ ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน ($\bar{X}=4.40$) ร้อยละของความสำเร็จในการลดระยะเวลา/ขั้นตอนการบริการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด ($\bar{X}=3.72$) ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติการของห้องสมุด เท่ากับร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนของหน่วยงานเจ้าสังกัดของห้องสมุดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด ($\bar{X}=3.04$)

ด้านความร่วมมือและเครือข่าย ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือเครือข่ายบุคลากรห้องสมุด ($\bar{X}=3.31$) และความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและสถาบันและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=3.09$)

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=4.19$) การบำรุงรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.86$) รูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.42$) การสำรวจและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.40$) การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=3.31$) และการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.27$)

ด้านการบริการ ได้แก่ บุคลากรรับผิดชอบการบริการห้องสมุด ($\bar{X}=4.77$) จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ ($\bar{X}=4.61$) กลุ่มประชาชนที่จัดบริการ ($\bar{X}=3.86$) ประเภทของการบริการ ($\bar{X}=3.80$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=3.77$) ระเบียบการบริการที่

เป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกัน ($\bar{X}=3.40$)

ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ ($\bar{X}=4.22$) วุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์ ($\bar{X}=3.54$) และนโยบายและแผนพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}=3.04$)

ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ได้แก่ ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด ($\bar{X}=4.75$) สิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ($\bar{X}=4.09$) และสภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด ($\bar{X}=3.40$)

ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สื่อที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.27$)

ห้องสมุดประชาชนอำเภอ มีผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.27$) ผลการดำเนินงานระดับปานกลาง ได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศ การบริหาร นอกนั้นอยู่ในระดับน้อยและระดับน้อยที่สุด ได้แก่ งบประมาณและการเงิน

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบที่มีผลการดำเนินงานถึงเกณฑ์พบว่า ด้านการบริหาร ได้แก่ ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน ($\bar{X}=3.44$)

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.43$) การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=3.10$) และการสำรวจและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.01$)

ด้านการบริการ ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ ($\bar{X}=4.06$) ประเภทของการบริการ ($\bar{X}=3.40$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=3.22$)

ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ ($\bar{X}=3.39$)

ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ได้แก่ ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด ($\bar{X}=3.81$) และสภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด ($\bar{X}=3.16$)

ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สื่อที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.27$)

ห้องสมุดประชาชนตำบล มีผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.26$) ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์

การบริหาร ทรัพยากรสารสนเทศ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ นอกนั้นอยู่ในระดับน้อย และระดับน้อยที่สุดได้แก่ งบประมาณและการเงิน

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบที่มีผลการดำเนินงานถึงเกณฑ์พบว่า ด้านปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษรสอดคล้องกัน ($\bar{X}=3.21$)

ด้านการบริหาร ได้แก่ การประเมินผลการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด ($\bar{X}=3.21$) และร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน ($\bar{X}=3.07$)

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.14$) และการจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=3.07$)

ด้านการบริการ ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ ($\bar{X}=3.46$) บุคลากรรับผิดชอบการบริการ ($\bar{X}=3.21$) และกลุ่มประชาชนที่จัดบริการ ($\bar{X}=3.07$)

ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ ($\bar{X}=3.64$) วุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์ ($\bar{X}=3.07$)

ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ได้แก่ สภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด ($\bar{X}=4.14$) และลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด ($\bar{X}=4.00$)

ห้องสมุดประชาชนนทท./องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.40$) ผลการดำเนินงานระดับปานกลาง ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ทรัพยากรสารสนเทศ การบริหาร การบริการ บุคลากร และอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ระดับน้อย ได้แก่ ความร่วมมือและเครือข่าย การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ งบประมาณและการเงิน

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบที่มีผลการดำเนินงานถึงเกณฑ์พบว่า ด้านการบริหาร ได้แก่ การประเมินผลการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด ($\bar{X}=3.57$) และร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน เท่ากับร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติการของห้องสมุด ($\bar{X}=3.07$) และร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนของหน่วยงานเจ้าสังกัดของห้องสมุดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด ($\bar{X}=3.00$)

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=4.00$) การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=3.92$) การบำรุงรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.57$) การสำรวจและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.35$) การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.21$) จำนวนทรัพยากรสารสนเทศ (หนังสือ วารสาร และสื่ออื่นๆ) ที่มีต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X}=3.14$) และรูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.00$)

ด้านการบริการ ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ ($\bar{X}=4.42$) บุคลากรรับผิดชอบการบริการ ($\bar{X}=3.71$) ประเภทของการบริการ ($\bar{X}=3.57$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=3.21$) กลุ่มประชาชนที่จัดบริการ ($\bar{X}=3.14$) ระเบียบการบริการที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกัน เท่ากับร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึงบริการต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด และร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X}=3.07$) ด้านบุคลากร ได้แก่ วุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์ ($\bar{X}=3.50$) จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพในรูปแบบต่างๆ ($\bar{X}=3.35$) และมีระบบการบริหารบุคคลโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ($\bar{X}=3.21$) ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ได้แก่ ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด ($\bar{X}=3.92$)

1.2.4 ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนตามองค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัดตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามภูมิภาค พบว่า ห้องสมุดประชาชนทุกภูมิภาคมีผลการดำเนินงานระดับน้อยไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด

ห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.12$) ผลการดำเนินงานระดับปานกลาง ได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศ บุคลากร และระดับน้อย ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ การบริหาร ความร่วมมือและเครือข่าย การบริการ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ งบประมาณและการเงิน

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบที่มีผลการดำเนินงานถึงเกณฑ์พบว่า ด้านการบริหาร ได้แก่ ร้อยละของความสำเร็จในการลดระยะเวลา/ขั้นตอนการบริการ เทียบกับเป้าหมายที่กำหนด ($\bar{X}=3.16$)

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้องผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=4.33$) การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.83$) การบำรุงรักษาและการอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.83$) เนื้อหาของ

ทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.66$) นโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.16$)
ทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.16$)

ด้านการบริการ ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ ($\bar{X}=4.66$) บุคลากร
ที่รับผิดชอบงานบริการห้องสมุด ($\bar{X}=3.50$) ประเภทของการบริการ ($\bar{X}=3.50$) กลุ่ม
ประชาชนที่จัดบริการ ($\bar{X}=3.00$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=3.00$)

ด้านบุคลากร ได้แก่ วุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์ ($\bar{X}=4.00$) จำนวนครั้งที่
บุคลากรห้องสมุดได้รับเข้ารับการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ($\bar{X}=3.83$) มีระบบการบริหาร
บุคคลโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ($\bar{X}=3.33$) วุฒิการศึกษาของหัวหน้าห้องสมุด ($\bar{X}=3.00$)

ข้อสังเกต ด้านงบประมาณและการเงิน ได้แก่ ร้อยละของการเพิ่มของ
งบประมาณที่หน่วยงานเจ้าสังกัดจัดสรรให้แต่ละปีต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย พบว่า
มีผลการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}=0.60$) และไม่ผลการดำเนินงาน ($\bar{X}=0.00$) ในตัวชี้วัด
จำนวนแหล่งรายได้ประจำอื่นนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับ และความบ่อยครั้งในการ
จัดกิจกรรมหารายได้หรือระดมทุนของห้องสมุด

ห้องสมุดประชาชนภาคกลาง มีผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับน้อย
($\bar{X}=2.22$) ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศ ระดับน้อย ได้แก่
ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ การบริหาร การบริการ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ความ
ร่วมมือและเครือข่าย บุคลากร

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบที่มีผลการดำเนินงานถึงเกณฑ์พบว่า
ด้านการบริหาร ได้แก่ ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ
มาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน ($\bar{X}=3.34$)

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา
($\bar{X}=3.26$) การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.23$) การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากร
สารสนเทศมีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=3.13$)

ด้านการบริการ ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ ($\bar{X}=4.02$) ประเภท
ของการบริการ ($\bar{X}=3.27$) และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=3.08$)

ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาในรูป
แบบต่างๆ ($\bar{X}=3.42$)

ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ได้แก่ ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด ($\bar{X}=4.00$)

ห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออก มีผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.41$) ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ การบริหาร ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ระดับน้อย ได้แก่ ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ความร่วมมือและเครือข่าย บุคลากร การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ งบประมาณและการเงิน

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบที่มีผลการดำเนินงานถึงเกณฑ์พบว่า ด้านการบริหาร ได้แก่ ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน ($\bar{X}=3.91$) และร้อยละของความสำเร็จในการลดระยะเวลา/ขั้นตอนการบริการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด ($\bar{X}=3.12$)

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.26$) การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้องผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=3.41$) การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.37$) การบำรุงรักษาและอนุรักษ์ ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.12$)

ด้านการบริการ ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ ($\bar{X}=4.04$) ประเภทของการบริการ ($\bar{X}=3.54$) บุคลากรรับผิดชอบการบริการห้องสมุด ($\bar{X}=3.29$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=3.12$) กลุ่มประชากรที่จัดบริการ ($\bar{X}=3.04$)

ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนา บุคลากรในรูปแบบต่างๆ ($\bar{X}=3.62$) และวุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์ ($\bar{X}=3.22$)

ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ได้แก่ ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด ($\bar{X}=4.30$) สภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด ($\bar{X}=3.66$)

ห้องสมุดประชาชนภาคเหนือ มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.48$) ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ การบริหาร บุคลากร การบริการ ทรัพยากรสารสนเทศ ความร่วมมือและเครือข่าย อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ระดับน้อย ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ และงบประมาณและการเงิน

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบที่มีผลการดำเนินงานถึงเกณฑ์พบว่า ด้านการบริหาร ได้แก่ ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน ($\bar{X}=3.65$) ร้อยละของความสำเร็จในการลดระยะเวลา/ขั้นตอนการบริการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด ($\bar{X}=3.35$) ร้อยละของความ

สำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติการของห้องสมุด ($\bar{X}=3.12$) ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนของหน่วยงานเจ้าสังกัดของห้องสมุดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชน ($\bar{X}=3.02$)

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.53$) การสำรวจและการจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.30$) การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=3.26$) รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.14$) จำนวนทรัพยากรสารสนเทศ (หนังสือ วารสาร และสื่ออื่นๆ) ที่มีต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X}=3.02$) การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.00$)

ด้านการบริการ ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ ($\bar{X}=4.22$) บุคลากรรับผิดชอบการบริการห้องสมุด ($\bar{X}=3.52$) ประเภทของการบริการ ($\bar{X}=3.42$) ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึงบริการต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ($\bar{X}=3.15$) ร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X}=3.00$)

ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพในรูปแบบต่างๆ ($\bar{X}=3.58$) และนโยบายและแผนพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}=3.10$)

ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ได้แก่ ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด ($\bar{X}=4.16$) และสภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด ($\bar{X}=3.16$)

ห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลการดำเนินงานโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X}=2.36$) ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ การบริหาร การบริการ ทรัพยากรสารสนเทศ ความร่วมมือและเครือข่าย ระดับน้อย ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ บุคลากร การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ งบประมาณและการเงิน

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบที่มีผลการดำเนินงานถึงเกณฑ์พบว่า

ด้านการบริหาร ได้แก่ ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน ($\bar{X}=3.25$) การประเมินผลการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด ($\bar{X}=3.04$)

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.59$) การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.30$) การสำรวจและการจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.13$) และนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.01$)

ด้านการบริการ ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ ($\bar{X}=4.13$) ประเภทของการบริการ ($\bar{X}=3.48$) และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=3.48$)

ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ ($\bar{X}=3.45$)

ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ได้แก่ ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด ($\bar{X}=3.68$) และสภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด ($\bar{X}=3.27$)

ห้องสมุดประชาชนภาคใต้ มีผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.34$) ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ การบริหาร การบริการ ทรัพยากรสารสนเทศ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบที่มีผลการดำเนินงานถึงเกณฑ์พบว่า

ด้านการบริหาร ได้แก่ ร้อยละของความสำเร็จในการลดระยะเวลา/ขั้นตอนการบริการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด ($\bar{X}=3.77$) และร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน ($\bar{X}=3.19$)

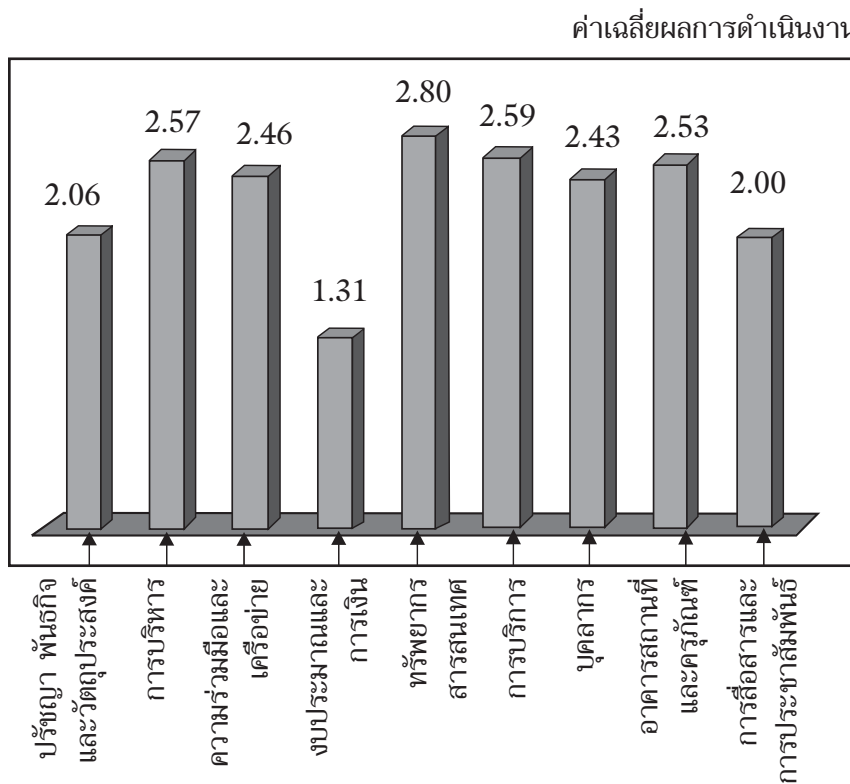
ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}=3.39$) การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=3.36$) และการสำรวจและการจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.25$)

ด้านการบริการ ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ ($\bar{X}=3.80$) บุคลากรรับผิดชอบการบริการห้องสมุด ($\bar{X}=3.31$) เท่ากับประเภทของการบริการ ($\bar{X}=3.31$) และร้อยละของการมาใช้ห้องสมุดต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X}=3.02$)

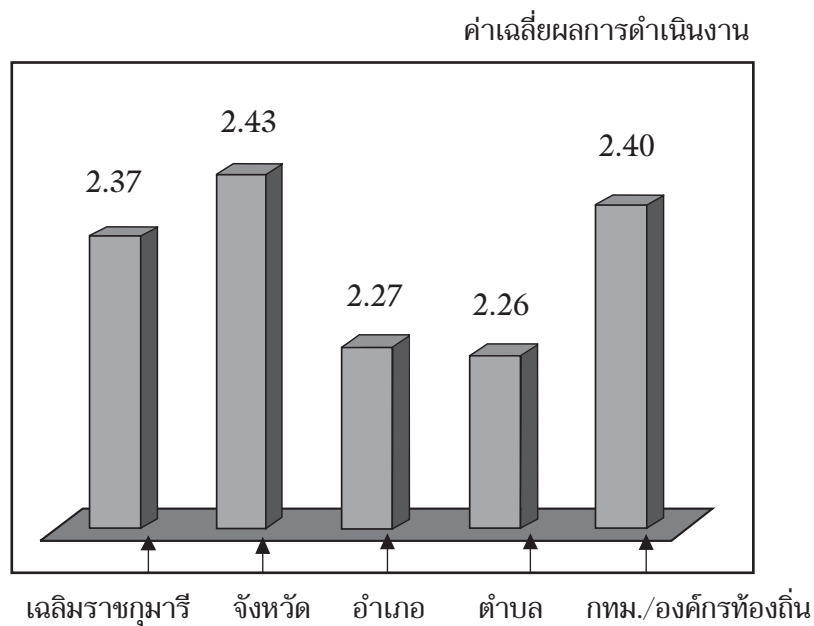
ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ ($\bar{X}=3.35$) และวุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์ ($\bar{X}=3.28$)

ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ได้แก่ ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด ($\bar{X}=4.25$) และสภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด ($\bar{X}=3.50$)

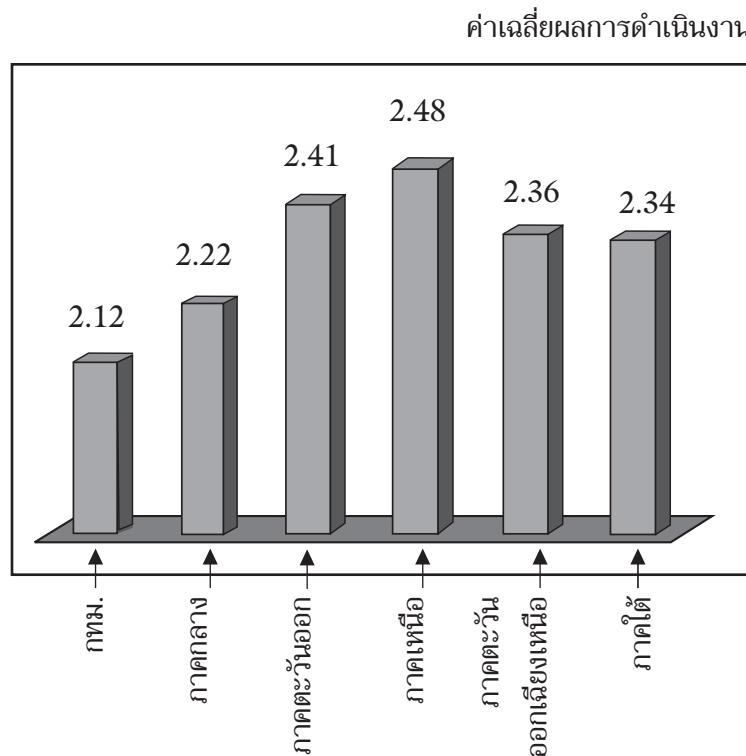
ภาพที่ 4.1 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน

ภาพที่ 4.2 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
จำแนกตามประเภทห้องสมุดประชาชน

ภาพที่ 4.3 การเปรียบเทียบผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
จำแนกตามภูมิภาค

1.3 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดประชาชนมีปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานโดยรวมระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.82$) เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ห้องสมุดประชาชนทุกประเภทมีปัญหาอุปสรรคไม่แตกต่างกัน องค์ประกอบที่เป็นปัญหาระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ ได้แก่ งบประมาณ และการเงิน การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ทรัพยากรสารสนเทศ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ การบริการ บุคลากรห้องสมุด ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ความร่วมมือและเครือข่าย และการบริหาร ตามลำดับ องค์ประกอบที่มีปัญหาระดับน้อย ได้แก่ เป้าประสงค์ แผนปฏิบัติการและโครงการของห้องสมุดสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดหน่วยงานเจ้าสังกัดและยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐ ($\bar{x}=2.22$) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

1.3.1 เมื่อจำแนกปัญหาและอุปสรรคตามประเภทห้องสมุดประชาชน พบว่า ห้องสมุดประชาชนทุกประเภทมีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ห้องสมุดประชาชนทุกประเภทมีปัญหาอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.84$) องค์ประกอบที่เป็นปัญหาระดับน้อย ได้แก่ การบริหาร นอกนั้นเป็นปัญหาระดับปานกลาง

ห้องสมุดประชาชนจังหวัด มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.57$) องค์ประกอบที่เป็นปัญหาระดับปานกลาง ได้แก่ งบประมาณ การเงิน การบริการ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ส่วนปัญหาระดับน้อย ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ การบริหาร บุคลากรห้องสมุด ความร่วมมือและเครือข่าย

ห้องสมุดประชาชนอำเภอ มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.91$) ทุกองค์ประกอบ

ห้องสมุดประชาชนตำบล มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.29$) องค์ประกอบที่เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ การบริการ นอกนั้นเป็นปัญหาระดับน้อย

ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร/องค์กรท้องถิ่น มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.61$) องค์ประกอบที่เป็นปัญหาระดับน้อย ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ การบริหาร ความร่วมมือและเครือข่าย นอกนั้นเป็นปัญหาระดับปานกลาง

1.3.2 เมื่อจำแนกปัญหาและอุปสรรคตามภูมิภาค พบว่า ห้องสมุดประชาชนทุกภูมิภาค มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติพบว่า ห้องสมุดประชาชนทุกภูมิภาคมีปัญหาอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

ห้องสมุดประชาชน กทม. มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.95$) องค์ประกอบหลักที่เป็นปัญหาระดับน้อย ได้แก่ ความร่วมมือและเครือข่าย ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คุณสมบัติและจำนวนบุคลากร ($\bar{X}=4.00$) สื่อและกิจกรรมที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.83$) จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่มีการจัดระบบและจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ และการใช้บริการ ($\bar{X}=3.50$) จำนวนเท่ากัน

ห้องสมุดประชาชนภาคกลาง มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.89$) และมีปัญหาระดับน้อย ได้แก่ ด้านการบริหาร ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การระดมทุน ($\bar{X}=3.54$) การบริหารงบประมาณ และการเงิน ($\bar{X}=3.30$) คุณสมบัติและจำนวนบุคลากรห้องสมุด ($\bar{X}=3.23$)

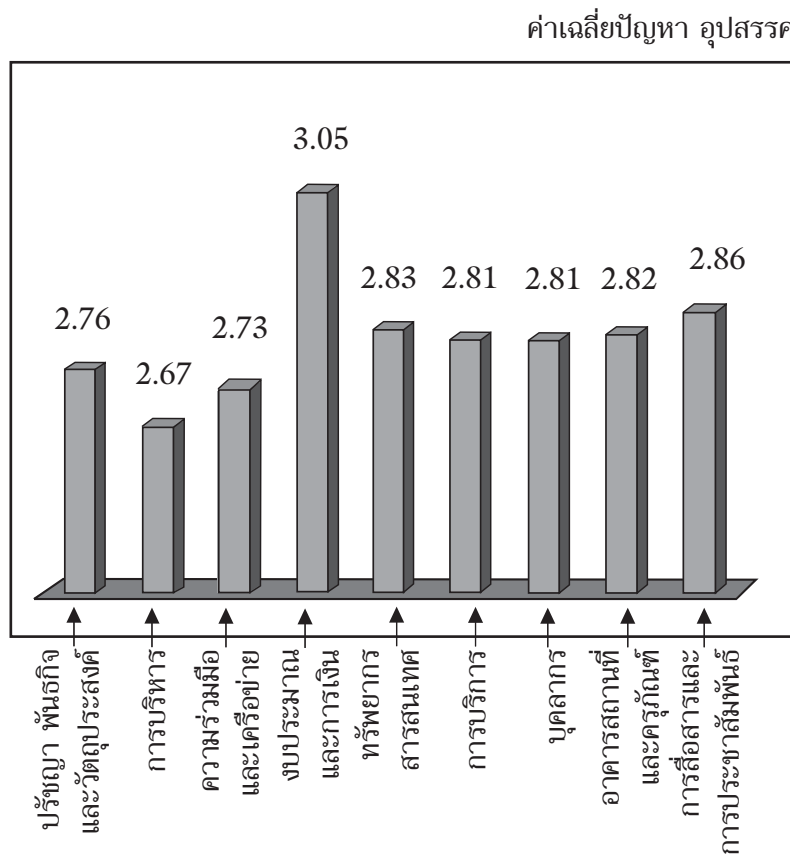
ห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$) ทุกองค์ประกอบ ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การบริหาร งบประมาณและการเงิน ($\bar{X}=3.54$) สื่อและกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.37$) และการระดมทุน ($\bar{X}=3.29$)

ห้องสมุดประชาชนภาคเหนือ มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.81$) ทุกองค์ประกอบ ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.32$) การจัดระบบบริการของห้องสมุด ($\bar{X}=3.08$) รูปแบบและเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา และจำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่มี ในจำนวนเท่ากัน ($\bar{X}=3.04$)

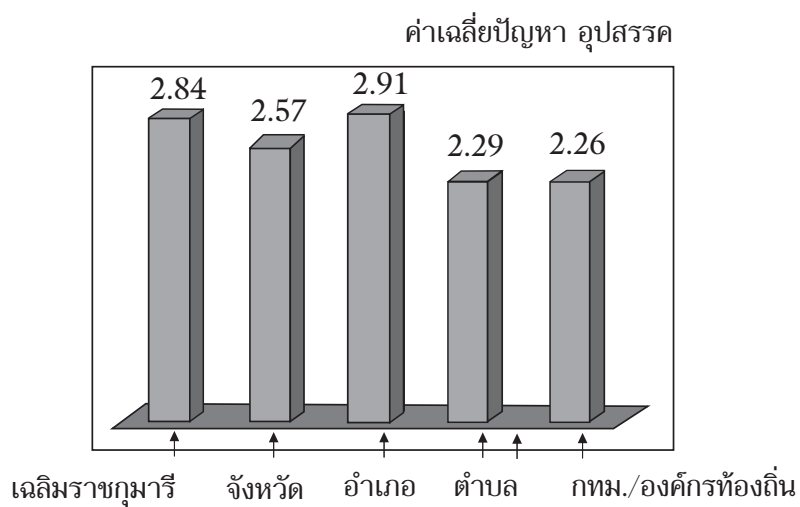
ห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.80$) ทุกองค์ประกอบ ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด ใกล้เคียงกัน ได้แก่ การบริหาร งบประมาณและการเงิน ($\bar{X}=3.11$) และการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด ($\bar{X}=3.11$)

ห้องสมุดประชาชนภาคใต้ มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$) ทุกองค์ประกอบ ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุดเท่ากัน คือ การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ และรูปแบบและเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ($\bar{X}= 2.83$)

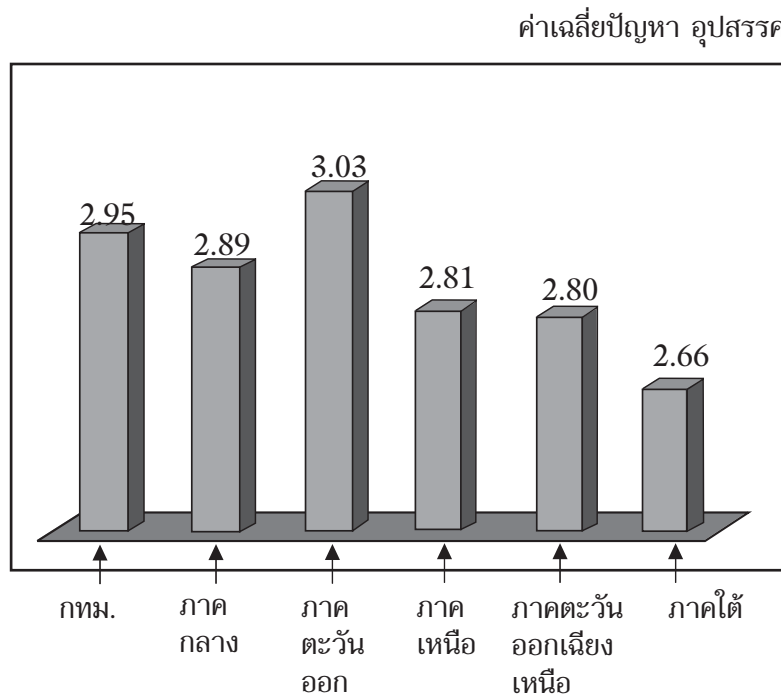
ภาพที่ 4.4 การเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน

ภาพที่ 4.5 การเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
จำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน

ภาพที่ 4.6 การเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
จำแนกตามภูมิภาค

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการ และดำเนินงานห้องสมุดและข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิดจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เจาะลึกเพิ่มเติม ผู้ปฏิบัติงานจำนวน 244 คน และบรรณารักษ์จำนวน 12 คน ได้ระบุปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน และให้ข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้

1. ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์

ห้องสมุดส่วนใหญ่จัดทำพันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ สอดคล้องกันและได้แสดงไว้ให้ประชาชนผู้มาใช้บริการได้รับทราบโดยเปิดเผย ทั้งนี้ หน่วยงานเจ้าสังกัดมีบทบาทสำคัญในการกำหนดให้มีการจัดทำ และห้องสมุดพยายามปฏิบัติตามพันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ที่วางไว้ให้ตอบสนองนโยบายของรัฐที่ต้องการให้ห้องสมุดมีชีวิต และมุ่งให้ทุกกลุ่มเป้าหมายเข้ามาใช้บริการห้องสมุด ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามสิ่งที่กำหนดไว้ได้ อย่างไรก็ตาม บางห้องสมุดก็ยังไม่ให้ความสำคัญในการกำหนดปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ และไม่ได้แสดงให้คนทั่วไปรับทราบ หรือไม่มีการเผยแพร่ให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกัน

ข้อเสนอแนะ ให้ห้องสมุดจัดทำและเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ ให้ผู้ใช้บริการรับทราบและรู้จักกันทั่วถึงมากกว่านี้ เพราะนอกจากจะเป็นเครื่องมือกำหนดบทบาทและทิศทางการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนแล้ว ยังเป็นเสมือนเครื่องมือเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักและเข้าใจบทบาทของห้องสมุดประชาชนด้วย

2. การบริหาร

การบริหารงานห้องสมุดไม่เป็นอิสระและยึดกรอบระเบียบมากเกินไป ทำให้ไม่มีความคล่องตัว และสวนทางกับแนวทางของการปฏิรูประบบราชการที่มุ่งลดขั้นตอนการบริการ หน่วยงานบางแห่งยังไม่ให้ความสำคัญในการจัดตั้งคณะกรรมการห้องสมุดหรือมีคณะกรรมการห้องสมุด แต่คณะกรรมการยังไม่เข้าใจหรือไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท

ข้อเสนอแนะ หัวหน้าห้องสมุดควรมีอิสระในการบริหารงานห้องสมุด ควรใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม บุคลากรสามารถให้ข้อคิดเห็นเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงได้ และควรเลือกคณะกรรมการห้องสมุดที่เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในงานห้องสมุด

3. ความร่วมมือและเครือข่าย

ห้องสมุดได้รับความร่วมมือจากบุคคล จากองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็น อบจ. อบต. สจ. ผู้นำชุมชน บริษัท ห้างร้าน และสมาชิกห้องสมุด ในการสนับสนุนด้านงบประมาณ การบริจาคหนังสือ อุปกรณ์ เครื่องอุปโภค บริโภค ในการนำมาใช้ในการบริการและจัดกิจกรรมต่างๆ นอกจากนั้น ยังมีหน่วยงานอื่นๆ เช่น วัด โรงเรียน และอาสาสมัครช่วยงานห้องสมุด

ข้อเสนอแนะ ห้องสมุดควรมีความร่วมมือและเครือข่ายที่กว้างขวางและมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันที่เป็นรูปธรรม และผู้บริหาร บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะต้องทำงานเชิงรุก มีความกระตือรือร้นในการขอความร่วมมือ การติดต่อประสานงาน และการประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ได้ทราบความต้องการของห้องสมุด เช่น การขอรับบริจาคหนังสือ เอกสาร วารสาร นิตยสาร และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่สามารถนำมาเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของห้องสมุดให้บังเกิดความพึงพอใจแก่ผู้มาใช้บริการได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง การทำงานในเชิงรุกจะช่วยให้สามารถระดมทรัพยากร ตลอดจนความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ตลอดจนเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนห้องสมุดในด้านต่างๆ ส่งผลให้ห้องสมุดสามารถให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

4. งบประมาณ

ปัญหางบประมาณเป็นปัญหาสำคัญที่สุดและเป็นในแนวทางเดียวกันว่ามีปัญหา งบประมาณน้อย ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะห้องสมุดประชาชนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน ทำให้ไม่สามารถจัดหาหนังสือใหม่ๆ หรือวารสาร นิตยสาร ที่หลากหลายไว้ ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ทั่วถึงและเพียงพอ รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่างๆ ส่วนห้องสมุดประชาชนขององค์กรส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลนครส่วนใหญ่ได้รับ งบประมาณสนับสนุนมากเพียงพอ โดยมีข้อสังเกตว่าขึ้นอยู่กับความเข้าใจ การให้ความสำคัญ และความสนใจของคณะผู้บริหารขององค์กรส่วนท้องถิ่น และความสามารถของผู้บริหาร และบรรณารักษ์ห้องสมุดในการนำเสนอและแสดงผลงานให้ปรากฏ

ข้อเสนอแนะ รัฐควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น ผู้บริหารและบรรณารักษ์หรือ เจ้าหน้าที่ที่จะต้องทำงานเชิงรุก แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ การช่วยเหลือและ สนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ นอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับ

5. ทรัพยากรสารสนเทศ

ห้องสมุดส่วนใหญ่มีทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ และ ที่มีอยู่ส่วนใหญ่มีความล้าสมัย โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว บางแห่งมีคอมพิวเตอร์เครื่องเดียว ใช้ในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ และยังคงใช้ในการให้บริการแก่ผู้มาสืบค้นข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ตด้วย ทำให้ไม่สะดวกในการให้บริการ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของ ผู้มาใช้บริการให้ได้รับความพึงพอใจได้มากเท่าที่ควร

นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่และผู้มาใช้บริการยังใช้ทรัพยากรสารสนเทศไม่ค่อยชำนาญ เช่น การใช้โปรแกรมจัดระบบสืบค้นข้อมูล หนังสือ เอกสารในห้องสมุด และการสืบค้นข้อมูล ทางอินเทอร์เน็ต หรืออื่นๆ

ข้อเสนอแนะ ควรมีงบประมาณเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีของห้องสมุดโดยเฉพาะเพื่อ การบริการผู้ใช้ ควรพัฒนาบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยี โดยเฉพาะการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตให้เกิดความชำนาญ จนสามารถแนะนำ วิธีใช้หรือให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การบริการ

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ทำงานในช่วงวันธรรมดา และวันหยุดอาจมีภารกิจอื่น ทำให้ไม่มีเวลาเข้ามาใช้บริการห้องสมุดมากเท่าที่ควร ผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่จึงเป็นเด็ก เยาวชน นักเรียนและคนที่เกษียณอายุ หรือผู้ที่ไม่ได้ทำงานประจำในช่วงกลางวัน ฉะนั้น การจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หรือกิจกรรมในโอกาสต่างๆ ห้องสมุดจึงมักจัดในวันเสาร์ - อาทิตย์ ในช่วงที่มีผู้มาใช้บริการจำนวนมาก

ห้องสมุดมีหน้าที่ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุด แต่เนื่องจากขาดงบประมาณ ทรัพยากรสารสนเทศ เครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีมีไม่เพียงพอในการให้บริการ ทำให้การให้บริการไม่สามารถตอบสนองผู้มาใช้บริการได้ ส่วนใหญ่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงเครื่องเดียว และเมื่อใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ก็ไม่สามารถใช้โทรศัพท์ในการติดต่อสื่อสารอื่นๆ ได้ เพราะต้องใช้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เพราะห้องสมุดมีโทรศัพท์เพียงเบอร์เดียว บางแห่งยังใช้ระบบมือในการยืมคืนและบริการสืบค้น ทำให้การบริการล่าช้า

ข้อเสนอแนะ ควรมีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยสำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และสำหรับการบริการผู้ใช้ โดยเฉพาะการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตอย่างเพียงพอในการให้บริการแก่ผู้ใช้

7. บุคลากรห้องสมุด

ปัญหาด้านขาดบุคลากรซึ่งเป็นข้าราชการประจำ บุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรห้องสมุดส่วนใหญ่มีบรรณารักษ์ 1 คน และอาจจะเป็นอัตราจ้างเพิ่มอีก 1 คน เจ้าหน้าที่ดูแลความสะอาดและให้บริการอีก 1 คน ซึ่งถ้าเป็นห้องสมุดที่มีกลุ่มเป้าหมายการให้บริการไม่มาก บุคลากรให้บริการก็จะสามารถให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการได้อย่างเพียงพอ แต่ถ้าเป็นห้องสมุดที่มีผู้มาใช้บริการจำนวนมาก และเปิดทำการทั้งในวันธรรมดาและวันเสาร์อาทิตย์ บุคลากรที่มีอยู่จะไม่เพียงพอต่อการให้บริการ

ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดไม่ได้สำเร็จการศึกษาวิชาชีวบรรณารักษศาสตร์ ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการในห้องสมุด โดยเฉพาะการดำเนินงานทางเทคนิคและการให้บริการของห้องสมุด

ข้อเสนอแนะ ควรจัดสรรตำแหน่งบรรณารักษ์ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบรรณารักษศาสตร์ มีบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจการจัดระบบห้องสมุดและการให้บริการห้องสมุด และควรพัฒนาบุคลากรห้องสมุดอย่างน้อยปีละครั้ง

8. อาคารสถานที่และครุภัณฑ์

ห้องสมุดส่วนใหญ่มีอาคารสถานที่เอกเทศ หรือแยกจากหน่วยงานอื่น ทำให้สามารถใช้พื้นที่ในการให้บริการ จัดกิจกรรมต่างๆ ได้เหมาะสมและเพียงพอ เช่น การจัดมุมแสดงหนังสือใหม่ หรือจัดแบ่งพื้นที่สำหรับเด็กและเยาวชน เป็นต้น แต่ห้องสมุดบางแห่งไม่มีอาคารเป็นเอกเทศหรือรวมอยู่กับหน่วยงานอื่น ทำให้ไม่เหมาะสมกับการให้บริการ ไม่สะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ บางแห่งมีปัญหาอาคารสถานที่เรื่องแสงสว่างไม่เพียงพอ หรือมีครุภัณฑ์สำนักงานไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาด้านอาคารสถานที่เพื่อดึงดูดใจผู้มาใช้บริการมากขึ้น

9. การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

ห้องสมุดได้จัดทำประชาสัมพันธ์ห้องสมุดในรูปแบบของแผ่นพับ คู่มือการใช้ห้องสมุด ป้ายผ้า ป้ายประกาศ นอกจากนี้ บางแห่งยังมีการกระจายเสียงตามสายของหมู่บ้าน สถานีวิทยุกระจายเสียงของท้องถิ่น วิทยุชุมชนที่มีชั่วโมงของห้องสมุดในการประชาสัมพันธ์งานห้องสมุดทางคลื่นวิทยุ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังลงประกาศตามวารสารประจำท้องถิ่นที่ออกเป็นรายเดือน และถ้าเป็นโครงการใหญ่ๆ หรือการจัดกิจกรรมในโอกาสสำคัญต่างๆ ก็ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนท้องถิ่นหรือส่วนกลาง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ ควรให้ความสำคัญในการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ โดยผ่านสื่อและการจัดกิจกรรม

ตอนที่ 2 การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจากประชาชนทั้งผู้ใช้บริการและไม่ใช้บริการ

2.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.6) มีอายุต่ำกว่า 20 ปี (ร้อยละ 31.8) มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 33.3) และเป็นนักเรียนมากที่สุด (ร้อยละ 20.6) รองลงมาได้แก่ อาชีพส่วนตัว/อิสระ (ร้อยละ 12.9)

เมื่อจำแนกตามการใช้บริการ พบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 59.8) มีอายุต่ำกว่า 20 ปี (ร้อยละ 33.9) มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 35.4) รองลงมาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 35.2) และเป็นนักเรียนมากที่สุด (ร้อยละ 21.7) รองลงมาได้แก่ อาชีพรับราชการ (ร้อยละ 13.7)

ส่วนผู้ไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53.7) มีอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 31.3) มีการศึกษาสูงสุดประถมศึกษา (ร้อยละ 40.5) และประกอบอาชีพส่วนตัว/อิสระ (ร้อยละ 16.2)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ห้องสมุดของประชาชนของผู้ใช้บริการ สรุปได้ดังนี้

ประชาชนผู้ให้บริการส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 28.9) ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอ (ร้อยละ 69.8) และใช้บริการห้องสมุดประชาชนเป็นระยะเวลา 1 ปี (ร้อยละ 46.3) มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด เพื่อการค้นคว้า (ร้อยละ 62.6) การศึกษา (ร้อยละ 59.1) และข้อมูลข่าวสาร (ร้อยละ 56.9) และเหตุผลในการใช้ห้องสมุดประชาชน ได้แก่ มีเวลาว่าง/ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (ร้อยละ 74.1) สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ใกล้ สะดวกในการเดินทาง (ร้อยละ 57.6) ได้รับข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด (ร้อยละ 50.0) และในจำนวนใกล้เคียงกันคือ มีความจำเป็นต้องใช้ ตามลำดับ และทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่ให้บริการเป็นประจำ ได้แก่ หนังสือ (ร้อยละ 82.1) หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 63.3)

2.3 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ให้บริการในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน

2.3.1 ประชาชนผู้ให้บริการส่วนใหญ่มีการรับรู้หรือการมีส่วนร่วมในทุกองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุด ได้แก่ ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 76.0) รองลงมา ได้แก่ ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 69.5) ด้านการบริหาร (ร้อยละ 67.9) ด้านการบริการ (ร้อยละ 61.6) และด้านความร่วมมือและเครือข่าย (ร้อยละ 54.6) ตามลำดับ

ประชาชนผู้ให้บริการส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วม ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 82.8) ด้านการบริหาร ได้แก่ รับรู้ผลงานหรือความก้าวหน้าของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 75.2) ด้านความร่วมมือ ได้แก่ เคยเข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือและเครือข่ายของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 61.0) ด้านงบประมาณและการเงิน ได้แก่ เคยบริจาคทรัพย์สิน หนังสือ หรือสิ่งของบำรุงห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 53.2) ด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 81.6) และเป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 80.5) และด้านการสื่อสารและด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ รับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 69.5)

ส่วนเรื่องที่ประชาชนผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ไม่มีการรับรู้หรือไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการบริการ ได้แก่ การใช้เครื่องมือช่วยค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค (ร้อยละ 55.1) ใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด (ร้อยละ 54.3) ด้านงบประมาณและการเงิน ในเรื่องเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 55.0) ด้านความร่วมมือและเครือข่าย ได้แก่ การเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 51.8)

2.3.2 เมื่อจำแนกภาพรวมของห้องสมุดประชาชน พบว่า

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมในภาพรวม ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 76.5) รองลงมา ด้านการบริหาร (ร้อยละ 70.1)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจังหวัดส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมในภาพรวม ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 77.9) รองลงมา ด้านการบริการ (ร้อยละ 75.2)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมในภาพรวม ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 76.4) รองลงมา ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 71.5)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนตำบลส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมในภาพรวม ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 80.6) รองลงมา ด้านการบริหาร (ร้อยละ 70.5)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร/ท้องถิ่นส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมในภาพรวม ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 72.5) รองลงมา ด้านการบริหาร (ร้อยละ 62.7)

2.3.3 เมื่อจำแนกการรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนตามประเภทห้องสมุดประชาชน พบว่า

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วม ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 87.9) ด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 78.3)

เรื่องที่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ไม่รับรู้หรือไม่มีส่วนร่วม ด้านการบริการ ได้แก่ ใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด (ร้อยละ 53.4) เคยเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด (ร้อยละ 50.2)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจังหวัดส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วม ในด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 83.7) รองลงมาจำนวนเท่ากัน คือ ด้านการบริการ ได้แก่ เป็นสมาชิกห้องสมุด และเคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 79.0) และเป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 75.4)

เรื่องที่ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจังหวัดส่วนใหญ่ไม่รับรู้หรือไม่มีส่วนร่วม ด้านความร่วมมือและเครือข่าย ได้แก่ เคยเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 57.3)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วม ด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 82.4) เป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 81.8)

เรื่องที่ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอส่วนใหญ่ไม่รับรู้หรือไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านงบประมาณและการเงิน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 57.4) ด้านการบริการ ได้แก่ ใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด (ร้อยละ 55.1) ใช้เครื่องมือช่วยค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค (ร้อยละ 54.9) ด้านความร่วมมือและเครือข่าย ได้แก่ เคยเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 51.1) ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 82.3)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนตำบลส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วม ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 84.8) รองลงมา คือ ด้านการบริหาร ได้แก่ รับรู้ผลงานหรือความก้าวหน้าของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 81.5) และด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 81.3) เป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 72.3)

เรื่องที่ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนตำบลส่วนใหญ่ไม่รับรู้หรือไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการบริการ ได้แก่ ใช้เครื่องมือช่วยค้น ค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค (ร้อยละ 60.4) และด้านความร่วมมือและเครือข่าย ได้แก่ การเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 55.1)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนทม./ท้องถิ่นส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมด้านการบริการ ได้แก่ เป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 83.7) รองลงมา เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 81.1) ด้านการบริหาร ได้แก่ รับรู้ผลงานหรือความก้าวหน้าของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 77.5) และจำนวนใกล้เคียงกัน ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 76.9)

เรื่องที่ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน ทม./ท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่รับรู้หรือไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการบริการ ได้แก่ ใช้เครื่องมือช่วยค้น ค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค (ร้อยละ 71.0) ใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด (ร้อยละ 67.5) ด้านความร่วมมือและเครือข่าย ได้แก่ การเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 63.6) และเคยเข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือและเครือข่ายของห้องสมุด (ร้อยละ 51.8) ด้านปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ ได้แก่ ทราบปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 50.9)

2.3.4 เมื่อจำแนกการรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนตามภูมิภาค พบว่า

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครและองค์กรส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วม ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 72.9) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริการ (ร้อยละ 60.4) ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ และด้านการบริหาร (ร้อยละ 51.4) เท่ากัน

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคกลางส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมในภาพรวม ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 73.0) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหาร (ร้อยละ 66.5) และด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 65.6)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมในภาพรวมด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 74.4) รองลงมาด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 62.2)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคเหนือส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมในภาพรวม ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 78.7) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหาร (ร้อยละ 72.2) และด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 67.8)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมในภาพรวม ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 79.7) รองลงมาด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 76.7)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคใต้ส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมในภาพรวม ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 28.8) รองลงมา ด้านการบริหาร (ร้อยละ 70.1)

2.3.5 เมื่อจำแนกการรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนตามภูมิภาค พบว่า

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วม ด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 80.6) การเป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 79.2) เคยใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด (ร้อยละ 74.3)

เรื่องที่ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ไม่รับรู้หรือไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านความร่วมมือและเครือข่าย ได้แก่ เคยเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 79.9) รองลงมา ด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้เครื่องมือช่วยค้น ค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค) (ร้อยละ 72.2) ด้านการบริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 68.1)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคกลางส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมด้านการบริการ ได้แก่ เป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 90.6) รองลงมา ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 86.4) และด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 79.2)

เรื่องที่ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคกลางส่วนใหญ่ไม่รู้หรือไม่มีส่วนร่วม คือ ด้านงบประมาณและการเงิน ได้แก่ เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 58.5) รองลงมา ด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด (ร้อยละ 58.5) และใช้เครื่องมือช่วยค้น ค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค (ร้อยละ 56.0) และเคยเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด (ร้อยละ 54.3)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วม ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 88.7) รองลงมา ด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 83.0) และเป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 73.5) และในจำนวนใกล้เคียงกัน ด้านการบริหาร ได้แก่ รับรู้ผลงานหรือความก้าวหน้าของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 72.1)

เรื่องที่ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกส่วนใหญ่ไม่รู้หรือไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการบริการ คือ ใช้เครื่องมือช่วยค้น ค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค (ร้อยละ 77.3) รองลงมาในจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ด้านงบประมาณและการเงิน ได้แก่ เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 77.1) ด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด (ร้อยละ 76.3) และด้านความร่วมมือและเครือข่าย ได้แก่ เคยเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 73.3)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคเหนือส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 84.1) รองลงมา ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 81.0) ด้านการบริการ ได้แก่ เป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 80.1) และในจำนวนใกล้เคียงกัน ด้านการบริหาร ได้แก่ รับรู้ผลงานหรือความก้าวหน้าของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 79.3) และไม่มีเรื่องใดที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่รู้หรือไม่มีส่วนร่วม

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วม ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 80.6) รองลงมาในจำนวนเท่ากัน คือ ด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 79.7) และด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ รับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของห้องสมุด (79.7) ในจำนวนใกล้เคียงกัน ด้านการบริการ ได้แก่ เป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 78.4) และด้านการบริหาร ได้แก่ รับรู้ผลงานหรือความก้าวหน้าของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 78.2)

เรื่องที่ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ไม่รับรู้หรือไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด (ร้อยละ 53.3) รองลงมา คือ ใช้เครื่องมือช่วยค้น ค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค (ร้อยละ 52.4) และด้านงบประมาณและการเงิน ได้แก่ เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 52.1)

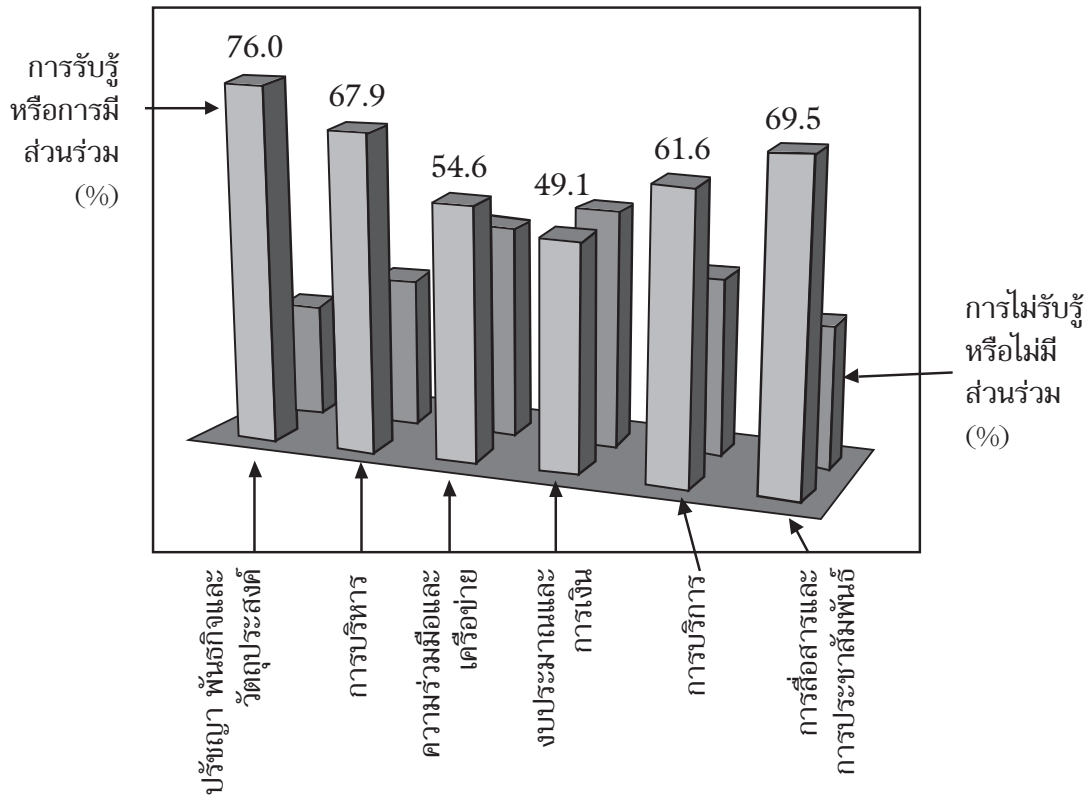
ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคใต้ส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมใน ด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 84.5) รองลงมา ด้านการบริการ ได้แก่ เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 83.3) และเป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 78.1)

เรื่องที่ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคใต้ส่วนใหญ่ไม่รับรู้หรือไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการบริการ ได้แก่ ใช้เครื่องมือช่วยค้นค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค (ร้อยละ 51.3) และด้านงบประมาณและการเงิน ได้แก่ เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 50.9)

2.4 ความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการในการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชน

2.4.1 ประชาชนผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.16$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน พบว่า มีความพึงพอใจในทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ ได้แก่ การบริหาร บุคลากร ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการ อาคารสถานที่

ภาพที่ 4.7 การเปรียบเทียบการรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ใช้บริการต่อผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน

และครุภัณฑ์ และการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน พบว่า ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ได้แก่ การบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุด และสถานที่ตั้ง (เช่น ใกล้ชุมชน ความสะดวกในการคมนาคม ($\bar{x}=3.42$) และวันเวลา และจำนวนชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดทำการ ($\bar{x}=3.41$)

2.4.2 เมื่อจำแนกความพึงพอใจผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนตามประเภทห้องสมุดประชาชน พบว่า

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” มีความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.96$) ทุกองค์ประกอบเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหาร ($\bar{x}=3.16$) ด้านบุคลากร ($\bar{x}=3.19$) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{x}=3.10$) เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัด พบว่าตัวชี้วัดมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด

ได้แก่ ความรวดเร็วในการบริการหรือลดขั้นตอนการดำเนินงาน วัน เวลาและจำนวน ชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดทำการ ($\bar{X}=3.26$) การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ ความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์ และการจัดหมวดหมู่หนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ ($\bar{X}= 37.1$)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจังหวัดมีความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.27$) และทุกองค์ประกอบหลักเมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดพบที่มีความพึงพอใจระดับมาก 2 รายการ ได้แก่ การจัดชั้น/จัดเรียงหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ ($\bar{X}=3.58$) และการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด ($\bar{X}=3.55$)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอมีความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$) และทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ การบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด ($\bar{X}=3.47$) สถานที่ตั้ง (เช่น ใกล้ชุมชน ความสะดวกในการคมนาคม) ($\bar{X}=3.45$) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบุคลากรอื่นๆ การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ ($\bar{X}=3.45$)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนตำบลมีความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$) ทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ สภาพแวดล้อม เช่น ภูมิทัศน์ ($\bar{X}=3.30$) ระบบแสงสว่างภายในห้องสมุด ($\bar{X}=3.38$) การจัดหมวดหมู่หนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ เท่ากับวัน เวลาและจำนวนชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดทำการ ($\bar{X}= 3.30$)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร/องค์กรส่วนท้องถิ่นมีความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.20$) เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัด รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับมาก มี 3 รายการ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ความหลากหลายของเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}= 3.53$) ความรวดเร็วในการบริหารหรือลดขั้นตอนการดำเนินงาน ($\bar{X}=3.52$) การจัดชั้น/จัดเรียงหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ ($\bar{X}=3.51$) ส่วนตัวชี้วัดอื่นๆ มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

2.4.3 เมื่อจำแนกความพึงพอใจผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนตามภูมิภาคพบว่า

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครและองค์กรส่วนท้องถิ่นมีความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.39$) ตัวชี้วัดที่มีความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ การจัดชั้น/จัดเรียงหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ ($\bar{X}=3.90$) การจัดหมวดหมู่หนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ ($\bar{X}=3.74$) การจัดระบบการบริการห้องสมุด ($\bar{X}=3.81$) วัน เวลาและจำนวนชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดทำการ ($\bar{X}=3.61$) การบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด ($\bar{X}=3.74$) นอกจากนี้มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคกลางมีความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07$) ไม่มีตัวชี้วัดใดที่มีความพึงพอใจระดับมาก

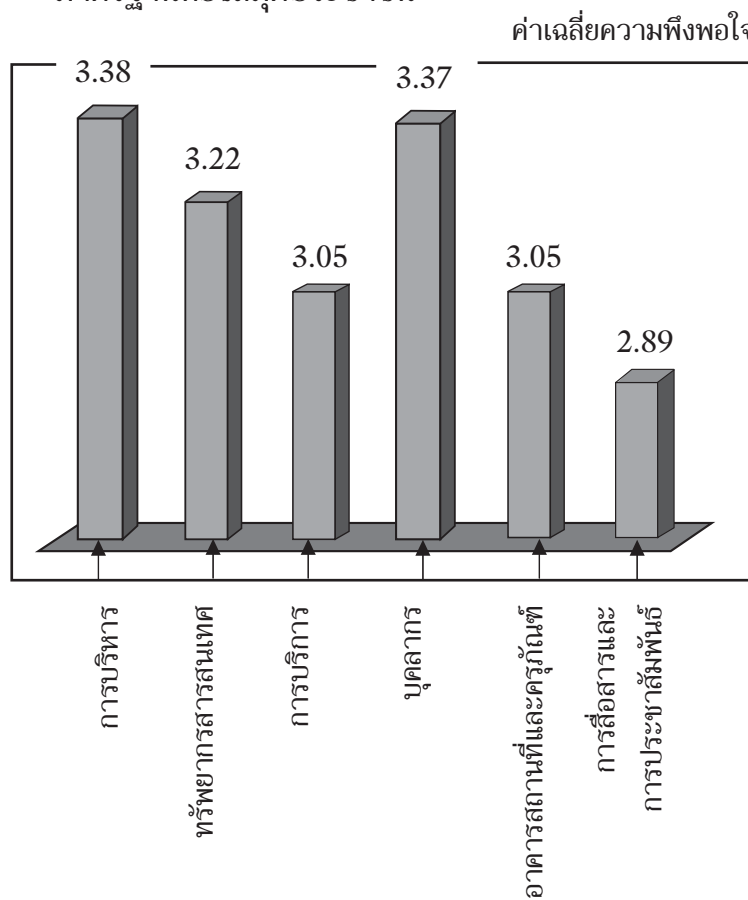
ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวมระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.87$) ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ สถานที่ตั้ง เช่น ใกล้เคียงชุมชน ความสะดวกในการคมนาคม ($\bar{X}=3.54$) นอกจากนี้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนตัวชี้วัดที่พึงพอใจระดับน้อย ได้แก่ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบุคลากรอื่นๆ ($\bar{X}=3.35$) การบริการคอมพิวเตอร์ (เช่น จำนวนคอมพิวเตอร์ การเชื่อมโยง เครือข่าย) ($\bar{X}=1.80$) กิจกรรมของห้องสมุด (เช่น นิทรรศการ การเล่านิทาน สัปดาห์ห้องสมุด) สิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการ เช่น ทางลาดเดินสำหรับคนพิการ ($\bar{X}=2.31$) ระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้น (เช่น เครื่องปรับอากาศ) ($\bar{X}=2.32$)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคเหนือมีความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.26$) ตัวชี้วัดที่มีความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ ($\bar{X}=3.35$) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบุคลากรอื่น ๆ ($\bar{X}=2.52$)

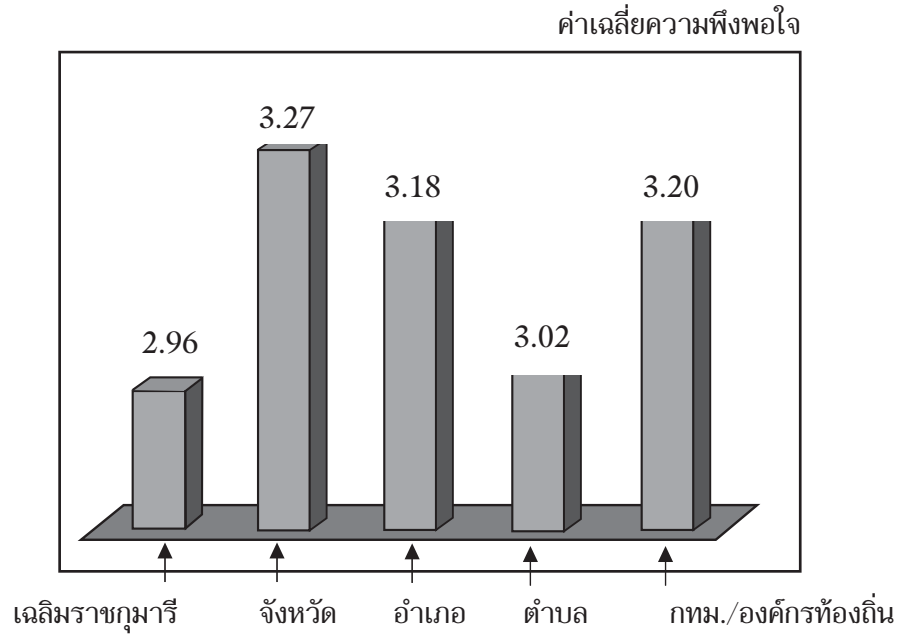
ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.25$) ตัวชี้วัดที่มีความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ วัน เวลาและจำนวนชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดทำการ ($\bar{X}=3.57$)

ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนภาคใต้มีความพึงพอใจในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.12$) ไม่มีตัวชี้วัดใดที่มีความพึงพอใจระดับมาก

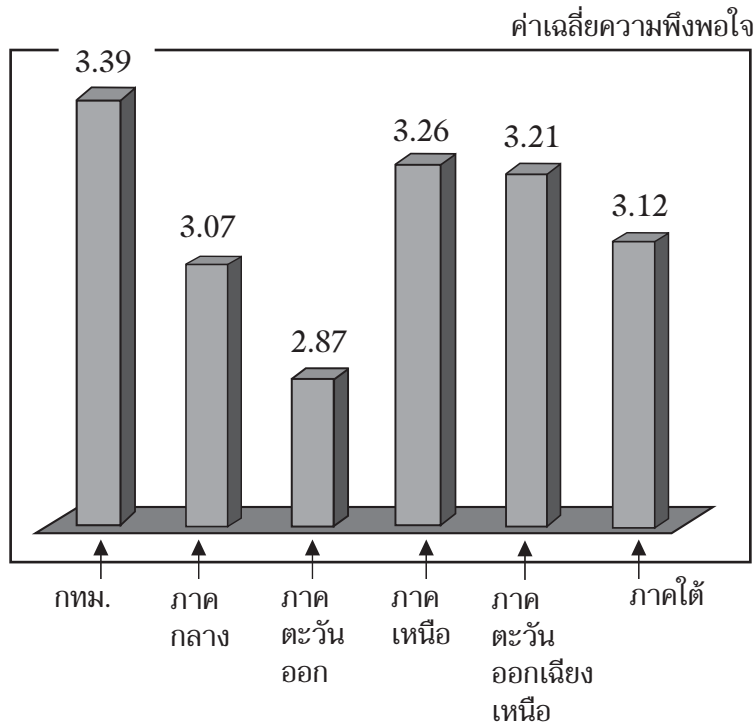
ภาพที่ 4.8 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการต่อผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน

ภาพที่ 4.9 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการต่อผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน

ภาพที่ 4.10 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการต่อผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามภูมิภาค

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามยังได้เสนอรายละเอียดปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ในคำถามปลายเปิด และจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการรับรู้หรือตระหนักในปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด

ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับทราบ ให้ความสำคัญ ให้ความสนใจ หรือตระหนักในปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด อาจเป็นเพราะไม่มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการห้องสมุดโดยตรง ห้องสมุดจะต้องประชาสัมพันธ์ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดให้ชัดเจน และแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์โดยตรงต่อประชาชน และปฏิบัติตามพันธกิจที่ได้แสดงไว้ให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน และส่งผลดีต่อผู้มาใช้บริการยิ่งขึ้น

2) ด้านความรวดเร็วและความสะดวกในการรับบริการจากห้องสมุด

การที่ผู้ไปใช้บริการห้องสมุดเกิดจากปัจจัยหลายๆ ประการ เช่น ความสะดวก รวดเร็ว ในการบริการ ความเป็นกันเอง มีความสำคัญ

3) ด้านความร่วมมือและเครือข่าย

การมีความร่วมมือกันและเครือข่ายทำให้ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากบุคคล องค์กร หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ช่วยกันสร้างและปลูกฝัง ให้คนในชุมชนหรือในท้องถิ่น ตลอดจนเด็กและเยาวชนมีแหล่งศึกษาค้นคว้าเสริมสร้างภูมิปัญญา และเป็นการให้บริการประชาชนโดยรวม

4) ด้านทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

ห้องสมุดมีหนังสือ วารสาร นิตยสารต่างๆ ให้อ่านได้หลากหลายมากและเพียงพอกับการใช้บริการพื้นฐานสำหรับประชาชนในระดับหนึ่ง ควรส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด และบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในสภาพดี

5) ด้านเครื่องมือช่วยค้นหรือเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ

คอมพิวเตอร์ใช้ในการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตยังไม่เพียงพอกับการให้บริการบางแห่งมีเครื่องเดียว และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดก็ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน เครื่องมืออุปกรณ์ไม่ค่อยทันสมัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์รุ่นเก่า การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตค่อนข้างล่าช้า จึงไม่สะดวกในการใช้งานในส่วนนี้ นอกจากนั้น ผู้ใช้บริการก็ยังใช้คอมพิวเตอร์ไม่ชำนาญ

เจ้าหน้าที่บางแห่งก็ใช้อินเทอร์เน็ตไม่ค่อยชำนาญเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์รุ่นใหม่ๆ และเชื่อมต่อเครือข่ายความเร็วสูง และควรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต สามารถแนะนำผู้มาใช้บริการได้เป็นอย่างดี

6) ด้านการบริการและกิจกรรมของห้องสมุด

ห้องสมุดส่วนใหญ่ให้บริการรวดเร็วดี เพราะผู้มาใช้บริการแต่ละแห่งมีไม่มากเท่าที่ควร และได้จัดระบบในห้องสมุดไว้ค่อนข้างดี จัดเอกสารไว้เป็นหมวดหมู่ สะดวกในการค้นคว้า และห้องสมุดก็มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ ควรเปิดให้บริการห้องสมุดในวันเสาร์ อาทิตย์ และควรรณรงค์ให้มีผู้มาใช้ห้องสมุดมากขึ้น โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนควรได้รับการปลูกฝังให้รักการอ่านตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ควรจัดกิจกรรมสำหรับประชาชนทุกกลุ่มอายุ และมีห้องสมุดเคลื่อนที่ให้บริการเป็นครั้งคราว และไปตามชุมชนที่อยู่ห่างไกลจากห้องสมุด ประชาชนไม่รู้จักหรือไม่สะดวกในการมาใช้ ณ สถานที่ตั้งห้องสมุดประชาชน

7) ด้านบุคลากรห้องสมุด

บุคลากรของห้องสมุดมีน้อยไม่เพียงพอในการให้บริการถ้ามีผู้ใช้บริการจำนวนมาก โดยเฉพาะในวันเสาร์ อาทิตย์ เพราะเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของห้องสมุดมีงานด้านอื่นๆ ของห้องสมุดต้องทำด้วย ไม่เฉพาะงานบริการผู้ใช้ จึงควรเพิ่มอัตราบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้เหมาะสมกับงาน ทั้งในแง่ของปริมาณและคุณภาพ และเป็นผู้ที่เรียนจบมาทางบรรณารักษศาสตร์โดยตรง จะทำให้การจัดการห้องสมุดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรมีการฝึกอบรมบุคลากรในห้องสมุดให้เป็นอาสาสมัครช่วยงานห้องสมุด

8) ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

ห้องสมุดส่วนใหญ่มีบรรยากาศดี แต่ควรบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี มีความสะอาด เป็นระเบียบ มีชีวิตชีวา

9) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดส่วนใหญ่ทำเป็นป้ายประกาศ ไม่จูงใจและไม่เข้าถึงประชาชน

2.5 การไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้ไม่ใช้บริการ

ประชาชนที่ไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่ระบุสาเหตุที่ไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน ได้แก่ ไม่มีเวลา (ร้อยละ 79.5) รองลงมา ได้แก่ สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ไกลหรือไม่สะดวกในการเดินทาง (ร้อยละ 29.2) และไม่มีเวลาจำเป็นต้องใช้ (ร้อยละ 24.3) ที่เป็นสาเหตุน้อยที่สุด คือ สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ไม่เชิญชวนหรือไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้ (ร้อยละ 5.2)

นอกจากนี้ ประชาชนที่ไม่ใช้บริการห้องสมุดยังได้ระบุปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ และข้อเสนอแนะไว้ในคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เพิ่มเติมบางประเด็น สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการรับรู้หรือตระหนักในปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด

ประชาชนไม่รับรู้ในปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด เพราะไม่ได้ไปใช้บริการห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดไม่ได้ประชาสัมพันธ์ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดให้กลุ่มเป้าหมายที่ไม่ได้ไปใช้บริการห้องสมุดได้ทราบ ประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญหรือความเกี่ยวข้องกับตนเอง

ข้อเสนอแนะ ควรประชาสัมพันธ์ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด ไปยังกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ใช้และไม่ใช้ห้องสมุดได้ทราบโดยทั่วกัน เพื่อให้รับรู้ ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ อันจะนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องสมุดและมาใช้บริการห้องสมุด

2) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

ประชาชนไม่ค่อยทราบทั่วถึงว่าห้องสมุดประชาชนมีความสำคัญ เกี่ยวข้องหรือมีประโยชน์อย่างไร มีกิจกรรมอะไรบ้าง และยังมีเหตุผลอื่นๆ ที่เป็นเหตุผลส่วนตัว เช่น ภาระงาน ภาระครอบครัว

ข้อเสนอแนะ ห้องสมุดควรมีการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลายในท้องถิ่น โดยเฉพาะผ่านสื่อท้องถิ่น รวมทั้งการจัดบริการและกิจกรรมเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างกว้างขวาง

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย โดยอิงองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่ได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 1 และ 2

ประชากรการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอก โรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ห้องสมุดประชาชนตำบล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครและสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนรวม 918 แห่ง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จำแนกตามภูมิภาคและประเภทของห้องสมุดประชาชน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครชชีและมอร์แกน 269 แห่ง และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงห้องสมุดประชาชนเทศบาล ภาคละ 2 แห่ง รวม 10 แห่ง รวมกลุ่มตัวอย่างห้องสมุดประชาชนทั้งสิ้น 279 แห่ง และประชาชนผู้ใช้และไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 279 แห่ง แห่งละ 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8,370 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน ประกอบด้วย แบบสอบถาม 2 ชุด ชุดแรกสำหรับผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และชุดที่สองสำหรับประชาชน ทั้งกลุ่ม

ผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

เครื่องมือการวิจัยที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยการจัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม การทดลองใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน และสอบถามประชาชนเพื่อหาความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น และการจัดประชุมสัมมนาร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

แบบสอบถามผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด แบ่งเป็น 3 ตอน ครอบคลุมข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามหรือผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลห้องสมุดประชาชน ผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนตามตัวชี้วัด แต่ละข้อมีคำตอบในลักษณะต่างๆ กัน คือ เลือกตอบตามผลการดำเนินงานหรือสภาพที่เป็นจริงซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดคำตอบไว้ในลักษณะคำตอบอิสระต่อกันตามผลการดำเนินงาน ลักษณะคำตอบที่แสดงการปฏิบัติที่มีรายละเอียดการปฏิบัติเป็นระดับ ลักษณะคำตอบที่แสดงปริมาณการปฏิบัติ โดยมีการกำหนดค่าคะแนนในการตอบตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุดในแต่ละข้อเพียงอย่างเดียวกับมาตรฐานค่า โดยแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกตอบ 5 ข้อ และมีข้อ 6 หมายถึงไม่ได้ดำเนินการรวมอยู่ด้วยในบางข้อ และปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด

ชุดที่ 2 แบบสอบถามประชาชน ทั้งผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชน แบ่งเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม การใช้/ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชน การรับรู้หรือการมีส่วนร่วม ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

เครื่องมือการวิจัยประเภทแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ข้อคำถามตามประเด็นในรายละเอียดของปัญหา อุปสรรคที่ประสบ พร้อมด้วยข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในลักษณะการเจาะลึก

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ในการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจะประเมินทุกองค์ประกอบและทุกตัวชี้วัด ถ้ารายการตัวชี้วัดใดไม่มีหรือไม่ได้ปฏิบัติมีค่าเท่ากับ 0 และจะ

คิดเกณฑ์ผ่านการประเมินจากค่าเฉลี่ยรวม (\bar{x}) เป็นภาพรวม ถ้ามีคะแนนเฉลี่ยรวมมากกว่า 3.00 ถือว่ามีผลการดำเนินงานผ่านเกณฑ์

การนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณ แสดงในรูปตารางและแผนภูมิประกอบการบรรยาย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำถามปลายเปิด การสัมภาษณ์ และการสังเกต นำเสนอในลักษณะสรุปและพรรณนาความตามประเด็น ผลการประเมินห้องสมุดประชาชนนำเสนอในภาพรวมทั้งประเทศ จำแนกตามประเภทของห้องสมุดและภูมิภาค

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ห้องสมุดประชาชนอำเภอ (ร้อยละ 70.1) อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 28.7) จำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบ 1,000-30,000 คน (ร้อยละ 29.9) บุคลากรห้องสมุดประกอบด้วย บรรณารักษ์วิชาชีพวุฒิปริญญาตรีบรรณารักษศาสตร์ จำนวน 1-2 คน (ร้อยละ 41.4) ไม่มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุด (ร้อยละ 48.4) ไม่มีพนักงานธุรการ (ร้อยละ 96.4) และไม่มีนักการภารโรง (ร้อยละ 56.1) ด้านงบประมาณ ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณในรอบปีที่ผ่านมาต่ำกว่า 50,000 บาท (ร้อยละ 43.9) ค่าใช้จ่ายต่อรายหัวผู้ใช้บริการ 1-10 บาท (ร้อยละ 34.8) ห้องสมุดประชาชนจำนวนสูงสุดมีคอมพิวเตอร์ 1-3 เครื่อง ใกล้เคียงกับจำนวนห้องสมุดประชาชนที่ไม่มี (ร้อยละ 40.6 และ 40.2) มีเครื่องที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจำนวน 1-3 เครื่อง ใกล้เคียงกับจำนวนห้องสมุดประชาชนที่ไม่มี (ร้อยละ 47.4 และ 40.2) และส่วนใหญ่ไม่มีเครื่องที่เชื่อมต่อกับเครื่องพิมพ์ (ร้อยละ 45.4)

2. ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาจำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนพบว่า มีรายการในระดับปานกลาง 4 รายการ เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ (\bar{x} =2.80) ด้านการบริหาร (\bar{x} =2.57) และด้านการบริการเท่ากับด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ (\bar{x} =2.53) เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยตามเกณฑ์ การประเมินผลคะแนนเฉลี่ยรวมมากกว่า 3.00 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ พบว่า ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยโดยรวม และเมื่อจำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน และจำแนกตามภูมิภาค มีผลการดำเนินงานไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโดยรวมและทุกองค์ประกอบหลัก

2.1 เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบหลัก พบว่า ห้องสมุดประชาชนจังหวัดผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{x}=3.19$) และห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครและองค์กรส่วนท้องถิ่น ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศและความร่วมมือและเครือข่าย ($\bar{x}=3.13$) เมื่อพิจารณาตามภูมิภาคที่ตั้งของห้องสมุดประชาชน พบว่า ห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานครและภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{x}=3.00$ เท่ากัน)

องค์ประกอบหลักที่มีผลการดำเนินงานน้อยที่สุดและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของห้องสมุดประชาชนทุกประเภทและทุกภูมิภาค คือ งบประมาณและการเงิน และระดับน้อย คือ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

2.2 เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยตามตัวชี้วัด จำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน พบว่า ตัวชี้วัดที่ห้องสมุดประชาชนทุกประเภทผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้องผู้ใช้ค้นหาได้อย่างรวดเร็ว จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพในรูปแบบต่างๆ และลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจำแนกตามภูมิภาค พบว่า มี 3 ตัวชี้วัดที่ห้องสมุดประชาชนทุกภูมิภาคผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์ และจำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพในรูปแบบต่างๆ

3. ปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน เฉลี่ยรวมระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.82$) และเมื่อจำแนกตามประเภทห้องสมุดประชาชนและภูมิภาค พบว่า มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน องค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยรวมระดับปัญหาสูงสุด คือ งบประมาณและการเงิน รองลงมา คือ ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ทรัพยากรสารสนเทศ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ การบริการ และบุคลากรห้องสมุดในจำนวนเท่ากัน ปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ และความร่วมมือและเครือข่าย ตัวชี้วัดเดียวที่มีปัญหาเฉลี่ยระดับน้อย คือ เป้าประสงค์ แผนปฏิบัติการ และโครงการของห้องสมุดสอดคล้องกับ ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดหน่วยงานเจ้าสังกัดและยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐ

4. ด้านผู้ใช้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 59.8) อายุต่ำกว่า 20 ปี (ร้อยละ 33.9) การศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 35.4) รองลงมา ปริญญาตรี (ร้อยละ 35.2) และเป็นนักเรียน (ร้อยละ 21.7) รองลงมา เป็นข้าราชการ (ร้อยละ 13.7) ส่วนใหญ่ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอ (ร้อยละ 69.8) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 28.9) และใช้บริการห้องสมุดประชาชนเป็นระยะเวลา 1 ปี (ร้อยละ 46.3) มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้า (ร้อยละ 62.6) รองลงมา เพื่อการศึกษา (ร้อยละ 59.1) และข้อมูลข่าวสาร (ร้อยละ 56.9) เหตุผลในการใช้ห้องสมุดประชาชน ได้แก่ มีเวลาว่าง/ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (ร้อยละ 74.1) และรองลงมาในจำนวนใกล้เคียงกัน คือ สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ใกล้ สะดวกในการเดินทาง (ร้อยละ 57.6) และได้รับข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด (ร้อยละ 50.0) ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่ให้บริการเป็นประจำ ได้แก่ หนังสือ (ร้อยละ 82.1) และหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 63.3)

5. ผลการประเมินการรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ให้บริการในผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภทห้องสมุดประชาชน และจำแนกตามภูมิภาค พบว่า โดยรวมประชาชนผู้ให้บริการส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วมในด้านปรัชญา พันธกิจและวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 76.0) รองลงมา ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 69.5) และจำนวนใกล้เคียงกันด้านการบริหาร (ร้อยละ 67.9) องค์ประกอบหลักซึ่งเป็นองค์ประกอบเดียวที่ประชาชนส่วนน้อยรับรู้หรือมีส่วนร่วม คือ ด้านงบประมาณและการเงิน (ร้อยละ 49.1)

5.1 ตัวชี้วัดที่ประชาชนผู้ให้บริการจำนวนสูงสุดรับรู้หรือมีส่วนร่วม 3 อันดับแรก ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 82.8) เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม (ร้อยละ 81.6) และเป็นสมาชิกห้องสมุด (ร้อยละ 80.5)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชนและจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ตัวชี้วัดที่ประชาชนผู้ให้บริการห้องสมุดประชาชนทุกประเภทและทุกภูมิภาคส่วนใหญ่รับรู้หรือมีส่วนร่วม ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน และเคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุด

5.2 ตัวชี้วัดที่ประชาชนผู้ใช้บริการจำนวนสูงสุดใกล้เคียงกันไม่รับรู้หรือไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ การใช้เครื่องมือช่วยค้น ค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค (ร้อยละ 55.1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 55.0) การใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด (ร้อยละ 54.3) การเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 51.8)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน และจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ตัวชี้วัดที่ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนทุกประเภทและทุกภูมิภาค ยกเว้นภาคเหนือส่วนใหญ่ไม่รับรู้หรือไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุด การใช้เครื่องมือช่วยค้น ค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค) (ร้อยละ 55.1) และการใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด (ร้อยละ 54.3)

6. ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการโดยรวม และเมื่อจำแนกตามประเภทของห้องสมุดและภูมิภาคอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน พบว่า มีความพึงพอใจในทุกองค์ประกอบระดับปานกลาง และมีตัวชี้วัดที่ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจังหวัดพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ การบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด และการจัดชั้น/จัดเรียงหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ และประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครและองค์กรส่วนท้องถิ่นพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ ความรวดเร็วในการบริการหรือลดขั้นตอนการดำเนินงาน ความหลากหลายของเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศ

เมื่อพิจารณาผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการ จำแนกตามภูมิภาค พบว่า ตัวชี้วัดที่ประชาชนมีความพึงพอใจระดับมาก มีดังนี้

กรุงเทพมหานคร ได้แก่ การจัดชั้น/จัดเรียงหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ (\bar{X} =3.90) การจัดหมวดหมู่หนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ (\bar{X} =3.74) การจัดระบบการบริการห้องสมุด (\bar{X} =3.81) วัน เวลาและจำนวนชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดทำการ \bar{X} (=3.61) การบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด (\bar{X} =3.74)

ภาคตะวันออก ได้แก่ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ คือ สถานที่ตั้ง เช่น ใกล้ชุมชน ความสะดวกในการคมนาคม (\bar{X} =3.54)

ภาคเหนือ ได้แก่ บุคลากร คือ การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ ($\bar{X}=3.35$) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบุคลากรอื่นๆ ($\bar{X}=2.52$)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ การบริการ คือ วัน เวลาและจำนวนชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดทำการ ($\bar{X}= 3.57$)

ตัวชี้วัดที่ประชาชนผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับน้อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบุคลากรอื่นๆ ($\bar{X}=1.35$) การรับบริการคอมพิวเตอร์ (เช่น จำนวนคอมพิวเตอร์ การเชื่อมโยง เครือข่าย) ($\bar{X}=1.80$) กิจกรรมของห้องสมุด (เช่น นิทรรศการ การเล่านิทาน สัปดาห์ห้องสมุด) อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ คือ สิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการ เช่น ทางลาดเดินสำหรับคนพิการ ($\bar{X}=2.31$) ระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้น (เช่น เครื่องปรับอากาศ) ($\bar{X}=2.32$)

7. ผู้ไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53.7) อายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 31.3) การศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 40.5) ประกอบอาชีพส่วนตัว/อิสระ (ร้อยละ 16.2) ส่วนใหญ่ระบุสาเหตุที่ไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน ได้แก่ ไม่มีเวลา (ร้อยละ 79.5) รองลงมา ได้แก่ สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ไกลหรือไม่สะดวกในการเดินทาง (ร้อยละ 29.2) และไม่มีความจำเป็นต้องใช้ (ร้อยละ 24.3) ที่เป็นสาเหตุน้อยที่สุด คือ สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ไม่เชิญชวนหรือไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้ (ร้อยละ 5.2)

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยโดยรวม และเมื่อจำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน และจำแนกตามภูมิภาค มีผลการดำเนินงานไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่กำหนด โดยเฉพาะด้านงบประมาณและการเงิน อภิปรายได้ดังนี้

1.1 เกณฑ์การประเมินที่กำหนดโดยที่ประชุมเป็นเกณฑ์ท้าทาย มุ่งให้เกิดการพัฒนาสู่ระดับสากล อย่างไรก็ตาม หน่วยงานสามารถตรวจสอบระดับการพัฒนาของห้องสมุดประชาชนได้โดยเทียบค่าคะแนนคำตอบแบบมาตราปรมาณค่า

1.2 ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนที่พบสอดคล้องกับผลการวิจัยปัญหาและอุปสรรคของห้องสมุดประชาชนในงานวิจัยนี้ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยมีปัญหาอุปสรรคอย่างสืบเนื่อง โดยเฉพาะงบประมาณและการเงิน และบุคลากร เป็นองค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยรวมระดับปัญหาสูงสุด ดังผลการวิจัยที่

พบว่า ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในรอบปีที่ผ่านมาต่ำกว่า 50,000 บาท ค่าใช้จ่ายต่อรายหัวผู้ใช้บริการ 1-10 บาทซึ่งนับว่าน้อยมาก และผลการวิจัย การรับรู้หรือมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ใช้บริการ พบว่า องค์ประกอบหลักซึ่งเป็น องค์ประกอบเดียวที่ประชาชนส่วนน้อยรับรู้หรือมีส่วนร่วม คือ ด้านงบประมาณและการเงิน เนื่องจากงบประมาณเป็นทรัพยากรการบริหารที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ของงาน การได้รับ งบประมาณจำกัด กอปรกับข้อมูลพื้นฐานของห้องสมุดประชาชนจากผลการวิจัยที่พบว่า ห้องสมุดประชาชนมีบุคลากรห้องสมุดเป็นบรรณารักษ์วิชาชีพวุฒิปริญญาตรีบรรณารักษศาสตร์ จำนวน 1-2 คน และการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอ หลายแห่ง พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนหลายแห่งต้องทำงานคนเดียว หรือต้อง ทำงานอื่นของคุณ์การศึกษาออกโรงเรียนด้วย บางแห่งต้องทำหน้าที่เปิดปิดอาคาร เมื่อ ทรัพยากรการบริหารอันเป็นปัจจัยป้อน ทั้งงบประมาณและบุคลากรเป็นปัญหา จึงทำให้ ผลการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนไม่ผ่านเกณฑ์

1.3 ผลการปริทัศน์เอกสารและงานวิจัยปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยพบว่าปัญหาอุปสรรคมีดังนี้

- ด้านความร่วมมือ
- ด้านงบประมาณ มีงบประมาณน้อยและไม่เพียงพอ
- ด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย
- ด้านการบริการ
- ด้านบุคลากรห้องสมุด ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ขาดความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพ จำนวนบุคลากรที่ไม่เหมาะสมกับปริมาณงาน บุคลากรมีไม่เพียงพอ มีภาระงานมาก มีปัญหาสภาพการทำงาน ขาดความก้าวหน้า ขาดขวัญและกำลังใจ การเป็นที่ยอมรับ ค่าตอบแทน
 - ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ อาคารสถานที่คับแคบ สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ขาดงบประมาณติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ขาดการตกแต่งอาคารให้เหมาะสม สถานที่ตั้งไกลศูนย์กลางการคมนาคม
 - ด้านผู้ใช้ มีน้อย ประชาชนไม่สนใจ

ประเด็นปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบในครั้งนี้นำแสดงให้เห็นว่า ปัญหาอุปสรรคของห้องสมุดประชาชนยังไม่ได้ได้รับความสนใจอย่างจริงจังในการแก้ไข ปัญหาจากรัฐและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และห้องสมุดประชาชนยังไม่ได้มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ แม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังได้ระบุไว้ในมาตรา 25 ว่า

“มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ”

1.4 ผลการประเมิน พบว่า องค์ประกอบหลักที่มีผลการดำเนินงานน้อยที่สุดและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของห้องสมุดประชาชนทุกประเภทและทุกภูมิภาค รองจากด้านงบประมาณและการเงินซึ่งอยู่ในระดับน้อย คือ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรา เต็งรังสรรค์ (2530) พบว่า วิธีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดที่บรรณารักษ์ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับความเห็นของผู้บริหารงานห้องสมุดประชาชน บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนประชาสัมพันธ์โดยใช้สิ่งพิมพ์ห้องสมุด กิจกรรมห้องสมุด และสื่อมวลชนน้อย โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชน โทรทัศน์ บรรณารักษ์แทบไม่ได้นำมาใช้เลยและผู้บริหารงานห้องสมุดประชาชนก็ไม่ได้ให้ความสำคัญ และผลการวิจัยของนิวแลนด์ (Newlands, 1988) พบว่า ห้องสมุดประชาชนแอฟริกาใต้ขาดความเข้าใจในคุณค่าของการประชาสัมพันธ์ และความจำเป็นของการประชาสัมพันธ์ในบริบทของการจัดการห้องสมุด แสดงถึงปัญหาในการทำงานของบรรณารักษ์ซึ่งขาดการทำงานเชิงรุกหรือไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการในยุคปัจจุบัน และสำหรับในบริบทประเทศไทยหรือประเทศด้อยพัฒนาอาจเป็นปัญหาขาดงบประมาณ

1.5 ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่รับรู้หรือไม่มีส่วนร่วมในตัวชี้วัดหลายตัว เช่น การใช้เครื่องมือช่วยค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค การมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุดประชาชน การใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด การเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุดม พักผล (2537) พบว่า บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนปฏิบัติงานด้านการบริหารห้องสมุด และงานเทคนิคห้องสมุดในระดับมาก ส่วนงานบริการห้องสมุดในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย และผลการวิจัยของสารภี ภูมิประเทศ (2531) พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัดส่วนใหญ่เห็นว่า ตนเองได้ปฏิบัติงานด้านงานบริหารห้องสมุด งานเทคนิค และงานบริการห้องสมุดในระดับมาก หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมปฏิบัติการเห็นว่า บรรณารักษ์ได้ปฏิบัติงานจริงในระดับปานกลางในด้านงานบริหาร

งานเทคนิค งานบริการ และด้านการศึกษา ส่วนด้านการจัดกิจกรรมของห้องสมุดเห็นว่า บรรณารักษ์ปฏิบัติจริงในระดับน้อย

2. ผลการวิจัยผู้ใช้และผู้ไม่ใช่ ผู้ใช้เป็นหัวใจและศูนย์กลางของการบริหารจัดการ และการบริการของห้องสมุด เป็นตัวแปรตัวหนึ่งของความสำเร็จและมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน (สมชาย มะลิลลา 2533) ห้องสมุดประชาชนจึงต้องให้ความสำคัญต่อผู้ใช้ จากผลการวิจัยที่พบเกี่ยวกับผู้ใช้มีประเด็นอภิปรายผลดังนี้

2.1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนจำนวนสูงสุดเป็นนักเรียน อายุต่ำกว่า 20 ปี สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรางค์ กุณวณิช (2517) ที่พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับ ม.ศ. 4-5 มีอายุ 14-21 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตที่ห้องสมุดตั้งอยู่ และผลการวิจัยของบุบผา เจริญทรัพย์ (2519) พิชรินทร์ ชันทอง (2519) อุบล รอดเอี่ยม (2519) สุภาพร นาทีกาญจนกุล (2519) สุนิตย์ เย็นสบาย (2519) พบว่า ประชาชนที่มาใช้ห้องสมุดประชาชนจังหวัดในภาคเหนือ ภาคกลางตอนบน ภาคกลางตอนล่าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ส่วนใหญ่อายุ 9-18 ปี เป็นนักเรียนและนักศึกษา

2.2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้า รongลงมา เพื่อการศึกษาและข้อมูลข่าวสาร เหตุผลในการใช้ห้องสมุดประชาชน ได้แก่ มีเวลาว่าง/ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และrongลงมาในจำนวนใกล้เคียงกัน คือ สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ใกล้ สะดวกในการเดินทาง

จากคุณลักษณะบุคคลและวัตถุประสงค์ของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนแสดงให้เห็นว่าห้องสมุดประชาชนได้มีบทบาทสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนด้วย และประเด็นด้านสถานที่ตั้งของห้องสมุดประชาชนซึ่งสะดวกในการเดินทางเป็นปัจจัยที่ผู้บริหารควรตระหนัก เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดที่มีผลต่อการใช้บริการของห้องสมุด

2.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้ให้บริการโดยรวม และเมื่อจำแนกตามประเภทของห้องสมุดและภูมิภาคอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยความพึงพอใจของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนกลุ่มต่างๆ ของรุ่งฤดี สุนันกรบ (2529) สร้อย สกุลเด็น (2542) สหมิตร สรรพอำไพ (2541) กัณฑพร กากแก้ว (2542) มาลี ไชยเสนา (2549) ที่พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดประชาชนโดยรวมระดับปานกลาง ในประเด็นระดับความพึงพอใจอาจแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของประชาชนผู้ประเมิน เช่น เพศ วัย ภูมิภาคหลังด้านการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ การรับรู้ และความคาดหวัง ถิ่นที่อยู่

2.4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี การศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพส่วนตัว/อิสระ ระบุสาเหตุที่ไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชน ได้แก่ ไม่มีเวลา รองลงมา ได้แก่ สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ไกลหรือไม่สะดวกในการเดินทาง และไม่มีเวลาจำเป็นต้องใช้ สอดคล้องกับผลการวิจัยอื่นๆ ที่พบว่า เหตุผลในการไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนเนื่องจากไม่มีเวลา (มาลี ไชยเสนา 2549) ห้องสมุดอยู่ไกลจากที่พัก การเดินทางไม่สะดวก (สุกัญญา ตันติกัลยาภรณ์ 2523; ลัดดา รุ่งวิสัย 2526) ไม่สนใจไปใช้ห้องสมุด ไม่ทราบ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ วันเวลาเปิดทำการของห้องสมุดไม่ตรงกับวันเวลาว่าง (สุกัญญา ตันติกัลยาภรณ์ 2523)

จากผลการวิจัยที่พบนี้เป็นประเด็นที่บรรณารักษ์จะต้องทำงานเชิงรุกเพื่อมุ่งสู่กลุ่มเป้าหมายหลักของห้องสมุดประชาชน คือ ประชาชนซึ่งมีการศึกษาน้อย ที่ไม่ใช้บริการห้องสมุด ให้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของห้องสมุดประชาชน และให้ห้องสมุดประชาชนดำเนินพันธกิจ “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย และความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การเรียนรู้ตลอดชีวิต การดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภาษา และการส่งเสริมการรู้หนังสือ” (The Copenhagen Declaration 1999)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อรัฐ

รัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุดประชาชนสู่มาตรฐานสากลให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และยั่งยืน เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาสังคมไทยสู่สังคมการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์แก่รัฐในการกำหนดกฎหมายห้องสมุดประชาชน การกำหนดแผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาห้องสมุดในระดับชาติอย่างเป็นระบบ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และการจัดสรรทรัพยากรการบริหารที่จำเป็นโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งบประมาณและบุคลากร เพราะเป็นทรัพยากรการบริหารพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่กำกับดูแลห้องสมุดประชาชนควรมีความชัดเจน โดยมีเป้าหมาย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการและดำเนินงาน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้บรรลุปรัชญา

พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน และแนวทางที่กำหนดไว้ในมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีการปรับโครงสร้างองค์กร ห้องสมุดประชาชน การใช้นโยบายความร่วมมือ การพัฒนาบุคลากร การสร้างความตระหนักในความสำคัญ ของห้องสมุดประชาชน และการประเมินผลการดำเนินงานของห้องสมุดอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 ผู้บริหาร ควรมีการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุดเชิงรุก ให้ทัน กับกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมและในวิชาชีพ ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วม เช่น การมีคณะกรรมการห้องสมุด และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาการบริหาร จัดการและการบริการ ด้านอาคารสถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมซึ่งพบว่า เป็นตัวแปรของการใช้และไม่ใช้ และที่สำคัญมีการศึกษาผู้ใช้ ความต้องการ และพฤติกรรมของผู้ใช้ เน้น การเข้าถึงกลุ่มประชาชนเป้าหมายและสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนผู้ใช้บริการมากขึ้น

2.2 บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ควรปรับบทบาทให้เหมาะสมกับพันธกิจ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของประชาชน เช่นเดียวกับการแก้ไขจุดอ่อนใน องค์กรประกอบและตัวชี้วัดที่พบว่ามีผลการดำเนินการระดับน้อย โดยเฉพาะด้านการสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์เชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมาย และการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการ เปลี่ยนแปลงและวิสัยทัศน์ใหม่ของห้องสมุดประชาชน และการบรรลุตามปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชนในระดับสากล

2.3 ห้องสมุดประชาชนควรจัดทำระบบฐานข้อมูลตัวชี้วัดในการประเมินผลการ ดำเนินงานห้องสมุดเพื่อให้เป็นระบบต่อไป

2.4 ห้องสมุดประชาชนควรจัดทำและปรับแบบรายงานสถิติให้สอดคล้องกับ ตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้ยั่งยืนต่อไป จึงควรมี การวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

3.1 ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนที่มี ประสิทธิภาพ

3.2 การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานห้องสมุดที่มีประสิทธิภาพ

3.3 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการห้องสมุดในประเทศไทย

3.4 การวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โดยเปรียบเทียบตามประเภทของห้องสมุดประชาชนและภูมิภาค

3.5 การวิจัยสมรรถนะหลักของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน อันจะนำไปสู่การวางแผนพัฒนาบุคลากรของห้องสมุดประชาชนโดยเฉพาะในระดับวิชาชีพต่อไป

3.6 การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดเฉพาะด้าน เช่น การประเมินคุณภาพการบริการ หรือการประเมินบทบาทของบรรณารักษ์ในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ด้านการรู้สารสนเทศ การพัฒนาประชาชนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ

3.7 การประเมินติดตามผลการดำเนินงานและการบริหารจัดการงานห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน การประเมินผลโครงการห้องสมุดประชาชนทั่วประเทศ
กรุงเทพมหานคร กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2527
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน แนวคิดการพัฒนาห้องสมุดประชาชน: มิติใหม่ ศูนย์การเรียนรู้
กรุงเทพมหานคร หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2538
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน แนวทางการนิเทศห้องสมุดประชาชนกรมการศึกษานอก
โรงเรียน กรุงเทพมหานคร หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ม.ป.ป.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน ระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียนว่าด้วยห้องสมุด
ประชาชน พ.ศ. 2535 กรุงเทพมหานคร กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2535
- กรุงเทพมหานคร แผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร 2548
- กรุงเทพมหานคร สำนักสวัสดิการสังคม กองนันทนาการ ฝ่ายห้องสมุดประชาชน รายงาน
ประจำปี 2547 กรุงเทพมหานคร ฝ่ายห้องสมุดประชาชน กองนันทนาการ สำนัก
สวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร 2548
- กฤติยา อัดถากร การวิเคราะห์งานด้านบริการสำหรับเด็กของห้องสมุดประชาชนใน
กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์)
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522
- กันทพร กากแก้ว ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อห้องสมุดประชาชนอำเภอ สังกัดศูนย์
การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม 2542

- กุสุมา รัตนกุล ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่เข้าใช้ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จังหวัดปัตตานี วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2540
- เกรียงไกร กิตติธรรมทรัพย์ ความคิดเห็นของผู้ใช้และผู้ให้บริการห้องสมุดประชาชน กรุงเทพมหานครที่มีต่อมุม มสธ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2536
- เกสร ปาละวัน รูปแบบการจัดบริการเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของห้องสมุดประชาชน : กรณีศึกษาห้องสมุดประชาชนอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2540
- จินตนา เจียมพิทักษ์วงษ์ ลักษณะเฉพาะบุคคลของผู้ใช้ห้องสมุดในกรุงเทพมหานครกับการอ่าน วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527
- จินตนา โนราช องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรห้องสมุดประชาชนในภาคเหนือ ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2537
- จิราภรณ์ โนราช องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรห้องสมุดประชาชนในภาคเหนือ ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2537
- จุรีรัตน์ โพธิ์วิจิตร สภาพและปัญหาของห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกระบี่ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2545
- เฉลิมฤทธิ์ เขมชัย พัฒนาการของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2459-2532 ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2535
- ชฎาภรณ์ จันท์ประเสริฐ ความสนใจในการอ่านหนังสืออนุสรณ์งานศพของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชน วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2533

- ชวนพิศ พุดทอง การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนใน
เขตภาคใต้ ปริญญาโท วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2538
- ชุติมา ลัจจพันธ์ “การประเมินระบบสารสนเทศ” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการ
ระบบสารสนเทศ ฉบับปรับปรุง* หน่วยที่ 15 หน้า 135 - 168 นนทบุรี
สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2548
- รายงานการวิจัยการพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับ
ประเทศไทย “สิ่งพิมพ์ สกศ อันดับที่ 9/2549” กรุงเทพมหานคร
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2548
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์ และศิริพร ลัจจพันธ์ การพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน
ผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย กรุงเทพมหานคร
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2549
- ณัฐชยา เอื้อมอญ ความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดประชาชนของนักศึกษานอก
โรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
พิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2544
- เดือนเพ็ญ วงษาทอง ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2544
- ถนอม โยวัง การดำเนินงานห้องสมุดประชาชน สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนตาม
นโยบายการจัดห้องสมุดเป็นศูนย์การเรียนรู้ วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
(เทคโนโลยีทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2540
- ทรวงมหาวิทยาลัย มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 2544 กรุงเทพมหานคร
ทรวงมหาวิทยาลัย 2544
- เทพศักดิ์ บุญรัตน์ “KPI & Balance Scorecard กับการบริหารงานภาครัฐ”
วารสารการจัดการสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2548) หน้า 1-14
- ธิดารัตน์ ปิ่นแก้ว การดำเนินงานห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ปริญญาโท
การศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2540

- ธีรนุช นิลพันธ์ การจัดการด้านสถิติห้องสมุดของประชาชนจังหวัดในทัศนะของบรรณารักษ์
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2533
- ธีรรุฒิ บุญยโสภณ การประเมินการจัดการห้องสมุดเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ 2546
- นฤมล กิจไพศาล การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2541
- นฤมล พงษ์ไพบูลย์ การดำเนินงานห้องสมุดประชาชนอำเภอในเขตภาคกลาง ปริญญาานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2536
- น้ำฝน ศรีโยโว แนวโน้มการจัดห้องสมุดประชาชนจังหวัดในทศวรรษหน้าตามทัศนคติของ
บุคลากรห้องสมุด พุทธศักราช 2542-2552 : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2544
- นิภา ชินพงษ์ การใช้และความต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532
- บุญแก้ว หลงสวัสดิ์ สภาพและเกณฑ์ปกติของห้องสมุดประชาชนจังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งเขต
การศึกษา ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519
- บุญถม แสงเพชร ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์
และเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
อุบลราชธานี ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จังหวัดอุบลราชธานี 2534
- บุญยจิตต์ สุวรรณางกูร การศึกษาสภาพปัญหาความต้องการและความคิดเห็นของผู้บริหาร
บรรณารักษ์และผู้ให้บริการห้องสมุดของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอในภาคกลาง วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 2546
- บุบผา เจริญทรัพย์ การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชน
ระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคเหนือของประเทศไทย วิทยานิพนธ์

- อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519
- บุษยากร โรหิตเสถียร ปัญหาและความต้องการของสมาชิกที่มีต่อการบริการของห้องสมุดประชาชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2538
- เบ็ญจมาศ เพ็ชรพิรุณ ความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนในจังหวัดชุมพร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2541
- ประพิมพ์พรรณ วรพัฒน์ ผลของการแสดงหนังสือต่อการยืมหนังสือในห้องสมุดประชาชน วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต(บรรณารักษศาสตร์)บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526
- ประไพศรี คงตระกูล การดำเนินงานของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ดีเด่น : กรณีศึกษาอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2541
- ประกาศศิลป์ ผ่องแผ้ว ปัญหาและความต้องการรับบริการจากห้องสมุดประชาชนของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปราจีนบุรี ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร 2534
- ประเสริฐ กล้วยาประสิทธิ์ ความต้องการของบรรณารักษ์และผู้บริหารห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์และผู้บริหารห้องสมุดประชาชน ประจำอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อการจัดตั้งห้องสมุดแห่งความร่วมมือ ปรินญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม 2531
- ประหยัด ช่างงาน ความต้องการรับสารนิเทศของพระสงฆ์จากห้องสมุดประชาชน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2539
- ปราณี กิริยานันท์ ความต้องการบริการห้องสมุดของประชาชนในชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2537

ปราณี อินทรกุลไชย ศึกษาปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในภาคตะวันออก
เฉิงเหมือ ตามนโยบายการจัดห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางไกลไทยคม
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม 2541

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2545-2549 กรุงเทพมหานคร
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2544

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545
พรพิมล แซ่เอี้ย ความต้องการของสมาชิกที่มีต่อห้องสมุดประชาชน สังกัดศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2543

พรวิฑู ไคว้ควาภรณ์ การประเมินคุณภาพการบริการสารสนเทศ ความแตกต่างระหว่าง
ความคาดหวังกับความเป็นจริงของการได้รับบริการสารสนเทศ ปริญญาโท
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2542

พัชรา เต็งรังสรรค์ การประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดประชาชนในสังกัดกรมการศึกษานอก
โรงเรียน วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์)
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530

พัชรินทร์ ชันทอง การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับ
จังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคใต้ของประเทศไทย วิทยานิพนธ์อักษร
ศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2519

พัชรินทร์ ชมบุญ สภาพห้องสมุดและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนมิติใหม่ตาม
นโยบายกรมการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรศิลป
ศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2544

เพชรภรณ์ ทรัพย์ถือสัตย์ การศึกษาสภาพและการดำเนินงานห้องสมุด สังกัดกระทรวง
ศึกษาธิการ วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์)
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522

- เพทชาย นาคสุข การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชนสำหรับนักศึกษาทางไกล ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2541
- เพียรศิลป์ สุทธิโต การพัฒนาการจัดระบบห้องสมุดประชาชน ศูนย์บริการการศึกษานอก
โรงเรียนอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
(บริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2547
- ภารดี รัตนอุดม ความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนใน
ประเทศไทย วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์)
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527
- ภิญญาพร นิตยะประภา การประเมินผล “โครงการทอดผ้าป่าหนังสือ” ระหว่าง
5 ธันวาคม 2518 - 5 ธันวาคม 2519 วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต
(บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522
- มงคล เทพกำเนิด ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อกิจกรรมให้บริการของห้องสมุด
ประชาชนอำเภอในเขตภาคกลาง ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต
(บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2539
- มาลี พานิชกุล งานบริการของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดสาขา
2519 วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์)
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522
- ยุคลธร ธรรมมา การรับและการเผยแพร่สารนิเทศเกี่ยวกับโครงการการศึกษาทางไกลของ
บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2542
- รุ่งฤดี สุนันท์รบ ความพึงพอใจด้านวัสดุการอ่านของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2529
- เรณู เปี้ยชื่อ รูปแบบห้องสมุดประชาชนจังหวัดตามทัศนะของบรรณารักษ์ห้องสมุด
ประชาชนจังหวัด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2532

- ลัดดา รุ่งวิสัย การศึกษาผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2526
- วนิดา ศรีประดิษฐ์ บทบาทผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้านห้องสมุด
ประชาชน วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2531
- วันดี ไร่นุ่น ความต้องการของผู้ใช้บริการในการรับบริการจากห้องสมุดประชาชน ศึกษา
กรณี ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง สังกัดสถาบันการ
ศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร นครราชสีมา สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อ
เนื่องสิรินธร กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ 2538
- วารี ท่าม่วง ความสนใจในการเลือกหนังสืออ่านของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนในจังหวัด
จันทบุรี วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ 2533
- วิชญา ปาณบุญฉั่ง การนำเสนอรูปแบบเชิงแนวคิดศูนย์วิทยบริการสาธารณะสำหรับ
กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (โสตทัศนศึกษา)
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2540
- วิภาวี พงษ์อนันต์ การประเมินโครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อ
เนื่อง) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร 2539
- วิไลลักษณ์ โรงนาศรีรัตน์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนจังหวัดใน
สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน : ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารและ
บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ 2537
- ศุภเชษฐ นิมละมุล ระบบยืม-คืนหนังสือและระบบสมาชิกห้องสมุดประชาชนอำเภอ
บางบัวทอง สารนิพนธ์หลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 2545
- สัจด์ ประดิษฐ์สุวรรณ ขวัญในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้อง
สมุดประชาชน สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหา
บัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2542

- สมชาย จินิตรัตน์อัศว์ การศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนตามนโยบายพัฒนาห้องสมุดประชาชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน ปี พ.ศ. 2538
ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2539
- สมชาย มะลิลา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความสำเร็จในการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนอำเภอในภาคเหนือ วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2533
- สมบูรณ์ กุหลาบ ปัญหาของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514
- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ มาตรฐานห้องสมุด กรุงเทพมหานคร สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ 2533
- สร้อย สกุลเด่น ความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดประชาชนของนักศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนทางไกล จังหวัดอำนาจเจริญ การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2542
- สหมิตร สรรพอำไพ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2541
- สารภี ภูมิประเทศ บทบาทที่ปฏิบัติจริงของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัดตามทัศนะของบรรณารักษ์และหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมปฏิบัติการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2531
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการไทย (ก.พ.ร.). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2546 -2550 กรุงเทพมหานคร 2546
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี คู่มือการกำหนดตัวชี้วัดตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรุงเทพมหานคร สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี 2542
- สิริรัตน์ ภาโนมัย ความผูกพันต่อองค์การของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2544

- สิริ ทุ่งเจริญ การศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนอำเภอในเขตภาคกลาง
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร 2533
- สุกัญญา ตันติกุลยาภรณ์ ความต้องการบริการและกิจกรรมจากห้องสมุดประชาชนของ
 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ต วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2523
- สุกัญญา เขาวชิรพงศ์ การศึกษาคุณลักษณะของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนตาม
 นโยบายใหม่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ วิทยานิพนธ์
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษานอกระบบ) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย 2540
- สุดใจ เพ็ชรศิริ การศึกษาทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร
 วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523
- สุธิกานต์ แยมนิล ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของบรรณารักษ์ห้องสมุด
 ประชาชนในเขตภาคกลาง วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศิลปากร 2544
- สุนิตย์ ชูใจ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุดประชาชน :
 กรณีศึกษาในจังหวัดปราจีนบุรี วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(การศึกษา
 ผู้ใหญ่) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2532
- สุนิตย์ เย็นสบาย การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชน
 ระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย
 วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519
- สุภาพร นาทีกาญจนกุล การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุด
 ประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียง
 เหนือของประเทศไทย วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์)
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519
- สุมาลี ไชยเพชร ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมุกดาหารกับการให้บริการห้องสมุด
 ประชาชนมิติใหม่ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา (เน้นสังคมศาสตร์))
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2541

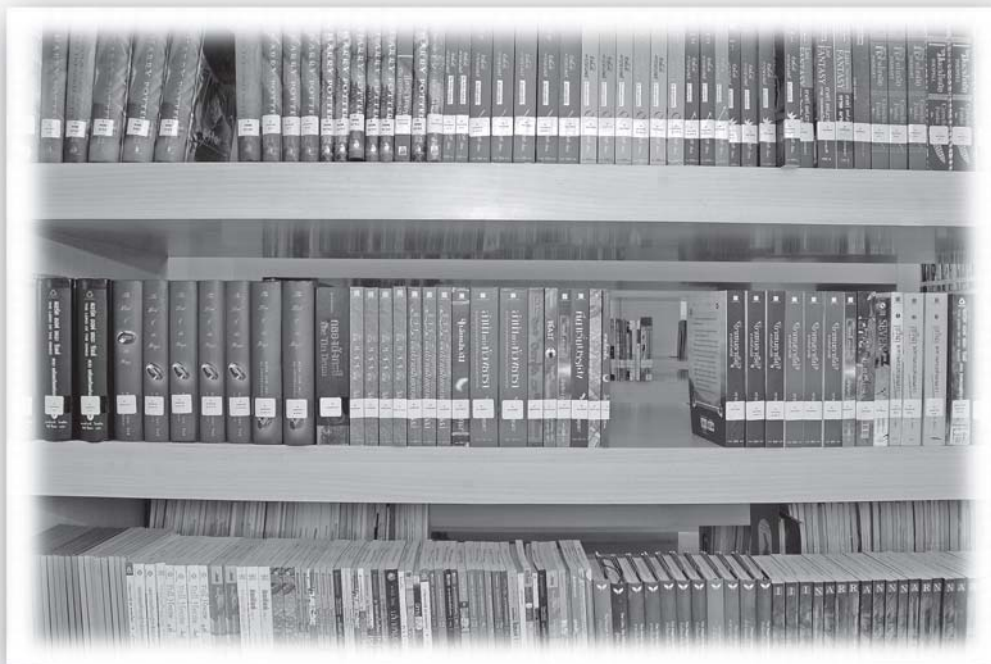
- สุรางค์ กุณวณิช การประเมินผลการปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร
ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2517
- สุรางค์ นันทกาวงศ์ สาเหตุของปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจังหวัดตาม
ทัศนะของบรรณารักษ์ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสมุดประชาชน ปริญญา
โทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2537
- สุวัฒน์ ตั้งที่มะรักษ์ แนวทางการกำหนดผังพื้นที่ภายในห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร
วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 2546
- หนึ่งนिरามิษ วรรณรมย์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในเขต
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสาร
สนเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2547
- อภัย ประกอบผล ส่งศรี ดีศรีแก้ว ศิริภรณ์ วิธินันทกิตต์ สภาพของห้องสมุดประชาชนใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอนแก่น สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2530
- อภิญา สืบน้อย ปัญหาและปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจของผู้ใช้บริการห้องสมุด
ประชาชน สังกัดศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี การศึกษามหาบัณฑิต
(จิตวิทยาการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2546
- อรุณรักษ์ สุวรรณราช การสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุด
ประชาชนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2518 วิทยานิพนธ์ศิลป
ศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร 2520
- อรุณรัตน์ พยอมไพบร ห้องสมุดชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว : โครงการต้นแบบสำหรับองค์การ
บริหารส่วนตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ 2545
- อัญชลีกร กลสุวรรณ แนวโน้มการจัดห้องสมุดประชาชนจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
ปีพุทธศักราช 2543 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2533

- อัฐพล สุพิชญ์ ความพึงพอใจจากปัจจัยจุดใจและปัจจัยค้ำจุนในการทำงานของ
บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2542
- อำภา จุลมนต์ การให้บริการข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของห้องสมุด
ประชาชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2535
- อุดม พักผล การศึกษาภาระงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน ปริญญาโทการศึกษา
มหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2537
- อุบล โคตดา แนวโน้มการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนอำเภอในทศวรรษหน้า ศึกษาโดย
ใช้เทคนิคเดลฟาย ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสาร
สนเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2545
- อุบล รอดเยี่ยม การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชน
ระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519
- อุมาพร บางภูมิ การศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกห้องสมุดต่อกิจกรรมการให้บริการ
ของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ 2542

- Australia. Department of Infrastructure. Local Government Branch. **Victoria Public Libraries Key Performance Indicators**. Melbourne: Department of Infrastructure Bookshop, 1999.
- The Copenhagen Declaration 1999**. <http://www.bs-dk/publik.ationer/nfn/4-99/05.htm>
(Accessed January 21, 2006)
- The European Commission. **EQUINOX Library Performance Measurement and Quality Management System Performance Indicators for Electronic Library Services.2000** <http://equinox.dcu.ie/reports/pilist.html#pis> (Accessed October 26, 2006)
- Adrial, Christina Jonsson and Edgren, Johan. **Together we Shape Better Libraries. The Swedish Quality Handbook Project**. Paper presented to the World Library and Information Congress: 70th IFLA General Conference and Council, Buenos Aires, Argentina. 22-27 August 2004. www.ifla.org/IV/ifla70/papers/152e-Adrial_Edgren.pdf
(Accessed October 26,2006)
- Birge, L. E. (1979). The Evaluation of American Public Library Service to Adult Independent Learner (Abstract). Doctoral Dissertation. In **Dissertation Abstracts International**. p. 1133A.
- Cha, Mikyeong. **The Utility of State Public Library Standards for Planning and Evaluation: A Survey of Public Library Directors's Perceptions in Three Selected States**. PhD, dissertation, Indiana Univesity, 1998.
- Coolbaugh, Carrie Weaver. **Personality Types of Selected California Public Library Directors: Planning Implications**. DPA dissertation, University of Laverne. 1993
- Denny, Carolyn Ann King. **The Development of a statistical assessment methodology for collection management in a public library**. MA thesis. San Jose State University, 1992.
- Dowlin, Charles Harles Edwin. **A New Approach to the Evaluation of Public Libraries--A pilot study**. PhD dissertation, University of Pittsburgh, 1980.
- Framework for the future: the public library**. <http://www.culture.gov.ok/publications/archive - 2003/framework-futdure.htm> (Accessed July 10, 2006)

- Galbraith, M. **Education in the Rural American Community: a Lifelong Process.**
Florida: Krieger, 1992.
- Hale, J. A. **Developing Lifelong Reader: An In - dept Study of Children Responses to Literature.** Ph.D. Dissertation, Mississippi State University, 1994.
- Hendrix, S. A. **Working Together for a Change: Local Literacy Councils Build Community From the Community.** Ph.D. Dissertation, University of Kansas, 1999.
- Higgins, Susan E. **A Study of the Effectiveness of Public Library Service to Young Adults.** PhD dissertation, Florida State University, 1992.
- International Federation of Library Associations and institutions. **The Public Library Service IFLA/UNESCO Guidelines for Development.** "IFLA Publications 97"
Munchen: K G Saur, 2001.
- ISO 11620 : 1998 Information and documentation - Library performance indicators
- ISO 11620 : 1998/Amd. 1 : 2003 Information and documentation - Library performance indicators --- Amendment 1: Additional performance indicators for libraries.
- ISO/TR 20983 : (2003-11-01) Information and documentation - Library performance indicators for electronic library services.
- Kaufman, R. D. **Reading Materials: Composing Literacy Practices in and out of School.** Ph.D. Dissertation, University of Michigan, 2002.
- Library and Information Association of New Zealand Aotearoa. **Standards for New Zealand Public Libraries.** Wellington: LIANZA, 2002.
- Lifka, D. M. **Facilitation of Parent and Child Interactions in an Even Start Family Literacy Program.** Ed. D. University of South Dakota, 2001.
- Newlands, Susanna. **Evaluation of Public Relations in the Functioning of the Public Library with Special Reference to Extension Services.** PhD dissertation, University of South Africa, 1988.
- Nitecki, D.A. "Quality assessment measures in libraries." **Advanced in Librarianship** 25 (2001) : 133-162.
- Nitecki, D.A. "Changing the Concept and Measure of Service Quality in Academic Libraries," **The Journal of Academic Librarianship** (May 1996), 181-190.

- Nitecki, D & Herson, P. Measuring service quality at Yale University's libraries. **Journal of Academic Librarianship**, 26 (2000), 259-273.
- Phelan, Jo Ann Keach. **A Study of the Utilization of Fees for Services in Tax-Supported Medium-sized Public Libraries in the United States.**
PhD dissertation, Texas Woman's University, 1984.
- Poller, Anna Christina. **A Critical Evaluation of the Role of the Public Library in the Provision of Toys as Library Material.** PhD dissertation, University of South Africa (South Africa), 1987.
- Seavey, Charles Alden. **Public Library Systems in Wisconsin, 1970-1980: An Evaluation.** PhD dissertation, University of Wisconsin-Madison, 1987.
- Swanepoel, Adriaan Jacobus. **The Problems of User Fees for Public Libraries in South Africa.** DPhil dissertation, University of Pretoria (South Africa) 1987.
- The Swedish Library Association. The Special Interest Group for Quality Management Group. **The Swedish Quality Handbook.** www.biblioteksforeningen.org
- White, Larry Nash. **Does Counting Count: An Evaluation Study of the Use and Impact of Performance Measurement in Florida Public Libraries.**
PhD dissertation. Florida State University. 2002.
- Zeithaml, Valarie A.; Parasuraman, A. and Berry, Leonard L. **Delivering Quality Service.**
Balancing Customer Perceptions and Expectations. New York: The Free Press, 1990.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างห้องสมุดประชาชนที่ส่งแบบสอบถามกลับคืน

กรุงเทพมหานครและองค์กรส่วนท้องถิ่น

1. ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี
2. ห้องสมุดประชาชนวัดสังข์กระจาย
3. ห้องสมุดประชาชนประเวศ
4. ห้องสมุดประชาชนภาษีเจริญ
5. ห้องสมุดประชาชนบางซื่อ
6. ห้องสมุดประชาชน วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
7. ห้องสมุดประชาชนเทศบาลนครพัทยา จ.ชลบุรี
8. ห้องสมุดประชาชนเทศบาลนครระยอง จ.ระยอง
9. ห้องสมุดประชาชนเทศบาลนคร จ.พิษณุโลก
10. ห้องสมุดประชาชนเทศบาลนครลำปาง จ.ลำปาง
11. ห้องสมุดประชาชนเทศบาลนคร จ.อุดรธานี
12. ห้องสมุดประชาชนเทศบาลนคร อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์
13. ห้องสมุดประชาชนเทศบาลนครหาดใหญ่ จ.สงขลา
14. ห้องสมุดประชาชนเทศบาลนคร จ.ภูเก็ต

ภาคตะวันออก

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

1. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.เขาสมิง จ.ตราด
2. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.ศรีมโหสถ จ.ปราจีนบุรี

ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด

1. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดปราจีนบุรี
2. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดฉะเชิงเทรา
3. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดชลบุรี
4. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดจันทบุรี
5. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดระยอง
6. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสมุทรปราการ

ห้องสมุดประชาชนอำเภอ

1. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบางปะอิน	จ.ลพบุรี
2. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ่อทอง	จ.ลพบุรี
3. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบางคล้า	จ.ฉะเชิงเทรา
4. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ้านโพธิ์	จ.ฉะเชิงเทรา
5. ห้องสมุดประชาชนอำเภอวังจันทร์	จ.ระยอง
6. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ้านฉาง	จ.ระยอง
7. ห้องสมุดประชาชนอำเภอกบินทร์บุรี	จ.ปราจีนบุรี
8. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบางพลี	จ.สมุทรปราการ
9. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ่อไร่	จ.ตราด
10. ห้องสมุดประชาชนอำเภอวังน้ำเย็น	จ.สระแก้ว
11. ห้องสมุดประชาชนอำเภอนายายอาม	จ.จันทบุรี
12. ห้องสมุดประชาชนอำเภอท่าใหม่	จ.จันทบุรี
13. ห้องสมุดประชาชนอำเภอมะขาม	จ.จันทบุรี
14. ห้องสมุดประชาชนอำเภอแก่งหางแมว	จ.จันทบุรี
15. ห้องสมุดประชาชนอำเภอขลุง	จ.จันทบุรี

ห้องสมุดประชาชนตำบล

1. ห้องสมุดประชาชนตำบลบางวัว อำเภอบางปะกง	จ.ฉะเชิงเทรา

ภาคเหนือ

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

1. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จ.ลำพูน
2. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จ.เชียงใหม่

ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด

1. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่
2. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดอุตรดิตถ์
3. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสุโขทัย
4. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดพิษณุโลก
5. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

6. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดนครสวรรค์
7. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดแพร่
8. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเพชรบูรณ์
9. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดน่าน

ห้องสมุดประชาชนอำเภอ

1. ห้องสมุดประชาชนอำเภอกอสัมพินคร	จ.กำแพงเพชร
2. ห้องสมุดประชาชนอำเภอกลองลาน	จ.กำแพงเพชร
3. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเวียงแก่น	จ.เชียงราย
4. ห้องสมุดประชาชนอำเภอพญาเม็งราย	จ.เชียงราย
5. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเทิง	จ.เชียงราย
6. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเวียงชัย	จ.เชียงราย
7. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเชียงของ	จ.เชียงราย
8. ห้องสมุดประชาชนอำเภอแม่กลาง	จ.เชียงราย
9. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสาร์ภี	จ.เชียงใหม่
10. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเมือง	จ.เชียงใหม่
11. ห้องสมุดประชาชนอำเภอยวมแสง	จ.นครสวรรค์
12. ห้องสมุดประชาชนอำเภอตากฟ้า	จ.นครสวรรค์
13. ห้องสมุดประชาชนกิ่งอำเภอดงเจริญ	จ.พิจิตร
14. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสามงาม	จ.พิจิตร
15. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบางมูลนาก	จ.พิจิตร
16. ห้องสมุดประชาชนอำเภอทุ่งช้าง	จ.น่าน
17. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเชียงกลาง	จ.น่าน
18. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสันติสุข	จ.น่าน
19. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ้านหลวง	จ.น่าน
20. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบางกระทุ่ม	จ.พิษณุโลก
21. ห้องสมุดประชาชนอำเภอหล่มสัก	จ.เพชรบูรณ์
22. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเขาค้อ	จ.เพชรบูรณ์
23. ห้องสมุดประชาชนอำเภอวังโป่ง	จ.เพชรบูรณ์
24. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสุงเม่น	จ.แพร่
25. ห้องสมุดประชาชนอำเภอหนองม่วงไข่	จ.แพร่

26. ห้องสมุดประชาชนอำเภอคลอง	จ.แพร่
27. ห้องสมุดประชาชนอำเภอแม่ทะ	จ.ลำปาง
28. ห้องสมุดประชาชนอำเภอแจ้ห่ม	จ.ลำปาง
29. ห้องสมุดประชาชนอำเภอปาย	จ.แม่ฮ่องสอน
30. ห้องสมุดประชาชนอำเภอกงไกรลาส	จ.สุโขทัย
31. ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีสัชนาลัย	จ.สุโขทัย
32. ห้องสมุดประชาชนอำเภอปากท่า	จ.อุตรดิตถ์
33. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบางระกำ	จ.พิษณุโลก
34. ห้องสมุดประชาชนอำเภอแม่ใจ	จ.พะเยา
35. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเชียงคำ	จ.พะเยา
36. ห้องสมุดประชาชนอำเภอแม่ระมาด	จ.ตาก
37. ห้องสมุดประชาชนอำเภออุ้มผาง	จ.ตาก
38. ห้องสมุดประชาชนอำเภอพรานกระต่าย	จ.กำแพงเพชร

ห้องสมุดประชาชนตำบล

1. ห้องสมุดประชาชนตำบลหนองกลาง	จ.ตาก
2. ห้องสมุดประชาชนตำบลหัวดง	จ.พิจิตร
3. ห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติตำบลมะเกลือ วัดท่าพระเจริญพรต อ.เมือง จ.นครสวรรค์	

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

1. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”	อ.ยางตลาด	จ.กาฬสินธุ์
2. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”	อ.น้ำพอง	จ.ขอนแก่น
3. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”	อ.ท่าตูม	จ.สุรินทร์
4. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”	อ.โคกศรีสุพรรณ	จ.สกลนคร
5. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”	อ.วานรนิวาส	จ.สกลนคร
6. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”	อ.คอนสาร	จ.ชัยภูมิ
7. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”	อ.วารินชำราบ	จ.อุบลราชธานี

ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด

1. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดชัยภูมิ
2. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดมหาสารคาม
3. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดขอนแก่น
4. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดอุบลราชธานี

ห้องสมุดประชาชนอำเภอ

1. ห้องสมุดประชาชนอำเภอนามน	จ.กาฬสินธุ์
2. ห้องสมุดประชาชนอำเภอกุฉินารายณ์	จ.กาฬสินธุ์
3. ห้องสมุดประชาชนอำเภอท่าคันโท	จ.กาฬสินธุ์
4. ห้องสมุดประชาชนอำเภออุบลรัตน์	จ.ขอนแก่น
5. ห้องสมุดประชาชนอำเภอกระนวน	จ.ขอนแก่น
6. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ้านไผ่	จ.ขอนแก่น
7. ห้องสมุดประชาชนอำเภอหนองเรือ	จ.ขอนแก่น
8. ห้องสมุดประชาชนอำเภอประทาย	จ.นครราชสีมา
9. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ้านเหลื่อม	จ.นครราชสีมา
10. ห้องสมุดประชาชนอำเภอขามทะเลสอ	จ.นครราชสีมา
11. ห้องสมุดประชาชนอำเภอจักราช	จ.นครราชสีมา
12. ห้องสมุดประชาชนอำเภอนาหว้า	จ.นครพนม
13. ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีสงคราม	จ.นครพนม
14. ห้องสมุดประชาชนอำเภอนาแก	จ.นครพนม
15. ห้องสมุดประชาชนอำเภอธาตุพนม	จ.นครพนม
16. ห้องสมุดประชาชนอำเภอนาโพธิ์	จ.บุรีรัมย์
17. ห้องสมุดประชาชนอำเภอกระสัง	จ.บุรีรัมย์
18. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์	จ.บุรีรัมย์
19. ห้องสมุดประชาชนอำเภอโพธิ์ชัย	จ.ร้อยเอ็ด
20. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสวรรณภูมิ	จ.ร้อยเอ็ด
21. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเกษตรวิสัย	จ.ร้อยเอ็ด
22. ห้องสมุดประชาชนอำเภอจตุรพักตรพิมาน	จ.ร้อยเอ็ด
23. ห้องสมุดประชาชนอำเภอค้อวัง	จ.ยโสธร
24. ห้องสมุดประชาชนอำเภอมหาชนะชัย	จ.ยโสธร

25. ห้องสมุดประชาชนอำเภอไทรบุรี	จ.ศรีสะเกษ
26. ห้องสมุดประชาชนอำเภอวังหิน	จ.ศรีสะเกษ
27. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบึงบูรพ์	จ.ศรีสะเกษ
28. ห้องสมุดประชาชนอำเภอกันทรารมย์	จ.ศรีสะเกษ
29. ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีรัตนะ	จ.ศรีสะเกษ
30. ห้องสมุดประชาชนอำเภวาริชภูมิ	จ.สกลนคร
31. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเต่างอย	จ.สกลนคร
32. ห้องสมุดประชาชนอำเภอนิคมน้ำอูน	จ.สกลนคร
33. ห้องสมุดประชาชนอำเภอปราสาท	จ.สุรินทร์
34. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสำโรงทับ	จ.สุรินทร์
35. ห้องสมุดประชาชนอำเภอพนมดงรัก	จ.สุรินทร์
36. ห้องสมุดประชาชนอำเภอลำดวน	จ.สุรินทร์
37. ห้องสมุดประชาชนอำเภอหนองแสง	จ.อุดรธานี
38. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ้านดุง	จ.อุดรธานี
39. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสว่างคอม	จ.อุดรธานี
40. ห้องสมุดประชาชนอำเภอลิขินธร	จ.อุบลราชธานี
41. ห้องสมุดประชาชนอำเภอดาลุสม	จ.อุบลราชธานี
42. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเชียงใน	จ.อุบลราชธานี
43. ห้องสมุดประชาชนอำเภอดอนมดแดง	จ.อุบลราชธานี
44. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเสนางคนิคม	จ.อำนาจเจริญ
45. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบึงกาฬ	จ.หนองคาย
46. ห้องสมุดประชาชนอำเภอปากคาด	จ.หนองคาย
47. ห้องสมุดประชาชนอำเภอโพนพิสัย	จ.หนองคาย
48. ห้องสมุดประชาชนอำเภอวังสะพุง	จ.หนองคาย
49. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสระใคร	จ.หนองคาย
50. ห้องสมุดประชาชนอำเภอนาแห้ว	จ.เลย
51. ห้องสมุดประชาชนอำเภอภูหลวง	จ.เลย
52. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเชียงคาน	จ.เลย
53. ห้องสมุดประชาชนอำเภอวังสะพุง	จ.เลย
54. ห้องสมุดประชาชนอำเภอวาปีปทุม	จ.มหาสารคาม
55. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเชียงยืน	จ.มหาสารคาม

56. ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีบุญเรือง	จ.หนองบัวลำภู
57. ห้องสมุดประชาชนอำเภอดอนตาล	จ.มุกดาหาร

ห้องสมุดประชาชนตำบล

1. ห้องสมุดประชาชนตำบลนาแต่ อ.คำตากล้า	จ.สกลนคร

ภาคกลาง

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

1. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.บางคนที่	จ.สมุทรสงคราม
2. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.วัดสิงห์	จ.ชัยนาท
3. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.บางสะพาน	จ.ประจวบคีรีขันธ์
4. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.ลาดหลุมแก้ว	จ.ปทุมธานี
5. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.ท่าเรือ	จ.พระนครศรีอยุธยา
6. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.เมือง	จ.ลพบุรี
7. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.วิเศษชัยชาญ	จ.อ่างทอง
8. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.สามพราน	จ.นครปฐม
9. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.บ้านแพ้ว	จ.สมุทรสาคร

ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด

1. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดปทุมธานี
2. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเพชรบุรี
3. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดอ่างทอง

ห้องสมุดประชาชนอำเภอ

1. ห้องสมุดประชาชนอำเภอนครชัยศรี	จ.กาญจนบุรี
2. ห้องสมุดประชาชนอำเภอนครชัยศรี	จ.กาญจนบุรี
3. ห้องสมุดประชาชนอำเภอหัวหิน	จ.ประจวบคีรีขันธ์
4. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบางสะพาน	จ.ประจวบคีรีขันธ์
5. ห้องสมุดประชาชนอำเภอกุยบุรี	จ.ประจวบคีรีขันธ์
6. ห้องสมุดประชาชนอำเภอพุทธมณฑล	จ.นครปฐม
7. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบางกรวย	จ.นนทบุรี

8. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบางใหญ่	จ.นนทบุรี
9. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบางบาล	จ.พระนครศรีอยุธยา
10. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบางไทร	จ.พระนครศรีอยุธยา
11. ห้องสมุดประชาชนอำเภอหนองหญ้าปล้อง	จ.เพชรบุรี
12. ห้องสมุดประชาชนอำเภอชะอำ	จ.เพชรบุรี
13. ห้องสมุดประชาชนอำเภออัมพวา	จ.สมุทรสงคราม
14. ห้องสมุดประชาชนอำเภอท่าหลวง	จ.ลพบุรี
15. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ้านโป่ง	จ.ราชบุรี
16. ห้องสมุดประชาชนอำเภอหนองโดน	จ.สระบุรี
17. ห้องสมุดประชาชนอำเภอหนองแขง	จ.สระบุรี
18. ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีประจันต์	จ.สุพรรณบุรี
19. ห้องสมุดประชาชนอำเภอหนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี
20. ห้องสมุดประชาชนอำเภอทัพทัน	จ.อุทัยธานี
21. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสว่างอารมณ์	จ.อุทัยธานี
22. ห้องสมุดประชาชนอำเภอค่ายบางระจัน	จ.สิงห์บุรี
23. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ้านแพ้ว	จ.สมุทรสาคร
24. ห้องสมุดประชาชนอำเภอลาดหลุมแก้ว	จ.ปทุมธานี
25. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ้านโป่ง	จ.ราชบุรี
26. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสรรคบุรี	จ.ชัยนาท
27. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสามโก้	จ.อ่างทอง

ห้องสมุดประชาชนตำบล

1. ห้องสมุดประชาชนตำบลบางวัง	จ.สระบุรี
2. ห้องสมุดประชาชนตำบลเฉลิมพระเกียรติกาญจนภิเษก	จ.สระบุรี
3. ห้องสมุดประชาชนตำบลเฉลิมพระเกียรติกาญจนภิเษก อ.หัวหิน	จ.ประจวบคีรีขันธ์
4. ห้องสมุดประชาชนเทศบาลตำบลห้วยยาง อ.ทับสะแก	จ.ประจวบคีรีขันธ์
5. ห้องสมุดประชาชนตำบลหนองพลับ อ.หัวหิน	จ.ประจวบคีรีขันธ์
6. ห้องสมุดประชาชนตำบลท่าฉนวน อ.มโนรมย์	จ.ชัยนาท
7. ห้องสมุดประชาชนตำบลสองพี่น้อง	จ.สุพรรณบุรี

ภาคใต้

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

1. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.กาญจนดิษฐ์ จ.สุราษฎร์ธานี
2. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.สวี จ.ชุมพร
3. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อ.อ่าวลึก จ.กระบี่
4. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จ.ปัตตานี

ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด

1. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดพัทลุง
3. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดยะลา
4. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสงขลา
5. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดชุมพร
6. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดกระบี่
7. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดพังงา
8. ห้องสมุดประชาชนจังหวัดตรัง

ห้องสมุดประชาชนอำเภอ

1. ห้องสมุดประชาชนอำเภอลำทับ จ.กระบี่
2. ห้องสมุดประชาชนอำเภอปลายพระยา จ.กระบี่
3. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเขาพนม จ.กระบี่
4. ห้องสมุดประชาชนอำเภอกลองท่อม จ.กระบี่
5. ห้องสมุดประชาชนอำเภอปะทิว จ.ชุมพร
6. ห้องสมุดประชาชนอำเภอวังวิเศษ จ.ตรัง
7. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสิเกา จ.ตรัง
8. ห้องสมุดประชาชนอำเภอฉวาง จ.นครศรีธรรมราช
9. ห้องสมุดประชาชนอำเภอสิชล จ.นครศรีธรรมราช
10. ห้องสมุดประชาชนอำเภอพระพรหม จ.นครศรีธรรมราช
11. ห้องสมุดประชาชนอำเภอระแงะ จ.นราธิวาส
12. ห้องสมุดประชาชนอำเภอตากใบ จ.นราธิวาส

13. ห้องสมุดประชาชนอำเภอมายอ	จ.ปัตตานี
14. ห้องสมุดประชาชนอำเภอยะรัง	จ.ปัตตานี
15. ห้องสมุดประชาชนอำเภอกะปง	จ.พังงา
16. ห้องสมุดประชาชนอำเภอตะกั่วทุ่ง	จ.พังงา
17. ห้องสมุดประชาชนอำเภอตะโหนด	จ.พัทลุง
18. ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีบรรพต	จ.พัทลุง
19. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเมือง	จ.พัทลุง
20. ห้องสมุดประชาชนอำเภอป่าพะยอม	จ.พัทลุง
21. ห้องสมุดประชาชนอำเภอธารโต	จ.ยะลา
22. ห้องสมุดประชาชนอำเภอละอุ่น	จ.ระนอง
23. ห้องสมุดประชาชนอำเภอกะเปอร์	จ.ระนอง
24. ห้องสมุดประชาชนอำเภอควนเนียง	จ.สงขลา
25. ห้องสมุดประชาชนอำเภอรัตนภูมิ	จ.สงขลา
26. ห้องสมุดประชาชนอำเภอระโนด	จ.สงขลา
27. ห้องสมุดประชาชนอำเภอคีรีรัฐนิคม	จ.สุราษฎร์ธานี
28. ห้องสมุดประชาชนอำเภอชัยบุรี	จ.สุราษฎร์ธานี
29. ห้องสมุดประชาชนอำเภอบ้านนาเดิม	จ.สุราษฎร์ธานี
30. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเกาะสมุย	จ.สุราษฎร์ธานี
31. ห้องสมุดประชาชนอำเภอเฉลิมรัฐ	จ.สุราษฎร์ธานี
32. ห้องสมุดประชาชนอำเภอไชยา	จ.สุราษฎร์ธานี
33. ห้องสมุดประชาชนอำเภอควนกาหลง	จ.สตูล
34. ห้องสมุดประชาชนอำเภอถลาง	จ.ภูเก็ต

ห้องสมุดประชาชนตำบล

1. ห้องสมุดประชาชนตำบลหัวดวง อ.ป่าพะยอม	จ.พัทลุง
2. ห้องสมุดประชาชนตำบลกระทุ้ง อ.กระทุ้ง	จ.ภูเก็ต

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด
โครงการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

คำชี้แจงและคำแนะนำในการตอบ

- ❖ แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์ และ คณะจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นที่ปรึกษา เพื่อดำเนินการวิจัยผลที่ได้จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายของรัฐในการบริหารจัดการการดำเนินงานและการพัฒนาห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยสู่มาตรฐานสากล
- ❖ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ใน () หรือเติมข้อความตามความเป็นจริง
- ❖ โปรดตอบคำถามได้โดยอิสระ คำตอบของท่านจะได้รับการวิเคราะห์และนำเสนอเป็นผลรวม ไม่ระบุเป็นรายห้องสมุด/บุคคล

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามหรือผู้ให้ข้อมูลและข้อมูลห้องสมุดประชาชน

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
() 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี () 2. ปริญญาตรี
() 3. ปริญญาโท () 4. ปริญญาเอก
4. ตำแหน่งงานปัจจุบัน
() 1. หัวหน้าสถานศึกษา/ผู้บริหาร () 2. หัวหน้าห้องสมุด
() 3. บรรณารักษ์ () 4. ครูปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์
() 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ)
5. ประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดประชาชนหรือเกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชน.....ปี

6. ชื่อห้องสมุดที่ท่านกำกับดูแล/ปฏิบัติงาน

- () 1. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอ/จังหวัด
(โปรดระบุชื่อ)
- () 2. ห้องสมุดประชาชนจังหวัด (โปรดระบุชื่อ)
ภาค
- () 3. ห้องสมุดประชาชนอำเภอ (โปรดระบุชื่อ).....
จังหวัด ภาค
- () 4. ห้องสมุดประชาชนตำบล (โปรดระบุชื่อ).....
อำเภอ จังหวัด ภาค
- () 5. ห้องสมุดประชาชนเทศบาล (โปรดระบุชื่อ).....
จังหวัด ภาค
- () 6. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร เขต (โปรดระบุชื่อ).....

7. จำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบของห้องสมุด คน

8. จำนวนบุคลากรประจำห้องสมุด

- () 1. บรรณารักษ์วิชาชีพ
- () ข้าราชการ วุฒิ จำนวน คน
- () อัตรากำลัง/ลูกจ้าง วุฒิ จำนวน คน
- () ไม่มี
- () 2. เจ้าหน้าที่ห้องสมุด
- () ข้าราชการ วุฒิ จำนวน คน
- () อัตรากำลัง วุฒิ จำนวน คน
- () ไม่มี
- () 3. พนักงานธุรการ
- () ข้าราชการ วุฒิ จำนวน คน
- () อัตรากำลัง วุฒิ จำนวน คน
- () ไม่มี
- () 4. นักการภารโรง
- () ลูกจ้างประจำ จำนวน คน ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน คน
- () ไม่มี
- () 5. อื่นๆ (ถ้ามี โปรดระบุ)
-

ตอนที่ 2 ผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนที่ท่านปฏิบัติงานหรือเกี่ยวข้อง

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับผลการดำเนินงานของห้องสมุดที่เป็นจริง

(โปรดเลือกตอบเพียงข้อเดียว กรณีที่ไม่มีผลการดำเนินการหรือไม่มีการปฏิบัติ ให้เลือก 6)

1. ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษรสอดคล้องกัน
 - () 1. มีปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ หรือวัตถุประสงค์ของห้องสมุดอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นลายลักษณ์อักษร
 - () 2. มีพันธกิจ และวิสัยทัศน์หรือวัตถุประสงค์ของห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร
 - () 3. มีพันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร
 - () 4. มีปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์ และวิสัยทัศน์ของห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร
 - () 5. ปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์ และวิสัยทัศน์ของห้องสมุดที่เป็นลายลักษณ์อักษรมีความสอดคล้องกัน
 - () 6. ไม่มีปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์หรือวัตถุประสงค์ของห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร
2. การเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดอย่างกว้างขวาง
 - () 1. มีการเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดให้บุคลากรภายในทราบ
 - () 2. มี 1 และมีการเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดให้ผู้ใช้/ผู้รับบริการทราบ
 - () 3. มี 2 และมีการเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายทราบ
 - () 4. มี 3 และมีการเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดให้ชุมชนทราบ
 - () 5. มี 4 และมีการเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดให้สังคมทราบ
 - () 6. ไม่มีการเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด
3. เป้าประสงค์ แผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการของห้องสมุดมีความสอดคล้องและสนับสนุนปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดหน่วยงานเจ้าสังกัดและยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐ
 - () 1. มีเป้าประสงค์ แผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการของห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร

- () 2. มี 1 และเป้าประสงค์ แผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด
 - () 3. มี 2 และเป้าประสงค์ แผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการมีความสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของหน่วยงานเจ้าสังกัด
 - () 4. มี 3 และเป้าประสงค์ แผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐ
 - () 5. มี 4 และมีการดำเนินการให้บรรลุเป้าประสงค์ แผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการ
 - () 6. ไม่มีการกำหนดเป้าประสงค์ แผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการของห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร
4. ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติการของห้องสมุด
- () 1. น้อยกว่าร้อยละ 60 () 2. ร้อยละ 60 - 69 () 3. ร้อยละ 70 - 79
 - () 4. ร้อยละ 80 - 89 () 5. ร้อยละ 90 ขึ้นไป
5. ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนของหน่วยงานเจ้าสังกัดของห้องสมุดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชน
- () 1. น้อยกว่าร้อยละ 60 () 2. ร้อยละ 60 - 69 () 3. ร้อยละ 70 - 79
 - () 4. ร้อยละ 80 - 89 () 5. ร้อยละ 90 ขึ้นไป
6. ร้อยละของความสำเร็จของการลดระยะเวลา/ขั้นตอนการบริการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด
- () 1. น้อยกว่าร้อยละ 60 () 2. ร้อยละ 60 - 69 () 3. ร้อยละ 70 - 79
 - () 4. ร้อยละ 80 - 89 () 5. ร้อยละ 90 ขึ้นไป
7. คณะกรรมการห้องสมุด
- () 1. มีคณะกรรมการบริหารงาน/คณะกรรมการอำนวยการห้องสมุด
 - () 2. มี 1 และมีการกำหนดองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเป็นลายลักษณ์อักษร
 - () 3. มี 2 และมีบุคลากรและผู้ใช้/ประชาชน/กลุ่มเป้าหมาย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ชุมชนมีส่วนร่วม
 - () 4. มี 3 คณะกรรมการมาประชุมอย่างสม่ำเสมอไม่น้อยกว่าปีละ 3 ครั้ง
 - () 5. มี 4 และมีการนำมติที่ประชุมมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดมากกว่าร้อยละ 80
 - () 6. ไม่มีคณะกรรมการห้องสมุด

8. ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน

- () 1. น้อยกว่าร้อยละ 20 () 2. ร้อยละ 20 - 39 () 3. ร้อยละ 40-59
 () 4. ร้อยละ 60 - 79 () 5. ร้อยละ 80 ขึ้นไป
 () 6. ไม่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน

9. การพัฒนาระบบสารสนเทศของห้องสมุด

- () 1. มีการพัฒนาระบบสารสนเทศของห้องสมุด
 () 2. มี 1 และมีการปรับปรุงระบบสารสนเทศให้ทันสมัยอยู่เสมอ
 () 3. มี 2 และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลภายในห้องสมุด
 () 4. มี 3 และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลภายนอกห้องสมุด
 () 5. มี 4 และมีเว็บไซต์ของห้องสมุด
 () 6. ไม่มีการพัฒนาระบบสารสนเทศของห้องสมุด

10. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุด

- () 1. มีการประเมินผลการบริการหรือกิจกรรมของห้องสมุดอย่างเป็นระบบ
 () 2. มี 1 และมีการประเมินผลโครงการของห้องสมุดอย่างเป็นระบบ
 () 3. มี 2 และมีการประเมินผลแผนปฏิบัติการประจำปีของห้องสมุดอย่างเป็นระบบ
 () 4. มี 3 และมีการประเมินผลการใช้งบประมาณของห้องสมุดอย่างเป็นระบบ
 () 5. มี 4 และมีผลการประเมินการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดเป็นภาพรวม
 () 6. ไม่มีการประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุด

11. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม

- () 1. การมีส่วนร่วมของบุคลากร
 () 2. มี 1 และการมีส่วนร่วมของผู้ใช้
 () 3. มี 2 และการมีส่วนร่วมของประชากรกลุ่มเป้าหมาย
 () 4. มี 3 และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
 () 5. มี 4 และการมีส่วนร่วมของชุมชน
 () 6. ไม่มีการประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม

12. การรายงานและเผยแพร่ผลงานเป็นลายลักษณ์อักษร

- 1. มีเอกสารรายงานสรุปสถิติผลการดำเนินงานของห้องสมุดตามแบบฟอร์มของหน่วยงานเจ้าสังกัด
- 2. มี 1 และจัดทำเป็นเอกสารรายงานประจำปีของห้องสมุด
- 3. มี 2 และเผยแพร่ให้ผู้ใช้ห้องสมุดทราบ
- 4. มี 3 และเผยแพร่แก่กลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 5. มี 4 และเผยแพร่ให้ชุมชน/สังคมทราบ
- 6. ไม่มีการรายงานและเผยแพร่ผลงานเป็นลายลักษณ์อักษร

13. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือสถาบันและแหล่งเรียนรู้

- 1. มีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือเครือข่ายกับห้องสมุดประชาชนในท้องถิ่น
- 2. มี 1 และมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือเครือข่ายกับห้องสมุดประชาชนในสังกัดเดียวกัน
- 3. มี 2 และมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือเครือข่ายกับห้องสมุดประเภทอื่นๆ ในท้องถิ่น
- 4. มี 3 และมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือเครือข่ายกับสถาบันหรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในท้องถิ่น
- 5. มี 4 และมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือเครือข่ายกับห้องสมุด สถาบันหรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในพื้นที่การศึกษา/จังหวัด/ภูมิภาคอื่น
- 6. ไม่มีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือสถาบันและแหล่งเรียนรู้

14. ความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือเครือข่ายบุคลากรห้องสมุด

- 1. มีความร่วมมือหรือเครือข่ายกับบุคลากรห้องสมุดประชาชนในท้องถิ่น
- 2. มี 1 และมีความร่วมมือหรือเครือข่ายกับบุคลากรห้องสมุดประชาชนในสังกัดเดียวกัน
- 3. มี 2 และมีความร่วมมือหรือเครือข่ายกับบุคลากรห้องสมุดประเภทอื่นๆ ในท้องถิ่น
- 4. มี 3 และมีความร่วมมือหรือเครือข่ายกับบุคลากรสถาบันหรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในท้องถิ่น
- 5. มี 4 และมีความร่วมมือหรือเครือข่ายกับบุคลากรห้องสมุด สถาบัน หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ในพื้นที่การศึกษา/จังหวัด/ภูมิภาคอื่น
- 6. ไม่มีความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือเครือข่ายบุคลากรห้องสมุด

15. ความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่น

- () 1. มีอาสาสมัครห้องสมุดหรือผู้สนับสนุนช่วยเหลือกิจการของห้องสมุด
- () 2. มีชมรมห้องสมุด หรือการรวมกลุ่มของสมาชิกห้องสมุด
- () 3. มี 1 และมี 2 และมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
- () 4. มี 3 และมีผลการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม
- () 5. มี 4 และมีการเผยแพร่ผลงานให้ทราบโดยทั่วกัน
- () 6. ไม่มีความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่น

16. การบริหารความร่วมมือและเครือข่าย

- () 1. มีการดำเนินงานความร่วมมือและเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการ
- () 2. มี 1 และมีการดำเนินงานความร่วมมือและเครือข่ายอย่างเป็นทางการ
- () 3. มี 2 และมีกิจกรรมความร่วมมือ
- () 4. มี 3 และมีงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อกิจกรรม ความร่วมมือหรือเครือข่าย
- () 5. มี 4 และมีผลการบริหารและดำเนินงานความร่วมมือและเครือข่ายอย่างเป็นทางการ
- () 6. ไม่มีการบริหารความร่วมมือและเครือข่าย

17. จำนวนงบประมาณประจำปีที่ห้องสมุดได้รับการจัดสรรในรอบปีที่ผ่านมา เฉลี่ย

ต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย

- () 1. 1-10 บาท โปรตรระบุจำนวนงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับต่อปี บาท
- () 2. 11 -20 บาท โปรตรระบุจำนวนงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับต่อปี บาท
- () 3. 21-30 บาท โปรตรระบุจำนวนงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับต่อปี บาท
- () 4. 31-40 บาท โปรตรระบุจำนวนงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับต่อปี บาท
- () 5. 40 บาท ขึ้นไป โปรตรระบุจำนวนงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับต่อปี บาท

18. ร้อยละของการเพิ่มของงบประมาณที่หน่วยงานเจ้าสังกัดจัดสรรให้แต่ละปีต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย (คำนวณเปรียบเทียบการเพิ่มของงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับในปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา)

- () 1. งบประมาณแต่ละปีคงที่ () 2. เพิ่มร้อยละ 0.10-0.14
- () 3. เพิ่มร้อยละ 0.15-0.19 () 4. เพิ่มร้อยละ 0.20-0.24
- () 5. เพิ่มตั้งแต่ร้อยละ 0.25 ขึ้นไป () 6. งบประมาณลดลง

19. ค่าใช้จ่ายต่อรายหัวผู้ใช้บริการ (ต้นทุนต่อหน่วย คำนวณจากงบประมาณรายจ่ายของห้องสมุดทั้งหมดทุกหมวด หาดด้วยจำนวนผู้ใช้บริการแต่ละปี)

- () 1. 1-10 บาท โปรตรระบุจำนวน บาทต่อรายหัวผู้ใช้บริการ
- () 2. 11 -20 บาท โปรตรระบุจำนวน บาทต่อรายหัวผู้ใช้บริการ
- () 3. 21-30 บาท โปรตรระบุจำนวน บาทต่อรายหัวผู้ใช้บริการ
- () 4. 31-40 บาท โปรตรระบุจำนวน บาทต่อรายหัวผู้ใช้บริการ
- () 5. 40 บาท ขึ้นไป โปรตรระบุจำนวน บาทต่อรายหัวผู้ใช้บริการ

20. จำนวนแหล่งรายได้ประจำอื่นนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับ

- () 1. 1 แหล่ง โปรตรระบุ
- () 2. 2 แหล่ง โปรตรระบุ
- () 3. 3 แหล่ง โปรตรระบุ
- () 4. 4 แหล่ง โปรตรระบุ
- () 5. 5 แหล่ง โปรตรระบุ
- () 6. ไม่มีแหล่งรายได้ประจำอื่นนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับ

21. ความบ่อยครั้งในการจัดกิจกรรมหารายได้หรือระดมทุนของห้องสมุด

- () 1. ทุก 5 ปี () 2. ทุก 3 ปี () 3. ทุก 2 ปี
- () 4. ทุกปี () 5. มากกว่าปีละครั้ง
- () 6. ไม่มีการจัดกิจกรรมหารายได้หรือระดมทุนของห้องสมุด

22. นโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

- () 1. มีนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศเป็นลายลักษณ์อักษร
- () 2. มี 1 และนโยบายครอบคลุมการเลือก การจัดหาและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ
- () 3. มี 2 และมีการศึกษาผู้ใช้หรือความต้องการทรัพยากรสารสนเทศ/สารสนเทศของประชาชนในท้องถิ่น
- () 4. มี 3 และมีการนำผลการศึกษาผู้ใช้มาประกอบการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
- () 5. มี 4 และมีนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศสอดคล้องกับสภาพชุมชน
- () 6. ไม่มีนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

23. รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา

- () 1. มีสื่อสิ่งพิมพ์
- () 2. มี 1 และสื่อโสตทัศน์

- () 3. มี 2 และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- () 4. มี 3 และมีทรัพยากรสารสนเทศลักษณะพิเศษ หุ่นจำลอง ของจริง
- () 5. มี 4 และมีฐานข้อมูลออนไลน์

24. เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา

- () 1. มีทรัพยากรสารสนเทศทั้งวิชาการ สารคดี และบันเทิงคดี
- () 2. มี 1 และหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน และสื่ออ้างอิงที่ส่งเสริมความรู้ ความบันเทิงใจ และความจรรโลงใจ
- () 3. มี 2 และมีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาส่งเสริมความรู้ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข การพัฒนาคุณภาพชีวิต การประกอบอาชีพ ความเป็นพลเมืองดี
- () 4. มี 3 และทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อม
- () 5. มี 4 และมีทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นและ ผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น

25. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศ (หนังสือ วารสาร และสื่ออื่นๆ) **ที่มีต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย**

- () 1. น้อยกว่า 1 ชื่อเรื่อง () 2. 1-1.4 ชื่อเรื่อง () 3. 1.5-1.9 ชื่อเรื่อง
- () 4. 2-2.4 ชื่อเรื่อง () 5. 2.5 ชื่อเรื่องขึ้นไป

26. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหาเพิ่มขึ้น (รวมทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์) ในรอบปี **ต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย** โดยเปรียบเทียบกับรอบปีที่ผ่านมา

- () 1. น้อยกว่า .10 ชื่อเรื่อง () 2. 0.10-0.14 ชื่อเรื่อง
- () 3. 0.15-0.19 ชื่อเรื่อง () 4. 0.20-0.24 ชื่อเรื่อง
- () 5. 0.25 ชื่อเรื่องขึ้นไป
- () 6. ไม่จัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพิ่มขึ้นหรือจัดหาลดลง

27. การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ

- () 1. มีการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศอย่างเป็นระบบ
- () 2. มี 1 และมีการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศเหมาะสมกับทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภท
- () 3. มี 2 และมีการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศเหมาะสมกับประชากรกลุ่มเป้าหมาย

- () 4. มี 3 และการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศสะดวกและง่ายต่อการเข้าถึง
- () 5. มี 4 และการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศสะดวกและง่ายต่อการใช้
- () 6. ไม่มีการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

28. เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

- () 1. มีบัตรรายการหนังสือของห้องสมุด
- () 2. มีบัตรรายการทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด
- () 3. มีฐานข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศหรือโอแพค
- () 4. มีฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่สืบค้นได้จากกระยะไกล
- () 5. มีฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดในเครือข่ายที่สืบค้นได้จากกระยะไกล
- () 6. ไม่มีเครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศ

29. การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว

- () 1. น้อยกว่าร้อยละ 60 () 2. ร้อยละ 60-69 () 3. ร้อยละ 70-79
- () 4. ร้อยละ 80-89 () 5. ร้อยละ 90 ขึ้นไป

30. การบำรุงรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ

- () 1. มีการซ่อมแซมทรัพยากรสารสนเทศที่ชำรุดเสียหาย
- () 2. มี 1 และมีการบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน
- () 3. มี 2 และมีการอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณค่า
- () 4. มี 3 และมีการดำเนินการอย่างเหมาะสมกับรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศ
- () 5. มี 4 และมีการดำเนินการอย่างเหมาะสมกับคุณค่าของทรัพยากรสารสนเทศ
- () 6. ไม่มีการบำรุงรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ

31. การสำรวจและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ

- () 1. ทุก 10 ปี () 2. ทุก 7 ปี () 3. ทุก 5 ปี
- () 4. ทุก 2-3 ปี () 5. ทุกปี
- () 6. ไม่มีการสำรวจและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ

32. ระเบียบการบริการที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ให้ทราบทั่วกัน

- () 1. มีระเบียบการบริการเป็นลายลักษณ์อักษร
- () 2. มี 1 และติดประกาศในห้องสมุดให้ทราบโดยทั่วกัน
- () 3. มี 2 และเผยแพร่ในรูปสิ่งพิมพ์ภายในของห้องสมุด เช่น แผ่นพับ
- () 4. มี 3 และเผยแพร่ในคู่มือหรือสื่อภายนอก

- () 5. มี 4 และเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์
 () 6. ไม่มีระเบียบการบริการเป็นลายลักษณ์อักษร

33. จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์

- () 1. น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ () 2. 30-34 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
 () 3. 35-39 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
 () 4. 40 ชั่วโมงเป็นต้นไปต่อสัปดาห์และครอบคลุมวันหยุดสุดสัปดาห์
 () 5. 40 ชั่วโมงเป็นต้นไปต่อสัปดาห์และครอบคลุมนอกเวลาราชการและวันหยุดสุดสัปดาห์

34. บุคลากรรับผิดชอบการบริการห้องสมุด

- () 1. มีอาสาสมัครหรือบุคคลอื่นรับผิดชอบ
 () 2. มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดรับผิดชอบประจำ
 () 3. มีบรรณารักษ์รับผิดชอบประจำในเวลาราชการ
 () 4. มีบรรณารักษ์รับผิดชอบประจำทั้งในและนอกเวลาราชการที่เปิดทำการ
 () 5. มีบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดรับผิดชอบประจำทั้งในและนอกเวลาราชการที่เปิดทำการ

35. การจัดระบบบริการที่เอื้อให้ผู้ใช้สามารถใช้บริการด้วยตนเอง

- () 1. มีระบบชั้นเปิดเป็นส่วนใหญ่
 () 2. มี 1 และมีระบบสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดจากคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง
 () 3. มี 2 และมีระบบการรับคืนหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศที่ยืมได้ตลอดเวลา
 () 4. มี 3 และมีการจองหนังสือ การตรวจสอบสถานะการยืม คืนของสมาชิกด้วยตนเอง
 () 5. มี 4 และมีระบบยืมคืนอัตโนมัติด้วยตนเอง
 () 6. ไม่มีการจัดระบบบริการที่เอื้อให้ผู้ใช้สามารถใช้บริการด้วยตนเอง

36. สัดส่วนของจำนวนคอมพิวเตอร์ที่มีให้บริการต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย

(1 : 5000 ต่อจำนวนประชาชน 50,000 คน ส่วนที่เกิน 50,000 คน 1 : 10,000 คน และอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของคอมพิวเตอร์ที่มีควรเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเครื่องพิมพ์)

- () 1. 1 เครื่อง : 20,001-25,000 คน โปรดระบุจำนวนทั้งหมด เครื่อง และมีจำนวนเครื่องที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เครื่อง และเชื่อมต่อเครื่องพิมพ์ เครื่อง

- () 2. 1 เครื่อง : 15,001 - 20,000 คน โปรดระบุจำนวนทั้งหมด เครื่อง
และมีจำนวนเครื่องที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เครื่อง
และเชื่อมต่อเครื่องพิมพ์ เครื่อง
- () 3. 1 เครื่อง : 10,001- 15,000 คน โปรดระบุจำนวนทั้งหมด เครื่อง
และมีจำนวนเครื่องที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เครื่อง
และเชื่อมต่อเครื่องพิมพ์ เครื่อง
- () 4. 1 เครื่อง : 5,001-10,000 คน โปรดระบุจำนวนทั้งหมด เครื่อง
และมีจำนวนเครื่องที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เครื่อง
และเชื่อมต่อเครื่องพิมพ์ เครื่อง
- () 5. 1 เครื่อง : 5,000 คนลงมา โปรดระบุจำนวนทั้งหมด เครื่อง
และมีจำนวนเครื่องที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เครื่อง
และเชื่อมต่อเครื่องพิมพ์ เครื่อง
- () 6. ไม่มีบริการคอมพิวเตอร์

37. ประเภทของการบริการ

- () 1. มีบริการการอ่าน และบริการยืมคืน
- () 2. มี 1 และบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และบริการแนะนำการใช้ห้องสมุด
- () 3. มี 2 และบริการแนะแนวและส่งเสริมการอ่าน
- () 4. มี 3 และบริการห้องสมุดเคลื่อนที่/บริการชุมชน/บริการให้ใช้สถานที่ห้องสมุด
- () 5. มี 4 และบริการยืมระหว่างห้องสมุด/บริการนำส่งเอกสาร

38. กลุ่มประชาชนที่จัดบริการ

- () 1. กลุ่มผู้ใหญ่ () 2. มี 1 และกลุ่มเด็กและเยาวชน
- () 3. มี 2 และกลุ่มผู้สูงอายุ () 4. มี 3 และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส (เช่น ผู้พิการ)
- () 5. มี 4 และชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มที่ต้องจำกัดในสถานที่ (เช่น ผู้ป่วย ผู้ต้องขัง)

39. ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึงบริการต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด

- () 1. น้อยกว่าร้อยละ 20 () 2. ร้อยละ 20-39 () 3. ร้อยละ 40-59
- () 4. ร้อยละ 60-79 () 5. ร้อยละ 80 ขึ้นไป

40. ร้อยละของสมาชิกห้องสมุดที่เพิ่มขึ้นต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด

- () 1. น้อยกว่าร้อยละ 5 () 2. ร้อยละ 5-9 () 3. ร้อยละ 10-14
- () 4. ร้อยละ 15-19 () 5. ตั้งแต่ร้อยละ 20 ขึ้นไป

41. ร้อยละของการมาใช้ห้องสมุดต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย
 1. น้อยกว่าร้อยละ 20 2. ร้อยละ 20-29 3. ร้อยละ 30-39
 4. ร้อยละ 40-49 5. ร้อยละ 50 ขึ้นไป
42. ร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อจำนวนทรัพยากรสารสนเทศทั้งหมดที่มี
 1. น้อยกว่าร้อยละ 20 2. ร้อยละ 20-39 3. ร้อยละ 40-59
 4. ร้อยละ 60-79 5. ร้อยละ 80 ขึ้นไป
43. ร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย
 1. น้อยกว่าร้อยละ 20 2. ร้อยละ 20-29 3. ร้อยละ 30-39
 4. ร้อยละ 40-49 5. ร้อยละ 50 ขึ้นไป
44. ร้อยละของการเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย
 1. น้อยกว่าร้อยละ 5 2. ร้อยละ 5-9 3. ร้อยละ 10-14
 4. ร้อยละ 15-19 5. ร้อยละ 20 ขึ้นไป
 6. ไม่มีบริการอิเล็กทรอนิกส์
45. ร้อยละของการใช้ฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ (โอแพค) จากภายนอกต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย
 1. น้อยกว่าร้อยละ 5 2. ร้อยละ 5-9 3. ร้อยละ 10-14
 4. ร้อยละ 15-19 5. ร้อยละ 20 ขึ้นไป
 6. ไม่มีบริการฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ
46. ร้อยละของการใช้เว็บไซต์ของห้องสมุดต่อการใช้ห้องสมุดทั้งหมด
 1. ต่ำกว่าร้อยละ 5 2. ร้อยละ 5-9 3. ร้อยละ 10-14
 4. ร้อยละ 15-19 5. ร้อยละ 20 ขึ้นไป
 6. ไม่มีเว็บไซต์ของห้องสมุด
47. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
 1. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย
 2. มี 1 และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมกับประชากรกลุ่มเป้าหมาย
 3. มี 2 และมีการจัดกิจกรรมในโอกาสพิเศษ
 4. มี 3 และมีการจัดสัปดาห์ห้องสมุด
 5. มี 4 และมีการจัดกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์อื่นๆ
 6. ไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

48. วิธีการให้การศึกษาคู่ใช้

- () 1. ป้ายประกาศ/แผ่นพับ/แผ่นปลิว/จุลสาร/ข่าวสาร
- () 2. มี 1 และคู่มือการใช้ห้องสมุด
- () 3. มี 2 และการสอนผู้ใช้อย่างไม่เป็นทางการ
- () 4. มี 3 และการสอนหรือการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ
- () 5. มี 4 และการจัดทำเว็บไซต์ห้องสมุด
- () 6. ไม่มีการให้การศึกษาคู่ใช้

49. วุฒิการศึกษาของหัวหน้าห้องสมุด

- () 1. มีวุฒิปริญญาตรีสาขาวิชาอื่นที่มีใช้บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ และไม่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานห้องสมุด
- () 2. มีวุฒิปริญญาตรีสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์และไม่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน
- () 3. มีวุฒิปริญญาตรีสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานห้องสมุดมาไม่น้อยกว่า 5 ปี
- () 4. มีวุฒิปริญญาโทสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องและผ่านการพัฒนาทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ไม่น้อยกว่า 120 ชั่วโมง หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดมาไม่น้อยกว่า 3 ปี
- () 5. มีวุฒิปริญญาโทสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องสมุดมาไม่น้อยกว่า 3 ปี
- () 6. มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

50. วุฒิการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานบรรณารักษ์

- () 1. มีวุฒิปริญญาตรีสาขาวิชาอื่นที่มีใช้บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์
- () 2. มีวุฒิปริญญาตรีสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์
- () 3. มีวุฒิปริญญาตรีสาขาวิชาอื่นที่มีใช้บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ และผ่านการอบรมวิชาห้องสมุดอย่างเป็นทางการ
- () 4. มีวุฒิปริญญาตรีสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์

() 5. มีวุฒิปริญญาโทสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
หรือสารสนเทศศาสตร์

() 6. มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

51. จำนวนบุคลากรต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย (เกณฑ์มาตรฐาน บุคลากรห้องสมุดทำงานเต็มเวลา 1 คน ต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย 2,500 คน โดยในจำนวนนี้หนึ่งในสามเป็นบรรณารักษ์วิชาชีพ)

() 1. บุคลากร 1 คน : ประชากรกลุ่มเป้าหมาย 20,000-49,999 คน

() 2. บุคลากร 1 คน : ประชากรกลุ่มเป้าหมาย 15,000-19,999 คน

() 3. บุคลากร 1 คน : ประชากรกลุ่มเป้าหมาย 10,000-14,999 คน

() 4. บุคลากร 1 คน : ประชากรกลุ่มเป้าหมาย 5,000-9,999 คน

() 5. บุคลากร 1 คน : ประชากรกลุ่มเป้าหมาย 2,500-4,999 คน

() 6. บุคลากร 1 คน : ประชากรกลุ่มเป้าหมายมากกว่า 50,000 คน

52. มีระบบการบริหารบุคคลโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

() 1. มีการคัดเลือก/สรรหาบรรจุแต่งตั้งบุคลากรอย่างโปร่งใสตามระเบียบราชการ

() 2. มี 1 และ มีการมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคลากร

() 3. มี 2 และบุคลากรวิชาชีพได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานหลักของห้องสมุด

() 4. มี 3 และมีหลักเกณฑ์หรือแบบประเมินผลบุคลากรเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน

() 5. มี 4 และมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง

53. นโยบายและแผนพัฒนาบุคลากร

() 1. มีนโยบายพัฒนาบุคลากรเป็นลายลักษณ์อักษร

() 2. มี 1 และมีแผนพัฒนาบุคลากรห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร

() 3. มี 2 และบุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความต้องการหรือกำหนดนโยบายและแผน

() 4. มี 3 และบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการของห้องสมุด

() 5. มี 4 และบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการของหน่วยงานเจ้าสังกัด

() 6. ไม่มีนโยบายและแผนพัฒนาบุคลากรเป็นลายลักษณ์อักษร

54. ร้อยละของงบประมาณพัฒนาบุคลากรที่ได้รับการจัดสรรแต่ละปี ต่องบประมาณทั้งหมดที่ได้รับ

() 1. มีงบประมาณพัฒนาบุคลากร แต่ไม่มีการจัดสรรงบประมาณพัฒนาบุคลากรแยกไว้โดยเฉพาะ

- () 2. น้อยกว่าร้อยละ 0.25 () 3. ร้อยละ 0.25-0.49
 () 4. ร้อยละ 0.50-0.74 () 5. ร้อยละ 0.75-1.00
 () 6. ไม่มีงบประมาณพัฒนาบุคลากร

55. จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ

- () 1. 3 ปีครั้ง () 2. 2 ปีครั้ง () 3. ปีละ 1 ครั้ง
 () 4. ปีละ 2 ครั้ง () 5. มากกว่าปีละ 2 ครั้ง () 6. 5 ปีครั้ง

56. ร้อยละของบุคลากรวิชาชีพของห้องสมุดที่เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ

- () 1. ร้อยละ 1-20 () 2. ร้อยละ 20-29 () 3. ร้อยละ 30-39
 () 4. ร้อยละ 40-49 () 5. ร้อยละ 50 ขึ้นไป () 6. ร้อยละ 0

57. สภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด

- () 1. มีสภาพแวดล้อมภายในสวยงาม
 () 2. มี 1 และมีสภาพแวดล้อมภายนอกที่ดี ภูมิทัศน์สวยงาม มีบรรยากาศ
 เชิญชวนให้เข้าใช้
 () 3. มี 2 และมีป้ายบอกสถานที่ตั้งของห้องสมุดจากภายนอกให้เห็นได้ชัดเจน
 () 4. มี 3 และการคมนาคมสะดวก
 () 5. มี 4 และห้องสมุดตั้งในศูนย์กลางชุมชน
 () 6. สภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุดไม่เหมาะสม

58. ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด

- () 1. เป็นห้องหนึ่งห้องในอาคาร () 2. เป็นห้องหลายห้องในอาคาร
 () 3. เป็นชั้นหนึ่งชั้นในอาคาร () 4. เป็นชั้นหลายชั้นในอาคาร
 () 5. เป็นอาคารเอกเทศ มีพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารไม่น้อยกว่า 900 ตารางเมตร
 () 6. ไม่มีอาคารสถานที่ห้องสมุดเป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ

59. การจัดอาคารสถานที่ พื้นที่อาคารห้องสมุด

- () 1. มีพื้นที่เพียงพอหรือเหมาะสมสำหรับการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ
 () 2. มี 1 และมีพื้นที่เพียงพอหรือเหมาะสมสำหรับคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์
 อิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการ
 () 3. มี 2 และพื้นที่เพียงพอและเหมาะสมสำหรับบริการผู้ใช้
 () 4. มี 3 และมุมเอนกประสงค์ หรือมุมกาแฟ ห้องศึกษาเดี่ยว ห้องศึกษากลุ่ม
 หรือห้องประชุม

- () 5. มี 4 และมีพื้นที่เพียงพอและเหมาะสมสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรห้องสมุด
- () 6. การจัดอาคารสถานที่ พื้นที่อาคารห้องสมุดไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม
60. สิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ
- () 1. มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่เด็กเล็ก
- () 2. มี 1 และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่เด็กวัยรุ่นหรือเยาวชน
- () 3. มี 2 และมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ
- () 4. มี 3 และมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ เช่น ทางลาดเดินสำหรับคนพิการทางกาย
- () 5. มี 4 และมีหนังสืออักษรเบรลล์สำหรับผู้พิการทางสายตา
- () 6. ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ
61. ระบบแสงสว่าง ระบบรักษาความปลอดภัย ป้องกันสาธารณภัย และระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้น
- () 1. มีระบบแสงสว่างอย่างเหมาะสมและเพียงพอ
- () 2. มี 1 และมีระบบรักษาความปลอดภัยทรัพย์สินของห้องสมุดและผู้ใช้บริการ
- () 3. มี 2 และมีระบบป้องกันสาธารณภัย
- () 4. มี 3 และมีระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้นอย่างเหมาะสม
- () 5. มี 4 และมีการมอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบดูแล ตรวจสอบและบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน
- () 6. ไม่มีระบบรักษาความปลอดภัย/ ป้องกันสาธารณภัย และระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้น
62. ครุภัณฑ์ของห้องสมุด
- () 1. มีครุภัณฑ์ที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากร
- () 2. มี 1 และมีครุภัณฑ์ที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ
- () 3. มี 2 และมีครุภัณฑ์ที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการบริการกลุ่มผู้ใช้
- () 4. มี 3 และใช้มาตรฐานด้านการออกแบบและก่อสร้างอาคารและมาตรฐานครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก
- () 5. มี 4 และใช้ควบคู่กับหลักการทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

- () 6. ครูภัณฑ์ของห้องสมุดไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรและบริการผู้ใช้

63. ระบบการสื่อสารภายในและภายนอกห้องสมุด

- () 1. มีระบบการสื่อสารทางโทรศัพท์ภายในและภายนอกห้องสมุด
() 2. มี 1 และมีระบบโทรศัพท์สื่อสารทางไกลระหว่างจังหวัดและโทรสาร
() 3. มี 2 และมีเครื่องถ่ายเอกสาร
() 4. มี 3 และมีระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์
() 5. มี 4 และมีระบบสำนักงานอัตโนมัติ
() 6. ไม่มีระบบการสื่อสารภายในและภายนอกห้องสมุด

64. แผนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุด

- () 1. มีแผนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เป็นลายลักษณ์อักษร
() 2. มี 1 และบรรจุอยู่ในแผนปฏิบัติการประจำปี/แผนยุทธศาสตร์
() 3. มี 2 และมีผลการดำเนินงานตามแผนมากกว่าร้อยละ 80
() 4. มี 3 และมีการประเมินแผน
() 5. มี 4 และมีการนำผลมาใช้ในการพัฒนาการสื่อสารและประชาสัมพันธ์
() 6. ไม่มีการจัดทำแผนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุด

65. สื่อที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์

- () 1. สื่อบุคคล () 2. มี 1 และข่าวสาร แผ่นพับ หรือแผ่นปลิว
() 3. มี 2 และรายงานประจำปี () 4. มี 3 และสื่อมวลชน
() 5. มี 4 และเว็บไซต์ () 6. ไม่ใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์

66. ร้อยละของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย

- () 1. น้อยกว่าร้อยละ 50 () 2. ร้อยละ 50-59 () 3. ร้อยละ 60-69
() 4. ร้อยละ 70-79 () 5. ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับระดับของปัญหาอุปสรรคที่ท่านพบในการบริหารจัดการหรือดำเนินงานห้องสมุด

องค์ประกอบใหญ่/องค์ประกอบย่อย	ระดับปัญหาในการปฏิบัติงาน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์					
1.1 ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์
1.2 การเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด
2. การบริหาร					
2.1 เป้าประสงค์ แผนปฏิบัติการและโครงการของห้องสมุดสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด หน่วยงานเจ้าสังกัดและยุทธศาสตร์ การพัฒนาของรัฐ
2.2 การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ.....
2.3 การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม
2.4 การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุด.....
3. ความร่วมมือและเครือข่าย					
3.1 ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือเครือข่ายห้องสมุดและสถาบัน.....
3.2 ความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือเครือข่ายบุคคล.....
3.3 การบริหารความร่วมมือและเครือข่าย.....
4. งบประมาณและการเงิน					
4.1 การบริหารงบประมาณและการเงิน.....
4.2 การระดมทุน.....

องค์กรประกอบใหญ่/องค์กรประกอบย่อย	ระดับปัญหาในการปฏิบัติงาน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ทรัพยากรสารสนเทศ					
5.1 รูปแบบและเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา.....
5.2 จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่มี
5.3 การจัดระบบและจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ
5.4 การบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ.....
6. การบริการ					
6.1 การจัดระบบการบริการของห้องสมุด.....
6.2 ประเภทและผู้รับบริการ.....
6.3 การใช้บริการ
6.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการให้การศึกษาผู้ใช้
7. บุคลากรห้องสมุด					
7.1 คุณสมบัติและจำนวนบุคลากรห้องสมุด...
7.2 ระบบการบริหารบุคคลโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและผลผลิตภาพของบุคคล.....
7.3 การพัฒนาบุคลากรห้องสมุด.....
8. อาคารสถานที่และครุภัณฑ์					
8.1 สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของห้องสมุด
8.2 การจัดอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ของห้องสมุด.....
9. การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์					
9.1 ระบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์
9.2 สื่อและกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์

**โปรดระบุรายละเอียดของปัญหา อุปสรรคที่ห้องสมุดของท่านประสบ พร้อมด้วย
ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)**

1. ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์

.....
.....
.....

2. การบริหาร

.....
.....
.....

3. ความร่วมมือและเครือข่าย

.....
.....
.....
.....

4. งบประมาณและการเงิน

.....
.....
.....

5. ทรัพยากรสารสนเทศ

.....
.....
.....

6. การบริการ.....

.....
.....
.....

7. บุคลากรห้องสมุด.....

.....
.....
.....

8. อาคารสถานที่และครุภัณฑ์

.....
.....
.....

9. การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

.....
.....
.....

10. อื่นๆ โปรดระบุ

.....
.....
.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือนของท่าน
โปรดส่งคืนถึงผู้วิจัยภายในเดือนมิถุนายน 2549

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามประชาชนผู้ใช้และผู้ไม่ใช้บริการ
โครงการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

คำชี้แจงและคำแนะนำในการตอบ

- ❖ แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์ และคณะ จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นที่ปรึกษา เพื่อดำเนินการวิจัยผลที่ได้จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายของรัฐในการบริหารจัดการการดำเนินงานและการพัฒนาห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยสู่มาตรฐานสากล
- ❖ แบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอน โปรดตอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ใน () หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง
- ❖ โปรดตอบคำถามได้โดยอิสระ คำตอบของท่านจะได้รับการวิเคราะห์และนำเสนอเป็นผลรวมไม่ระบุเป็นรายบุคคล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาห้องสมุดประชาชนในท้องถิ่นของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
- 1.2. อายุ.....ปี
- 1.3. ระดับการศึกษาสูงสุด
- () 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษา () 3. อาชีวศึกษา
() 4. อนุปริญญา () 5. ปริญญาตรี () 6. สูงกว่าปริญญาตรี
() 7. อื่นๆ (โปรดระบุ)
- 1.4. อาชีพ
- () 1. ข้าราชการ () 2. ครูอาจารย์ () 3. นักเรียน
() 4. นิสิต นักศึกษา () 5. เกษตรกร () 6. นักธุรกิจ/ค้าขาย
() 7. สื่อมวลชน () 8. อาชีพส่วนตัว/อาชีพอิสระ () 9. แม่บ้าน
() 10. ไม่ประกอบอาชีพ () 11. อื่นๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 การใช้/ไม่ใช้ ห้องสมุดประชาชน

2.1 ท่านเคยใช้ห้องสมุดประชาชนใกล้ที่พักหรือที่ทำงานของท่านบ้างหรือไม่

1. เคย โปรดระบุ ใช้มานาน ปี และโปรดข้ามไปตอบข้อ 2.3-2.6 และตอนที่ 3-5
2. ไม่เคย โปรดตอบข้อ 2.2 และตอนที่ 5

2.2 ท่านที่ไม่เคยใช้ห้องสมุดประชาชน โปรดระบุสาเหตุหรือเหตุผลของท่าน

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ไม่มีเวลา
2. ไม่รู้จัก หรือไม่ทราบข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับห้องสมุดประชาชน
3. ไม่มีความจำเป็นต้องใช้
4. เวลาเปิดบริการของห้องสมุดประชาชนไม่เหมาะสม
5. มีแหล่งเรียนรู้อื่นที่สามารถสนองความต้องการของท่าน
6. ห้องสมุดประชาชนไม่มีทรัพยากรสารสนเทศที่สนองความต้องการของท่าน
7. ห้องสมุดประชาชนไม่มีบริการและกิจกรรมที่สนองความต้องการของท่าน
8. ห้องสมุดประชาชนไม่มีเครื่องมือ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม
9. สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ไกลหรือไม่สะดวกในการเดินทาง
10. สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ไม่เชิญชวนหรือไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้
11. อื่นๆ (โปรดระบุ)

(ท่านที่ไม่เคยใช้ โปรดข้ามไปตอบตอนที่ 5)

2.3 ท่านที่เคยใช้ห้องสมุดประชาชน โปรดระบุห้องสมุดประชาชนที่ท่านใช้ประจำหรือใช้บ่อยที่สุดในรอบปีที่ผ่านมา

1. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอ/จังหวัด
2. ห้องสมุดประชาชนจังหวัด
3. ห้องสมุดประชาชนอำเภอ
4. ห้องสมุดประชาชนตำบล
5. ห้องสมุดประชาชนเทศบาล
6. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร

2.4 ท่านมีวัตถุประสงค์ใดในการใช้ห้องสมุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ข้อมูล ข่าวสาร 2. การศึกษา 3. การค้นคว้า

- () 4. ความบันเทิง พักผ่อนหย่อนใจ () 5. ใช้สถานที่ของห้องสมุด
() 6. อื่นๆ (โปรดระบุ)

2.5 ท่านใช้ทรัพยากรสารสนเทศใดของห้องสมุดที่ท่านใช้บริการเป็นประจำ
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. หนังสือ () 2. วารสาร () 3. หนังสือพิมพ์ () 4. จุลสาร
() 5. กฤตภาค () 6. ภาพ () 7. เทปเสียง () 8. วีดิทัศน์
() 9. อุปกรณ์ของเล่น/เครื่องเล่น () 10. ซีดี / ดีวีดี
() 11. เว็บไซต์ของห้องสมุด
() 12. ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด
() 13. เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ
() 14. อื่นๆ (โปรดระบุ)

2.6 โปรดระบุเหตุผลของท่านในการใช้ห้องสมุดประชาชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ได้รับข้อมูล ข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด
() 2. มีความจำเป็นต้องใช้
() 3. ไม่มีแหล่งเรียนรู้อื่นที่สามารถสนองความต้องการได้
() 4. ห้องสมุดประชาชนมีทรัพยากรสารสนเทศที่สามารถสนองความต้องการ
() 5. ห้องสมุดประชาชนมีบริการและกิจกรรมที่สามารถสนองความต้องการ
() 6. ห้องสมุดประชาชนมีเครื่องมือ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม
() 7. สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ใกล้ สะดวกในการเดินทาง
() 8. สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่เชิญชวนให้เข้าใช้บริการ
() 9. อื่นๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 3 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วม

ท่านเคยรับรู้หรือมีส่วนร่วมกับห้องสมุดประชาชนในประเด็นต่อไปนี้หรือไม่ โปรดกาเครื่องหมาย ✓ หน้า รายการที่ท่าน **ทราบ/รับรู้ เคย** หรือ **เป็น** ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. ท่านทราบปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์ และวิสัยทัศน์ของห้องสมุดประชาชนหรือไม่
() 1. ทราบ () 2. ไม่ทราบ
2. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของท่านสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และ
วัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชนหรือไม่ () 1. ใช่ () 2. ไม่ใช่
3. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดประชาชนหรือไม่
() 1. เคย () 2. ไม่เคย

4. ท่านรับรู้ผลงานหรือความก้าวหน้าของห้องสมุดประชาชนหรือไม่
() 1. รับรู้ () 2. ไม่รับรู้
5. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือและเครือข่ายของห้องสมุดประชาชนหรือไม่
() 1. เคย () 2. ไม่เคย
6. ท่านเคยเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชนหรือไม่
() 1. เคย () 2. ไม่เคย
7. ท่านเคยบริจาคทรัพย์สิน หนังสือ หรือสิ่งของบำรุงห้องสมุดประชาชนหรือไม่
() 1. เคย () 2. ไม่เคย
8. ท่านเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุดประชาชนหรือไม่
() 1. เคย () 2. ไม่เคย
9. ท่านเป็นสมาชิกห้องสมุดหรือไม่
() 1. เป็น () 2. ไม่เป็น
10. ท่านเคยเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดหรือไม่
() 1. เคย () 2. ไม่เคย
11. ท่านเคยใช้เครื่องมือช่วยค้นฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ (โอแพค)
ในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดหรือไม่
() 1. เคย () 2. ไม่เคย
12. ท่านเคยใช้เว็บไซต์ของห้องสมุดหรือไม่
() 1. เคย () 2. ไม่เคย
13. ท่านเคยใช้บริการห้องสมุดแต่ละประเภทหรือไม่ เช่น บริการการยืมคืน
บริการตอบคำถาม
() 1. เคย () 2. ไม่เคย
14. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมของห้องสมุดหรือไม่
() 1. เคย () 2. ไม่เคย
15. ท่านรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของห้องสมุดหรือไม่
() 1. รับรู้ () 2. ไม่รับรู้

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจ

ท่านมีความพึงพอใจผลการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนที่ท่านใช้ในประเด็นต่อไปนี้อยู่ในระดับใด โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่าน

ตัวชี้วัด	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด					
2. ความรวดเร็วในการบริการหรือลดขั้นตอนการดำเนินงาน					

ตัวชี้วัด	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดมี (เช่น หนังสือ วารสาร สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์)					
4. ความหลากหลายของเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศ					
5. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศ					
6. ความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศ					
7. การบำรุงรักษา ซ่อมแซม อนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ					
8. การจัดหมวดหมู่หนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ					
9. เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศ (เช่น บัตรรายการ ฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ)					
10. การจัดชั้น/จัดเรียงหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ					
11. วัน เวลาและจำนวนชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดทำการ					
12. การจัดระบบการบริการห้องสมุด					
13. การบริการคอมพิวเตอร์ (เช่น จำนวน การเชื่อมโยง เครือข่าย)					
14. กิจกรรมของห้องสมุด (เช่น นิทรรศการ การเล่านิทาน สัปดาห์ห้องสมุด)					
15. ความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์					
16. การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์					
17. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบุคลากรอื่นๆ					
18. สถานที่ตั้ง (เช่น อยู่ใกล้ชุมชน การคมนาคมสะดวก)					
19. สภาพแวดล้อม (เช่น ภูมิทัศน์)					
20. อาคารสถานที่ (เช่น ขนาด ความสวยงาม ความเหมาะสม ความพอเพียงของพื้นที่ห้องหรืออาคารห้องสมุด)					

ตัวชี้วัด	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
21. การจัดพื้นที่ (เช่น ห้องหรือมุมหนังสือ มุมคอมพิวเตอร์ มุมหนังสือเด็ก)					
22. สิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการ (เช่น ทางลาดเดินสำหรับคนพิการ)					
23. ระบบแสงสว่างภายในห้องสมุด					
24. ระบบการรักษาความปลอดภัยทรัพย์สินของห้องสมุดและผู้ใช้บริการ (เช่น มีล็อกเกอร์ หรือที่รับฝากสิ่งของ)					
25. ระบบป้องกันสาธารณภัย (เช่น เครื่องดับเพลิง)					
26. ระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้น (เช่น เครื่องปรับอากาศ)					
27. ครุภัณฑ์ (เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือ)					
28. ระบบการสื่อสาร (เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต)					
29. สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ (เช่น ข่าวสาร แผ่นปลิว รายการวิทยุกระจายเสียง เว็บไซต์)					

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

โปรดระบุ ปัญหา อุปสรรคในการใช้หรือสาเหตุการไม่ใช้ห้องสมุดประชาชน และข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารจัดการห้องสมุดประชาชนตามประเด็นต่อไปนี้ หรือประเด็นอื่นๆ โดยอิสระ

1. ด้านการรับรู้ หรือตระหนักในปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด

.....

.....

.....

2. ด้านความรวดเร็วและความสะดวกในการรับบริการจากห้องสมุด

.....

.....

.....

3. ด้านความร่วมมือและเครือข่าย

.....
.....
.....

4. ด้านทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด)

.....
.....
.....

5. ด้านเครื่องมือช่วยค้นหรือเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ

.....
.....
.....

6. ด้านการบริการและกิจกรรมของห้องสมุด

.....
.....
.....

7. ด้านบุคลากรห้องสมุด

.....
.....
.....

8. ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

.....
.....
.....

9. ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

.....
.....
.....
.....

10. อื่นๆ (โปรดระบุ)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

โปรดส่งแบบสอบถามคืนที่บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนหรือผู้แจกแบบสอบถามแก่ท่าน

ภาคผนวก ง

แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติมบรรณารักษ์

1. ในการทำงานท่านมีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างและอะไรเป็นปัญหามากที่สุด
2. โปรดบรรยายละเอียดของปัญหา
3. ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้างเพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานห้องสมุด

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร/บรรณารักษ์/ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม (n=244)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	45	18.4
หญิง	199	81.6
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	68	28.1
31-40 ปี	98	40.5
41-50 ปี	69	28.5
มากกว่า 50 ปี	9	3.7
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	5.7
ปริญญาตรี	200	82.0
ปริญญาโท	28	11.5
อื่นๆ	2	.8
4. ตำแหน่งงานปัจจุบัน		
1. หัวหน้าสถานศึกษา/ผู้บริหาร	16	6.6
2. หัวหน้าห้องสมุด	12	4.9
3. บรรณารักษ์	114	46.7
4. ครูปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์	34	13.9
5. อื่นๆ	68	27.9
5. ประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดประชาชน		
1. 1-5 ปี	155	64.0
2. 6-10 ปี	71	29.3
3. มากกว่า 10 ปี	18	7.4
รวม	244	100.0

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุดประชาชนที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงาน (n=244)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทห้องสมุดประชาชน		
เฉลิมราชกุมารี	23	9.4
จังหวัด	22	9.0
อำเภอ	171	70.1
ตำบล	14	5.7
กรุงเทพมหานครและเทศบาล	14	5.7
2. ภูมิภาค		
กรุงเทพมหานคร	6	2.5
ภาคกลาง	46	18.9
ภาคตะวันออก	24	9.8
ภาคเหนือ	50	20.5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	70	28.7
ภาคใต้	48	19.7
3. จำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบ		
1,000-30,000 คน	73	29.9
30,001-50,000 คน	21	8.6
50,001-100,000 คน	24	9.8
มากกว่า 100,000 คน	17	7.0
ไม่ระบุ	109	55.3
4. จำนวนบุคลากรห้องสมุด		
4.1 บรรณารักษ์วิชาชีพ		
ข้าราชการวุฒิปริญญาโทการศึกษา จำนวน 1 คน	4	1.6
ข้าราชการวุฒิปริญญาตรีบรรณารักษ์ จำนวน 1-2 คน	108	41.4
อัตราจ้าง/ลูกจ้างวุฒิปริญญาตรี จำนวน 1 คน	49	23.0
อัตราจ้าง/ลูกจ้างวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 1-3 คน	7	2.8
ไม่มี	76	32.2
4.2 เจ้าหน้าที่ห้องสมุด		
ข้าราชการวุฒิปริญญาตรีบรรณารักษ์ จำนวน 1-2 คน	24	9.8
ข้าราชการวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีบรรณารักษ์ จำนวน 1 คน	2	.8
อัตราจ้าง/ลูกจ้างวุฒิปริญญาตรีบรรณารักษ์ จำนวน 1 คน	82	33.6
อัตราจ้าง/ลูกจ้างวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 1-3 คน	10	4.1
ไม่มี	118	48.4
4.3 พนักงานธุรการ		
ข้าราชการวุฒิปริญญาตรี จำนวน 1 คน	4	1.6
อัตราจ้าง/ลูกจ้างวุฒิปริญญาตรี จำนวน 1 คน	2	.8
อัตราจ้าง/ลูกจ้างวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน	3	1.2
ไม่มี	235	96.3
4.4 นักการภารโรง		
ลูกจ้างประจำ จำนวน 1 คน	91	31.3
ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 1 คน	16	5.7
ไม่มี	137	56.1

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4.5 อื่น ๆ		
ครูอัตราจ้าง จำนวน 1 คน	35	14.3
จำนวน 2-5 คน	14	5.7
ไม่มี	195	79.9
5. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรในรอบปีที่ผ่านมา		
ต่ำกว่า 50,000 บาท	107	43.9
50,001-100,000 บาท	43	17.6
100,001-200,000 บาท	11	4.5
มากกว่า 200,000 บาท	9	3.7
ไม่ระบุ	74	30.3
6. ค่าใช้จ่ายต่อรายหัวผู้ใช้บริการ		
1-10 บาท ต่อรายหัวผู้ใช้บริการ	85	34.8
11-20 บาท ต่อรายหัวผู้ใช้บริการ	25	10.2
21-30 บาท ต่อรายหัวผู้ใช้บริการ	20	8.2
31-40 บาท ต่อรายหัวผู้ใช้บริการ	4	1.6
40 บาท ขึ้นไป ต่อรายหัวผู้ใช้บริการ	17	7.0
ไม่ระบุ	12	4.9
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ที่มีให้บริการ		
คอมพิวเตอร์ จำนวน 1-3 เครื่อง	99	40.6
จำนวน 4-5 เครื่อง	24	9.8
มากกว่า 5 เครื่อง	23	9.4
ไม่มี	98	40.2
8. จำนวนเครื่องที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต		
1-3 เครื่อง	107	43.9
4-5 เครื่อง	15	6.1
มากกว่า 5 เครื่อง	16	6.6
ไม่มี	106	43.4
9. จำนวนเครื่องที่เชื่อมต่อเครื่องพิมพ์		
จำนวน 1-3 เครื่อง	101	41.4
จำนวน 4-5 เครื่อง	7	2.8
มากกว่า 5 เครื่อง	8	3.3
ไม่มี	128	48.4
รวม	244	100.0

ตารางที่ 4.3 ผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนโดยรวม จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน (n=244)

ผลการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์	2.06	1.29	น้อย
2. การบริหาร	2.57	.83	ปานกลาง
3. ความร่วมมือและเครือข่าย	2.46	1.14	น้อย
4. งบประมาณและการเงิน	1.31	.70	น้อยที่สุด
5. ทรัพยากรสารสนเทศ	2.80	.77	ปานกลาง
6. การบริการ	2.59	.68	ปานกลาง
7. บุคลากร	2.43	.71	น้อย
8. อาคารสถานที่และครุภัณฑ์	2.53	.96	ปานกลาง
9. การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	2.00	.78	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.31	.54	น้อย

ตารางที่ 4.4 ผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนโดยรวม จำแนกตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชนโดยรวม (n=244)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	\bar{X}	S.D.	แปลความ
ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์			
1. ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร สอดคล้องกัน	1.93	1.73	น้อย
2. การเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดอย่างกว้างขวาง	2.00	1.57	น้อย
3. เป้าประสงค์ แผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการของห้องสมุดมีความสอดคล้อง และสนับสนุนปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด หน่วยงานเจ้าสังกัดและยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐ	2.21	1.54	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.06	1.29	น้อย
การบริหาร			
4. ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติการของห้องสมุด	2.79	1.08	ปานกลาง
5. ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนของหน่วยงานเจ้าสังกัดของห้องสมุดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชน	2.86	1.16	ปานกลาง
6. ร้อยละของความสำเร็จของการลดระยะเวลา/ขั้นตอนการบริการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด	3.05	1.32	ปานกลาง
7. คณะกรรมการห้องสมุด	1.46	1.03	น้อยที่สุด
8. ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ และดำเนินงาน	3.49	1.42	ปานกลาง
9. การพัฒนาระบบสารสนเทศของห้องสมุด	1.95	1.50	น้อย
10. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุด	2.82	1.76	ปานกลาง
11. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม	2.68	1.52	ปานกลาง
12. การรายงานและเผยแพร่ผลงานเป็นลายลักษณ์อักษร	2.06	1.32	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.57	.83	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	\bar{x}	S.D.	แปลความ
ความร่วมมือและเครือข่าย			
13. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือสถาบันและแหล่งเรียนรู้	2.71	1.53	ปานกลาง
14. ความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือเครือข่ายบุคลากรห้องสมุด	2.68	1.45	ปานกลาง
15. ความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่น	2.07	1.68	น้อย
16. การบริหารความร่วมมือและเครือข่าย	2.30	1.46	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.46	1.14	น้อย
งบประมาณและการเงิน			
17. จำนวนงบประมาณประจำปีที่ห้องสมุดได้รับการจัดสรรในรอบปีที่ผ่านมา เฉลี่ยต่อรายหัวประชากร กลุ่มเป้าหมาย	1.77	1.21	น้อย
18. ร้อยละของการเพิ่มของงบประมาณที่หน่วยงานเจ้าสังกัดจัดสรรให้แต่ละปีต่อรายหัว ประชากร กลุ่มเป้าหมาย	1.00	.93	น้อยที่สุด
19. ค่าใช้จ่ายต่อรายหัวผู้ใช้บริการ (ต้นทุนต่อหน่วยคำนวณจากงบประมาณรายจ่าย ของห้องสมุดทั้งหมดทุกหมวดด้วยจำนวนผู้ใช้บริการแต่ละปี)	2.00	1.35	น้อย
20. จำนวนแหล่งรายได้ประจำอื่นนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับ	.69	.05	น้อยที่สุด
21. ความบ่อยครั้งในการจัดกิจกรรมหารายได้หรือระดมทุนของห้องสมุด	1.03	.74	น้อยที่สุด
รวมเฉลี่ย	1.31	.70	น้อยที่สุด
ทรัพยากรสารสนเทศ			
22. นโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ	2.73	1.77	ปานกลาง
23. รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา	2.82	1.15	ปานกลาง
24. เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา	3.51	1.44	มาก
25. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศ (หนังสือ วารสารและสื่ออื่นๆ) ที่มีต่อรายหัวประชากร	2.74	1.55	ปานกลาง
26. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหาเพิ่มขึ้น (รวมทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์) ในรอบปี ต่อรายหัวประชากร	2.19	1.51	น้อย
27. การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ	3.09	1.79	ปานกลาง
28. เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด	2.12	1.53	น้อย
29. การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาได้อย่างรวดเร็ว	3.16	1.25	ปานกลาง
30. การบำรุงรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ	2.74	1.60	ปานกลาง
31. การสำรวจและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ	3.09	1.87	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.80	.77	ปานกลาง
การบริการ			
32. ระเบียบการบริการที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ให้ทราบทั่วกัน	2.65	1.19	ปานกลาง
33. จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์	4.07	1.16	มาก
34. บุคลากรรับผิดชอบการบริการห้องสมุด	3.19	1.40	ปานกลาง
35. การจัดระบบบริการที่เอื้อให้ผู้ใช้สามารถใช้บริการด้วยตนเอง	1.73	1.19	น้อย
36. สัดส่วนของจำนวนคอมพิวเตอร์ที่มีให้บริการต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย	2.03	1.90	น้อย
37. ประเภทของการบริการ	3.40	1.20	ปานกลาง
38. กลุ่มประชาชนที่จัดบริการ	2.87	1.10	ปานกลาง
39. ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึงบริการต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	2.90	1.24	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	\bar{x}	S.D.	แปลความ
40. ร้อยละของสมาชิกห้องสมุดที่เพิ่มขึ้นต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	2.69	1.36	ปานกลาง
41. ร้อยละของการมาใช้ห้องสมุดต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	2.82	1.39	ปานกลาง
42. ร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อจำนวนทรัพยากรสารสนเทศทั้งหมดที่มี	2.65	1.25	ปานกลาง
43. ร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	2.79	1.41	ปานกลาง
44. ร้อยละของการเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	2.27	1.70	น้อย
45. ร้อยละของการใช้ฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ (โอแพค) จากภายนอกต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	1.06	.52	น้อยที่สุด
46. ร้อยละของการใช้เว็บไซต์ของห้องสมุดต่อการใช้ห้องสมุดทั้งหมด	1.03	.51	น้อยที่สุด
47. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	3.22	1.60	ปานกลาง
48. วิธีการให้การศึกษาคู่มือ	2.39	1.34	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.59	.68	ปานกลาง
บุคลากร			
49. วุฒิการศึกษาของหัวหน้าห้องสมุด	2.31	1.17	น้อย
50. วุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์	3.02	1.41	ปานกลาง
51. จำนวนบุคลากรต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย (เกณฑ์มาตรฐาน บุคลากรห้องสมุดทำงานเต็มเวลา 1 คน ต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย 2,500 คน โดยในจำนวนนี้หนึ่งในสามเป็นบรรณารักษ์วิชาชีพ)	2.57	1.88	ปานกลาง
52. มีระบบการบริหารบุคคลโดยยึดหลักธรรมาภิบาล	2.48	1.51	น้อย
53. นโยบายและแผนพัฒนาบุคลากร	2.57	1.79	ปานกลาง
54. ร้อยละของงบประมาณพัฒนาบุคลากรที่ได้รับการจัดสรรแต่ละปี ต่องบประมาณทั้งหมดที่ได้รับ	1.46	.40	น้อยที่สุด
55. จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ	3.48	1.23	ปานกลาง
56. ร้อยละของบุคลากรวิชาชีพของห้องสมุดที่เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ	1.51	.77	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.43	.71	น้อย
อาคารสถานที่และครุภัณฑ์			
57. สภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด	3.24	1.93	ปานกลาง
58. ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด	3.99	1.60	มาก
59. การจัดอาคารสถานที่ พื้นที่อาคารห้องสมุด	2.17	1.84	น้อย
60. สิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ	2.65	1.63	ปานกลาง
61. ระบบแสงสว่าง ระบบรักษาความปลอดภัย ป้องกันสาธารณภัย และระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้น	1.85	1.63	น้อย
62. ครุภัณฑ์ของห้องสมุด	1.29	.60	น้อยที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.53	.96	ปานกลาง
การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์			
63. ระบบการสื่อสารภายในและภายนอกห้องสมุด	1.32	1.06	น้อยที่สุด
64. แผนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุด	2.03	1.54	น้อย
65. สื่อที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	2.51	1.17	ปานกลาง
66. ร้อยละของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย	2.17	1.21	น้อย

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	\bar{x}	S.D.	แปลความ
รวมเฉลี่ย	2.00	.78	น้อย
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	2.31	.54	น้อย

ตารางที่ 4.5 ผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน (n=244)

องค์ประกอบหลัก	เฉลิมราชกุมารี (n=23)		จังหวัด (n=22)		อำเภอ (n=171)		ตำบล (n=14)		กทม./องค์กรท้องถิ่น (n=14)		F
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1. ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์	1.87	1.48	1.57	1.07	2.04	1.22	2.69	1.40	2.57	1.72	.71
2. การบริหาร	2.66	.77	2.81	.58	2.53	.80	2.51	1.18	2.68	1.18	.52
3. ความร่วมมือและเครือข่าย	2.84	1.25	2.47	.92	2.48	1.12	1.75	1.18	2.05	1.12	.49
4. งบประมาณและการเงิน	1.38	.81	1.27	.78	1.31	.68	1.35	.69	1.25	.81	.89
5. ทรัพยากรสารสนเทศ	2.87	.93	3.10	.64	2.76	.74	2.53	1.01	3.13	.77	.57
6. การบริการ	2.61	.66	3.01	.48	2.52	.63	2.45	1.22	2.62	.72	.68
7. บุคลากร	2.39	.64	2.78	.58	2.37	.68	2.31	.93	2.71	.86	1.31
8. อาคารสถานที่และครุภัณฑ์	2.81	.98	2.78	.74	2.42	1.04	2.86	1.38	2.65	1.49	1.24
9. การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	1.90	.89	2.04	.67	2.02	.76	1.87	1.06	1.98	.80	1.42
รวมเฉลี่ย	2.37	.61	2.43	.41	2.27	.53	2.26	.85	2.40	.83	.87

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.6 ผลการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามภูมิภาค (n=244)

องค์ประกอบหลัก	กทม. (n=6)		กลาง (n=46)		ตะวันออก (n=24)		เหนือ (n=50)		ตอนน. (n=70)		ใต้ (n=48)		F
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1. ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์	1.94	1.27	1.85	.54	2.33	1.39	2.20	1.08	2.03	1.21	2.01	1.33	.56
2. การบริหาร	1.81	.52	2.43	.80	2.64	.94	2.68	.79	2.55	.84	2.65	.85	.24
3. ความร่วมมือและเครือข่าย	2.09	1.19	2.28	1.12	2.46	1.40	2.71	1.19	2.59	1.13	2.60	.97	.34
4. งบประมาณและการเงิน	1.45	.25	1.68	.62	1.77	.61	1.81	.76	1.79	.75	1.57	.70	.71
5. ทรัพยากรสารสนเทศ	2.98	1.06	2.69	.80	3.00	.67	2.99	.82	2.73	.73	2.74	.76	.55
6. การบริการ	2.38	.41	2.46	.72	2.57	.80	2.71	.67	2.57	.62	2.57	.71	.64
7. บุคลากร	2.62	.32	2.24	.72	2.38	.62	2.52	.73	2.47	.69	2.33	.77	1.78
8. อาคารสถานที่และครุภัณฑ์	2.05	1.67	2.44	1.02	2.55	1.13	2.64	1.08	2.48	1.03	2.67	1.09	1.01
9. การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	1.82	.55	1.95	.83	2.01	.77	2.08	.77	2.07	.77	1.94	.81	1.33
รวมเฉลี่ย	2.12	.15	2.22	.59	2.41	.59	2.48	.58	2.36	.49	2.34	.50	.70

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.7 ผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนตามองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามประเภทของห้องสมุดประชาชน (n=244)

มาตรฐาน	เฉลิมราชกุมารี (n=23)		จังหวัด (n=22)		อำเภอ (n=171)		ตำบล (n=14)		กทม/องค์กรท้องถิ่น (n=14)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์										
1. ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษรสอดคล้องกัน	1.36	.64	1.19	.36	1.92	.69	3.21	.67	2.78	1.04
2. การเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดอย่างกว้างขวาง	2.00	1.74	1.38	.49	2.04	.53	2.28	1.68	2.21	1.76
3. เป้าประสงค์ แผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการของห้องสมุดมีความสอดคล้องและสนับสนุนปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดหน่วยงานเจ้าสังกัดและยุทธศาสตร์การพัฒนามองของรัฐ	2.27	1.80	2.14	1.45	2.14	1.47	2.57	1.82	2.71	1.81
รวมเฉลี่ย	1.87	1.48	1.57	1.07	2.04	1.22	2.69	1.40	2.57	1.72
การบริหาร										
4. ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติการของห้องสมุด	2.47	1.08	3.04	.99	2.79	1.10	2.64	1.15	3.07	.82
5. ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนของหน่วยงานเจ้าสังกัดของห้องสมุดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชน	2.86	.86	3.04	1.13	2.87	1.17	2.30	1.37	3.00	1.35
6. ร้อยละของความสำเร็จของการลดระยะเวลา/ขั้นตอนการบริการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด	3.60	1.33	3.72	1.07	2.93	1.26	2.57	1.69	2.85	1.46
7. คณะกรรมการห้องสมุด	1.77	1.60	1.40	.96	1.35	.90	2.21	1.07	1.64	1.13
8. ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน	3.56	1.70	4.40	.79	3.44	1.31	3.07	1.77	3.07	2.01
9. การพัฒนาระบบสารสนเทศของห้องสมุด	1.95	1.58	2.77	1.47	1.81	1.40	1.92	1.85	2.35	1.90
10. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุด	2.30	1.66	2.45	1.96	2.84	1.72	3.21	1.96	3.57	1.69
11. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม	3.34	1.49	2.63	1.55	2.63	1.46	2.92	1.94	2.00	1.56
12. การรายงานและเผยแพร่ผลงานเป็นลายลักษณ์อักษร	2.13	1.48	1.81	1.09	2.07	1.29	1.71	1.32	2.57	1.69
รวมเฉลี่ย	2.66	.77	2.81	.58	2.53	.80	2.51	1.18	2.68	1.18
ความร่วมมือและเครือข่าย										
13. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือสถาบันและแหล่งเรียนรู้	3.13	1.54	3.09	1.30	2.67	1.52	2.21	1.80	2.42	1.69
14. ความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือเครือข่ายบุคลากรห้องสมุด	3.08	1.50	3.31	1.08	2.66	1.41	1.50	.90	2.50	1.60
15. ความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่น	2.54	1.79	1.40	1.36	2.19	1.71	1.35	.93	1.71	.63
16. การบริหารความร่วมมือและเครือข่าย	2.61	1.43	2.09	1.34	2.38	1.45	1.92	1.68	1.57	1.55
รวมเฉลี่ย	2.84	1.25	2.47	.92	2.48	1.12	1.75	1.18	2.05	1.12

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

มาตรฐาน	เฉลิมราชกุมารี (n=23)		จังหวัด (n=22)		อำเภอ (n=171)		ตำบล (n=14)		กทม/องค์กรท้องถิ่น (n=14)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
งบประมาณและการเงิน										
17. จำนวนงบประมาณประจำปีที่ห้องสมุดได้รับการจัดสรรในรอบปีที่ผ่านมา เฉลี่ยต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	1.58	1.37	1.25	.91	1.78	1.13	2.15	1.46	2.33	1.72
18. ร้อยละของการเพิ่มของงบประมาณที่หน่วยงานเจ้าสังกัดจัดสรรให้แต่ละปีต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	1.25	1.12	.78	.58	1.00	.88	1.00	.67	1.00	.95
19. ค่าใช้จ่ายต่อรายหัวผู้ใช้บริการ (ต้นทุนต่อหน่วยคำนวณจากงบประมาณรายจ่ายของห้องสมุดทั้งหมดทุกหมวดหารด้วยจำนวนผู้ใช้บริการแต่ละปี)	1.83	1.54	1.78	1.35	1.97	1.26	2.30	1.54	2.58	1.88
20. จำนวนแหล่งรายได้ประจำอื่นนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับ	.66	.51	.85	.53	.74	.55	.42	.35	.21	.20
21. ความบ่อยครั้งในการจัดกิจกรรมหารายได้หรือระดมทุนของห้องสมุด	1.52	.96	1.61	.86	.97	.70	1.07	.68	.14	.13
รวมเฉลี่ย	1.38	.81	1.27	.78	1.31	.68	1.35	.69	1.25	.81
ทรัพยากรสารสนเทศ										
22. นโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ	2.59	1.76	2.71	1.58	2.77	1.79	2.50	2.02	2.78	1.84
23. รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา	3.13	1.35	3.42	.74	2.75	1.12	2.14	1.16	3.00	1.35
24. เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา	3.34	1.74	4.19	.92	3.43	1.45	3.14	1.35	4.00	1.30
25. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศ (หนังสือ วารสาร และสื่ออื่นๆ) ที่มีต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	3.18	1.56	2.61	1.80	2.71	1.53	2.23	1.23	3.14	1.61
26. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหาเพิ่มขึ้น (รวมทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์) ในรอบปีต่อรายหัวประชากร	2.85	1.55	1.70	1.41	2.12	1.45	2.35	1.44	2.53	1.06
27. การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ	3.04	1.79	3.27	1.83	3.11	1.76	2.57	2.02	3.21	1.96
28. เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด	1.90	1.87	2.65	1.34	2.15	1.53	1.35	1.15	2.07	1.32
29. การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศ มีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาพบได้อย่างรวดเร็ว	3.04	1.43	3.31	.99	3.10	1.21	3.07	1.63	3.92	1.20
30. การบำรุงรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ	2.54	1.71	3.86	1.35	2.55	1.56	2.71	1.63	3.57	1.50
31. การสำรวจและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ	3.26	1.88	3.40	1.43	3.01	1.89	2.92	2.33	3.35	1.78
รวมเฉลี่ย	2.87	.93	3.10	.64	2.76	.74	2.53	1.01	3.13	.77
การบริการ										
32. ระเบียบการบริการที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ให้ทราบทั่วกัน	2.52	1.27	3.40	1.05	2.58	1.13	2.14	1.56	3.07	1.14
33. จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์	3.73	1.45	4.61	.58	4.06	1.10	3.46	1.89	4.42	.75
34. บุคลากรรับผิดชอบการบริการห้องสมุด	3.60	1.26	4.77	.52	2.88	1.34	3.21	1.57	3.71	1.26

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

มาตรฐาน	เฉลิมราชกุมารี (n=23)		จังหวัด (n=22)		อำเภอ (n=171)		ตำบล (n=14)		กทม/องค์กรท้องถิ่น (n=14)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
35. การจัดระบบบริการที่เอื้อให้ผู้ผู้ใช้บริการ ใช้บริการด้วยตนเอง	1.73	1.54	2.13	1.16	1.63	1.13	2.00	1.35	1.92	1.07
36. สัดส่วนของจำนวนคอมพิวเตอร์ที่มีให้บริการ ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย	1.60	1.04	2.57	1.74	2.08	1.95	2.00	2.11	1.25	1.06
37. ประเภทของการบริการ	3.30	1.29	3.80	.81	3.40	1.24	2.85	1.23	3.57	.85
38. กลุ่มประชาชนที่จัดบริการ	2.95	.99	3.86	1.03	2.69	1.04	3.07	1.43	3.14	.86
39. ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึง บริการต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย ทั้งหมด	3.09	1.41	2.66	1.19	2.89	1.19	2.92	1.68	3.07	1.26
40. ร้อยละของสมาชิกห้องสมุดที่เพิ่มขึ้นต่อจำนวน ประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	2.91	1.44	2.50	1.43	2.66	1.31	2.71	1.58	2.85	1.56
41. ร้อยละของการมาใช้ห้องสมุดต่อรายหัว ประชากรกลุ่มเป้าหมาย	3.09	1.44	2.66	1.46	2.80	1.37	2.92	1.73	2.85	1.35
42. ร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อ จำนวนทรัพยากรสารสนเทศทั้งหมดที่มี	3.04	1.26	2.86	1.35	2.58	1.17	2.50	1.55	2.78	1.67
43. ร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อ รายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	3.04	1.49	2.61	1.39	2.78	1.40	2.42	1.55	3.07	1.43
44. ร้อยละของการเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่อ รายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	2.56	1.75	2.80	1.93	2.16	1.62	2.50	2.10	2.00	1.83
45. ร้อยละของการใช้ฐานข้อมูลรายการทรัพยากร สารสนเทศ (โอแพค) จากภายนอกต่อรายหัว ประชากรกลุ่มเป้าหมาย	.77	.47	1.55	.82	1.05	.48	1.53	.90	.50	.45
46. ร้อยละของการใช้เว็บไซต์ของห้องสมุดต่อการ ใช้ห้องสมุดทั้งหมด	.82	.50	1.50	.70	1.01	.53	1.15	.77	.85	.46
47. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	3.13	1.54	3.77	1.30	3.22	1.63	2.46	1.85	3.21	1.42
48. วิธีการให้การศึกษาคู่ใจ	2.47	1.47	3.04	.97	2.34	1.34	1.84	.91	2.35	1.21
รวมเฉลี่ย	2.61	.66	3.01	.48	2.52	.63	2.45	1.22	2.62	.72
บุคลากร										
49. วุฒิการศึกษาของหัวหน้าห้องสมุด	2.45	1.09	3.10	.93	2.20	1.16	1.84	.98	2.69	1.31
50. วุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์	3.31	1.21	3.54	1.10	2.86	1.43	3.07	1.55	3.50	1.50
51. จำนวนบุคลากรต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย (เกณฑ์มาตรฐาน บุคลากรห้องสมุดทำงานเต็ม เวลา 1 คน ต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย 2,500 คน โดยในจำนวนนี้หนึ่งในสามเป็น บรรณารักษ์วิชาชีพ)	2.50	1.08	2.04	1.43	2.55	1.88	2.07	1.97	2.21	1.11
52. มีระบบการบริหารบุคคลโดยยึดหลักธรรมาภิบาล	2.34	1.58	2.72	1.12	2.43	1.52	2.23	1.73	3.21	1.67
53. นโยบายและแผนพัฒนาบุคลากร	2.43	1.99	3.04	1.86	2.58	1.70	1.76	1.12	2.69	1.05
54. ร้อยละของงบประมาณพัฒนาบุคลากรที่ได้รับ การจัดสรรแต่ละปี ต่องบประมาณทั้งหมด ที่ได้รับ	1.54	.68	1.85	.65	1.37	.27	1.30	.37	2.00	.91

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

มาตรฐาน	เฉลิมราชกุมารี (n=23)		จังหวัด (n=22)		อำเภอ (n=171)		ตำบล (n=14)		กทม/องค์กรท้องถิ่น (n=14)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
55. จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ	3.39	1.37	4.22	.97	3.39	1.18	3.64	1.49	3.35	1.39
56. ร้อยละของบุคลากรวิชาชีพของห้องสมุดที่เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ	1.21	.62	1.76	.89	1.56	.77	1.57	.98	1.00	.75
รวมเฉลี่ย	2.39	.64	2.78	.58	2.37	.68	2.31	.93	2.71	.86
อาคารสถานที่และครุภัณฑ์										
57. สภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด	3.34	1.74	3.40	1.91	3.16	1.96	4.14	1.56	2.92	2.16
58. ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด	4.69	1.01	4.75	.63	3.81	1.71	4.00	1.35	3.92	1.77
59. การจัดอาคารสถานที่ พื้นที่อาคารห้องสมุด	2.39	1.12	1.90	.94	2.15	.81	2.50	1.95	2.21	1.76
60. สิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ	2.95	1.60	4.09	1.01	2.49	1.58	2.42	1.98	2.07	1.54
61. ระบบแสงสว่าง ระบบรักษาความปลอดภัย ป้องกันสาธารณภัย และระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้น	2.21	1.83	1.31	.92	1.79	.55	1.92	.97	2.78	1.08
62. ครุภัณฑ์ของห้องสมุด	1.30	.63	1.23	.75	1.17	.49	2.21	1.00	2.00	1.96
รวมเฉลี่ย	2.81	.98	2.78	.74	2.42	1.04	2.86	1.38	2.65	1.49
การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์										
63. ระบบการสื่อสารภายในและภายนอกห้องสมุด	1.04	.74	1.77	1.34	1.25	.98	1.71	1.58	1.53	1.26
64. แผนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุด	2.00	1.67	1.31	.82	2.17	1.51	1.71	.63	1.85	.70
65. สื่อที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	2.30	1.18	3.27	1.42	2.46	1.10	2.07	1.32	2.64	1.00
66. ร้อยละของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย	2.26	1.28	1.81	1.25	2.25	1.22	2.00	1.10	1.92	.91
รวมเฉลี่ย	1.90	.89	2.04	.67	2.02	.76	1.87	1.06	1.98	.80
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	2.37	.61	2.43	.41	2.27	.53	2.26	.85	2.40	.83

ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนตามองค์ประกอบหลักและตัวชี้วัดตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามภูมิภาค (n=244)

องค์ประกอบ	กทม. (n=6)		กลาง (n=46)		ตะวันออก (n=24)		เหนือ (n=50)		ตอนน. (n=70)		ใต้ (n=48)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์												
1. ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษรสอดคล้องกัน	2.33	1.96	1.67	.88	2.33	1.78	1.95	1.60	1.94	1.67	1.89	1.80
2. การเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดอย่างกว้างขวาง	1.16	.98	1.91	1.90	2.16	1.57	2.30	1.32	2.04	1.56	1.76	1.52
3. เป้าประสงค์ แผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการของห้องสมุดมีความสอดคล้องและสนับสนุนปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดหน่วยงานเจ้าสังกัดและยุทธศาสตร์การพัฒนาของรัฐ	2.33	1.50	1.97	1.74	2.50	1.61	2.31	1.27	2.10	1.42	2.34	1.75
รวมเฉลี่ย	1.94	1.27	1.85	.54	2.33	1.39	2.20	1.08	2.03	1.21	2.01	1.33
การบริหาร												
4. ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติการของห้องสมุด	2.83	.75	2.63	1.06	2.66	.96	3.12	1.11	2.65	1.11	2.87	1.07
5. ร้อยละของความสำเร็จในการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนของหน่วยงานเจ้าสังกัดของห้องสมุดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชน	2.83	1.32	2.67	1.24	2.83	1.09	3.02	1.23	2.85	1.22	2.93	.95
6. ร้อยละของความสำเร็จของการลดระยะเวลา/ขั้นตอนการบริการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด	3.16	1.47	2.84	1.44	3.12	1.43	3.35	1.15	2.83	1.28	3.19	1.31
7. คณะกรรมการห้องสมุด	.16	.04	1.28	1.02	1.75	1.02	1.32	1.04	1.48	1.05	1.78	1.03
8. ร้อยละของงานห้องสมุดที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินงาน	2.33	1.96	3.34	1.62	3.91	1.10	3.65	1.37	3.25	1.33	3.77	1.35
9. การพัฒนาระบบสารสนเทศของห้องสมุด	1.16	.75	1.60	1.37	1.87	1.08	2.44	1.06	2.02	1.52	1.81	1.45
10. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุด	1.00	1.67	2.86	1.84	2.83	1.88	2.46	1.78	3.04	1.64	2.68	1.74
11. การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม	1.16	.75	2.86	1.48	2.75	1.56	2.48	1.44	2.68	1.42	2.87	1.74
12. การรายงานและเผยแพร่ผลงานเป็นลายลักษณ์อักษร	1.66	.81	1.80	1.29	2.04	1.45	2.20	1.39	2.15	1.30	2.10	1.29
รวมเฉลี่ย	1.81	.52	2.43	.80	2.64	.94	2.68	.79	2.55	.84	2.65	.85
ความร่วมมือและเครือข่าย												
13. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือสถาบันและแหล่งเรียนรู้	2.67	1.63	2.65	1.57	2.71	1.63	2.90	1.48	2.67	1.58	2.67	1.52
14. ความร่วมมือระหว่างบุคลากรหรือเครือข่ายบุคลากรห้องสมุด	2.67	1.51	2.74	1.56	2.50	1.56	2.80	1.43	2.61	1.40	2.73	1.47
15. ความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่น	1.50	.76	1.48	.52	2.50	1.56	2.80	1.43	2.61	1.40	2.73	1.47

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

องค์ประกอบ	กทม. (n=6)		กลาง (n=46)		ตะวันออก (n=24)		เหนือ (n=50)		ตอน. (n=70)		ใต้ (n=48)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
16. การบริหารความร่วมมือและเครือข่าย	1.50	.76	2.23	1.58	2.12	1.70	2.34	1.34	2.47	1.43	2.28	1.39
รวมเฉลี่ย	2.09	1.19	2.28	1.12	2.46	1.40	2.71	1.19	2.59	1.13	2.60	.97
งบประมาณและการเงิน												
17. จำนวนงบประมาณประจำปีที่ห้องสมุดได้รับการจัดสรรในรอบปี ที่ผ่านมา เฉลี่ยต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	1.75	.95	1.78	.97	2.22	1.50	1.54	1.04	1.83	1.11	1.65	1.03
18. ร้อยละของการเพิ่มของงบประมาณที่หน่วยงานเจ้าสังกัดจัดสรรให้แต่ละปีต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	.60	.19	.83	.29	1.09	.23	1.24	.26	1.04	.90	.85	.42
19. ค่าใช้จ่ายต่อรายหัวผู้ใช้บริการ (ต้นทุนต่อหน่วยคำนวณจากงบประมาณรายจ่ายของห้องสมุดทั้งหมดทุกหมวดหารด้วยจำนวนผู้ใช้บริการแต่ละปี)	1.50	1.00	1.50	1.01	2.68	1.49	1.82	1.14	2.24	1.14	2.07	1.06
20. จำนวนแหล่งรายได้ประจำอื่นนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับ	0.00	.00	1.11	.36	.43	.36	.67	.52	.65	.35	.60	.30
21. ความบ่อยครั้งในการจัดกิจกรรมหารายได้หรือระดมทุนของห้องสมุด	0.00	.00	1.23	.92	.75	.37	1.34	.86	1.15	.83	.60	.43
รวมเฉลี่ย	1.45	.25	1.68	.62	1.77	.61	1.81	.76	1.79	.75	1.57	.70
ทรัพยากรสารสนเทศ												
22. นโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ	3.16	1.22	2.39	1.84	2.41	1.66	2.89	1.79	3.01	1.79	2.61	1.67
23. รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา	3.16	1.47	2.93	1.25	2.87	1.03	3.14	1.11	2.62	1.06	2.64	1.22
24. เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา	3.66	1.50	3.26	1.45	3.87	1.11	3.53	1.55	3.59	1.35	3.39	1.62
25. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศ (หนังสือ วารสาร และสื่ออื่นๆ) ที่มีต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	2.66	1.86	2.61	1.45	2.34	1.33	3.02	1.53	2.69	1.63	2.88	1.62
26. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหาเพิ่มขึ้น (รวมทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์) ในรอบปีต่อรายหัวประชากร	1.80	.78	1.79	.82	2.68	1.58	2.32	1.52	2.12	1.49	2.36	1.60
27. การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ	3.83	1.83	3.23	1.85	3.37	1.86	3.00	1.69	3.30	1.72	2.54	1.84
28. เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด	1.66	.81	2.30	1.51	2.73	1.48	2.64	1.57	1.58	.96	1.95	.94
29. การจัดชั้นหนังสือ/ทรัพยากรสารสนเทศมีความถูกต้อง ผู้ใช้ค้นหาได้อย่างรวดเร็ว	4.33	1.21	3.13	1.24	3.41	1.28	3.26	1.22	2.80	1.16	3.36	1.29
30. การบำรุงรักษาและอนุรักษ์ ทรัพยากรสารสนเทศ	3.83	1.32	2.71	1.70	3.12	1.56	2.92	1.72	2.60	1.49	2.44	1.55
31. การสำรวจและจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ	2.66	1.16	2.56	1.99	3.33	1.52	3.30	1.69	3.13	1.93	3.25	1.92
รวมเฉลี่ย	2.98	1.06	2.69	.80	3.00	.67	2.99	.82	2.73	.73	2.74	.76

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

องค์ประกอบ	กทม. (n=6)		กลาง (n=46)		ตะวันออก (n=24)		เหนือ (n=50)		ตอนน. (n=70)		ใต้ (n=48)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
การบริการ												
32. ระเบียบการบริการที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ให้ทราบทั่วกัน	2.83	1.44	2.63	1.33	2.75	1.29	2.74	1.19	2.71	1.18	2.45	1.00
33. จำนวนชั่วโมงการบริการต่อสัปดาห์	4.66	.51	4.02	1.25	4.04	1.08	4.22	1.16	4.13	.92	3.80	1.45
34. บุคลากรรับผิดชอบการบริการทั้งหมด	3.50	1.22	3.15	1.50	3.29	1.33	3.52	1.44	2.84	1.33	3.31	1.37
35. การจัดระบบบริการที่เอื้อให้ผู้ใช้บริการใช้บริการด้วยตนเอง	1.50	.83	1.45	.80	2.00	1.35	1.88	.97	1.66	.94	1.83	1.15
36. สัดส่วนของจำนวนคอมพิวเตอร์ที่มีให้บริการต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย	1.75	1.50	1.93	.84	1.90	.79	2.08	.76	2.30	.91	1.77	.91
37. ประเภทของการบริการ	3.50	1.22	3.27	1.33	3.54	.77	3.42	1.27	3.48	1.20	3.31	1.20
38. กลุ่มประชาชนที่จัดบริการ	3.00	.89	2.95	1.14	3.04	1.06	2.84	1.16	2.71	1.07	2.95	1.11
39. ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึงบริการต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	2.66	1.50	2.67	1.23	2.79	1.44	3.15	1.19	2.92	1.14	2.95	1.32
40. ร้อยละของสมาชิกทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	2.33	1.36	2.50	1.37	2.45	1.41	2.66	1.41	2.84	1.28	2.83	1.38
41. ร้อยละของการมาใช้ห้องสมุดต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	2.16	.98	2.80	1.46	2.70	1.65	2.82	1.37	2.80	1.29	3.02	1.43
42. ร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อจำนวนทรัพยากรสารสนเทศทั้งหมดที่มี	2.00	1.54	2.54	1.20	2.66	1.40	2.85	1.32	2.47	1.07	2.91	1.33
43. ร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการยืมต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	2.66	1.21	2.67	1.47	2.58	1.69	3.00	1.35	2.72	1.34	2.91	1.44
44. ร้อยละของการเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	1.66	.50	2.23	.74	2.08	.83	2.27	.61	2.13	.58	2.66	.90
45. ร้อยละของการใช้ฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ(โอแพค)จากภายนอกต่อรายหัวประชากรกลุ่มเป้าหมาย	.33	.31	.86	.54	1.30	.76	1.42	.60	.93	.36	1.06	.58
46. ร้อยละของการใช้เว็บไซต์ของห้องสมุดต่อการใช้ห้องสมุดทั้งหมด	.50	.43	.91	.79	1.16	1.13	1.10	1.07	1.08	.88	1.02	.85
47. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	3.00	1.41	3.08	1.73	3.12	1.70	3.48	1.58	3.48	1.51	2.76	1.54
48. วิธีการให้การศึกษาค้นคว้า	2.50	1.04	2.21	1.45	2.41	1.55	2.64	1.39	2.41	1.24	2.23	1.23
รวมเฉลี่ย	2.38	.41	2.46	.72	2.57	.80	2.71	.67	2.57	.62	2.57	.71
บุคลากร												
49. วุฒิการศึกษาของหัวหน้าห้องสมุด	3.00	.00	2.25	1.33	2.04	.92	2.57	1.28	2.16	1.05	2.38	1.18
50. วุฒิการศึกษาของบรรณารักษ์	4.00	.00	2.90	1.55	3.22	1.44	2.95	1.41	2.80	1.41	3.28	1.29
51. จำนวนบุคลากรต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย (เกณฑ์มาตรฐานบุคลากรห้องสมุดทำงานเต็มเวลา 1 คน ต่อจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย 2,500 คน โดยในจำนวนนี้หนึ่งในสามเป็นบรรณารักษ์วิชาชีพ)	1.66	1.50	2.68	1.87	2.86	1.93	2.40	1.69	2.66	1.04	2.48	1.89

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

องค์ประกอบ	กทม. (n=6)		กลาง (n=46)		ตะวันออก (n=24)		เหนือ (n=50)		ตอนน. (n=70)		ใต้ (n=48)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
52. มีระบบการบริหารบุคคลโดยยึดหลัก ธรรมาภิบาล	3.33	1.50	1.52	1.61	2.39	1.43	2.44	1.50	2.66	1.54	2.19	1.45
53. นโยบายและแผนพัฒนาบุคลากร	2.80	1.16	2.53	1.91	2.30	1.55	3.10	1.77	2.77	1.60	1.86	.86
54. ร้อยละของงบประมาณพัฒนาบุคลากรที่ได้รับ การจัดสรรแต่ละปีต้องงบประมาณทั้งหมด ที่ได้รับ	1.20	.83	1.44	.47	1.50	.86	1.53	.50	1.42	.81	1.48	.54
55. จำนวนครั้งที่บุคลากรห้องสมุดได้เข้ารับการ พัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ	3.83	.98	3.42	1.45	3.62	1.05	3.58	1.12	3.46	1.21	3.35	1.27
56. ร้อยละของบุคลากรวิชาชีพของห้องสมุดที่เป็น เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ	1.16	.94	1.16	.46	1.16	.52	1.58	.73	1.79	.88	1.63	1.01
รวมเฉลี่ย	2.62	.32	2.24	.72	2.38	.62	2.52	.73	2.47	.69	2.33	.77
อาคารสถานที่และครุภัณฑ์												
57. สภาพแวดล้อมและสถานที่ตั้งของห้องสมุด	2.16	1.04	2.95	1.01	3.66	1.99	3.16	1.97	3.27	1.80	3.50	1.95
58. ลักษณะอาคารสถานที่ห้องสมุด	2.83	1.31	4.00	1.60	4.30	1.29	4.16	1.58	3.68	1.70	4.25	1.46
59. การจัดอาคารสถานที่ พื้นที่อาคารห้องสมุด	2.16	1.94	1.97	.81	1.66	.71	2.14	1.91	2.35	1.81	2.39	1.94
60. สิ่งอำนวยความสะดวกแก่ กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ	2.00	1.89	2.93	1.58	2.66	1.76	2.76	1.72	2.47	1.53	2.62	1.63
61. ระบบแสงสว่าง ระบบรักษาความปลอดภัย ป้องกันสาธารณภัยและระบบควบคุมอุณหภูมิ และความชื้น	1.33	.50	1.39	.37	2.00	1.70	2.06	1.70	1.90	1.61	2.04	1.79
62. ครุภัณฑ์ของห้องสมุด	1.83	.93	1.39	.70	1.04	.65	1.53	.70	1.18	.42	1.19	.60
รวมเฉลี่ย	2.05	1.67	2.44	1.02	2.55	1.13	2.64	1.08	2.48	1.03	2.67	1.09
การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์												
63. ระบบการสื่อสารภายในและภายนอกห้องสมุด	1.80	1.64	1.40	1.11	1.75	1.29	1.50	1.09	1.12	.89	1.08	.96
64. แผนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุด	1.00	.63	1.76	1.56	1.75	1.45	2.06	1.47	2.32	1.51	2.12	1.68
65. สื่อที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	2.66	.81	2.34	1.19	2.58	1.34	2.68	1.28	2.57	1.11	2.35	1.06
66. ร้อยละของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการ ประชาสัมพันธ์ต่อจำนวนประชากร กลุ่มเป้าหมาย	1.83	.75	2.31	1.27	1.95	1.23	2.06	1.19	2.25	1.23	2.20	1.20
รวมเฉลี่ย	1.82	.55	1.95	.83	2.01	.77	2.08	.77	2.07	.77	1.94	.81
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	2.12	.15	2.22	.59	2.41	.59	2.48	.58	2.36	.49	2.34	.50

ตารางที่ 4.9 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวม

ปัญหา อุปสรรค	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์	2.76	1.05	ปานกลาง
2. การบริหาร	2.67	1.01	ปานกลาง
3. ความร่วมมือและเครือข่าย	2.73	1.13	ปานกลาง
4. งบประมาณและการเงิน	3.05	1.20	ปานกลาง
5. ทรัพยากรสารสนเทศ	2.83	.91	ปานกลาง
6. การบริการ	2.81	.94	ปานกลาง
7. บุคลากรห้องสมุด	2.81	1.05	ปานกลาง
8. อาคารสถานที่และครุภัณฑ์	2.82	1.14	ปานกลาง
9. การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	2.86	.84	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.82	.75	ปานกลาง

ตารางที่ 4.10 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชนโดยรวม จำแนกตามองค์ประกอบของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน (n=244)

องค์ประกอบหลัก/องค์ประกอบย่อย	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์			
1.1 ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์	2.77	1.15	ปานกลาง
1.2 การเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด	2.75	1.24	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.76	1.05	ปานกลาง
2. การบริหาร			
2.1 เป้าประสงค์ แผนปฏิบัติการและโครงการของห้องสมุดสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดหน่วยงานเจ้าสังกัดและยุทธศาสตร์ การพัฒนาของรัฐ	2.22	1.58	น้อย
2.2 การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ	2.88	1.09	ปานกลาง
2.3 การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม	2.75	1.26	ปานกลาง
2.4 การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ และการดำเนินงาน ห้องสมุด	2.85	1.34	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.67	1.01	ปานกลาง
3. ความร่วมมือและเครือข่าย			
3.1 ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือเครือข่ายห้องสมุดและ สถาบัน	2.86	1.06	ปานกลาง
3.2 ความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือเครือข่ายบุคคล	2.76	1.14	ปานกลาง
3.3 การบริหารความร่วมมือและเครือข่าย	2.73	1.13	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.78	1.02	ปานกลาง
4. งบประมาณและการเงิน			
4.1 การบริหารงบประมาณและการเงิน	3.11	1.20	ปานกลาง
4.2 การระดมทุน	3.00	1.47	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.05	1.20	ปานกลาง

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก/องค์ประกอบย่อย	\bar{X}	S.D.	แปลความ
5. ทรัพยากรสารสนเทศ			
5.2 รูปแบบและเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา	2.89	1.00	ปานกลาง
5.3 จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่มี	3.50	1.22	ปานกลาง
5.4 การจัดระบบและจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ	3.50	1.04	ปานกลาง
5.5 การบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ	2.93	1.15	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.83	.91	ปานกลาง
6. การบริการ			
6.1 การจัดระบบการบริการของห้องสมุด	2.79	1.17	ปานกลาง
6.2 ประเภทและผู้รับบริการ	2.72	1.06	ปานกลาง
6.3 การใช้บริการ	2.85	1.09	ปานกลาง
6.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการให้การศึกษาผู้ใช้บริการ	2.88	1.01	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.81	.94	ปานกลาง
7. บุคลากรห้องสมุด			
7.1 คุณสมบัติและจำนวนบุคลากรห้องสมุด	2.90	1.28	ปานกลาง
7.2 ระบบการบริหารบุคคลโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและผลผลิตภาพของบุคคล	2.75	1.13	ปานกลาง
7.3 การพัฒนาบุคลากรห้องสมุด	2.77	1.19	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.81	1.05	ปานกลาง
8. อาคารสถานที่และครุภัณฑ์			
8.1 สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของห้องสมุด	2.77	1.24	ปานกลาง
8.2 การจัดอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ของห้องสมุด	2.86	1.19	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.82	1.14	ปานกลาง
9. การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์			
9.1 ระบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	2.87	1.13	ปานกลาง
9.2 สื่อและกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	2.85	1.01	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.82	.75	ปานกลาง

ตารางที่ 4.11 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและประเภทของห้องสมุดประชาชน (n=244)

ปัญหา	เฉลิมราชกุมารี (n=23)		จังหวัด (n=22)		อำเภอ (n=171)		ตำบล (n=14)		กทม./องค์กรท้องถิ่น (n=14)		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์	2.70	1.27	2.45	.77	2.89	.98	2.14	1.77	2.43	.78	1.73
2. การบริหาร	2.50	.118	2.41	.89	2.85	.94	1.57	.99	2.43	1.07	1.44
3. ความร่วมมือและเครือข่าย	2.74	.93	2.18	.91	2.96	.91	2.43	1.96	2.10	.63	1.51
4. งบประมาณและการเงิน	3.11	1.13	3.14	1.07	3.13	1.16	2.36	1.66	2.61	1.44	.98
5. ทรัพยากรสารสนเทศ	2.83	1.01	2.52	.61	2.95	.86	2.21	1.46	2.57	.82	1.01
6. การบริการ	2.98	.96	2.68	.75	2.85	.95	2.53	1.30	2.59	.59	.83
7. บุคลากร	2.79	1.17	2.48	.55	2.88	.98	2.05	1.97	3.24	.79	1.40
8. อาคารสถานที่และครุภัณฑ์	2.87	1.18	2.68	1.05	2.85	1.12	2.57	1.09	2.82	1.68	1.52
9. การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	3.07	.83	2.57	.74	2.86	.78	2.71	1.38	3.18	.99	1.37
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	2.84	.78	2.57	.43	2.91	.70	2.29	1.41	2.66	.57	1.84

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.12 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและประเภทของห้องสมุดประชาชน (n=244)

มาตรฐาน	เฉลิมราชกุมารี (n=23)		จังหวัด (n=22)		อำเภอ (n=171)		ตำบล (n=14)		กทม./องค์กรท้องถิ่น (n=14)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์										
1. ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์	2.65	1.64	2.18	.59	2.95	1.06	2.29	1.73	2.29	.83
2. การเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด	2.74	1.60	2.73	1.08	2.84	1.16	2.00	1.84	2.57	1.09
รวมเฉลี่ย	2.70	1.27	2.45	.77	2.89	.98	2.14	1.77	2.43	.78
การบริหาร										
1. เป้าประสงค์ แผนปฏิบัติการและโครงการของห้องสมุดสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดหน่วยงาน เจ้าสังกัดและยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐ	1.96	1.89	1.91	1.27	2.44	1.54	1.14	.29	1.64	.69
2. การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ	2.78	1.26	2.91	.92	2.99	1.07	2.14	1.41	2.43	.94
3. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม	2.73	1.17	2.45	1.10	2.87	1.23	1.86	1.70	2.71	1.27
4. การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ และการดำเนินงานห้องสมุด	2.52	1.38	2.36	1.26	3.10	1.21	1.14	.29	2.93	1.59
รวมเฉลี่ย	2.50	.11	2.41	.89	2.85	.94	1.57	.99	2.43	1.07
ความร่วมมือและเครือข่าย										
1. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือเครือข่ายห้องสมุดและสถาบัน	2.74	.75	2.18	.96	3.05	1.01	2.43	1.83	2.29	.47
2. ความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือเครือข่ายบุคคล	2.74	1.05	1.91	1.19	2.94	1.02	2.57	1.91	2.14	.86

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

มาตรฐาน	เฉลิมราชกุมารี (n=23)		จังหวัด (n=22)		อำเภอ (n=171)		ตำบล (n=14)		กทม/องค์กรท้องถิ่น (n=14)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
3. การบริหารความร่วมมือและเครือข่าย	2.74	1.25	2.45	.91	2.88	1.00	2.29	2.20	1.86	.95
รวมเฉลี่ย	2.74	.93	2.18	.91	2.96	.91	2.43	1.96	2.10	.63
งบประมาณและการเงิน										
1. การบริหารงบประมาณและการเงิน	3.22	1.09	3.00	1.07	3.19	1.19	2.57	1.34	2.71	1.44
2. การระดมทุน	3.00	1.45	3.27	1.45	3.08	1.38	2.14	2.11	2.50	1.83
รวมเฉลี่ย	3.11	1.13	3.14	1.07	3.13	1.16	2.36	1.66	2.61	1.44
ทรัพยากรสารสนเทศ										
1. รูปแบบและเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา	2.96	1.07	2.36	.66	3.04	1.02	2.14	.86	2.64	.74
2. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่มี	2.65	1.27	2.55	.51	2.95	1.07	1.57	1.34	2.86	1.10
3. การจัดระบบและจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ	2.70	1.58	2.27	.98	2.82	1.09	2.29	2.20	2.29	1.20
4. การบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ	3.00	.85	2.91	1.27	2.98	1.14	2.86	1.70	2.50	.94
รวมเฉลี่ย	2.83	1.01	2.52	.61	2.95	.86	2.21	1.46	2.57	.82
การบริการ										
1. การจัดระบบการบริการของห้องสมุด	3.04	1.02	2.82	1.05	2.78	1.20	2.86	1.70	2.50	.76
2. ประเภทและผู้รับบริการ	3.00	1.00	2.45	.91	2.75	1.09	2.57	1.34	2.50	.65
3. การใช้บริการ	2.91	.95	2.73	.88	2.91	1.14	2.57	1.34	2.57	.76
4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการให้การศึกษาผู้ให้บริการ	2.96	.98	2.73	.88	2.97	1.05	2.14	.86	2.79	.70
รวมเฉลี่ย	2.98	.96	2.68	.75	2.85	.95	2.53	1.30	2.59	.59
บุคลากรห้องสมุด										
1. คุณสมบัตินับและจำนวนบุคลากรห้องสมุด	3.04	1.22	2.91	1.02	2.92	1.25	2.14	2.11	3.36	.93
2. ระบบการบริหารบุคคลโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและผลผลิตภาพของบุคคล	2.91	1.20	2.18	.59	2.84	1.10	1.86	1.70	3.14	.95
3. การพัฒนาบุคลากรห้องสมุด	2.43	1.41	2.36	.79	2.88	1.09	2.14	2.11	3.21	.97
รวมเฉลี่ย	2.79	1.17	2.48	.55	2.88	.98	2.05	1.97	3.24	.79
อาคารสถานที่และครุภัณฑ์										
1. สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของห้องสมุด	2.91	1.24	2.55	1.26	2.80	1.23	2.57	1.09	2.79	1.72
2. การจัดอาคารสถานที่และ ครุภัณฑ์ของห้องสมุด	2.83	1.27	2.82	.96	2.91	1.19	2.57	1.09	2.86	1.70
รวมเฉลี่ย	2.87	1.18	2.68	1.05	2.85	1.12	2.57	1.09	2.82	1.68
การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์										
1. ระบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	3.04	.93	2.64	1.00	2.91	1.08	2.43	1.83	3.00	1.41
2. สื่อและกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	3.09	1.08	2.50	.67	2.81	1.01	3.00	1.36	3.36	.93
รวมเฉลี่ย	3.07	.83	2.57	.74	2.86	.78	2.71	1.38	3.18	.99
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	2.84	.78	2.57	.43	2.91	.70	2.29	1.41	2.66	.57

ตารางที่ 4.13 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและภูมิภาค (n=244)

ปัญหา อุปสรรค	กทม. (n=6)		กลาง (n=46)		ตะวันออก (n=24)		เหนือ (n=50)		ตอนน. (n=70)		ใต้ (n=48)		F
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1. ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์	2.66	.75	3.03	.96	2.79	1.03	2.76	1.04	2.67	1.16	2.64	1.04	.97
2. การบริหาร	2.66	.81	2.43	.75	2.93	1.08	2.83	1.02	2.69	1.22	2.60	.84	1.55
3. ความร่วมมือและเครือข่าย	2.38	.95	3.00	1.00	3.00	.91	2.78	1.02	2.77	1.16	2.54	.82	1.26
4. งบประมาณและการเงิน	2.91	.91	3.42	1.25	3.41	1.19	2.89	1.21	3.03	1.29	2.75	.95	1.58
5. ทรัพยากรสารสนเทศ	3.25	.67	2.79	1.03	2.97	.84	3.04	.89	2.72	1.01	2.68	.68	1.28
6. การบริการ	3.12	.60	2.73	1.01	2.92	.96	2.95	.97	2.78	1.00	2.70	.75	.70
7. บุคลากร	3.44	.83	3.00	1.08	3.05	.99	2.70	1.19	2.71	1.14	2.66	.71	1.40
8. อาคารสถานที่และครุภัณฑ์	2.75	.88	2.66	1.04	2.95	1.17	2.77	1.15	2.99	1.28	2.71	1.05	.52
9. การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	3.41	.91	2.95	.94	3.25	.62	2.65	.86	2.88	.84	2.70	.71	.71
รวมเฉลี่ย	2.95	.40	2.89	.72	3.03	.65	2.81	.77	2.80	.91	2.66	.53	.72

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.14 ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและภูมิภาค (n=244)

องค์ประกอบ	กทม. (n=6)		กลาง (n=46)		ตะวันออก (n=24)		เหนือ (n=50)		ตอนน. (n=70)		ใต้ (n=48)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์												
1. ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์	2.67	.82	3.02	1.13	3.00	1.10	2.76	1.08	2.67	1.25	2.60	1.18
2. การเผยแพร่ปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของห้องสมุด	2.67	.82	3.04	1.05	2.58	1.28	2.76	1.17	2.67	1.40	2.68	1.29
รวมเฉลี่ย	2.66	.75	3.03	.96	2.79	1.03	2.76	1.04	2.67	1.16	2.64	1.04
การบริหาร												
1. เป้าประสงค์ แผนปฏิบัติการและโครงการของห้องสมุดสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดหน่วยงาน เจ้าสังกัดและยุทธศาสตร์การพัฒนามาของรัฐ	1.83	1.72	1.85	1.52	2.46	1.67	2.58	1.33	2.03	1.80	2.44	1.43
2. การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ	2.83	1.17	2.85	1.09	2.88	1.15	3.02	1.12	2.84	1.18	2.83	.93
3. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม	3.00	1.41	2.67	1.16	3.04	1.20	2.74	1.23	2.81	1.54	2.58	.96
4. การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุด	3.00	.89	2.37	1.31	3.38	1.35	2.98	1.22	3.10	1.51	2.56	1.13
รวมเฉลี่ย	2.66	.81	2.43	.75	2.93	1.08	2.83	1.02	2.69	1.22	2.60	.84

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

องค์ประกอบ	กทม. (n=6)		กลาง (n=46)		ตะวันออก (n=24)		เหนือ (n=50)		ตอนน. (n=70)		ใต้ (n=48)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ความร่วมมือและเครือข่าย												
1. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือเครือข่ายห้องสมุดและสถาบัน	2.67	.82	3.04	.94	3.17	.96	2.84	1.11	2.86	1.18	2.60	.98
2. ความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือเครือข่ายบุคคล	2.50	1.04	2.96	1.17	3.04	.86	2.72	1.20	2.81	1.24	2.43	.99
3. การบริหารความร่วมมือและเครือข่าย	2.00	1.41	3.02	1.11	2.79	1.18	2.80	1.07	2.64	1.30	2.58	.90
รวมเฉลี่ย	2.38	.95	3.00	1.00	3.00	.91	2.78	1.02	2.77	1.16	2.54	.82
งบประมาณและการเงิน												
1. การบริหารงบประมาณและการเงิน	3.00	1.10	3.30	1.26	3.54	1.06	3.02	1.30	3.11	1.20	2.81	1.07
2. การระดมทุน	2.83	1.17	3.54	1.47	3.29	1.57	2.76	1.51	2.96	1.59	2.69	1.13
รวมเฉลี่ย	2.91	.91	3.42	1.25	3.41	1.19	2.89	1.21	3.03	1.29	2.75	.95
ทรัพยากรสารสนเทศ												
1. รูปแบบและเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา	3.16	.41	2.67	.94	3.08	.93	3.04	.99	2.89	1.16	2.83	.93
2. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่มี	3.50	1.22	2.67	1.08	3.00	.98	3.04	1.31	2.61	1.20	2.77	.75
3. การจัดระบบและจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ	3.50	1.05	2.89	1.35	2.75	1.15	2.76	1.19	2.54	1.27	2.54	1.15
4. การบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ	2.83	.75	2.93	1.37	3.08	1.10	3.32	1.11	2.85	1.08	2.60	1.05
รวมเฉลี่ย	3.25	.67	2.79	1.03	2.97	.84	3.04	.89	2.72	1.01	2.68	.68
การบริการ												
1. การจัดระบบบริการของห้องสมุด	2.50	1.52	2.56	1.44	2.92	1.10	3.08	1.16	2.85	1.13	2.60	.91
2. ประเภทและผู้รับบริการ	3.33	.82	2.67	1.23	2.79	1.14	2.86	1.03	2.70	1.04	2.56	.97
3. การใช้บริการ	3.50	.55	2.89	1.29	2.96	1.12	2.94	1.13	2.71	1.14	2.79	.80
4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการให้การศึกษาผู้ใช้บริการ	3.17	.41	2.80	.96	3.04	1.04	2.92	1.16	2.87	1.02	2.85	.97
รวมเฉลี่ย	3.12	.60	2.73	1.01	2.92	.96	2.95	.97	2.78	1.00	2.70	.75
บุคลากรห้องสมุด												
1. คุณสมบัตินับและจำนวนบุคลากรห้องสมุด	4.00	.89	3.23	1.38	3.16	1.20	2.76	1.37	2.71	1.24	2.77	1.11
2. ระบบการบริหารบุคคลโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและผลิตภาพของบุคคล	3.33	1.03	2.80	1.12	3.04	1.04	2.64	1.20	2.71	1.20	2.64	1.04
3. การพัฒนาบุคลากรห้องสมุด	3.00	.89	2.97	1.30	2.95	1.16	2.70	1.29	2.72	1.29	2.58	.82
รวมเฉลี่ย	3.44	.83	3.00	1.08	3.05	.99	2.70	1.19	2.71	1.14	2.66	.71
อาคารสถานที่และครุภัณฑ์												
1. สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของห้องสมุด	2.66	1.03	2.56	1.14	2.91	1.31	2.74	1.17	2.97	1.36	2.66	1.24
2. การจัดอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ของห้องสมุด	2.83	.98	2.76	1.11	3.00	1.21	2.80	1.29	3.01	1.27	2.77	1.09
รวมเฉลี่ย	2.75	.88	2.66	1.04	2.95	1.17	2.77	1.15	2.99	1.28	2.71	1.05
การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์												
1. ระบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	3.00	.89	3.02	1.29	3.12	.94	2.70	1.18	2.88	1.23	2.77	.85
2. สื่อและกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	3.83	1.16	2.89	1.05	3.37	.96	2.60	.92	2.88	1.05	2.64	.86
รวมเฉลี่ย	3.41	.91	2.95	.94	3.25	.62	2.65	.86	2.88	.84	2.70	.71
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	2.95	.40	2.89	.72	3.03	.65	2.81	.77	2.80	.91	2.66	.53

ตารางที่ 4.15 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม (n=7,260)

ข้อมูลส่วนตัว	ผู้ใช้บริการ (n=5,814)		ผู้ไม่ใช่ (n=1,446)		รวม (7,260)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ						
1. ชาย	2,339	40.2	670	46.3	3,009	41.4
2. หญิง	3,475	59.8	776	53.7	4,251	58.6
2. อายุ						
1. ต่ำกว่า 20 ปี	1,971	33.9	453	23.5	2,311	31.8
2. 21-30 ปี	1,488	25.6	370	25.6	1,714	23.6
3. 31-40 ปี	1,379	23.7	340	31.3	1,832	25.2
4. 41-50 ปี	708	12.2	197	13.6	905	12.5
5. มากกว่า 50 ปี	268	4.6	86	5.9	354	4.9
3. ระดับการศึกษาสูงสุด						
1. ประถมศึกษา	705	12.1	586	40.5	1,291	17.8
2. มัธยมศึกษา	2,061	35.4	359	24.8	2,420	33.3
3. อาชีวศึกษา	347	6.0	91	6.3	438	6.0
4. อนุปริญญา	381	6.6	93	6.4	474	6.6
5. ปริญญาตรี	2,048	35.2	277	19.2	2,325	32.0
6. สูงกว่าปริญญาตรี	272	4.7	17	1.2	289	1.6
4. อาชีพ						
1. ข้าราชการ	799	13.7	117	8.1	916	12.6
2. ครูอาจารย์	543	9.3	45	3.1	588	8.1
3. นักเรียน	1,263	21.7	231	15.9	1,494	20.6
4. นิสิต นักศึกษา	664	11.4	138	9.5	802	11.0
5. เกษตรกร	414	7.1	247	17.1	661	9.1
6. นักรูรจิก/ค้าขาย	306	5.3	115	8.0	421	5.8
7. ลือมวลชน	14	.2	3	.2	17	.3
8. อาชีพส่วนตัว/อิสระ	699	12.0	234	16.2	933	12.9
9. แม่บ้าน	284	4.9	140	9.7	424	5.8
10. ไม่ได้ประกอบอาชีพ	159	2.7	34	2.4	193	2.7
11. ไม่ระบุ	669	11.6	142	9.8	811	11.2

ตารางที่ 4.16 ข้อมูลพื้นฐานการใช้ห้องสมุดประชาชนของประชาชนผู้ใช้บริการ (n=5,814)

ข้อมูลพื้นฐานการใช้ห้องสมุดประชาชนของผู้ใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทห้องสมุดประชาชนที่เคยใช้บริการ		
1. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”	552	9.5
2. ห้องสมุดประชาชนจังหวัด	529	9.1
3. ห้องสมุดประชาชนอำเภอ	4,059	69.8
4. ห้องสมุดประชาชนตำบล	336	5.8
5. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครและองค์กรส่วนท้องถิ่น	338	5.8
2. ภูมิภาค		
ภาคเหนือ	1,176	20.2
ภาคใต้	1,153	19.8
ภาคกลาง	1,082	18.6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,682	28.6
ภาคตะวันออก	577	9.9
กทม.	144	2.5
3. ระยะเวลาในการใช้บริการ		
1 ปี	2,689	46.3
2 ปี	1,103	19.0
3 ปี	722	12.4
4 ปี	815	14.0
5 ปี	485	8.3
รวม	5,814	100.0

ตารางที่ 4.17 วัตถุประสงค์ เหตุผลในการใช้ห้องสมุดประชาชนของประชาชนผู้ใช้บริการและทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่ใช้บริการเป็นประจำ (n=5,814)

ข้อมูลพื้นฐานการใช้ห้องสมุดประชาชนของผู้ใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
1. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด		
1. ข้อมูล ข่าวสาร	3,309	56.9
2. การศึกษา	3,434	59.1
3. การค้นคว้า	3,636	62.6
4. ความบันเทิง พักผ่อนหย่อนใจ	3,076	52.9
5. ใช้สถานที่ของห้องสมุด	818	14.1
2. ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดที่ใช้บริการเป็นประจำ		
1. หนังสือ	4,772	82.1
2. วารสาร	2,731	47.0
3. หนังสือพิมพ์	3,682	63.3
4. จุลสาร	655	11.3
5. กฤตภาค	125	2.1
6. ภาพ	1,263	21.6
7. เทปเสียง	432	7.4

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานการใช้ห้องสมุดประชาชนของผู้ใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
8. วีดิทัศน์	475	8.2
9. อุปกรณ์ของเล่น/เครื่องเล่น	320	5.5
10. ซีดี/ดีวีดี	919	15.8
11. เว็บไซต์ของห้องสมุด	507	8.7
12. ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์	890	15.3
3. เหตุผลในการใช้ห้องสมุดประชาชน		
1. มีเวลาว่าง/ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4,331	74.1
2. ได้รับข้อมูล ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด	2,906	50.0
3. มีความจำเป็นต้องใช้	2,872	49.4
4. วันเวลาเปิดบริการของห้องสมุดเหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการเข้าใช้	2,311	39.7
5. ไม่มีแหล่งเรียนรู้อื่นที่สามารถสนองความต้องการของท่าน	1,785	30.7
6. ห้องสมุดประชาชนมีทรัพยากรสารสนเทศที่สามารถสนองความต้องการของท่าน	2,274	39.1
7. ห้องสมุดประชาชนมีบริการและกิจกรรมที่สามารถสนองความต้องการของท่าน	1,938	33.3
8. ห้องสมุดประชาชนมีเครื่องมือ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม	1,812	31.2
9. สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ใกล้ สะดวกในการเดินทาง	3,347	57.6
10. สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่เชิญชวนให้เข้าใช้บริการ	2,228	38.3

คำตอบเลือกมากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4.18 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน (n= 5,814)

องค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน	ใช่/ทราบ/เคย		ไม่ใช่/ไม่ทราบ/ไม่เคย	
	n	(%)	n	(%)
ด้านปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์	4,418	76.0	1,396	24.0
ด้านการบริหาร	3,944	67.9	1,870	32.1
ด้านความร่วมมือและเครือข่าย	3,174	54.6	2,640	45.4
ด้านงบประมาณและการเงิน	2,854	49.1	2,960	50.9
ด้านการบริการ	3,578	61.6	2,236	38.4
ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	4,039	69.5	1,775	30.5

ตารางที่ 4.19 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน จำแนกตามตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน (n= 5,814)

การรับรู้หรือการมีส่วนร่วม	ใช่/ทราบ/เคย		ไม่ใช่/ไม่ทราบ/ไม่เคย	
	n	(%)	n	(%)
ด้านปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์				
1. ทราบปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน	4,022	69.2	1,792	30.8
2. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของท่านสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน	4,813	82.8	1,001	17.2
ด้านการบริหาร				
3. การมีส่วนร่วมในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน	3,517	60.5	2,297	39.5
4. รับรู้ผลงานหรือความก้าวหน้าของห้องสมุดประชาชน	4,370	75.2	1,444	24.8
ด้านความร่วมมือและเครือข่าย				
5. เคยเข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือและเครือข่ายของห้องสมุดประชาชน	3,545	61.0	2,269	39.0
6. เคยเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน	2,803	48.2	3,011	51.8
ด้านงบประมาณและการเงิน				
7. เคยบริจาคทรัพย์สิน หนังสือ หรือสิ่งของบำรุงห้องสมุดประชาชน	3,091	53.2	2,723	46.8
8. เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุดประชาชน	2,616	45.0	3,198	55.0
ด้านการบริการ				
9. เป็นสมาชิกห้องสมุด	4,679	80.5	1,135	19.5
10. เคยเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด	3,023	52.0	2,791	48.0
11. เคยใช้เครื่องมือช่วยค้นคืนหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (เช่น บัตรรายการ หรือฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค)	2,613	44.9	3,201	55.1
12. เคยใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด	2,657	45.7	3,157	54.3
13. เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุดหรือไม่ เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม	4,742	81.6	1,072	18.4
14. เคยเข้าร่วมกิจกรรมของห้องสมุด	3,754	64.6	2,060	35.4
ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์				
15. รับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของห้องสมุด	4,039	69.5	1,775	30.5

ตาราง 4.20 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชน และประเภทของห้องสมุดประชาชน (n=5,814)

การรับรู้หรือการมีส่วนร่วม	เฉลิมราชกุมารี (n=552)		จังหวัด (n=529)		อำเภอ (n=4,059)		ตำบล (n=336)		กทม/องค์กรท้องถิ่น (n=338)	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
ด้านปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์	422 (76.5)	130 (23.5)	412 (77.9)	117 (22.1)	3,100 (76.4)	959 (23.6)	271 (80.6)	65 (19.4)	213 (63.0)	125 (37.0)
ด้านการบริหาร	387 (70.1)	165 (29.8)	398 (75.2)	131 (24.8)	2,738 (67.5)	1,321 (32.5)	237 (70.5)	99 (29.5)	212 (62.7)	126 (37.3)
ด้านความร่วมมือและเครือข่าย	335 (60.6)	217 (39.3)	371 (70.1)	158 (29.9)	2,264 (55.8)	1,795 (44.2)	164 (48.8)	172 (51.2)	143 (42.3)	195 (57.7)
ด้านงบประมาณและการเงิน	320 (63.5)	202 (36.5)	289 (54.6)	240 (45.4)	1,898 (46.8)	2,161 (53.2)	175 (52.1)	161 (47.9)	173 (51.2)	165 (48.8)
ด้านการบริการ	332 (60.2)	220 (39.8)	339 (64.1)	190 (35.9)	2,519 (62.1)	1,540 (37.9)	203 (60.4)	133 (39.6)	186 (55.0)	152 (45.0)
ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	354 (64.1)	198 (35.9)	322 (60.9)	207 (39.1)	2,903 (71.5)	1,156 (28.5)	215 (64.0)	121 (36.0)	245 (72.5)	93 (27.5)

ตารางที่ 4.21 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ใช้บริการจำแนกตามตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน และตามประเภทห้องสมุดประชาชน (n=5,814)

การรับรู้หรือการมีส่วนร่วม	เฉลิมราชกุมารี (n=552)		จังหวัด (n=529)		อำเภอ (n=4,059)		ตำบล (n=336)		กทม/องค์กรท้องถิ่น (n=338)	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
ด้านปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์										
1. ทราบปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน	359 (65.0)	193 (35.0)	381 (72.0)	148 (28.0)	2,859 (70.4)	1,200 (29.6)	257 (76.5)	79 (23.5)	166 (49.1)	172 (50.9)
2. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของท่านสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน	485 (87.9)	67 (12.1)	443 (83.7)	86 (16.3)	3,340 (82.3)	719 (17.7)	285 (84.8)	51 (15.2)	260 (76.9)	78 (23.1)
ด้านการบริหาร										
3. การมีส่วนร่วมในการบริหารและดำเนินงานห้องสมุดประชาชน	381 (69.0)	171 (31.0)	352 (66.5)	177 (33.5)	2,423 (59.7)	1,636 (40.3)	200 (59.5)	136 (40.5)	161 (47.6)	177 (52.4)
4. รับรู้ผลงานหรือความก้าวหน้าของห้องสมุดประชาชน	392 (71.0)	160 (29.0)	389 (73.5)	140 (26.5)	3,053 (75.2)	1,006 (24.8)	274 (81.5)	62 (18.5)	262 (77.5)	76 (22.5)
ด้านความร่วมมือและเครือข่าย										
5. เคยเข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือและเครือข่ายของห้องสมุดประชาชน	349 (63.2)	203 (36.8)	313 (59.2)	216 (40.8)	2,544 (62.7)	1,515 (37.3)	176 (52.4)	160 (47.6)	163 (48.2)	175 (51.8)
6. เคยเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน	320 (58.0)	232 (42.0)	226 (42.7)	303 (57.3)	1,983 (48.9)	2,076 (51.1)	151 (44.9)	185 (55.1)	123 (35.4)	215 (63.6)

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

การรับรู้หรือการมีส่วนร่วม	เฉลิมราชกุมารี (n=552)		จังหวัด (n=529)		อำเภอ (n=4,059)		ตำบล (n=336)		กทม/องค์กรท้องถิ่น (n=338)	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
ด้านงบประมาณและการเงิน										
7. เคยบริจาคทรัพย์สิน หนังสือ หรือสิ่งของ บำรุงห้องสมุดประชาชน	347 (62.9)	205 (37.1)	295 (55.8)	234 (44.2)	2,067 (50.9)	1,992 (49.1)	169 (50.3)	167 (49.7)	213 (63.0)	125 (37.0)
8. เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของ ห้องสมุดประชาชน	294 (53.3)	258 (46.7)	282 (53.3)	247 (46.7)	1,728 (42.6)	2,331 (57.4)	180 (53.6)	156 (45.4)	132 (39.1)	206 (60.9)
ด้านการบริการ										
9. เป็นสมาชิกห้องสมุด	416 (75.4)	136 (24.6)	418 (79.0)	111 (21.0)	3,319 (81.8)	740 (18.2)	243 (72.3)	93 (27.7)	283 (83.7)	55 (16.3)
10. เคยเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด	275 (49.8)	277 (50.2)	300 (56.7)	229 (43.3)	2,112 (52.0)	1,947 (48.0)	183 (54.5)	153 (45.5)	153 (45.3)	185 (54.7)
11. เคยใช้เครื่องมือช่วยค้นหาทรัพยากร สารสนเทศของห้องสมุด (เช่น บัตร รายการ หรือฐานข้อมูลรายการ ทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค)	279 (50.5)	273 (49.5)	272 (51.4)	257 (48.6)	1,831 (45.1)	2,228 (54.9)	133 (39.6)	203 (60.4)	98 (29.0)	240 (71.0)
12. เคยใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด	257 (46.6)	295 (53.4)	277 (52.4)	252 (47.6)	1,822 (44.9)	2,237 (55.1)	191 (56.8)	145 (42.2)	110 (32.5)	228 (67.5)
13. เคยใช้บริการแต่ละประเภทของ ห้องสมุดหรือไม่ เช่น บริการการยืมคืน บริการตอบคำถาม	432 (78.3)	120 (21.7)	418 (79.0)	111 (21.0)	3,345 (82.4)	714 (17.6)	273 (81.3)	63 (18.8)	274 (81.1)	64 (18.9)
14. เคยเข้าร่วมกิจกรรมของห้องสมุด	328 (59.4)	224 (40.6)	350 (66.2)	179 (33.8)	2,683 (66.1)	1,376 (33.9)	195 (58.0)	141 (42.0)	198 (58.6)	140 (41.4)
ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์										
15. รับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหว ของห้องสมุด	354 (64.1)	198 (35.9)	322 (60.9)	207 (39.1)	2,903 (71.5)	1,156 (28.5)	215 (64.0)	121 (36.0)	245 (72.5)	93 (27.5)

ตารางที่ 4.22 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุด จำแนกตามองค์ประกอบหลักของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนและภูมิภาค (n=5,814)

การรับรู้หรือการมีส่วนร่วม	กทม. (n=144)		กลาง (n=1,082)		ตะวันออก (n=577)		เหนือ (n=1,176)		ตอนน. (n=1,682)		ใต้ (n=1,153)	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
ด้านปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์	74 (51.4)	70 (48.6)	790 (73.0)	292 (27.0)	429 (74.4)	148 (25.6)	925 (78.7)	251 (21.3)	1,291 (76.7)	391 (23.3)	909 (78.8)	244 (21.2)
ด้านการบริหาร	74 (51.4)	70 (48.6)	719 (66.5)	363 (33.5)	289 (50.1)	288 (49.9)	849 (72.2)	327 (27.8)	849 (50.5)	833 (49.5)	808 (70.1)	345 (29.9)
ด้านความร่วมมือและเครือข่าย	46 (31.9)	98 (68.1)	586 (54.2)	496 (45.8)	159 (27.6)	418 (72.4)	696 (59.2)	480 (40.8)	1,014 (60.3)	668 (39.7)	674 (58.5)	479 (41.5)
ด้านงบประมาณและการเงิน	64 (45.5)	80 (55.5)	541 (50.0)	541 (50.0)	198 (34.3)	379 (65.6)	607 (51.6)	569 (48.4)	855 (50.8)	82.7 (49.2)	588 (51.0)	565 (49.0)
ด้านการบริการ	87 (60.4)	57 (39.6)	654 (60.4)	428 (39.6)	252 (43.6)	325 (56.3)	784 (66.7)	392 (33.3)	1,064 (63.3)	618 (36.7)	748 (64.9)	405 (35.1)
ด้านการสื่อสารและ การประชาสัมพันธ์	105 (72.9)	39 (27.1)	710 (65.6)	372 (34.4)	359 (62.2)	218 (37.8)	797 (67.8)	379 (32.2)	1,341 (79.7)	341 (20.3)	727 (63.1)	426 (36.9)

ตารางที่ 4.23 การรับรู้หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ใช้บริการ จำแนกตามตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงาน ห้องสมุดประชาชนและภูมิภาค (n=5,814)

การรับรู้หรือการมีส่วนร่วม	กทม. (n=144)		กลาง (n=1,082)		ตะวันออก (n=577)		เหนือ (n=1,176)		ตอนน. (n=1,682)		ใต้ (n=1,153)	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
ด้านปรัชญา พันธกิจและ วัตถุประสงค์												
1. ทราบปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ ของห้องสมุดประชาชน	65 (45.1)	79 (54.9)	645 (59.6)	437 (40.4)	346 (60.0)	231 (40.0)	897 (76.3)	279 (23.7)	1,225 (72.8)	457 (27.2)	844 (73.2)	309 (26.8)
2. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด ของท่านสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ วิสัยทัศน์ และ วัตถุประสงค์ของห้องสมุด ประชาชน	84 (58.3)	60 (41.7)	935 (86.4)	147 (13.6)	512 (88.7)	65 (11.3)	952 (81.0)	224 (19.0)	1,356 (80.6)	326 (19.4)	974 (84.5)	179 (15.5)
ด้านการบริหาร												
3. การมีส่วนร่วมในการบริหาร และดำเนินงานห้องสมุด ประชาชน	46 (31.9)	98 (68.1)	701 (64.8)	381 (35.2)	161 (27.9)	416 (72.1)	766 (65.1)	410 (34.9)	1,096 (65.2)	586 (34.8)	747 (64.8)	406 (35.2)
4. รับรู้ผลงานหรือความก้าวหน้า ของห้องสมุดประชาชน	102 (71.5)	41 (28.5)	736 (68.0)	346 (32.0)	416 (72.1)	161 (27.9)	932 (79.3)	244 (20.7)	1,315 (78.2)	367 (21.8)	868 (75.3)	285 (24.7)

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

การรับรู้หรือการมีส่วนร่วม	กทม. (n=144)		กลาง (n=1,082)		ตะวันออก (n=577)		เหนือ (n=1,176)		ตอนน. (n=1,682)		ใต้ (n=1,153)	
	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)
ด้านความร่วมมือและเครือข่าย												
5. เคยเข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือและเครือข่ายของห้องสมุดประชาชน	62 (43.1)	82 (56.9)	625 (57.8)	457 (42.2)	163 (28.2)	414 (71.8)	798 (67.9)	378 (32.1)	1,176 (69.9)	506 (30.1)	721 (62.5)	432 (37.5)
6. เคยเป็นอาสาสมัครหรือช่วยงานห้องสมุดประชาชน	29 (20.1)	115 (79.9)	547 (50.6)	535 (49.4)	154 (26.7)	423 (73.3)	594 (50.5)	582 (49.5)	852 (50.7)	830 (49.3)	627 (54.4)	526 (45.6)
ด้านงบประมาณและการเงิน												
7. เคยบริจาคทรัพย์สิน หนังสือ หรือสิ่งของบำรุงห้องสมุดประชาชน	80 (55.6)	64 (44.4)	633 (58.5)	449 (41.5)	264 (45.8)	313 (54.2)	597 (50.8)	579 (49.2)	906 (53.9)	776 (46.1)	611 (53.0)	542 (47.0)
8. เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดมทุนของห้องสมุดประชาชน	47 (32.6)	97 (67.4)	449 (41.5)	633 (58.5)	132 (22.9)	445 (77.1)	617 (52.5)	559 (47.5)	805 (47.9)	877 (52.1)	566 (49.1)	587 (50.9)
ด้านการบริการ												
9. เป็นสมาชิกห้องสมุด	114 (79.2)	30 (20.8)	980 (90.6)	102 (9.4)	424 (73.5)	153 (26.5)	942 (80.1)	234 (19.9)	1,318 (78.4)	364 (21.6)	901 (78.1)	252 (21.9)
10. เคยเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด	62 (43.1)	82 (56.9)	495 (45.7)	587 (54.3)	187 (32.4)	390 (67.6)	694 (59.0)	482 (41.0)	957 (56.9)	725 (43.1)	628 (54.5)	525 (45.5)
11. เคยใช้เครื่องมือช่วยค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (เช่น บัตรรายการหรือฐานข้อมูล รายการทรัพยากรสารสนเทศ-โอแพค)	40 (27.8)	104 (72.2)	476 (44.0)	606 (56.0)	131 (22.7)	446 (77.3)	605 (51.4)	571 (48.6)	800 (47.6)	882 (52.4)	561 (48.7)	592 (51.3)
12. เคยใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด	107 (74.3)	37 (25.7)	449 (41.5)	633 (58.5)	137 (23.7)	440 (76.3)	632 (53.7)	544 (46.3)	786 (46.7)	896 (53.3)	616 (53.4)	537 (46.6)
13. เคยใช้บริการแต่ละประเภทของห้องสมุดหรือไม่ เช่น บริการยืมคืน บริการตอบคำถาม	116 (80.6)	28 (19.4)	857 (79.2)	225 (20.8)	479 (83.0)	98 (17.0)	989 (84.1)	187 (15.9)	1,340 (79.7)	342 (20.3)	961 (83.3)	192 (16.7)
14. เคยเข้าร่วมกิจกรรมของห้องสมุด	83 (57.6)	61 (42.4)	669 (61.8)	413 (38.2)	156 (27.0)	421 (73.0)	843 (71.7)	333 (28.3)	1,180 (70.2)	502 (29.8)	823 (71.4)	330 (28.6)
ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์												
15. รับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของห้องสมุด	105 (72.9)	39 (27.1)	710 (65.6)	372 (34.4)	359 (62.2)	218 (37.8)	797 (67.8)	379 (32.2)	1,341 (79.7)	341 (20.3)	727 (63.1)	426 (36.9)

ตารางที่ 4.24 ความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการในผลการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนตามมาตรฐานห้องสมุดประชาชน (n=5,814)

องค์ประกอบหลัก	\bar{x}	S.D.	แปลความ
การบริหาร	3.38	1.07	ปานกลาง
ทรัพยากรสารสนเทศ	3.22	1.19	ปานกลาง
การบริการ	3.05	1.08	ปานกลาง
บุคลากร	3.37	1.20	ปานกลาง
อาคารสถานที่และครุภัณฑ์	3.05	1.02	ปานกลาง
การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	2.89	1.23	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.16	.99	ปานกลาง

ตารางที่ 4.25 ความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการในผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน (n=5,814)

ความพึงพอใจ	\bar{x}	S.D.	แปลความ
การบริหาร			
1. การบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด	3.42	1.17	ปานกลาง
2. ความรวดเร็วในการบริการหรือลดขั้นตอนการดำเนินงาน	3.33	1.11	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.38	1.07	ปานกลาง
ทรัพยากรสารสนเทศ			
3. รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดมี (เช่น หนังสือ วารสาร สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์)	3.24	1.21	ปานกลาง
4. ความหลากหลายของเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศ	3.22	1.19	ปานกลาง
5. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศ	3.10	1.16	ปานกลาง
6. ความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศ	3.11	1.16	ปานกลาง
7. การบำรุงรักษา ซ่อมแซม อนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ	3.12	1.15	ปานกลาง
8. การจัดหมวดหมู่หนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ	3.34	1.26	ปานกลาง
9. เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศ (เช่น บัตรรายการฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ)	3.07	1.19	ปานกลาง
10. การจัดชั้น/จัดเรียงหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ	3.36	1.20	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.20	1.01	ปานกลาง
การบริการ			
11. วัน เวลาและจำนวนชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดทำการ	3.41	1.23	ปานกลาง
12. การจัดระบบการบริการห้องสมุด	3.23	1.31	ปานกลาง
13. การบริการคอมพิวเตอร์ (เช่น จำนวนคอมพิวเตอร์ การเชื่อมโยง เครือข่าย)	2.70	1.35	ปานกลาง
14. กิจกรรมของห้องสมุด (เช่น นิทรรศการ การเล่านิทานสัปดาห์ห้องสมุด)	2.87	1.29	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.05	1.08	ปานกลาง
บุคลากร			
15. ความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์	3.34	1.29	ปานกลาง
16. การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์	3.36	1.30	ปานกลาง
17. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบุคลากรอื่นๆ	3.39	1.27	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.37	1.20	ปานกลาง

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
อาคารสถานที่และครุภัณฑ์			
18. สถานที่ตั้ง (เช่น ใกล้ชุมชน ความสะดวกในการคมนาคม)	3.42	1.17	ปานกลาง
19. สภาพแวดล้อม (เช่น ภูมิทัศน์)	3.33	1.11	ปานกลาง
20. อาคารสถานที่ (เช่น ขนาด ความสวยงาม ความเหมาะสมความพอเพียงของพื้นที่ห้องหรืออาคารห้องสมุด)	3.17	1.19	ปานกลาง
21. การจัดพื้นที่ (เช่น ห้องหรือมุมหนังสือ มุมคอมพิวเตอร์ มุมหนังสือเด็ก)	3.09	1.26	ปานกลาง
22. สิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการ (เช่น ทางลาดเดินสำหรับคนพิการ)	2.92	1.29	ปานกลาง
23. ระบบแสงสว่างภายในห้องสมุด	3.21	1.30	ปานกลาง
24. ระบบการรักษาความปลอดภัยทรัพย์สินของห้องสมุดและผู้ให้บริการ (เช่น มีลิคเกอร์หรือที่รับฝากสิ่งของ)	2.94	1.24	ปานกลาง
25. ระบบป้องกันสาธารณภัย (เช่น เครื่องดับเพลิง)	2.72	1.23	ปานกลาง
26. ระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้น (เช่น เครื่องปรับอากาศ)	2.53	1.45	ปานกลาง
27. ครุภัณฑ์ (เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือ)	2.78	1.55	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.05	1.02	ปานกลาง
การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์			
28. ระบบการสื่อสาร (เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต)	2.59	1.62	ปานกลาง
29. สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ (เช่น ข่าวสาร แผ่นปลิว รายการวิทยุกระจายเสียง เว็บไซต์)	2.65	1.54	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.89	1.23	ปานกลาง
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	3.16	.99	ปานกลาง

ตารางที่ 4.26 ความพึงพอใจของประชาชนผู้ให้บริการในผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำแนกตามตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนและประเภทห้องสมุดประชาชน (n=5,814)

องค์ประกอบหลัก/ตัวชี้วัด	เฉลิมราชกุมารี (n=552)		จังหวัด (n=529)		อำเภอ (n=4,059)		ตำบล (n=336)		กทม/องค์กรท้องถิ่น (n=338)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การบริหาร										
1. การบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด	3.07	1.56	3.55	.96	3.47	1.13	3.22	.89	3.42	1.25
2. ความรวดเร็วในการบริการหรือลดขั้นตอนการดำเนินงาน	3.24	1.34	3.33	.94	3.35	1.13	3.12	.81	3.52	.85
รวมเฉลี่ย	3.16	1.30	3.44	.91	3.41	1.09	3.17	.81	3.47	.80
ทรัพยากรสารสนเทศ										
3. รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดมี (เช่น หนังสือ วารสาร สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์)	3.10	1.40	3.31	1.21	3.25	1.21	2.99	.92	3.46	.95
4. ความหลากหลายของเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศ	3.19	1.41	3.31	1.14	3.20	1.20	3.04	.89	3.53	.96
5. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศ	3.05	1.37	3.18	1.11	3.08	1.17	3.08	.92	3.31	.83
6. ความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศ	3.13	1.36	3.13	1.11	3.10	1.18	3.05	.86	3.32	.80
7. การบำรุงรักษา ซ่อมแซม อนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ	2.97	1.36	3.22	1.13	3.13	1.16	2.91	.87	3.28	.81
8. การจัดหมวดหมู่หนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ	3.20	1.41	3.44	1.21	3.35	1.29	3.30	.86	3.45	1.11

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก/ตัวชี้วัด	เฉลิมราชกุมารี (n=552)		จังหวัด (n=529)		อำเภอ (n=4,059)		ตำบล (n=336)		กทม/องค์กรท้องถิ่น (n=338)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
9. เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศ (เช่น บัตรรายการ ฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ)	3.02	1.37	3.19	1.11	3.06	1.21	3.03	.92	3.20	.96
10. การจัดชั้น/จัดเรียงหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ	3.15	1.45	3.58	1.06	3.37	1.21	3.15	.98	3.51	.98
รวมเฉลี่ย	3.10	1.26	3.30	.86	3.19	1.03	3.07	.72	3.38	.70
การบริการ										
11. วัน เวลาและจำนวนชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดทำการ	3.26	1.48	3.46	1.14	3.42	1.24	3.30	.93	3.47	1.06
12. การจัดระบบการบริการห้องสมุด	2.97	1.59	3.21	1.28	3.28	1.28	3.06	1.03	3.26	1.48
13. การบริการคอมพิวเตอร์ (เช่น จำนวนคอมพิวเตอร์ การเชื่อมโยง เครือข่าย)	2.54	1.56	2.93	1.37	2.69	1.32	2.65	1.18	2.83	1.50
14. กิจกรรมของห้องสมุด (เช่น นิทรรศการ การเล่านิทาน สัปดาห์ห้องสมุด)	2.77	1.54	3.19	1.07	2.87	1.29	2.69	1.11	2.76	1.36
รวมเฉลี่ย	2.88	1.37	3.20	.99	3.07	1.08	2.93	.78	3.08	1.09
บุคลากร										
15. ความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์	3.15	1.45	3.45	1.20	3.36	1.32	3.14	1.11	3.45	1.02
16. การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์	3.17	1.50	3.45	1.22	3.39	1.31	3.20	.99	3.36	1.30
17. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบุคลากรอื่น ๆ	3.08	1.49	3.34	1.24	3.45	1.26	3.29	1.02	3.39	1.27
รวมเฉลี่ย	3.13	1.42	3.42	1.07	3.40	1.22	3.21	.93	3.37	.98
อาคารสถานที่และครุภัณฑ์										
18. สถานที่ตั้ง (เช่น ใกล้ชุมชน ความสะดวกในการคมนาคม)	3.08	1.51	3.36	1.23	3.45	1.28	3.22	.97	3.39	1.29
19. สภาพแวดล้อม (เช่น ภูมิทัศน์)	3.07	1.41	3.22	1.23	3.37	1.27	3.41	.99	3.24	1.11
20. อาคารสถานที่ (เช่น ขนาด ความสวยงาม ความเหมาะสม ความพอเพียงของพื้นที่ห้องหรืออาคารห้องสมุด)	3.10	1.38	3.20	1.13	3.20	1.21	2.81	.89	3.28	.90
21. การจัดพื้นที่ (เช่น ห้องหรือมุมหนังสือ มุมคอมพิวเตอร์ มุมหนังสือเด็ก)	2.93	1.57	3.00	1.22	3.15	1.22	2.91	1.00	2.96	1.34
22. สิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุและคนพิการ (เช่น ทางลาดเดินสำหรับคนพิการ)	2.76	1.52	2.92	1.19	2.96	1.28	2.78	1.09	2.83	1.20
23. ระบบแสงสว่างภายในห้องสมุด	2.81	1.59	3.17	1.38	3.28	1.24	3.38	1.05	3.05	1.34
24. ระบบการรักษาความปลอดภัยทรัพย์สินของห้องสมุดและผู้ใช้บริการ (เช่น มีลิคเกอร์หรือที่รับฝากสิ่งของ)	2.94	1.35	3.25	1.12	2.90	1.26	2.77	1.12	3.16	.94
25. ระบบป้องกันสาธารณภัย (เช่น เครื่องดับเพลิง)	2.76	1.38	2.88	1.14	2.68	1.24	2.68	.98	2.85	1.11
26. ระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้น (เช่น เครื่องปรับอากาศ)	2.53	1.45	2.92	1.10	2.71	1.25	2.67	1.07	2.73	1.24
27. ครุภัณฑ์ (เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือ)	2.78	1.55	3.21	1.27	3.09	1.27	3.17	.99	2.88	1.34
รวมเฉลี่ย	2.88	1.30	3.11	.86	3.08	1.03	2.98	.74	3.03	.85

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก/ตัวชี้วัด	เฉลิมราชกุมารี (n=552)		จังหวัด (n=529)		อำเภอ (n=4,059)		ตำบล (n=336)		กทม./องค์กรท้องถิ่น (n=338)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์										
28. ระบบการสื่อสาร (เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต)	2.59	1.62	3.04	1.27	2.86	1.31	2.55	1.20	2.84	1.32
29. สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ (เช่น ข่าวสาร แผ่นปลิว รายการวิทยุกระจายเสียง เว็บไซต์)	2.65	1.54	3.25	1.07	2.96	1.22	2.94	1.05	2.94	1.26
รวมเฉลี่ย	2.62	1.56	3.14	1.12	2.91	1.19	2.75	1.02	2.89	1.23
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	2.96	1.25	3.27	.82	3.18	1.00	3.02	.66	3.20	.80

ตารางที่ 4.27 ความพึงพอใจของประชาชนผู้ให้บริการในผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจำแนกตามตัวชี้วัด เพื่อการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนและภูมิภาค (n=5,814)

องค์ประกอบหลัก/ตัวชี้วัด	กทม. (n=144)		กลาง (n=1,082)		ตะวันออก (n=577)		เหนือ (n=1,176)		ตอนน. (n=1,682)		ใต้ (n=1,153)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
การบริหาร												
1. การบริหารจัดการและดำเนินงานห้องสมุด	3.74	.75	3.40	1.16	3.22	1.21	3.44	.98	3.46	1.33	3.44	1.09
2. ความรวดเร็วในการบริการหรือลดขั้นตอนการดำเนินงาน	3.48	.98	3.48	.77	3.35	1.29	3.33	.98	3.31	1.32	3.20	1.07
รวมเฉลี่ย	3.61	.68	3.44	.79	3.28	1.21	3.38	.95	3.39	1.28	3.32	1.02
ทรัพยากรสารสนเทศ												
3. รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดมี (เช่น หนังสือ วารสาร สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์)	3.33	1.11	3.41	1.01	2.82	1.36	3.20	1.01	3.35	1.29	3.13	1.21
4. ความหลากหลายของเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศ	3.53	.81	3.26	1.19	3.12	1.24	3.20	.91	3.30	1.35	3.12	1.20
5. จำนวนทรัพยากรสารสนเทศ	3.20	.73	3.19	1.07	2.75	1.20	3.05	1.00	3.20	1.32	3.08	1.12
6. ความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศ	3.22	.67	3.31	.98	2.87	1.20	3.01	.97	3.21	1.36	3.00	1.15
7. การบำรุงรักษา ซ่อมแซม อนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ	3.25	.66	3.19	.99	2.98	1.24	3.19	1.04	3.11	1.31	3.04	1.14
8. การจัดหาหมวดหมู่หนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ	3.74	1.04	3.35	1.26	3.42	1.32	3.35	1.06	3.42	1.36	3.13	1.26
9. เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศ (เช่น บัตรรายการฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศ)	3.31	.79	3.17	1.23	2.79	1.32	3.06	1.08	3.11	1.24	3.05	1.14
10. การจัดชั้น/จัดเรียงหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ	3.90	.60	3.33	1.29	3.23	1.30	3.39	1.05	3.41	1.30	3.29	1.10
รวมเฉลี่ย	3.47	.52	3.27	.91	3.00	1.12	3.18	.87	3.26	1.20	3.11	.91
การบริการ												
11. วัน เวลาและจำนวนชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดทำการ	3.61	.70	3.19	1.35	3.41	1.37	3.39	1.03	3.52	1.32	3.43	1.13

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก/ตัวชี้วัด	กทม. (n=144)		กลาง (n=1,082)		ตะวันออก (n=577)		เหนือ (n=1,176)		ตอนน. (n=1,682)		ใต้ (n=1,153)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
12. การจัดระบบการบริการห้องสมุด	3.81	.77	3.11	1.49	3.22	1.42	3.32	1.04	3.34	1.35	3.00	1.13
13. การบริการคอมพิวเตอร์ (เช่น จำนวนคอมพิวเตอร์ การเชื่อมโยงเครือข่าย)	3.27	1.29	2.63	1.42	1.80	1.35	2.86	1.16	2.86	1.36	2.77	1.28
14. กิจกรรมของห้องสมุด (เช่น นิทรรศการ การเล่านิทานสัปดาห์ห้องสมุด)	3.20	.91	2.71	1.46	2.09	1.48	3.06	1.06	3.07	1.29	2.90	1.11
รวมเฉลี่ย	3.47	.67	2.91	1.17	2.63	1.15	3.03	.94	3.20	1.19	3.03	.94
บุคลากร												
15. ความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์	3.40	.84	3.30	1.41	3.16	1.50	3.48	1.08	3.43	1.33	3.21	1.24
16. การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์	3.32	1.00	3.35	1.36	3.25	1.53	3.53	1.12	3.45	1.33	3.14	1.24
17. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบุคลากรอื่นๆ	3.72	.71	3.34	1.39	1.35	1.41	3.52	1.03	3.46	1.31	3.19	1.28
รวมเฉลี่ย	3.48	.69	3.33	1.27	3.25	1.40	3.18	1.09	3.45	1.28	3.18	1.09
อาคารสถานที่และครุภัณฑ์												
18. สถานที่ตั้ง (เช่น ใกล้ชุมชนความสะดวกในการคมนาคม)	3.69	.65	3.28	1.23	3.54	1.56	3.44	1.04	3.49	1.38	3.18	1.31
19. สภาพแวดล้อม (เช่น ภูมิทัศน์)	3.30	.92	3.24	1.28	3.42	1.48	3.39	1.00	3.39	1.34	3.17	1.26
20. อาคารสถานที่ (เช่น ขนาด ความสวยงาม ความเหมาะสม ความพอเพียงของพื้นที่ห้องหรืออาคารห้องสมุด)	3.14	.60	3.22	1.18	3.04	1.30	3.18	1.04	3.28	1.31	3.02	1.17
21. การจัดพื้นที่ (เช่น ห้องหรือมุมหนังสือ มุมคอมพิวเตอร์ มุมหนังสือเด็ก)	3.15	.95	2.93	1.44	2.87	1.40	3.13	1.03	3.31	1.29	2.99	1.15
22. สิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการ (เช่น ทางลาดเดินสำหรับคนพิการ)	3.66	.75	2.71	1.33	2.31	1.54	3.10	1.03	3.15	1.34	2.89	1.18
23. ระบบแสงสว่างภายในห้องสมุด	3.38	.92	2.81	1.30	3.40	1.49	3.31	1.09	3.34	1.30	3.20	1.33
24. ระบบการรักษาความปลอดภัย ทรัพย์สินของห้องสมุดและผู้ใช้บริการ (เช่น มีลิฟต์เกอร์หรือที่รับฝากสิ่งของ)	3.06	.92	2.96	1.12	2.96	1.12	3.12	1.04	2.95	1.33	3.07	1.19
25. ระบบป้องกันสาธารณภัย (เช่น เครื่องดับเพลิง)	2.97	1.31	2.65	1.29	2.65	1.29	2.98	1.01	2.79	1.25	2.74	1.16
26. ระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้น (เช่น เครื่องปรับอากาศ)	3.19	.85	2.32	1.33	2.32	1.33	3.02	1.00	2.80	1.30	2.87	1.11
27. ครุภัณฑ์ (เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือ)	3.07	.80	2.76	1.49	2.76	1.49	3.29	1.03	3.04	1.33	3.17	1.20
รวมเฉลี่ย	3.20	.54	2.89	1.03	2.79	1.17	3.19	.85	3.15	1.16	3.03	.88
การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์												
28. ระบบการสื่อสาร (เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต)	3.11	.92	2.59	1.37	1.90	1.51	3.03	1.08	3.04	1.34	3.00	1.24
29. สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ (เช่น ข่าวสาร แผ่นปลิว รายการวิทยุ กระจายเสียง เว็บไซต์)	3.13	.83	2.56	1.28	2.59	1.48	3.17	1.04	3.04	1.27	3.15	1.15
รวมเฉลี่ย	3.12	.83	2.57	1.28	2.24	1.36	3.10	1.00	3.04	1.26	3.07	1.13
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	3.39	.48	3.07	.90	2.87	1.12	3.26	.84	3.25	1.15	3.12	.88

248 รายงานการวิจัยประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย

ตารางที่ 4.28 สาเหตุการไม่ใช้บริการห้องสมุดประชาชนของประชาชนผู้ไม่ใช้บริการ (n=1,446)

สาเหตุที่ไม่ใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่มีเวลา	1,149	79.5
2. ไม่รู้จักหรือไม่ทราบข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับห้องสมุดประชาชน	316	21.9
3. ไม่มีความจำเป็นต้องใช้	351	24.3
4. วันเวลาเปิดบริการของห้องสมุดประชาชนไม่เหมาะสม	91	6.3
5. มีแหล่งเรียนรู้อื่นที่สามารถสนองความต้องการ	219	15.1
6. ห้องสมุดประชาชนไม่มีทรัพยากรสารสนเทศที่สนองความต้องการ	101	7.0
7. ห้องสมุดประชาชนไม่มีบริการและกิจกรรมที่สนองความต้องการ	82	5.7
8. ห้องสมุดประชาชนไม่มีเครื่องมือ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม	83	5.7
9. สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ไกลหรือไม่สะดวกในการเดินทาง	422	29.2
10. สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ไม่เชิญชวนหรือไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้	75	5.2

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจามันท์

วุฒิการศึกษา

อ.บ.,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ม.,อ.ม.(บรรณารักษศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Post Grad. Dip, Science information Specialist ,M.L.S. (Information Science)
University of the Philippines EdD Charles Sturt University, Australia

ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ระดับ 9 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

สถานที่ทำงาน สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

ชื่อ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์

วุฒิการศึกษา

นศ.บ. (เกียรตินิยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ค.ม.(วิจัยการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ระดับ 9 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สถานที่ทำงาน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

ชื่อ รองศาสตราจารย์ ศิริพร สัจจามันท์

วุฒิการศึกษา

ศ.บ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.บ. (พัฒนาการเศรษฐกิจ) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
Diploma (Commercial Policy) : World Trade Organization, Switzerland
Certificate (General Management) : Administrative Staff College of India
Certificate (US. Economy and Public Policy) : Oklahoma State University, USA.

ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ระดับ 9 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สถานที่ทำงาน สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถนนแจ้งวัฒนะ
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาและพิจารณารายงาน

ดร.อำรุง จันทวานิช	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สวัสดิ์ ตีชีน	ผู้ทรงคุณวุฒิ
ดร.รุ่งเรือง สุขาภิรมย์	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
ดร.สมเกียรติ ขอบผล	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสุรางค์ โพธิ์พุกษาวงศ์	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

นักวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจามันท์	รองศาสตราจารย์ระดับ 9 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์	รองศาสตราจารย์ระดับ 9 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจามันท์	รองศาสตราจารย์ระดับ 9 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางเพ็ญจันทร์ นครินทร์	หัวหน้าโครงการ
นางสาวจิรศรี อนวัชกุล	

บรรณาธิการ

นางเพ็ญจันทร์ นครินทร์
นางสาวจิรศรี อนวัชกุล